

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Διοίκηση Εκπαίδευσης/ Education Management»

Διπλωματική Εργασία

«Λεκτική - Μη λεκτική Επικοινωνία Εκπαιδευτή - Εκπαιδευομένων
στην εκπαίδευση ενηλίκων: Η περίπτωση των ΙΕΚ »

«Verbal-Non verbal Communication Instructor - Trainee in adult
education: VTI case »

«Αλεξανδροπούλου Δήμητρα»

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής : Δρ. Παναγιωτόπουλος Γ.	
Α' Συν-Επιβλέπων Καθηγητής : Δρ. Μητρόπουλος Ι.	Β' Συν-Επιβλέπων Καθηγητής Δρ. Γεωργιάδου Ν.

Πάτρα, 28-9-2020

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν, περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

© Πανεπιστήμιο Πατρών, 2020

Η παρούσα Εργασία καθώς και τα αποτελέσματα αυτής, αποτελούν συνιδιοκτησία του Πανεπιστημίου Πατρών και του φοιτητή, ο καθένας από τους οποίους έχει το δικαίωμα ανεξάρτητης χρήσης, αναπαραγωγής και αναδιανομής τους (στο σύνολο ή τμηματικά) για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, σε κάθε περίπτωση αναφέροντας τον τίτλο και το συγγραφέα της Εργασίας καθώς και το όνομα του Πανεπιστημίου Πατρών όπου εκπονήθηκε.

«Ευχαριστίες»

Με την ολοκλήρωση της διπλωματικής εργασίας του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών "Διοίκηση στην Εκπαίδευση", κλείνει ένας πολύ σημαντικός κύκλος της ζωής μου. Αισθάνομαι την επιθυμία να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές μου οι οποίοι, ο καθένας με την προσωπικότητα και το διδακτικό του έργο, συνέβαλαν στην προσωπική και επαγγελματική μου εξέλιξη. Ευχαριστώ ιδιαίτερα την οικογένεια μου για την αμέριστη συμπαράσταση όλη αυτή την περίοδο, καθώς φίλους και συναδέλφους που στάθηκαν, ο καθένας με τον τρόπο του, αρωγοί, σε μια ιδιαίτερα απαιτητική περίοδο της ζωής μου.

Η εργασία αυτή είναι αφιερωμένη με όλη μου την αγάπη στα παιδιά μου Στέλιο και Κωνσταντίνα για την υπομονή, τη συνεργασία και την κατανόηση που έδειξαν καθ' όλη τη διάρκεια του ΜΠΣ και την εκπόνηση της παρούσας .

Περίληψη

Εισαγωγή: Η διαδικασία της επικοινωνίας, αποτελεί το συνδετικό κρίκο όλων των διαπροσωπικών, ομαδικών ή δημόσιων συνδιαλλαγών του ανθρώπου. Η γνώση της επικοινωνιακής θεωρίας και η βελτίωση των επικοινωνιακών ικανοτήτων, οδηγούν στη αποτελεσματικότητα της ορθής κωδικοποίησης και αποκωδικοποίησης του μηνύματος. Η εξέλιξη της επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου, κατά την εκπαιδευτική πρακτική, καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την επιτυχή έκβασή της. Ιδιαίτερα, στο χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων, όπως προκύπτει από τις θεωρίες εκπαίδευσης ενηλίκων, προβλέπεται η ενεργός συμμετοχή των εκπαιδευομένων, προκειμένου να επιτευχθεί η μάθηση, η αποκρυστάλλωση και αναδόμηση των στάσεων, αντιλήψεων, απόψεων και πεποιθήσεων. Στόχος της δια βίου μάθησης είναι ο άνθρωπος να εξελίξει όλα τα αλληλένδετα προσόντα που απαιτούνται για να ανταπεξέλθει στις σύγχρονες απαιτήσεις.

Σκοπός: Με την παρούσα εργασία επιχειρείται η προσέγγιση της διαδικασίας της επικοινωνίας στην εκπαίδευση ενηλίκων και των εμπλεκόμενων σε αυτή, καθώς και πιθανών εμποδίων που τη δυσχεραίνουν σε δομές Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.). Κατόπιν ανασκόπησης θεωριών της εκπαίδευσης ενηλίκων, χαρακτηριστικών των εμπλεκόμενων σε αυτή, και εκτενέστερη μελέτη της διαδικασίας της επικοινωνίας, προσεγγίστηκε η άποψη των εκπαιδευομένων σε Ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ι.Ε.Κ) προκειμένου να διερευνηθεί η επικοινωνιακή σχέση μεταξύ αυτών και των εκπαιδευτών τους καθώς και τα πιθανά εμπόδια που τη δυσχεραίνουν κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διεργασίας.

Υλικό και μέθοδος: Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για τη διερεύνηση των ερευνητικών ερωτημάτων ήταν η ποσοτική έρευνα, με δειγματοληπτικό έλεγχο, σε δείγμα ευκολίας και η συλλογή των δεδομένων έγινε μέσω ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου με ερωτήσεις κλειστού τύπου σε Google Forms. Το ερωτηματολόγιο δομήθηκε σε τρεις άξονες, με βάση αντίστοιχα ερωτηματολόγια διπλωματικών εργασιών του ΕΑΠ, των Ηλιόπουλου (2019), ως προς το Α και Β μέρος, και Σελεβιστα (2018) ως προς το Γ μέρος. Η επεξεργασία και η ανάλυση έγινε με τη χρήση του προγράμματος SPSS. Το δείγμα αποτέλεσαν 105 εκπαιδευόμενοι Ι.Ι.Ε.Κ του Δήμου Πατρέων για την χρονική περίοδο από τις 21/05/2020 έως τις 20/6/2020.

Αποτελέσματα: Από τις αναλύσεις, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν με τη βοήθεια του SPSS, προέκυψαν κάποια γενικά συμπεράσματα για καθέναν από τους τρεις άξονες του ερωτηματολογίου. Για την λεκτική επικοινωνία των εκπαιδευτών, προέκυψε πως ο τρόπος με τον οποίο μιλούν οι εκπαιδευτές είναι υποστηρικτικός, ενθαρρύνουν τους εκπαιδευόμενους

να συμμετέχουν στο μάθημα και γενικότερα ενθαρρύνουν το διάλογο. Το λεξιλόγιο των εκπαιδευτών δεν είναι ακατάλληλο, δεν υπάρχει ειρωνεία στο λόγο τους και το περιεχόμενο της ομιλίας τους προάγει την καλή επικοινωνία.

Συνεχίζοντας με τον δεύτερο άξονα και τη μη λεκτική επικοινωνία των εκπαιδευτών, οι εκπαιδευόμενοι σημείωσαν πως οι εκπαιδευτές με την κίνησή τους στο χώρο βοηθούν τους εκπαιδευόμενους να παρακολουθήσουν το μάθημα χωρίς να παραβιάζουν το χώρο τους. Τηρούν κάποια διαστήματα σιωπής, βοηθώντας τους εκπαιδευόμενους να σκεφτούν και μέσω της οπτικής παρατήρησης βοηθούν στην παρακολούθηση του μαθήματος. Η φωνή τους είναι δυνατή χωρίς να ενοχλεί, στο πρόσωπό τους υπάρχει μια ηρεμία και η εμφάνισή τους συνάδει με την εικόνα που πρέπει να έχουν οι εκπαιδευτές στα ΙΕΚ.

Για τον τρίτο και τελευταίο άξονα, ο οποίος αφορά στα εμπόδια επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου/-ων, εξάγεται το συμπέρασμα πως τα εμπόδια που προκύπτουν δεν οφείλονται στη χαμηλή αυτοεκτίμηση των εκπαιδευομένων, ούτε στην υπερβολική ανησυχία τους για την εικόνα τους, ή στην ανωτερότητα άλλων εκπαιδευομένων. Αντίστοιχα, δεν οφείλονται στο φόβο αποδοκιμασίας ή στο φόβο έκφρασης των συναισθημάτων τους, ή στην απροθυμία των εκπαιδευομένων να μάθουν με νέες μεθόδους. Τέλος, δεν οφείλονται στην αδυναμία να συνεργαστούν με άλλους προκειμένου να μάθουν, ούτε στην έλλειψη ενημέρωσης από τους εκπαιδευτές για την πρόοδό τους ή στην άρνηση των τελευταίων και στην αδυναμία τους να υποστηρίξουν τους εκπαιδευόμενους ώστε να μάθουν.

Σχετικά με το αν τα εμπόδια επικοινωνίας επηρεάζονται από το φύλο του εκπαιδευτή, προέκυψε πως οι αντιλήψεις των ερωτώμενων συγκλίνουν, ανεξάρτητα από το φύλο του εκπαιδευτικού.

Συμπεράσματα: Συμπερασματικά, η εξοικείωση των εκπαιδευτών με τη θεωρία της επικοινωνιακής τεχνικής, τόσο για τη λεκτική όσο και για τη μη λεκτική επικοινωνία κρίνεται απαραίτητη, σύμφωνα με τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, προκειμένου να είναι σε θέση να υλοποιήσουν τους στόχους των προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων στη δομή την οποία υπηρετούν. Τόσο από την παρούσα έρευνα, όσο και από παρόμοιες έρευνες σε δομές των ΙΕΚ, με τις οποίες γίνεται σύγκριση των αποτελεσμάτων, προκύπτουν σημαντικά συμπεράσματα αναφορικά με τις αντιλήψεις των εκπαιδευομένων, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δομών όσο και αυτής των εκπαιδευτών.

Λέξεις κλειδιά : Εκπαίδευση ενηλίκων, εκπαιδευόμενος, εκπαιδευτής, επικοινωνία (λεκτική-μη λεκτική), εμπόδια επικοινωνίας

Abstract

Introduction: The process of communication is the connecting link of all interpersonal, group or public interactions of man. Knowledge of communication theory and the improvement of communication skills lead to the effectiveness of correct coding and decoding of the message. The evolution of communication between instructor and learner during the educational practice largely determines its successful outcome. Especially in the field of adult education, as it appears from the theories of adult education, the active participation of the trainees is foreseen, in order to achieve the learning, the crystallization and the reconstruction of attitudes, perceptions, opinions and beliefs. The goal of lifelong learning is for man to develop all the interrelated qualifications required to meet modern requirements.

Objective: This paper attempts to approach the process of communication in adult education and those involved in it as well as possible obstacles that complicate the beliefs of adult learners. After reviewing the theories of adult education and the characteristics of those involved in it as well as the study of the communication process, the point of view of the trainees in Private Vocational Training Institutes was approached in order to investigate their point of view on the communication relationship between them and their trainers as well and the possible obstacles that make it difficult.

Material and method: The method used to investigate the research questions was the quantitative research by sampling in a sample of convenience and the collection of data was done through an electronic questionnaire with closed – ended questions in Google Forms. The questionnaire was compiled based on the dissertation of Iliopoulos (2019) and Selevista (2018) of EAP structured in three axes. The elaboration and analysis was done using the SPSS program. The sample consist of 105 trainees of Private Vocational Training Institutes of the municipality of Patras from the period 21/05/2020 to 20/6/2020.

Results: From the analyzes we carried out by using SPSS, some general conclusions emerged for each of the three axes of our questionnaire. For the verbal communication of the trainers, it turned out that the way the trainers speak is supportive, they encourage the trainees to participate in the lesson and in general they encourage the dialogue. The trainers' vocabulary is not inappropriate, there is no irony in their speech and the content of their speech promotes good communication. Continuing with the non- verbal communication of the instructors, the

instructors by their movement in the trainees to attend the lesson without violating their space. They observe some intervals of silence helping the trainees to think and with their eye contact they help them to attend the lesson. Their voice is loud without disturbing, there is a calmness in their face and their appearance is appropriate with the image that the instructors at PVTI should have.

For the third and last axis, which concerns the barriers to communication between instructor and trainee, we conclude that these barriers are not due to low self- esteem of learners, their excessive concern for their image, the superiority of learners, the fear of disapproval or the fear of expressing their feelings, the reluctance of learners to learn new methods or to work with others to learn, the lack of information from instructors about their progress or and inability to support them for learning. Regarding whether communication barriers are influenced by the gender of the trainer, it emerged that the respondents' perceptions converge regardless of the gender of the teacher and other trainees.

Conclusions: In conclusion, the familiarity of educators with the theory of communication technique for both verbal and non-verbal communication is considered necessary according to the literature review, in order to be able to implement the objectives of adult education programs depending on the structure they serve . Both our research and similar research on VTI structures, with which the results are compared, draw important conclusions regarding the perceptions of the trainees which can be used to improve the effectiveness of the trainers and consequently of the structures and the educational result.

Keywords : Adult education, trainee, trainer, communication (verbal-non verbal), communication barriers

Πίνακας περιεχομένων

Ευχαριστίες.....	3
Περίληψη	4
Abstract.....	6
Ευρετήριο Πινάκων	10
Ευρετήριο Πίτες	14
Ευρετήριο Ραβδογραμμάτα.....	14
Ευρετήριο Ιστογράμματα	15
Ευρετήριο Scatter Plot	15
Εισαγωγή	16

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 1ο: Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις - Θεωρίες εκπαίδευσης ενηλίκων	20
1.1 Εκπαίδευση ενηλίκων και δια βίου εκπαίδευση	20
1.2 Η Εκπαίδευση ενηλίκων σε Ευρώπη και Ελλάδα.....	22
1.3 Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης Ι.Ε.Κ.....	25
1.4 Θεωρίες εκπαίδευσης ενηλίκων	27
1.4.1 Η θεωρία της Ανδραγωγικής	27
1.4.2 Η θεωρία της Κοινωνικής Αλλαγής	28
1.4.3 Η θεωρία της Μετασχηματίζουσας μάθησης.....	28
Κεφάλαιο 2ο: Ενήλικες εκπαιδευόμενοι -Ομάδες - Εκπαιδευτές ενηλίκων	29
2.1 Ενήλικες εκπαιδευόμενοι –Χαρακτηριστικά	30
2.2 Προϋποθέσεις μάθησης ενηλίκων	31
2.3 Η σημασία της ομάδας στην εκπαίδευση ενηλίκων	32
2.4 Εκπαιδευτές ενηλίκων – Χαρακτηριστικά.....	34
2.5 Οι ρόλοι του εκπαιδευτή ενηλίκων	36
Κεφάλαιο 3ο: Η Επικοινωνία	38
3.1 Η διαδικασία της επικοινωνίας – εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου.....	39
3.2 Η επικοινωνία στην εκπαίδευση ενηλίκων	41
3.2.1 Λεκτική Επικοινωνία – Χαρακτηριστικά	42
3.2.2 Μη λεκτική επικοινωνία – Χαρακτηριστικά	44
3.3 Εμπόδια επικοινωνίας στην εκπαίδευση ενηλίκων	48

ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 4 ^ο : Μεθοδολογία της Έρευνας	51
4.1 Προβληματική της έρευνας- Ανασκόπηση συναφών ερευνών	51
4.2 Καθορισμός ερευνητικής υπόθεσης και σκοπός της έρευνας	52
4.3 Επιλογή μεθόδων και εργαλείων της έρευνας	52
4.3.1 Ερευνητικές μέθοδοι	52
4.3.2 Το ερωτηματολόγιο	53
4.4 Έλεγχος εγκυρότητας και αξιοπιστίας εργαλείων	54
4.5 Πληθυσμός και δείγμα της έρευνας	58
4.6 Μέθοδος δειγματοληψίας	58
4.7 Συλλογή Δεδομένων	59
Κεφάλαιο 5 ^ο :Αποτελέσματα της έρευνας – ποσοτική παρουσίαση	60
5.1 Κωδικοποίηση ερωτηματολογίου της έρευνας	60
5.2 Ποσοτική Ανάλυση Αποτελεσμάτων	64
5.2.1. Περιγραφική ανάλυση	64
5.2.2. Διμεταβλητή ανάλυση συσχέτισης	165
5.2.3. Απλή γραμμική παλινδρόμηση	176
Κεφάλαιο 6 ^ο : Συμπεράσματα - Συζήτηση – Προτάσεις	180
6.1 Συμπεράσματα	180
6.2 Συζήτηση	184
6.3 Προτάσεις	186
Βιβλιογραφία	188
Παράρτημα Α	193
Παράρτημα Β	213

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 4. 1 Τιμές των συντελεστών για την εκτίμηση της αξιοπιστίας εσωτερικής συνέπειας	56
Πίνακας 4. 2 Συντελεστής Cronbach	57
Πίνακας 5. 1 Κωδικοποίηση στο SPSS των μεταβλητών κλίμακας Likert.....	63
Πίνακας 5. 2 Πίνακας συχνοτήτων – Μεταβλητή: Φύλο.....	64
Πίνακας 5. 3 Πίνακας συχνοτήτων – Μεταβλητή: Ηλικία.....	66
Πίνακας 5. 4 Περιγραφικά στατιστικά για την μεταβλητή "Ηλικία"	67
Πίνακας 5. 5 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Ειδικότητα Φοίτησης.....	69
Πίνακας 5. 6 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Εξάμηνο Φοίτησης	71
Πίνακας 5. 7 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Φύλο Εκπαιδευτή/τριας	72
Πίνακας 5. 8 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση γραπτών σημειώσεων του εκπαιδευτή.....	73
Πίνακας 5. 9 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση γραπτών σημειώσεων του εκπαιδευτή»	75
Πίνακας 5. 10 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή	75
Πίνακας 5. 11 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή»	77
Πίνακας 5. 12 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση δυνατότητας ενθάρρυνσης συμμετοχής από την πλευρά του εκπαιδευτή	77
Πίνακας 5. 13 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση δυνατότητας ενθάρρυνσης συμμετοχής από την πλευρά του εκπαιδευτή»	79
Πίνακας 5. 14 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις παρουσιάσεις του εκπαιδευτή	79
Πίνακας 5. 15 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις παρουσιάσεις του εκπαιδευτή»	81
Πίνακας 5. 16 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση απλού επεξηγηματικού τρόπου του εκπαιδευτή.....	81
Πίνακας 5. 17 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση απλού επεξηγηματικού τρόπου του εκπαιδευτή»	83
Πίνακας 5. 18 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή	83
Πίνακας 5. 19 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή»	85
Πίνακας 5. 20 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση υποστηρικτικών σημειώσεων του εκπαιδευτή	85
Πίνακας 5. 21 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση υποστηρικτικών σημειώσεων του εκπαιδευτή»	87
Πίνακας 5. 22 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ακατάλληλου λεξιλογίου	87
Πίνακας 5. 23 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση ακατάλληλου λεξιλογίου»	89
Πίνακας 5. 24 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση κατανοητής ομιλίας του εκπαιδευτή.....	89
Πίνακας 5. 25 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση κατανοητής ομιλίας του εκπαιδευτή»	91
Πίνακας 5. 26 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση του εκπαιδευτή ως προς την απότομη διακοπή του εκπαιδευομένου	91
Πίνακας 5. 27 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση του εκπαιδευτή ως προς την απότομη διακοπή του εκπαιδευομένου»	93

Πίνακας 5. 28 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις σημειώσεις του εκπαιδευτή ..93	
Πίνακας 5. 29 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις σημειώσεις του εκπαιδευτή»95	
Πίνακας 5. 30 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση δυσνόητου λεξιλογίου του εκπαιδευτή95	
Πίνακας 5. 31 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση δυσνόητου λεξιλογίου του εκπαιδευτή»97	
Πίνακας 5. 32 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ύπαρξης αστείων του εκπαιδευτή.....97	
Πίνακας 5. 33 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση ύπαρξης αστείων του εκπαιδευτή»99	
Πίνακας 5. 34 Έλεγχος κανονικότητας – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ύπαρξης αστείων του εκπαιδευτή99	
Πίνακας 5. 35 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση χρήσης ειρωνικού λόγου του εκπαιδευτή.....100	
Πίνακας 5. 36 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση χρήσης ειρωνικού λόγου του εκπαιδευτή»101	
Πίνακας 5. 37 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ενθάρρυνσης διαλόγου του εκπαιδευτή102	
Πίνακας 5. 38 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση ενθάρρυνσης διαλόγου του εκπαιδευτή»103	
Πίνακας 5. 39 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση κίνησης στο χώρο του εκπαιδευτή104	
Πίνακας 5. 40 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση κίνησης στο χώρο του εκπαιδευτή»105	
Πίνακας 5. 41 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ηρεμίας του εκπαιδευτή106	
Πίνακας 5. 42 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση ηρεμίας του εκπαιδευτή»107	
Πίνακας 5. 43 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση σιγανής του εκπαιδευτή108	
Πίνακας 5. 44 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση σιγανής ομιλίας του εκπαιδευτή»109	
Πίνακας 5. 45 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμφάνισης του εκπαιδευτή110	
Πίνακας 5. 46 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμφάνισης του εκπαιδευτή»111	
Πίνακας 5. 47 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ακατάλληλων χειρονομιών του εκπαιδευτή.....112	
Πίνακας 5. 48 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση ακατάλληλων χειρονομιών του εκπαιδευτή»113	
Πίνακας 5. 49 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση απόμακρου χαρακτήρα του εκπαιδευτή114	
Πίνακας 5. 50 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση απόμακρου του εκπαιδευτή»115	
Πίνακας 5. 51 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή116	
Πίνακας 5. 52 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή»117	
Πίνακας 5. 53 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση παραβίασης χώρου από τον εκπαιδευτή118	
Πίνακας 5. 54 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση παραβίασης χώρου από τον εκπαιδευτή»119	
Πίνακας 5. 55 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση χαμόγελου του εκπαιδευτή120	
Πίνακας 5. 56 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση χαμόγελου του εκπαιδευτή»121	
Πίνακας 5. 57 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση δυνατής φωνής του εκπαιδευτή122	
Πίνακας 5. 58 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση δυνατής φωνής του εκπαιδευτή»123	
Πίνακας 5.59 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση μορφασμών προσέγκυσης του εκπαιδευτή124	
Πίνακας 5. 60 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση μορφασμών προσέγκυσης του εκπαιδευτή»125	

Πίνακας 5. 61 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση μονότονης φωνής του εκπαιδευτή.....	126
Πίνακας 5. 62 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση μονότονης φωνής του εκπαιδευτή»	127
Πίνακας 5. 63 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση διαστημάτων σιωπής του εκπαιδευτή.....	128
Πίνακας 5. 64 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση διαστημάτων σιωπής του εκπαιδευτή»	129
Πίνακας 5. 65 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση σωματικής επαφής του εκπαιδευτή για την προσέλευση ενδιαφέροντος	130
Πίνακας 5. 66 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση σωματικής επαφής του εκπαιδευτή για προσέλευση ενδιαφέροντος»	131
Πίνακας 5. 67 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση μορφασμών ειρωνείας του εκπαιδευτή	132
Πίνακας 5. 68 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση μορφασμών ειρωνείας του εκπαιδευτή»	133
Πίνακας 5. 69 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή.....	134
Πίνακας 5. 70 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή»	135
Πίνακας 5. 71 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εκκεντρικής εμφάνισης του εκπαιδευτή.....	136
Πίνακας 5. 72 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εκκεντρικής εμφάνισης του εκπαιδευτή»	137
Πίνακας 5. 73 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω άσκησης επιρροής από κάποια μέλη σε κάποια άλλα	138
Πίνακας 5. 74 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω άσκησης επιρροής από κάποια μέλη σε κάποια άλλα»	139
Πίνακας 5. 75 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαμηλής αυτοεκτίμησης εκπαιδευομένων.....	140
Πίνακας 5. 58 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαμηλής αυτοεκτίμησης εκπαιδευομένων»	141
Πίνακας 5. 77 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων.....	142
Πίνακας 5. 78 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων»	143
Πίνακας 5. 79 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποδοκμασίας εκπαιδευομένων.....	144
Πίνακας 5. 80 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποδοκμασίας των εκπαιδευομένων»	145
Πίνακας 5. 81 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποδοκμασίας των εκπαιδευομένων.....	146
Πίνακας 5. 82 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποδοκμασίας των εκπαιδευομένων»	147
Πίνακας 5. 83 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου έκφρασης συναισθημάτων των εκπαιδευομένων.....	148
Πίνακας 5. 84 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου έκφρασης συναισθημάτων των εκπαιδευομένων»	149
Πίνακας 5. 85 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποτυχίας εκπαιδευομένων.....	150
Πίνακας 5. 86 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποτυχίας εκπαιδευομένων»	151

Πίνακας 5. 87 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας μάθησης εκπαιδευομένων σε νέες μεθόδους	152
Πίνακας 5. 88 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας μάθησης εκπαιδευομένων σε νέες μεθόδους»	153
Πίνακας 5. 89 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας συνεργασίας εκπαιδευομένων με άλλους	154
Πίνακας 5. 90 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας συνεργασίας εκπαιδευομένων με άλλους»	155
Πίνακας 5. 91 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης κατάλληλων υλικών	156
Πίνακας 5. 92 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης κατάλληλων υλικών»	157
Πίνακας 5. 93 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω βαθμολόγησης του εκπαιδευτή	158
Πίνακας 5. 94 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω βαθμολόγησης του εκπαιδευτή»	159
Πίνακας 5. 95 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης ενημέρωσης	160
Πίνακας 5. 96 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης ενημέρωσης»	161
Πίνακας 5. 97 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή	162
Πίνακας 5. 98 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή»	163
Πίνακας 5. 99 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος.....	164
Πίνακας 5. 100 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος»	165
Πίνακας 5. 101 Έλεγχος Κανονικότητας – Συσχέτισης 1 ^η	166
Πίνακας 5. 102 Πίνακας Συσχετίσεων – Συσχέτιση 1 ^η	168
Πίνακας 5. 103 Έλεγχος Κανονικότητας – Συσχέτισης 2 ^η	168
Πίνακας 5. 104 Πίνακας Συσχετίσεων – Συσχέτιση 2 ^η	169
Πίνακας 5. 105 Έλεγχος Κανονικότητας – Συσχέτισης 3 ^η	170
Πίνακας 5. 106 Πίνακας Συσχετίσεων – Συσχέτιση 3 ^η	172
Πίνακας 5. 107 Μέσος Όρος των ερωτημάτων κλίμακας Likert σχετικά με το Φύλο Εκπαιδευτή	175
Πίνακας 5. 108 Πίνακας Συσχετίσεων – Απλή Παλινδρόμηση	177
Πίνακας 5. 109 Model Summary – Απλή Παλινδρόμηση.....	178
Πίνακας 5 .110 ANOVA – Απλή Παλινδρόμηση.....	179
Πίνακας 5 .111 Πίνακας Συντελεστών – Απλή Παλινδρόμηση.....	179

Ευρετήριο Πίτες

Πίτα 5. 1 Γράφημα πίτας – Μεταβλητή: Φύλο.....	65
Πίτα 5. 2 Γράφημα πίτας – Μεταβλητή: Φύλο Εκπαιδευτή/τριας.....	72

Ευρετήριο Ραβδόγραμμάτα

Ραβδόγραμμα 5. 1 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Ηλικία.....	66
Ραβδόγραμμα 5. 2 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Ειδικότητα Φοίτησης.....	70
Ραβδόγραμμα 5. 3 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση γραπτών σημειώσεων του εκπαιδευτή.....	74
Ραβδόγραμμα 5. 4 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή.....	76
Ραβδόγραμμα 5. 5 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση δυνατότητας ενθάρρυνσης συμμετοχής από την πλευρά του εκπαιδευτή.....	78
Ραβδόγραμμα 5. 6 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις παρουσιάσεις του εκπαιδευτή...80	
Ραβδόγραμμα 5. 7 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση απλού επεξηγηματικού τρόπου του εκπαιδευτή.....	82
Ραβδόγραμμα 5. 8 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή.....	84
Ραβδόγραμμα 5. 9 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση υποστηρικτικών σημειώσεων του εκπαιδευτή.....	86
Ραβδόγραμμα 5. 10 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ακατάλληλου λεξιλογίου.....	88
Ραβδόγραμμα 5. 11 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση κατανοητής ομιλίας του εκπαιδευτή.....	90
Ραβδόγραμμα 5. 12 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση του εκπαιδευτή ως προς την απότομη διακοπή του εκπαιδευομένου.....	92
Ραβδόγραμμα 5. 13 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις σημειώσεις του καθηγητή του εκπαιδευτή.....	94
Ραβδόγραμμα 5. 14 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση δυσνόητου λεξιλογίου του εκπαιδευτή.....	96
Ραβδόγραμμα 5. 15 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ύπαρξης αστειών του εκπαιδευτή.....	98
Ραβδόγραμμα 5. 16 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση χρήσης ειρωνικού λόγου του εκπαιδευτή.....	100
Ραβδόγραμμα 5. 17 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ενθάρρυνσης διαλόγου του εκπαιδευτή.....	102
Ραβδόγραμμα 5. 18 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση κίνησης στο χώρο του εκπαιδευτή.....	104
Ραβδόγραμμα 5. 19 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ηρεμίας του εκπαιδευτή.....	106
Ραβδόγραμμα 5. 20 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση σιγανής ομιλίας του εκπαιδευτή.....	108
Ραβδόγραμμα 5. 21 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμφάνισης του εκπαιδευτή.....	110
Ραβδόγραμμα 5. 22 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ακατάλληλων χειρονομιών του εκπαιδευτή.....	112
Ραβδόγραμμα 5. 23 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση απόμακρου χαρακτήρα του εκπαιδευτή.....	114
Ραβδόγραμμα 5. 24 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή.....	116
Ραβδόγραμμα 5. 25 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση παραβίασης χώρου από τον εκπαιδευτή.....	118
Ραβδόγραμμα 5. 26 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση χαμόγελου του εκπαιδευτή.....	120
Ραβδόγραμμα 5. 27 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση δυνατής φωνής του εκπαιδευτή.....	122
Ραβδόγραμμα 5. 28 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση μορφασμών προσέκλυσης του εκπαιδευτή.....	124

Ραβδόγραμμα 5. 29 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση μονότονης φωνής του εκπαιδευτή.....	126
Ραβδόγραμμα 5. 30 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση διαστημάτων σιωπής του εκπαιδευτή	128
Ραβδόγραμμα 5. 31 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση σωματικής επαφής του εκπαιδευτή για προσέλευση ενδιαφέροντος	130
Ραβδόγραμμα 5. 32 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση μορφασμών ειρωνείας του εκπαιδευτή	132
Ραβδόγραμμα 5. 33 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή.....	134
Ραβδόγραμμα 5. 34 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εκκεντρικής εμφάνισης του εκπαιδευτή.....	136
Ραβδόγραμμα 5. 35 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω άσκησης επιρροής από κάποια μέλη σε κάποια άλλα	138
Ραβδόγραμμα 5. 36 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαμηλής αυτοεκτίμησης εκπαιδευομένων.....	140
Ραβδόγραμμα 5. 37 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων.....	142
Ραβδόγραμμα 5. 38 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποδοκιμασίας εκπαιδευομένων.....	144
Ραβδόγραμμα 5. 39 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποδοκιμασίας των εκπαιδευομένων	146
Ραβδόγραμμα 5. 40 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου έκφρασης συναισθημάτων των εκπαιδευομένων.....	148
Ραβδόγραμμα 5. 41 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποτυχίας εκπαιδευομένων.....	150
Ραβδόγραμμα 5. 42 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας μάθησης εκπαιδευομένων σε νέες μεθόδους μεθόδους	
Ραβδόγραμμα 5. 43 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας συνεργασίας εκπαιδευομένων με άλλους	154
Ραβδόγραμμα 5. 44 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης κατάλληλων υλικών	156
Ραβδόγραμμα 5. 45 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω βαθμολόγησης του εκπαιδευτή	158
Ραβδόγραμμα 5. 46 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης ενημέρωσης	160
Ραβδόγραμμα 5. 47 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή	162
Ραβδόγραμμα 5. 48 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος.....	164

Ευρετήριο Ιστογράμματα

Ιστόγραμμα 5. 1 Ιστόγραμμα – Μεταβλητή: Εξάμηνο Φοίτησης.....	71
--	----

Ευρετήριο Scatter Plot

Scatter Plot 5. 1 Έλεγχος Γραμμικότητας – Συσχέτιση 1^η	167
Scatter Plot 5. 2 Έλεγχος Γραμμικότητας – Συσχέτιση 2^η	169
Scatter Plot 5. 3 Έλεγχος Γραμμικότητας – Συσχέτιση 3^η	171

Εισαγωγή

Η εκπαίδευση ενηλίκων εμφανίζεται για πρώτη φορά σαν ιδέα, στην αρχαία Ελλάδα, με συγκεκριμένη αναφορά στην *Πολιτεία* του Πλάτωνα όπου αναφέρεται ως η *εναλλαγή της παιδείας και των εμπειριών ανδρών και γυναικών ως την ηλικία των πενήντα ετών*. Στα νεότερα χρόνια και συγκεκριμένα τον 19^ο αιώνα εμφανίζεται η ανάγκη στη Ευρώπη και στις ΗΠΑ, για ειδικευμένο εργατικό δυναμικό και επιχειρείται μέσω της εκπαίδευσης ενηλίκων η ενίσχυση του μορφωτικού επιπέδου των κατώτερων, κοινωνικά, τάξεων προκειμένου να είναι σε θέση να διεκδικήσουν μια καλύτερη ποιότητα ζωής. Κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα, οικονομικοί και τεχνολογικοί όσο και κοινωνικοί και πολιτισμικοί παράγοντες, άμβλυναν συνεχώς τη ζήτηση σε παγκόσμιο επίπεδο για την συνεχιζόμενη δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση. Στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τη *Λευκή Βίβλο*, είναι η δυνατότητα πρόσβασης των ενηλίκων σε γενικές και ειδικές γνώσεις καθώς και η καλλιέργεια δεξιοτήτων τέτοιων, ώστε να μπορούν να ακολουθούν και να προσαρμόζονται στη συνεχώς μεταβαλλόμενη νέα τάξη πραγμάτων, μέσα από ανοικτά δομημένα προγράμματα καθοδηγούμενης μάθησης και εκπαίδευσης (Κόκκος, 1999). Η περίοδος από την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ 1981 και έπειτα, πυροδοτεί την ανάπτυξη της Εκπαίδευσης Ενηλίκων με πρώτο στόχο την κατάρτιση των εκπαιδευομένων μέσω της τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης και τη σύνδεση με την αγορά εργασίας (Βεργίδης & Πρόκου, 2005).

Ο Rogers (1999) επισημαίνει ότι η εκπαίδευση αφορά την ανάπτυξη της μάθησης, η οποία σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες είναι μια εκούσια, ατομική υπόθεση και αποτελεί δυναμική και όχι παθητική απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων. Ως εκπαιδευτές και σχεδιαστές σχετικών προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων, μελετώντας τις θεωρίες εκπαίδευσης ενηλίκων που έχουν διατυπωθεί τα τελευταία χρόνια, μέρος του παρόντος έργου είναι η παροχή βοήθειας στους ενήλικους εκπαιδευόμενους ώστε να μάθουν πώς να μαθαίνουν αποτελεσματικότερα. Για να επιτευχθεί αυτό, πρέπει να υπάρχει επίγνωση του τι εμπλέκεται στη διεργασία της μάθησης. Είναι σημαντικό να προσαρμόζονται οι μέθοδοι εκπαίδευσης ενηλίκων στις είδη υπάρχουσες δεξιότητές τους και η δημιουργία του κατάλληλου μαθησιακού και επικοινωνιακού περιβάλλοντος. Ο Gagne, προσδιορίζοντας το πεδίο της μάθησης, όπως αναφέρει ο Rogers (1999), συμπεριλαμβάνει τις *κινητικές δεξιότητες* οι οποίες απαιτούν πρακτική εφαρμογή κατά την εκπαιδευτική δράση και τη *λεκτική πληροφόρηση* ως βασικό παράγοντα μάθησης υπό την προϋπόθεση της οργανωμένης παρουσίας σε ολοκληρωμένα νοηματικά συμφραζόμενα. Επιπρόσθετα, το *επικοινωνιακό περιβάλλον* (δωμάτιο, θερμοκρασία, φωτισμός κ.ο.κ) στο οποίο πραγματοποιείται η μάθηση συνεισφέρει

στην αποτελεσματικότητά της, για το λόγο αυτό πρέπει να αποτελεί αντικείμενο αξιολόγησης για τους σχεδιαστές των προγραμμάτων και τους εκπαιδευτές.

Το δυναμικό πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων σε δομές Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης ΙΕΚ στην Ελλάδα, από τις αρχές του 1992 κι έπειτα, απαιτεί την αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων και την συνεχή εναλλαγή ρόλων πομπού και δέκτη, μεταξύ των εμπλεκόμενων, προκειμένου να επιτευχθεί η κατάρτιση των εκπαιδευομένων, συμπληρωματική ή αρχική, με σκοπό την ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Σύμφωνα με τα προαναφερθέντα, γίνεται αντιληπτός ο ρόλος της επικοινωνίας στην αποτελεσματικότητα και τη λειτουργία των παραπάνω δομών.

Η ανασκόπηση στη βιβλιογραφία καταδεικνύει ότι δεν υπάρχει πληθώρα ερευνών όσον αφορά τη λεκτική ή μη λεκτική επικοινωνία, και των εμποδίων που τη δυσχεραίνουν σε δομές εκπαίδευσης ενηλίκων ΙΕΚ. Η διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευομένων σε δομές ΙΕΚ κρίνεται απαραίτητη, προκειμένου να αποτυπωθούν οι απόψεις τους -ως ενηλίκων εκπαιδευόμενων- σχετικά με το επικοινωνιακό κλίμα της τάξης, την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας, διερευνώντας ταυτόχρονα κατά πόσο το φύλο του εκπαιδευτή διαδραματίζει κάποιο ρόλο.

Πιο συγκεκριμένα, τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία τίθενται μέσα από αυτήν την εργασία, είναι το πώς επηρεάζεται η συμμετοχή των εκπαιδευομένων και κατά συνέπεια η αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας, από τη λεκτική και τη μη λεκτική επικοινωνία των εκπαιδευτών τους κατά την εκπαιδευτική δράση. Ποια είναι τα εμπόδια που εντοπίζουν οι εκπαιδευόμενοι στην επικοινωνία με τους εκπαιδευτές τους και κατά πόσο επηρεάζεται αυτή η επικοινωνία από το φύλο του εκπαιδευτή.

Η εργασία αποτελείται από δύο μέρη, το *Γενικό Μέρος* (θεωρητικό) το οποίο περιλαμβάνει τρία κεφάλαια βιβλιογραφικής ανασκόπησης, ως εξής:

Το *Πρώτο Κεφάλαιο*, αποσκοπεί στην αποσαφήνιση όρων της εκπαίδευσης ενηλίκων στη διαβίου μάθηση, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί τα τελευταία χρόνια, λόγω των συνεχόμενων πολιτικών, κοινωνικών και τεχνολογικών αλλαγών. Ιδιαίτερη μνεία, όσον αφορά τις δομές που παρέχουν εκπαίδευση ενηλίκων, γίνεται στα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) από τα οποία αντλήθηκαν τα πρωτογενή δεδομένα. Στο ίδιο κεφάλαιο, τονίζονται οι σημαντικότερες θεωρίες εκπαίδευσης των ενηλίκων εκπαιδευομένων, οι οποίες αποτελούν πηγή σχεδιασμού των προγραμμάτων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των ενηλίκων, καθώς επίσης και οδηγό των εκπαιδευτών που καλούνται να υλοποιήσουν τα σχετικά προγράμματα.

Στο *Δεύτερο κεφάλαιο*, περιγράφονται τα χαρακτηριστικά και τα κίνητρα του ενήλικου, προκειμένου να εμπλακεί και πάλι με την εκπαίδευση, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνει, ενώ προσεγγίζεται η λειτουργία των ομάδων στην εκπαίδευση των ενηλίκων. Εν συνεχεία, παρατίθενται τα χαρακτηριστικά και οι ρόλοι του εκπαιδευτή ενηλίκων, ο οποίος όπως διαπιστώνεται, καλείται με εξαιρετική ικανότητα να υλοποιήσει το εκάστοτε πρόγραμμα, κάτι που αποτελεί, αδιαμφισβήτητα, λειτουργικό παράγοντα στην επιτυχή έκβασή του.

Το *Τρίτο κεφάλαιο*, πραγματεύεται την πολυσχιδή έννοια της επικοινωνίας. Ολοκληρώνεται η εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου της επικοινωνίας και η σημασία της, τόσο στις ανθρώπινες σχέσεις όσο και στην εκπαίδευση των ενηλίκων. Γίνεται επισκόπηση των δυο βασικών μορφών επικοινωνίας, τις οποίες συναντάμε κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, αυτή της λεκτικής και της μη λεκτικής. Τέλος, στο παρόν έργο, παρουσιάζονται τα πιθανά εμπόδια που μπορεί να προκύψουν κατά την εκπαιδευτική πρακτική καθώς και οι παράγοντες που τα προκαλούν.

Συνεχίζοντας με το δεύτερο, *Ειδικό Μέρος* (πρακτικό) της εργασίας, περιλαμβάνονται τα εξής : Το *Τέταρτο κεφάλαιο*, στο οποίο ορίζεται η προβληματική της έρευνας και καθορίζεται η ερευνητική υπόθεση καθώς και ο σκοπός της. Ακολουθεί η επιλογή των μεθόδων και των εργαλείων διεξαγωγής της με αναφορά στο ερωτηματολόγιο και τους άξονες από τους οποίους αυτό δομείται. Ακολουθεί έλεγχος εγκυρότητας και αξιοπιστίας του ερωτηματολογίου, μέσω πιλοτικής εφαρμογής του, και αναφορά σε συγκεκριμένους δείκτες που αποδεικνύουν τόσο την εγκυρότητα όσο και την αξιοπιστία τους. Γίνεται προσδιορισμός του πληθυσμού, του ακριβούς δείγματος στο οποίο χορηγήθηκε το ερωτηματολόγιο, βάσει του οποίου έγινε η περισυλλογή και επεξεργασία των δεδομένων. Τέλος, στο κεφάλαιο αυτό περιγράφεται η μέθοδος δειγματοληψίας και συλλογής των δεδομένων της έρευνάς μας.

Τα αποτελέσματα της έρευνας και η ποσοτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων παρουσιάζονται στο *Πέμπτο κεφάλαιο* της εργασίας. Κατόπιν της κωδικοποίησης του ερωτηματολογίου, λαμβάνει χώρα η περιγραφική ανάλυση των δεδομένων που συνελέγησαν. Πιθανές συσχετίσεις που υπάρχουν, μεταξύ συγκεκριμένων χαρακτηριστικών του συγκεκριμένου δείγματος, εξετάζονται στη συνέχεια μέσω της διμεταβλητής ανάλυσης, προκειμένου να εξαχθούν σημαντικά συμπεράσματα για τη συγκεκριμένη έρευνα. Η αιτιώδης σχέση ανάμεσα σε μεταβλητές εξετάζεται στη συνέχεια στην απλή γραμμική παλινδρόμηση, όπου προσδιορίζεται αν η μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή» προβλέπεται, σε σχέση με τιμές της ανεξάρτητης μεταβλητής «Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή». Στη συνέχεια, υπολογίζεται η

σταθερά του μοντέλου και ο συντελεστής της ανεξάρτητης μεταβλητής, ο συντελεστής προσδιορισμού, η στατιστική σημαντικότητα της σταθεράς του συντελεστή και του μοντέλου, καθώς και ο τυποποιημένος συντελεστής παλινδρόμησης.

Στο τελευταίο *Έκτο κεφάλαιο* του *Ειδικού Μέρους*, παρατίθενται τα συμπεράσματα της παρούσας έρευνας, ακολουθεί συζήτηση επ' αυτών γίνεται σύγκριση με αντίστοιχες έρευνες και τέλος, γίνονται προτάσεις για πρακτική εφαρμογή των αποτελεσμάτων και περαιτέρω έρευνες επί του θέματος.

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 1^ο Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις - Θεωρίες εκπαίδευσης ενηλίκων

Στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας κρίνεται απαραίτητη η εννοιολογική αποσαφήνιση των όρων οι οποίοι σκιαγραφούν το πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων στη δια βίου εκπαίδευση, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί στην Ευρώπη και την Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Εν συνεχεία, γίνεται αναφορά στις βασικότερες θεωρίες μάθησης των ενηλίκων εκπαιδευομένων, οι οποίες αποτελούν τη βάση σχεδιασμού των εκπαιδευτικών προγραμμάτων τα οποία απευθύνονται σε ενήλικες εκπαιδευόμενους.

1.1 Εκπαίδευση ενηλίκων και δια βίου εκπαίδευση

Οι Παναγιωτόπουλος και συν. στο Ανδρεαδάκης και συν. (2019), σημειώνουν ότι από τη δεκαετία του 1970 και έπειτα, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην συνεχή ανάπτυξη δεξιοτήτων των ανθρώπων, προκειμένου να διευρύνουν τις επιλογές απασχόλησής τους και να αναπτύξουν ικανότητες τόσο για την ατομική όσο και για την κοινωνική τους ανάπτυξη. Στο πρόγραμμα, «Στόχοι Χιλιετίας» (2000-2015), και εξής, στη εξέλιξη αυτού « Ατζέντα 2030 – Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (2015 – 2030), δίνεται ιδιαίτερη έμφαση, τόσο στα ανθρώπινα δικαιώματα και στις υποδομές, όσο και στην επένδυση ανθρώπινου κεφαλαίου (υγεία , διατροφή, εκπαίδευση). Σε κείμενο της UNESCO 2015, γίνεται αναφορά σχετικά με τις δεξιότητες των ανθρώπων του 21^{ου} αιώνα, και συγκεκριμένα στο κείμενο «Human Development» , περιλαμβάνεται η ανάπτυξη δεξιοτήτων του ανθρώπου, ανάλογα με την ομάδα - στόχο κατά τον σχεδιασμό των προγραμμάτων εκπαίδευσης, ως προς τον τρόπο σκέψης , τη χρήση τεχνολογικών εργαλείων, την επικοινωνία και τη συνεργασία επί της εργασίας, και τέλος, την ανάπτυξη δεξιοτήτων «ζωής» προσωπικής και κοινωνικής ευθύνης. Η εκπαίδευση ενηλίκων, ως ένας ταχέως αναπτυσσόμενος τομέας πολλαπλών θεμάτων, εξοπλίζει τα άτομα με τα απαραίτητα εφόδια και τις ικανότητες, έτσι ώστε να έχουν δικαιώματα και ενεργό συμμετοχή στη διαμόρφωση της κοινωνικής, επαγγελματικής, πολιτικής και οικονομική τους ζωής (Ανδρεαδάκης και συν., 2019).

Η εκπαίδευση ενηλίκων απασχόλησε και απασχολεί , τόσο τους θεωρητικούς επιστήμονες όσο και τους σχεδιαστές εκπαιδευτικών-επιμορφωτικών προγραμμάτων ενηλίκων, στο πλαίσιο των ραγδαίων κοινωνικοπολιτικών , οικονομικών και τεχνολογικών αλλαγών στις κοινωνίες του 21^{ου} αιώνα.

Όλο και περισσότερα ενήλικα άτομα τα τελευταία χρόνια, επιλέγουν τη δια βίου εκπαίδευση ενηλίκων, έχοντας συγκεκριμένους στόχους για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων. Επίσης, για την αξιολόγηση στάσεων και την απόκτηση νέων ικανοτήτων τις οποίες θα είναι σε θέση να εφαρμόσουν στην προσωπική, κοινωνική και επαγγελματική τους ζωή.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, η έννοια της δια βίου εκπαίδευσης σκιαγραφείται από τον Dewey , όπως αναφέρει ο Jarvis (2004), ως μια διαδικασία η οποία ξεκινά από την παιδική ηλικία και δεν σταματά όταν ολοκληρώνονται οι σχολικές υποχρεώσεις, αλλά δύναται να λάβει χώρα σε οποιαδήποτε φάση της ζωής του ανθρώπου. Αυτή η τοποθέτηση υιοθετήθηκε από την UNESCO και εφαρμόζεται στην πράξη καθόλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου (Jarvis, 2004).

Στην Ελλάδα σύμφωνα με τον νόμο 3879/21-9-2010 Άρθρο 2, η Γενική εκπαίδευση ενηλίκων: «Περιλαμβάνει όλες τις οργανωμένες μαθησιακές δραστηριότητες που απευθύνονται σε ενήλικους και στοχεύουν στον εμπλουτισμό γνώσεων, στην ανάπτυξη και βελτίωση ικανοτήτων και δεξιοτήτων, στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου και της ιδιότητας του ενεργού πολίτη, καθώς και στην άμβλυνση των μορφωτικών και κοινωνικών ανισοτήτων. Παρέχεται από φορείς της τυπικής εκπαίδευσης και από φορείς της μη τυπικής εκπαίδευσης».

Ο Κόκκος (2005α) στην έννοια της εκπαίδευσης ενηλίκων, περιλαμβάνει το σύνολο των δραστηριοτήτων μάθησης στις οποίες συμμετέχουν ενήλικες εκπαιδευόμενοι κατά τη *δια βίου μάθηση*. Πρόκειται περί κάλυψης της ανάγκης για ανανέωση των γνώσεων και απόκτησης νέων. Η *δια βίου μάθηση* αναφέρεται σε όλους τους τύπους εκπαίδευσης, τυπική, άτυπη και μη-τυπική εκπαίδευση, και περιλαμβάνει κάθε είδους μάθηση που μπορεί να λάβει ένας άνθρωπος καθ, όλη τη διάρκεια της ζωής του (Κόκκος, 2005α). Η διαρκής ανανέωση της γνώσης αναπτύσσει, πέραν της διεύρυνσης του γνωστικού πεδίου του ατόμου, την ανάπτυξη της πολιτικής και φιλοσοφικής διάστασης και ευελιξίας (Βεργίδης & Καραλής, 2004) με αποτέλεσμα «Τα άτομα να δημιουργούν τα δικά τους μαθησιακά μονοπάτια[...] (Πρόκου, 2004,σελ.9).

Οι ορισμοί που έχουν δοθεί από την UNESCO και τον ΟΟΣΑ για την εκπαίδευση ενηλίκων συγκλίνουν, αποδίδοντας στον όρο κάθε είδους δραστηριότητα η οποία αποσκοπεί στην μάθηση του ατόμου με ποικίλους τρόπους μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων της δια βίου μάθησης (Κόκκος, 2005). Ο Rogers (1999) υιοθέτησε σχετικά τον ορισμό του NIACE, σύμφωνα με τον οποίο η Εκπαίδευση Ενηλίκων είναι: « οποιοδήποτε είδος εκπαίδευσης για ανθρώπους που έχουν την ηλικία που τους επιτρέπει να κατέχουν εργασιακή θέση, να ψηφίζουν,

να στρατεύονται και να συνάπτουν γάμο και έχουν ολοκληρώσει τον κύκλο της συνεχούς εκπαίδευσης που ξεκίνησε από την παιδική τους ηλικία. Μπορεί να θέλουν να αντισταθμίσουν την περιορισμένη σχολική εκπαίδευση που είχαν λάβει, να δώσουν εξετάσεις, να αποκτήσουν βασικές τεχνικές ή επαγγελματικές δεξιότητες ή να μάθουν καλά νέες λειτουργικές διεργασίες[...]. Μπορεί ακόμη και να μη συμμετέχουν σε οργανωμένα προγράμματα» (Rogers, 1999, σελ.56). Σύμφωνα με τους Βεργίδη και Καραλή (2004), η Εκπαίδευση Ενηλίκων αφορά κάθε μαθησιακή δραστηριότητα ή πρόγραμμα σχεδιασμένο από εκπαιδευτικούς φορείς, έτσι ώστε να ικανοποιήσει οποιαδήποτε ανάγκη μάθησης που ενδέχεται να πραγματοποιηθεί στη δια βίου μάθηση ενός ανθρώπου ο οποίος δεν ανήκει ηλικιακά στο στάδιο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Η έννοια της “εκπαίδευσης” ως τεχνητή δημιουργία, σε αντίθεση με τις φυσικές διεργασίες μάθησης. Ο Rogers περιγράφει την εκπαίδευση ως σχεδιασμένη μάθηση που αναλαμβάνεται συνειδητά και έχει τεθεί στην υπηρεσία κάποιου σκοπού. Γενικά, παίρνουμε το ρόλο του εκπαιδευόμενου όταν θέλουμε να μάθουμε και θέτουμε τους εαυτούς μας σε σχεδιασμένη εκπαιδευτική διαδικασία, εντός ή εκτός τάξης, συμμετέχοντας σε κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης και στοχεύοντας στην μεγιστοποίηση της αποτελεσματικής μάθησης. Τα βασικά στοιχεία της εκπαίδευσης σύμφωνα με τα παραπάνω, είναι ο φορέας εκπαίδευσης (οργανισμός, ίδρυμα, εκπαιδευτής), ο συμμετέχων εκπαιδευόμενος (άτομο ή ομάδα) με εθελοντική και σκόπιμη συμμετοχή στη μάθηση, οι στόχοι και οι επιδιώξεις, αναμενόμενα αποτελέσματα της εκάστοτε εκπαιδευτικής διαδικασίας και τέλος, η αλληλουχία της μαθησιακής διεργασίας η οποία θα οδηγήσει στην υλοποίηση των επιθυμητών στόχων του φορέα και των συμμετεχόντων (Rogers, 1999).

1.2 Η Εκπαίδευση ενηλίκων σε Ευρώπη και Ελλάδα

Σύμφωνα με επίσημο κείμενο της E.E/C 372/1 (2011), όσον αφορά στην εκπαίδευση ενηλίκων με χρονικό ορίζοντα το 2020, στόχος του συμβουλίου είναι : (i) η ενδυνάμωση των δυνατοτήτων των ενηλίκων, ανεξάρτητα από το φύλο και την οικογενειακή κατάσταση για ίση πρόσβαση σε ευκαιρίες μάθησης υψηλής ποιότητας, προκειμένου να προωθήσουν την προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη, την ενδυνάμωση, την απασχολησιμότητα και την ενεργό συμμετοχή τους στην κοινωνία, (ii) η ανάπτυξη μιας νέας προσέγγισης στην εκπαίδευση και κατάρτιση των ενηλίκων, εστιασμένη στα μαθησιακά αποτελέσματα, την υπευθυνότητα και την αυτονομία των εκπαιδευομένων, (iii) η ενθάρρυνση και ευαισθητοποίηση των ενηλίκων ότι η δια βίου μάθηση πρέπει να ακολουθείται σε τακτά

χρονικά διαστήματα της ζωής τους και ιδιαίτερα σε περιόδους ανεργίας ή μετάβασης σταδιοδρομίας, (iv) η ενθάρρυνση και η αποτελεσματική καθοδήγηση των δια βίου συστημάτων εκπαίδευσης και επικύρωσης της τυπικής και άτυπης μάθησης, (v) η εξασφάλιση παροχής και απόκτησης βασικών ικανοτήτων και προσόντων βάσει του ευρωπαϊκού πλαισίου προσόντων EQF (European Qualifications Framework), (vi) η διασφάλιση εκπαιδευτικών πρακτικών, προσαρμοσμένων στις ανάγκες των ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης εντός εταιρειών και μάθηση με βάση το χώρο εργασίας, (vii) η ενθάρρυνση και ευαισθητοποίηση των εργοδοτών ότι η εκπαίδευση ενηλίκων συμβάλλει στην προώθηση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας, της δημιουργίας και της καινοτομίας της επιχειρηματικότητας και είναι ένας σημαντικός παράγοντας για την ενίσχυση της δυνατότητας απασχόλησης και κινητικότητας των εργαζομένων στην αγορά εργασίας, (viii) η ενθάρρυνση ένταξης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση για συμπερίληψη ομάδων εκπαιδευομένων ενηλίκων, επιδεικνύοντας κοινωνική ευθύνη και ανταπόκριση στις δημογραφικές προκλήσεις της γηράσκουσας κοινωνίας, (ix) η προώθηση του ρόλου των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών στην προσαρμογή τους σε ευκαιρίες και ανάγκες μάθησης για ενήλικες, σε συνδυασμό με τη βελτιστοποίηση της συμμετοχής των κεντρικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών, (x) η ισορροπημένη κατανομή των πόρων εκπαίδευσης καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής, δίνοντας βάση στην ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων και ιδιαίτερα στις περιπτώσεις δεύτερης ευκαιρίας, (xi) η συμμετοχή κοινωνικών εταίρων και η ευαισθητοποίησή τους σχετικά με τα οφέλη, και προς τους ίδιους, της εκπαίδευσης στο χώρο εργασίας και στη βελτίωση των βασικών δεξιοτήτων, (xii) η δημιουργία προοπτικών μάθησης για ενήλικες μεγαλύτερης ηλικίας, με σκοπό να προαχθεί η ενεργητικότητα, η αυτονομία και η υγιής ανάπτυξή τους χρησιμοποιώντας τις γνώσεις και την εμπειρία προς το κοινωνικό και πολιτιστικό όφελος, (xiii) τέλος η δέσμευση για προώθηση της εκπαίδευσης ενηλίκων ως μέσο ενίσχυσης της αλληλεγγύης μεταξύ πολιτισμών και ανθρώπων κάθε μαθησιακού υπόβαθρου (Council of the European Union, 2011).

Η συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΣΕΕΚ) στην Ευρώπη, παρέχεται μετά από την αρχική εκπαίδευση ή μετά από την έναρξη της εργασιακής πορείας του κάθε ανθρώπου και αποσκοπεί κατά βάση, στην προαγωγή της προσωπικής και επαγγελματικής εξέλιξης, μέσω της επανεκπαίδευσης και της κατάρτισης με σημαντικές διαφορές ως προς την κατανομή του πληθυσμού, με μια διαφορά της τάξεως του 15% έως άνω του 70% (ec.europa.eu, 2020). Ταυτόχρονα, το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης ETF (European Training Foundation) από το 1994, αποτελεί τον οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης που βοηθά της αναπτυσσόμενες χώρες να αξιοποιήσουν στο μέγιστο το ανθρώπινο

δυναμικό τους μέσω της μεταρρύθμισης των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και αγοράς εργασίας .

Στο πλαίσιο της, υπό εξέλιξη Στρατηγικής EU2020, η οποία σχεδιάστηκε λίγο πριν από την ολοκλήρωση της Στρατηγικής της Λισσαβόνας (2009), όπως αναφέρουν οι Flisi, Goglio & Meroni (2014), προτάσσονται νέα εργαλεία για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την απασχολησιμότητα, για την οποία συγκροτείται συγκεκριμένος δείκτης (Education for Employability), που συσχετίζει τα παραπάνω με τη ΔΒΜ. Στόχος είναι η άμεση σύνδεσή του με την ανάπτυξη και το κοινό πλαίσιο αξιολόγησης JAF (Joint Assessment Framework), με σκοπό την ενδυνάμωση μεταξύ της ΔΒΜ και την πολιτική για την απασχόληση των κρατών-μελών (Flisi, Goglio & Meroni, 2014). Όπως αναφέρει σχετικά ο Παπαδάκης στο Φωτεινός και συν. (2017), το μεθοδολογικό εργαλείο JAF χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης των κρατών - μελών και αποτελεί έναν τρόπο αξιολόγησης και προόδου ενός κράτους – μέλους .

Οι τελευταίες εξελίξεις της πολιτικής της Ε.Ε., σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα της (2020), σχετικά με την εκπαίδευση και κατάρτιση αφορούν στην καθοδήγηση για ανάκαμψη από την κρίση covid-19, την οποία διανύουμε, προτείνοντας την αναβάθμιση δεξιοτήτων, καθορίζοντας ποσοτικούς στόχους καθώς και τον τρόπο για την επίτευξή τους σε επίπεδο Ε.Ε. Η συμβουλευτική επιτροπή κατάρτισης, δρα υπό την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Κέντρου για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop) και το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ETF, 2020). Η προώθηση του έργου της Ε.Ε προωθείται μέσω του ευρωπαϊκού συστήματος ακαδημαϊκών μονάδων, του πλαισίου αναφοράς για τη διασφάλιση ποιότητας, την Ευρωπαϊκή Συμμαχία για τα προγράμματα και τις θέσεις μαθητείας και επίσης, μέσω ενός δικτύου μαθητευομένων, οι οποίοι καταθέτουν τις απόψεις τους σχετικά με την εκπαίδευση και κατάρτιση καθώς και τη μαθητεία.

Η Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Δια Βίου Μάθησης, (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.) του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, είναι ο επιτελικός φορέας Δια Βίου Μάθησης στην χώρα μας. Σύμφωνα με το Ν. 3879/2010, η Γ.Γ.Δ.Β.Μ. έχει ως αποστολή να σχεδιάζει τη δημόσια πολιτική της διά βίου μάθησης, να διαμορφώνει τους σχετικούς κανόνες, να εκπονεί το αντίστοιχο εθνικό πρόγραμμα και να εποπτεύει την εφαρμογή του, η οποία εκτελεί επιτελικό έργο. Φορείς δια βίου μάθησης στην Ελλάδα είναι οι παρακάτω:

1. *τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (IEK)*
2. *τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (εφεξής, βάσει του Ν. 4093/2012, Κέντρα Διά Βίου Μάθησης επιπέδου II)*

3. τα Κέντρα Μεταλκειακής Εκπαίδευσης και τα Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών (εφεξής, βάσει του Ν.4093/2012, Κέντρα Διά Βίου Μάθησης επιπέδου Ι)
4. οι λοιπές δημόσιες και ιδιωτικές σχολές επαγγελματικής κατάρτισης
5. το Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης (ΙΝΕΔΙΒΙΜ)
6. οι φορείς παροχής υπηρεσιών γενικής (τυπικής και μη τυπικής) εκπαίδευσης ενηλίκων, στους οποίους περιλαμβάνονται κοινωνικοί, θρησκευτικοί και πολιτιστικοί φορείς, καθώς και δομές παροχής υπηρεσιών γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων, όπως τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) και οι Σχολές Γονέων
7. οι φορείς παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών ή και υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού
8. τα Κέντρα Προώθησης στην Απασχόληση (ΚΠΑ) κατά το μέρος που παρέχουν υπηρεσίες διά βίου συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού
9. οι φορείς του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα που παρέχουν Μη Τυπική Εκπαίδευση στο ανθρώπινο δυναμικό του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως είναι το ΕΚΔΔΑ, καθώς και οι φορείς που συνιστώνται από τις επαγγελματικές ενώσεις και τα επιμελητήρια και παρέχουν Μη Τυπική Εκπαίδευση στα μέλη τους
10. οι φορείς παροχής υπηρεσιών ΔΒΜ, τους οποίους συνιστούν οι τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών που συνυπογράφουν την εθνική συλλογική σύμβαση εργασία και
11. οι φορείς άτυπης μάθησης (Γ.Γ.Δ.Β.Μ, 2012).

Εκτενέστερη αναφορά της λειτουργίας των δομών Ι.Ε.Κ επιχειρείται στη συνέχεια, δεδομένου ότι αποτέλεσαν εστίες περισυλλογής των ερευνητικών δεδομένων της παρούσας εργασίας.

1.3 Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης Ι.Ε.Κ

Σύμφωνα με τη Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Δια Βίου Μάθησης, τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) στοχεύουν στην παροχή υπηρεσιών αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης σε αποφοίτους Γυμνασίου και Λυκείου καθώς και σε ενήλικες με γνώσεις κάθε επαγγελματικής βαθμίδας, . Η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, εποπτεύει τη λειτουργία των Δημοσίων Ι.Ε.Κ, με βασική αρμοδιότητα τη διαμόρφωση και την εποπτεία του εκπαιδευτικού τους πλαισίου.

Το σύστημα πιστοποίησης της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης των Ι.Ε.Κ. εφαρμόζεται από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού

Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π). Στην αρμοδιότητα του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. ανήκει επίσης, ο καθορισμός των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων των Ι.Ε.Κ.

Το σύνολο της διαχείρισης, της υλικοτεχνικής υποδομής και των εκπαιδευτών των Ι.Ε.Κ. έχει ανατεθεί στο Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης (Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.), από τη Γ.Γ.Δ.Β.Μ., με εθνική χρηματοδότηση.

Η κατάρτιση στα Δημόσια Ι.Ε.Κ. πραγματοποιείται, τόσο στους χώρους στους οποίους αυτά στεγάζονται (σχολικές μονάδες ή ενοικιαζόμενα κτίρια που πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις), όσο και σε νοσοκομεία, παιδικούς σταθμούς, τράπεζες, ιδιωτικές επιχειρήσεις και αλλού (Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ, 2013).

Όσον αφορά στα Ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης Ι.Ι.Ε.Κ σύμφωνα με τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π., έχουν σκοπό την παροχή υπηρεσιών αρχικής ή συμπληρωματικής επαγγελματικής κατάρτισης. Η οργανωτική τους διάρθρωση περιλαμβάνει λειτουργίες διοίκησης, σχεδιασμού και εφαρμογής πιστοποιημένων προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και, προς τούτο, διαθέτουν διοικητικό, επιστημονικό ή τεχνικό και εκπαιδευτικό προσωπικό, καθώς και εξοπλισμό που εξυπηρετεί τις παραπάνω λειτουργίες. Στόχος είναι η διευκόλυνση της επαγγελματικής ένταξης των εκπαιδευομένων στην κοινωνία και η διασφάλιση της προσαρμογής τους στις συνεχώς μεταβαλλόμενες ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π, 2020).

Όπως στα Δ.Ι.Ε.Κ., έτσι και στα διάφορα τμήματα των Ι.Ι.Ε.Κ μπορούν να παρακολουθήσουν απόφοιτοι Γυμνασίου σε κάποιες ειδικότητες και απόφοιτοι κάθε τύπου Λυκείου, καθώς και ενήλικες με γνώσεις κάθε επαγγελματικής βαθμίδας, για να αποκτήσουν ή να αναβαθμίσουν συγκεκριμένα επαγγελματικά προσόντα, να βελτιώσουν την παραγωγικότητά τους, να εξοικειωθούν με τις νέες μεθόδους και τεχνολογίες ή να μετακινηθούν από ένα επάγγελμα σε ένα άλλο, με βασικό στόχο την ένταξή τους στην παραγωγική διαδικασία και στην κοινωνία.

Τα Ι.Ι.Ε.Κ ιδρύονται είτε από φυσικά πρόσωπα, είτε από νομικά πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου. Η Άδεια Λειτουργίας των Ι.Ι.Ε.Κ χορηγείται με Απόφαση του Δ.Σ του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π, 2020).

Ως φορείς δια βίου μάθησης τα Ι.Ε.Κ., είτε Δημόσια είτε Ιδιωτικά, ακολουθούν για την υλοποίηση των προγραμμάτων σπουδών, βασικές αρχές των σημαντικότερων θεωριών της εκπαίδευσης ενηλίκων, προκειμένου να επιτύχουν τους επιθυμητούς στόχους και να εμπλέξουν τους ενηλίκους εκπαιδευόμενους στη μαθησιακή διαδικασία.

1.4 Θεωρίες εκπαίδευσης ενηλίκων

Οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι σύμφωνα με τους θεωρητικούς (Rogers, Knowles, Freire), παρουσιάζουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά επί των οποίων στηρίζονται οι θεωρίες εκπαίδευσης ενηλίκων.

Στις υποενότητες που ακολουθούν, γίνεται περιγραφή των βασικότερων θεωρητικών προσεγγίσεων της εκπαίδευσης των ενηλίκων. Η θεωρία της Ανδραγωγικής, της Κοινωνικής αλλαγής και αυτή της Μετασχηματίζουσας μάθησης, θέτουν το πλαίσιο σχεδιασμού των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης των ενηλίκων.

1.4.1 Η θεωρία της Ανδραγωγικής

Η κλασική θεωρία της εκπαίδευσης ενηλίκων, την οποία ανέπτυξε ο Malcom Knowles, γνωστή ως *Ανδραγωγική*, αναπτύσσεται την περίοδο 1960-1990, βασίζεται στις θέσεις της ανθρωπιστικής ψυχολογίας και ιδιαίτερα σε εκείνες του Carl Rogers. Οι Κόκκος & Κουτρούμπα (2008), αναφέρουν ότι κατά τους Knowles και Kolb, η θεωρία της *Ανδραγωγικής* μετασχηματίζει τα βιώματα και τις εμπειρίες των ενηλίκων εκπαιδευομένων μέσω της διαδραστικής μάθησης, προκειμένου αυτοί να οδηγηθούν στην ανάδειξη του δυναμικού τους και στην αυτοπραγμάτωση. Δίνει έμφαση στον τρόπο προσέγγισης των εκπαιδευτών στους εκπαιδευομένους οι οποίοι, δρώντας ως διευκολυντές, εκμεταλλεύονται τις εμπειρίες των εκπαιδευομένων, προκειμένου να τους βοηθήσουν να πετύχουν τους επιθυμητούς στόχους. Αυτός είναι ένας από τους βασικότερους λόγους για τον οποίο η εκπαίδευσή των ενηλίκων πρέπει να διαφέρει από εκείνη των παιδιών και των εφήβων.

Σύμφωνα με την *Ανδραγωγική* θεωρία τα χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν τους ενήλικες από τα παιδιά και τους εφήβους, όπως αναφέρονται στο Κόκκος (2005) σύμφωνα με τον Knowles, είναι τα παρακάτω :

- A) Η ανάγκη των ενηλίκων να γνωρίζουν *γιατί πρέπει να μάθουν* πριν από την εμπλοκή τους στη μαθησιακή διεργασία.
- B) Η ανάγκη για αυτοκαθορισμό και λήψη αποφάσεων που αφορούν τις επιλογές τους και σχετίζονται με τη ζωή τους .
- Γ) Η πληθώρα πρωτύπων εμπειριών αποτελούν σημαντική πηγή μάθησης και τους διαφοροποιούν σημαντικά από τα παιδιά και τους εφήβους.

Δ) Οι ενήλικοι έχουν ανάγκη για άμεση εφαρμογή των γνώσεων που λαμβάνουν στην καθημερινή τους ζωή .

Ε) Οι γνώσεις πρέπει να είναι συγκεκριμένες για τους ενήλικες και όχι γενικές και αφηρημένες.

ΣΤ) Τα κίνητρα των ενηλίκων είναι εσωτερικά και ισχυρά.

Αντίστοιχη με τη θεωρία του Knowles είναι και η θεωρία του Tennant (1997), ο οποίος τονίζει ιδιαίτερα ότι για να επιτευχθεί η αυτο-κατευθυνόμενη και η ελεύθερη μάθηση των εκπαιδευομένων, πρέπει να προηγείται η αλλαγή των εκπαιδευτών μέσω της εκπαίδευσης των ιδίων.

1.4.2 Η θεωρία της Κοινωνικής Αλλαγής

Όσον αφορά στη θεωρία της *Κοινωνικής Αλλαγής* με κύριους εκπροσώπους τους Freire, Mezirow και Jarvis, επηρεαζόμενοι αυτοί από την ανάπτυξη του μοντέλου αλφαριθμητισμού στη Βραζιλία τη δεκαετία του 1960, ανέπτυξαν το μοντέλο «λαϊκής επιμόρφωσης». Κατά τον Tennant 1997, όπως αναφέρεται στο Κόκκος 2005 , ο Freire στόχευε στη ενδυνάμωση των καταπιεσμένων και κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων, προκειμένου να είναι σε θέση μέσα από τη συλλογική δράση να οδηγηθούν στην κοινωνική αλλαγή. Εφαρμόζοντας την μέθοδο των τριών σταδίων: α) το διερευνητικό στάδιο (λέξεις κλειδιά), β) το θεματικό στάδιο(ανάπτυξη θεμάτων με κοινωνική σημασία) , και γ) το στάδιο προβληματισμού (ανάληψη δράσης), ο Freire ενέπλεκε τους εκπαιδευομένους, υπό την καθοδήγηση των διευκολυντών εκπαιδευτών, να ανταλλάσσουν εμπειρίες ζωής μεταξύ τους, να συνειδητοποιήσουν το κοινωνικό περιβάλλον και την αξία τους ως οντότητες, διεκδικώντας καλύτερη ποιότητα ζωής.

1.4.3 Η θεωρία της Μετασχηματίζουσας μάθησης

Η θεωρία της *Μετασχηματίζουσας μάθησης*, με βασικό υποστηρικτή τον Jack Mezirow, ξεκίνησε να αναπτύσσεται από τα τέλη της δεκαετίας του 1970, υποστηρίζει ότι η μάθηση δεν είναι η προσθήκη νέων γνώσεων αλλά ο μετασχηματισμός της είδη υπάρχουσας γνώσης σε μια νέα οπτική (μετασχηματίζουσα οπτική). Ο Mezirow (2007) αναφέρει χαρακτηριστικά, την αναγκαιότητα ύπαρξης «αποπροσανατολιστικού διλήμματος», προκειμένου το άτομο να βιώσει την αμφισβήτηση μέσω του αναστοχασμού. Η διεργασία της μετασχηματίζουσας μάθησης προϋποθέτει μια εσωτερική διεργασία του εκπαιδευομένου, η οποία εμπεριέχει

στοχασμό και κριτική σκέψη, αποδοχή των απόψεων των άλλων, ευρύτητα πνεύματος και αποδοχή νέων γνώσεων και ιδεών. Οι ασυνείδητες παραδοχές (επιστημονικές, ηθικές, πολιτικές, κοινωνικό-ιδεολογικές και φιλοσοφικές) των ενηλίκων εκπαιδευόμενων, οι οποίες δύναται να είναι εσφαλμένες ή δυσλειτουργικές, μέσω της μετασχηματίζουσας διεργασίας, έρχονται στο προσκήνιο και δύνανται να αλλάξουν (Mezirow, 1991). Για να επιτευχθεί η αλλαγή της μετασχηματίζουσας μάθησης, ο ενήλικος εκπαιδευόμενος πρέπει να περάσει μέσα από τα επόμενα στάδια σύμφωνα με τον Mezirow :

1. Ένα αποπροσανατολιστικό δίλημμα.
2. Αυτοεξέταση (συνοδευόμενη από ανάλογα συναισθήματα, π.χ. ντροπή).
3. Κριτική αξιολόγηση των παραδοχών.
4. Αναγνώριση από το άτομο της πηγής δυσαρέσκειας και μοίρασμα με άλλους της διεργασίας του μετασχηματισμού.
5. Αναζήτηση νέων ρόλων, σχέσεων, τρόπων δράσης.
6. Σχεδιασμός ενός πλάνου δράσης.
7. Απόκτηση γνώσεων, στάσεων και ικανοτήτων για την υλοποίηση του πλάνου δράσης.
8. Δοκιμή νέων ρόλων.
9. Οικοδόμηση αυτοπεποίθησης και ικανοτήτων για την ανταπόκριση στους νέους ρόλους και τις νέες σχέσης.
10. Επανένταξη στη ζωή σύμφωνα με τις συνθήκες οι οποίες έχουν πλέον οριστεί από τις νέες προοπτικές (Κόκκος, 2008, σελ.46)

Η συμπερίληψη των αρχών μάθησης ενηλίκων στα προγράμματα κατάρτισης ενισχύει το αποτέλεσμα της μάθησης έτσι ώστε οι γνώσεις και οι δεξιότητες να διατηρούνται καλύτερα, γεγονός απαραίτητο για την παραγωγή εργαζομένων, με σκοπό όχι μόνο την αποτελεσματική αλλά και ασφαλή εμπλοκή τους στους χώρους εργασίας (Skiba, 2020).

Κεφάλαιο 2^ο: Ενήλικες εκπαιδευόμενοι – Ομάδες – Εκπαιδευτές ενηλίκων

Στο παρόν κεφάλαιο προσεγγίζεται αρχικά ο ενήλικος εκπαιδευόμενος. Προσδιορίζονται τα βασικά χαρακτηριστικά και τα κίνητρα τα οποία υποκινούν τους ενηλίκους εκπαιδευόμενους, βάσει των αναγκών τους. Σε δεύτερο χρόνο, ορίζονται οι προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να πληρούνται για να επιτυγχάνονται τα επιθυμητά αποτελέσματα, καθώς και πιθανά εμπόδια με τα οποία οι εκπαιδευόμενοι πιθανόν να έρχονται αντιμέτωποι κατά τη μαθησιακή πρακτική.

2.1 Ενήλικες εκπαιδευόμενοι –Χαρακτηριστικά

Ως ενήλικος εκπαιδευόμενος θεωρείται, σύμφωνα με τις θεωρίες εκπαίδευσης ενηλίκων, εκείνος ο οποίος, πέραν του ελάχιστου ορίου ηλικίας που υιοθετεί κάθε κοινωνία, ανταποκρίνεται σε ρόλους ενηλίκου και έχει αναπτύξει τέτοια ωριμότητα, ώστε να μπορεί να αναλάβει την ευθύνη του εαυτού του σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο (Κόκκος, 2008). Οι εκπαιδευτές έχουν συνήθως να διαχειριστούν μικτές ομάδες ενηλίκων, διαφορετικής ηλικίας και διαφορετικών σταδίων ζωής, που οδηγούν σε διαφορετικές αντιδράσεις (Rogers, 1998).

Οι Hiemstra & Sisco (1990), παρατηρούν τα παρακάτω χαρακτηριστικά, όσον αφορά τους ενηλίκους εκπαιδευόμενους:

1. Διακόπτουν την εκπαίδευσή τους όταν νιώσουν ότι χάνουν το χρόνο τους.
2. Η εκπαίδευση τους ενδιαφέρει μόνο ως παράπλευρη απασχόληση. Άλλα θέματα απασχολούν το χρόνο και το ενδιαφέρον τους.
3. Κάποια επείγουσα ανάγκη ή κίνητρο του έφερε στην εκπαίδευση.
4. Δεν αποκαλύπτουν πάντα τους πραγματικούς λόγους για τους οποίους έχουν έρθει στην εκπαίδευση. Μπορεί να έχουν έρθει για να κάνουν φίλους, ή για να γίνουν μέρος μιας ομάδας ή για να αποκτήσουν γνώσεις.
5. Θέλουν να νιώθουν άνετα.
6. Θέλουν να κάνουν κοινωνικές σχέσεις.
7. Έχουν ελάχιστο χρόνο για να κάνουν εργασίες στο σπίτι, παρόλο που θα βρουν το χρόνο να τις κάνουν.
8. Τους αρέσει να τους αντιμετωπίζουν ως ώριμους ανθρώπους.
9. Εκτιμούν το φιλικό ενδιαφέρον του εκπαιδευτή.
10. Θέλουν επιβεβαίωση ότι μπορούν να τα καταφέρουν σε ό,τι θελήσουν να κάνουν ή να μάθουν.
11. Χρειάζονται επιβράβευση και ενθάρρυνση.
12. Χρειάζονται την ικανοποίηση της επίτευξης των στόχων.
13. Κινητοποιούνται από μια έντονη ανάγκη για μάθηση.
14. Είναι ανυπόμονοι ως εκπαιδευόμενοι και πιέζονται από το χρόνο και τη βιασύνη να εφαρμόσουν όσα έμαθαν ή τις δεξιότητες που απέκτησαν.
15. Έχουν πλούσια εμπειρία να μοιραστούν με την ομάδα.
16. Μπορούν να αντιμετωπίζουν προβλήματα.
17. Εκτιμούν μια σαφή, καλά σχεδιασμένη μαθησιακή εμπειρία.
18. Είναι γρήγοροι στην αξιολόγηση και εκτίμηση της καλής διδασκαλίας (Hiemstra &

Sisco, 1990,σελ.172-173).

Για το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευομένων, ο Roger παραθέτει τα παρακάτω χαρακτηριστικά, με μικρές διαφοροποιήσεις που οφείλονται στο πολιτισμικό περιβάλλον.

1. Οι συμμετέχοντες είναι εξ ορισμού ενήλικοι.
2. Βρίσκονται σε εξελισσόμενη διεργασία ανάπτυξης, όχι στο ξεκίνημα μιας διεργασίας.
3. Φέρνουν μαζί τους ένα σύνολο εμπειριών και αξιών.
4. Έρχονται στην εκπαίδευση με δεδομένες προθέσεις.
5. Έρχονται με προσδοκίες όσον αφορά τη μαθησιακή διεργασία.
6. Έχουν ανταγωνιστικά ενδιαφέροντα.
7. Έχουν διαμορφώσει ήδη τα δικά τους μοντέλα μάθησης (Rogers, 1998,σελ.92).

Με βάση τα παραπάνω, γίνεται αντιληπτή η ανάγκη των ενηλίκων εκπαιδευομένων για συνεχή μετασχηματισμό των βιωμάτων μέσω της διεργασίας της μάθησης με πολλαπλούς στόχους, ανάλογα με το στάδιο της ζωής που βρίσκεται ο καθένας. Ταυτόχρονα, έχουν την επιθυμία να εκτιμήσουν τη συνάφεια του τι μαθαίνουν με αυτό που θέλουν να πετύχουν, δεδομένου ότι οι ενήλικοι μαθαίνουν μέσα από την εμπειρία. Γι αυτό το λόγο, οι δράσεις κατάρτισης και μάθησης θα πρέπει να περιλαμβάνουν ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευομένων, μέσω τεχνικών ενεργοποίησης τους, με στόχο την επαγγελματική και προσωπική τους βελτίωση (Skiba, 2020).

2.2 Προϋποθέσεις μάθησης ενηλίκων

Σύμφωνα με τα παραπάνω χαρακτηριστικά, προκύπτουν οι βασικές προϋποθέσεις μάθησης των ενηλίκων εκπαιδευόμενων, οι οποίες, εφόσον πληρούνται, ενισχύουν τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα.

Ο Κόκκος (2005), αναφέρει χαρακτηριστικά τα παρακάτω:

Αρχικά, ο εθελοντικός χαρακτήρας της εκπαίδευσης, με την έννοια του ότι καμία πίεση συμμετοχής του ενήλικα στην διαδικασία δεν θα έχει θετικό αποτέλεσμα. Η σαφής και σχετική με τις προσδοκίες των εκπαιδευομένων διατύπωση των εκπαιδευτικών στόχων του προγράμματος, καθώς και η άρτια σε όλα τα επίπεδα οργάνωσή του (υποδομή, υλικά κοκ) διαδραματίζουν μείζονα ρόλο. Εν συνεχεία, η συσχέτιση του προγράμματος με τις εμπειρίες των εκπαιδευομένων, προκειμένου να τις ανακαλέσουν και να τις μετασχηματίσουν σε νέα γνώση. Στο σημείο αυτό, ιδιαίτερα σημαντική είναι η εξατομικευμένη προσέγγιση από πλευράς του εκπαιδευτή σε κάθε εκπαιδευόμενο, μέσω της παρατήρησης, και η δυνατότητα

για ενεργό συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στην εκπαιδευτική διαδικασία . Ο Mucclielli στο Courau (2000), υποστηρίζει ότι μέσω της εμπλοκής στη διαδικασία της εκπαίδευσης, συγκρατούμε 10% αυτών που διαβάζουμε, 20% όσων ακούμε, 30% αυτών που βλέπουμε, 50% αυτών που βλέπουμε και ακούμε ταυτόχρονα, 80% αυτών που λέμε και το 90% αυτών που λέμε και ταυτόχρονα εκτελούμε εργασίες, οι οποίες απαιτούν σκέψη και ενεργό συμμετοχή. Οι ενεργητικές εκπαιδευτικές τεχνικές, τις οποίες θα εφαρμόσει ο εκπαιδευτής αμέσως μετά από την διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών στην εναρκτήρια συνάντηση αποτελούν εφελτήριο επιτυχίας του προγράμματος, μέσω της συμμετοχής των εκπαιδευομένων. Εφόσον λάβει χώρα η διερεύνηση πιθανών εμποδίων με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι και σχετίζονται με προσωπικούς, κοινωνικούς ή φυσικούς παράγοντες, γίνεται προσπάθεια από πλευράς του συντονιστή εκπαιδευτή, για τη διαμόρφωση ενός κλίματος αμοιβαίου σεβασμού, αποτελεσματικής επικοινωνίας και συνεργατικότητας (Κόκκος, 2005).

Όλα τα παραπάνω λαμβάνουν χώρα σε ομάδες εκπαιδευομένων οι οποίες θα γίνουν αντικείμενο μελέτης στη συνέχεια.

2.3 Η σημασία της ομάδας στην εκπαίδευση ενηλίκων

Ως κοινωνικά όντα όλοι έχουμε εμπλακεί κατά καιρούς σε διάφορες ομάδες με διαφορετικά αντικείμενα και στόχους. Η σημασία και η αξία των ομάδων θα μελετηθεί στη συνέχεια, εστιάζοντας στις ομάδες ενηλίκων εκπαιδευομένων, καθώς εκεί λαμβάνει χώρα η διαδικασία της μάθησης και η αλληλεπίδραση τόσο μεταξύ των μελών όσο και αυτών με τον εκπαιδευτή τους.

Ως ομάδα ορίζεται : «..ένα μικρό σύνολο ανθρώπων με συμπληρωματικά προσόντα, οι οποίοι εργάζονται από κοινού για να επιτύχουν κοινούς στόχους, ενώ είναι αμοιβαία υπόλογοι για τα αποτελέσματα απόδοσής τους». Το αποτέλεσμα της συνεργασίας τους είναι η ομαδική εργασία (Schermerhorn, 2011, σελ.457). Οι Moorhead και Griffin στο Παυλάκης (2013), ορίζουν την ομάδα ως δύο ή περισσότερα άτομα που αλληλοεπηρεάζονται και αλληλεπιδρούν. Η επικοινωνία, στο πλαίσιο λειτουργίας και απόδοσης της ομάδας διαδραματίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο.

Όπως αναφέρουν οι Kolb A. και Kolb D. (2011), η εμπειρική προσέγγιση της ομαδικής μάθησης χρονολογείται από το 1940, όπου σε έρευνά του ο Kurt Lewin συμπέρανε τα παρακάτω, σχετικά με την ομαδική μάθηση: αρχικά τον ζωτικής σημασίας ρόλο της

στοχαστικής συνομιλίας, τη θεωρία του ρόλου της λειτουργικής ηγεσίας, και τέλος τη διαδικασία βιωματικής μάθησης ως το κλειδί για την ανάπτυξη της ομάδας. Για να μάθουν από την εμπειρία τους οι ομάδες, πρέπει να δημιουργήσουν έναν χώρο συνομιλίας όπου τα μέλη να μπορούν να αλληλεπιδρούν και να μιλούν από κοινού για τις εμπειρίες τους. Μια ομάδα μπορεί να αναπτύξει μια σύνθετη εικόνα του εαυτού της, αναπτύσσοντας την ικανότητα να αντανακλά την εμπειρία της μέσω συνομιλιών, ενσωματώνοντας τις εμπειρίες των μελών της ομάδας. Οι Baker και συν. στο Kolb A. και Kolb D. (2011), αναφέρουν πως για να μπορέσει να αναπτύξει εκτελεστική συνείδηση μια ομάδα, χρειάζεται να δημιουργήσει ένα φιλόξενο και επικοινωνιακό περιβάλλον. Τα μέλη, πρέπει να σέβονται τους άλλους, να είναι δεκτικά σε διαφορετικές απόψεις, και να αφιερώνουν χρόνο, προκειμένου να επεξεργαστούν τις συνέπειες της δράσης της ομάδας. Έτσι, θα επιτευχθεί η ωρίμανση και η ανάπτυξη. Καθώς μια ομάδα ατόμων εξελίσσεται σε αποτελεσματικό οργανισμό μάθησης, τα μέλη μοιράζονται τους απαραίτητους λειτουργικούς ρόλους για την αποτελεσματικότητα της ομάδας.

Ως προς τα είδη των ομάδων ο Rogers (1999) διακρίνει τις *τυπικές ομάδες* στις οποίες η εναλλαγή των προσώπων δεν επηρεάζει τη δομή της ομάδας όπως πχ ο στρατός. Τις *μη τυπικές πρωτογενείς ομάδες*, στις οποίες συνήθως τα άτομα έχουν στενή επαφή μεταξύ τους και είναι μικρές σε αριθμό μελών, πχ η οικογένεια. Χαρακτηριστικό των ομάδων αυτών είναι η αφοσίωση αλλά και η ταυτόχρονη έκθεση του κάθε μέλους ως προς την ομάδα. Οι πλειοψηφία των ομάδων στην εκπαίδευση ενηλίκων είναι συνήθως μη τυπικές, λόγω του εθελοντικού χαρακτήρα στη συμμετοχή. Τις *τυπικές δευτερογενείς ομάδες*, οι οποίες αποτελούνται από περισσότερα μέλη τα οποία δεν έρχονται απαραίτητα και τακτικά σε κατά μέτωπο επαφή, εν τούτοις τα μέλη διέπονται από ισχυρούς δεσμούς και η στάση της ομάδας επηρεάζει το κάθε μέλος, πχ τάγμα μοναχών. Τέλος, οι *ομάδες αναφοράς*, στις οποίες δεν απαιτείται να είναι κάποιος επίσημο μέλος, με την έννοια ότι η ομάδα δεν γνωρίζει ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο ανήκει σε αυτή αλλά αυτό το γνωρίζει και ταυτίζεται με τις στάσεις που αυτές διαμορφώνουν, πχ ομάδα εκπαιδευτικών, σοσιαλιστών, κληρικών κοκ. Οι εμπλεκόμενοι με την εκπαίδευση ενηλίκων, εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενοι, μπορεί να αποτελούν ταυτόχρονα μέλη όλων των παραπάνω ομάδων και να μεταφέρουν εμπειρίες είτε από πρωτογενείς είτε από δευτερογενείς ομάδες.

Οι πλειοψηφία των μαθησιακών ομάδων λειτουργούν αποτελεσματικά ως πρωτογενείς ομάδες των 10 έως 25 ατόμων τα οποία, σε κοινές συναντήσεις ανά τακτά χρονικά διαστήματα, αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Πλεονεκτήματα της ομαδικής εργασίας στην εκπαίδευση ενηλίκων, αποτελούν, το ενθαρρυντικό περιβάλλον μάθησης, το οποίο

δημιουργείται από τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους, πέραν της συνδρομής του εκπαιδευτή, το γεγονός ότι παρέχουν τη δυνατότητα για σύνθετη μάθηση, εκμεταλλευόμενες την εμπειρία των μελών τους και τέλος, η δυναμική της κάθε ομάδας, η οποία δημιουργεί κίνητρα για όλη την ομάδα και πολλές φορές καθορίζει το ρυθμό μάθησης διευκολύνοντας τον εκπαιδευτή (Rogers, 1999).

Στη συνέχεια, αναλύονται τα χαρακτηριστικά και οι ικανότητες που καλείται να διαθέτει και να διαμορφώσει ο εκπαιδευτής ενηλίκων, προκειμένου να ικανοποιεί στο μέγιστο βαθμό τόσο τους στόχους του προγράμματος, όσο και τις ανάγκες των εκπαιδευομένων. Επιπλέον, πρέπει να μπορεί να διαχειριστεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, εμπόδια που μπορεί να προκύψουν κατά την εκπαιδευτική διαδικασία.

2.4 Εκπαιδευτές ενηλίκων - Χαρακτηριστικά

Τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτή ενηλίκων καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την επιτυχή έκβαση του προγράμματος εκπαίδευσης ενηλίκων, σε συνδυασμό με τον κατάλληλο σχεδιασμό για τις ανάγκες της ομάδας στόχου.

Προσεγγίζοντας τον επαγγελματικό ρόλο του εκπαιδευτή ενηλίκων και των χαρακτηριστικών του, διαπιστώθηκαν τα παρακάτω : Η διερεύνηση αναγκών, η ενίσχυση των κινήτρων, η έμπνευση , ο ενθουσιασμός και η εμπλοκή του ίδιου του εκπαιδευτή ως εκπαιδευόμενου, καθιστά τον ρόλο του πολυσχιδή. Καθοδηγητής και ταυτόχρονα 'διευκολυντής', έχει τη δυνατότητα να εμπλέξει και να εμπλακεί ο ίδιος μέσα στο δυναμικό περιβάλλον τάξης προκειμένου να επιτευχθεί η μάθηση και η θετική αλλαγή. Μέσω της αλληλεπίδρασης και των τεχνικών ενεργοποίησης, πρωτότερες γνώσεις, στάσεις, δεξιότητες και ικανότητες, τροποποιούνται και μετασχηματίζονται, με την αρωγή του εκπαιδευτή ενηλίκων, σε εφόδια ζωής.

Ο Alan Rogers μέσα από τις συμβουλές που δίνει σε έναν εκπαιδευτή ενηλίκων, σκιαγραφεί τα βασικά χαρακτηριστικά του. Συγκεκριμένα, αναφέρει ως συμβουλές: *«Η πρώτη για την οποία είμαι πολύ σίγουρος είναι: “σταμάτα να μιλάς και άκουσε”[...] η δεύτερη που είναι πιο δύσκολη: “[.] μη θεωρείς τον εαυτό σου και μην αφήνεις τους εκπαιδευόμενους να σε θεωρούν ως πηγή της γνώσης, ως αυθεντία [.]” και η τρίτη: “[...] να παρακινείς τους εκπαιδευόμενους να βρουν μόνοι τους τη γνώση γιατί τότε μόνο θα την κάνουν κτήμα τους»* (Μάγος & Αγγελή, 2005,σελ.35).

Η Αϊβαλιώτη (2019), καταγράφει, όσον αφορά τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτή ενηλίκων, ότι σύμφωνα με τους Peters et Molenberghs, ο ικανός εκπαιδευτής ενηλίκων έχει την ικανότητα να διερευνά, να εντοπίζει τις ανάγκες των εκπαιδευομένων και να διαχειρίζεται αποτελεσματικά την ανομοιομορφία του πληθυσμού των εκπαιδευομένων. Θέτει σαφείς εκπαιδευτικούς στόχους συνδεδεμένους με το σύγχρονο περιβάλλον εργασίας, εξασφαλίζει ένα άνετο περιβάλλον μάθησης, αξιολογεί τη διδασκαλία του και επιδιώκει από τους εκπαιδευόμενους την ενεργό συμμετοχή και εμπλοκή τους σε αυτή, μέσω τεχνικών ενεργοποίησης. Ο Stolovich στο Αϊβαλιώτη (2019), περιγράφει ως σημαντική δεξιότητα του 'καλού' εκπαιδευτή, αυτή του ακροατή, δηλαδή το να μπορεί να ακούει τις επιθυμίες των εκπαιδευομένων και να τους διευκολύνει να εμβαθύνουν στη σκέψη.

Οι Mocker & Noble στο Jarvis (2004) περιγράφουν μέσα από εικοσιτέσσερις ικανότητες τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτή ενηλίκων που είναι τα εξής:

1. Να επικοινωνεί αποτελεσματικά με τους εκπαιδευόμενους.
2. Να αναπτύσσει αποτελεσματικά σχέσεις εργασίας με αυτούς.
3. Να ενδυναμώνει τις θετικές τους διαθέσεις.
4. Να δημιουργεί κλίμα που ενθαρρύνει τη συμμετοχή τους.
5. Να δημιουργεί θεμέλια αμοιβαίου σεβασμού.
6. Να προσαρμόζει το ρυθμό μάθησης στις δυνατότητες των εκπαιδευομένων.
7. Να προσαρμόζει τη διδασκαλία στα χαρακτηριστικά του καθενός και στα χαρακτηριστικά της ομάδας.
8. Να αντιλαμβάνεται τη διαφορά ανάμεσα στην εκπαίδευση των παιδιών και στην εκπαίδευση ενηλίκων.
9. Να οργανώνει συνθήκες εκπαίδευσης που αναπτύσσουν την εμπιστοσύνη των εκπαιδευομένων.
10. Να ενισχύει το ενδιαφέρον τους για τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες.
11. Να προσαρμόζει το πρόγραμμα στις μεταβαλλόμενες ανάγκες τους.
12. Να διαμορφώνει το χώρο έτσι ώστε να δημιουργείται άνετο μαθησιακό περιβάλλον.
13. Να αναγνωρίζει τις αναπτυξιακές δυνατότητες των εκπαιδευομένων.
14. Να προσαρμόζει τη μάθηση στο επίπεδό τους.
15. Να συνοψίζει και να ανακεφαλαιώνει τα βασικά σημεία του κάθε μαθήματος.
16. Να συμμετέχει σε διαδικασίες αυτοαξιολόγησης της αποτελεσματικότητας του έργου του.
17. Να δίνει στους εκπαιδευόμενους συνεχή ανατροφοδότηση σχετικά με την πρόοδό τους.

18. Να επικεντρώνεται στις θεματικές περιοχές που έχουν ζωτική σημασία γι' αυτούς.
19. Να συντονίζει και να επιβλέπει τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες.
20. Να εφαρμόζει τις αρχές μάθησης που ταιριάζουν σε ενήλικους.
21. Να δείχνει έμπρακτα τη διάθεσή του για καινοτομία και πειραματισμό, προσεγγίζοντας με νέους τρόπους τα αντικείμενα.
22. Να παρακινεί τους εκπαιδευόμενους να μελετούν μόνοι τους, αυτοδύναμα.
23. Να αξιοποιεί τις γνώσεις και τα εκπαιδευτικά υλικά που έχουν διαμορφώσει άλλοι εκπαιδευτές.
24. Να συνδέει τη μαθησιακή διαδικασία με τις εμπειρίες των εκπαιδευομένων (Jarvis, 2004,σελ.255-256).

Όσον αφορά στη φύση της διδασκαλίας του εκπαιδευτή, οι ίδιοι αναφέρουν ότι οφείλει αρχικά να διαμορφώνει σωστά το χώρο, προκειμένου να εξασφαλίζει ένα οικείο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Επίσης, να διερευνά τις ανάγκες τους, τα προσωπικά και ομαδικά χαρακτηριστικά, να συντονίζει τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες, αξιοποιώντας στο μέγιστο δυνατό, τις δυνατότητες των εμπλεκομένων, κάνοντας παράλληλα χρήση εκπαιδευτικών τεχνικών ενεργοποίησης και αξιοποίησης της προϋπάρχουσας γνώσης (Αϊβαλιώτη, 2019).

Ο Κόκκος (2005), συνοψίζοντας την θέση του για τον ρόλο του εκπαιδευτή ενηλίκων, αναφέρει χαρακτηριστικά : « Συνέπεια όλων αυτών είναι να ζητείται από τον εκπαιδευτή ενηλίκων να λειτουργεί ως ένας ολοκληρωμένος συντονιστής της εκπαιδευτικής διεργασίας, ένας σύμβουλος και εμπνευστής, ως εκείνος που ενθαρρύνει την 'ευρετική' πορεία προς τη γνώση, παρακινεί τους εκπαιδευόμενους να δραστηριοποιούνται, να επεξεργάζονται τις γνώσεις και τις εμπειρίες που διαθέτουν , να αναζητούν νέες πηγές, να μαθαίνουν πράττοντας [...]. Έχει νευραλγική σημασία να μπορεί ο εκπαιδευτής να κατανοεί τα φαινόμενα που σχετίζονται με τη δυναμική των σχέσεων που δημιουργούνται μέσα στην ομάδα [...], ώστε να προσαρμόζει ανάλογα τη δυναμική του και να την οδηγεί προς το επιθυμητό αποτέλεσμα» (Κόκκος, 2008,σελ.67-68).

Όσο περισσότερα από τα παραπάνω χαρακτηριστικά διαθέτει ένας εκπαιδευτής ενηλίκων, τόσο καλύτερα και αποτελεσματικότερα μπορεί να ανταπεξέλθει στους ρόλους του, όπως αυτοί αναφέρονται στη συνέχεια, κατά την εκπαιδευτική διεργασία.

2.5 Οι ρόλοι του εκπαιδευτή ενηλίκων

Οι ειδικοί του πεδίου της εκπαίδευσης ενηλίκων , όπως οι Jarvis,Rogers,Dewey,Knowles, Freire, όπως αναφέρει ο Κόκκος (2005), συμφωνούν στο ότι βασικός στόχος του εκπαιδευτή ενηλίκων δεν είναι η απλή μετάδοση γνώσης, αλλά η ανάπτυξη κριτικής σκέψης και

εμφύχωσης με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι να αποκτήσουν κατά το μέγιστο δυνατό, ποιοτικό έλεγχο της ζωής τους. Οι σύγχρονες θεωρίες στο πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων αναγνωρίζουν και ενθαρρύνουν τους εκπαιδευτές ενηλίκων να αναλαμβάνουν ρόλους *εμψυχωτή, διευκολυντή, διαμεσολαβητή και υποστηρικτή*.

Σύμφωνα με τον Jarvis (2004), ο στόχος στην εκπαίδευση ενηλίκων είναι πώς ο εκπαιδευτής καλείται να *εμψυχώνει* τον εκπαιδευόμενο κατά τη μαθησιακή διαδικασία παρά να του παρέχει απλά γνώσεις. Ο Κόκκος (2000), αναφέρει τα χαρακτηριστικά του εμψυχωτικού ρόλου τα οποία είναι : η σύνδεση της παιδαγωγικής κατάρτισης με το κοινωνικό περιβάλλον, ο πολλαπλασιασμός των πηγών γνώσης, η τοποθέτηση του εκπαιδευτή , η μετάβαση από την τάξη στην ομάδα, το βίωμα της γνώσης και της δημιουργικότητας. Ο Rogers (1999), αποδίδει στον εκπαιδευτή τα εξής χαρακτηριστικά του εμψυχωτικού ρόλου: μεταφέρει το βάρος από τη διδασκαλία στη μάθηση, ενθαρρύνει την αμεσότητα και την ομαδική συζήτηση, δίνει έμφαση στην ψυχολογική άνεση των εκπαιδευομένων καλλιεργώντας σεβασμό, εμπιστοσύνη, ελευθερία και δημιουργικότητα .

Ο *διευκολυντικός* ρόλος των εκπαιδευτών είναι: «να διευκολύνουν τη διεργασία του αυτό-προσδιορισμού των ενηλίκων εκπαιδευομένων, χωρίς να τραυματίζουν την αυτοεκτίμησή τους» (Κόκκος, 2005, σελ.83).

Στο Κόκκος (2005), παρουσιάζεται, μέσα από τις θεωρίες μάθησης των ενηλίκων, ο *διαμεσολαβητικός ρόλος* του εκπαιδευτή. Σύμφωνα με τον Paulo Freire, ο εκπαιδευτής στα πλαίσια του διαμεσολαβητικού του ρόλου, οφείλει να αναπτύξει πραγματικό διάλογο με τους εκπαιδευόμενους. Ενεργώντας ταυτόχρονα, ως εκπαιδευτής και ως εκπαιδευόμενος, διερευνά τους στόχους των εκπαιδευομένων ατομικά, εστιάζει στις ανάγκες, προκαλεί συλλογισμό , είναι προαγωγός της συνεργασίας και της ομόνοιας, ενισχύει την κριτική σκέψη ενώ ταυτόχρονα καθοδηγεί χωρίς να χειραγωγεί τους εκπαιδευόμενους, μέσα σε κλίμα αλληλοσεβασμού. Η σχέση τους χαρακτηρίζεται από την ισοτιμία.

Ο Mezirow, αναφέρεται στον *υποστηρικτικό ρόλο* τον οποίο καλούνται να διαδραματίσουν οι εκπαιδευτές. Στόχος τους είναι να κατευθύνουν τους εκπαιδευόμενους προς την κατανόηση των δυσλειτουργικών παραδοχών και πεποιθήσεων. Ενισχύοντας τη διεργασία αυτογνωσίας, στην οποία οφείλουν να βρίσκονται συνεχώς και οι ίδιοι, επηρεάζουν τους εκπαιδευόμενους προς τη θετική αποτίμηση της ανάκλησης εμπειριών και της προσθήκης νέων (Κόκκος, 2008)

Οι ρόλοι του εκπαιδευτή ενηλίκων, όπως προαναφέρθηκαν, λαμβάνονται υπόψη στα προγράμματα εκπαίδευσης των εκπαιδευτών ενηλίκων, προκειμένου να προσδώσουν στους

εκπαιδευτές τα απαραίτητα χαρακτηριστικά, ώστε να εργάζονται αποτελεσματικά και αλληλέγγυα με τους εκπαιδευόμενους. Ο πολυσχιδής ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων, όπως προκύπτει από τις σύγχρονες θεωρίες μάθησης, απαιτεί ο εκπαιδευτής, ως μέλος της ομάδας, να εναλλάσσει το ρόλο του εκπαιδευτή και του εκπαιδευόμενου, μαθαίνοντας και ο ίδιος μέσα από την επικοινωνιακή πρακτική της μαθησιακής διεργασίας. Με εμφανώς θετική διάθεση και συμβουλευτικό ρόλο, οφείλει να ενθαρρύνει την ομάδα λειτουργώντας ταυτόχρονα ως καθοδηγητής και όχι ως αυθεντία. Λειτουργεί ως εμπνευστής και ως διευκολυντής κατά τη διεργασία αποκάλυψης των παραδοχών των εκπαιδευόμενων οδηγώντας τους στην επιθυμητή αλλαγή. Κάτι που είναι αναγκαίο για την αυτοπραγμάτωση και την απόκτηση σημαντικών δεξιοτήτων για την εξελικτική τους πορεία. Τέλος, οι εκπαιδευτές ενηλίκων οφείλουν να είναι σε θέση να καλλιεργούν κλίμα εμπιστοσύνης, να προάγουν και να υλοποιούν με σχετική ευχέρεια τις εκπαιδευτικές τεχνικές. Οι περισσότερες από τις αυτές, προϋποθέτουν την ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευομένων και την πρόκληση αυτών στη μάθηση με τον απαιτούμενο σεβασμό.

Κεφάλαιο 3^ο : Η Επικοινωνία

Η μάθηση αποτελεί μια αμφίδρομη σχέση μεταξύ εκπαιδευτή – εκπαιδευόμενου καθώς και του συνόλου της ομάδας των εκπαιδευομένων. Συνιστά δηλαδή, ένα συνδυασμό επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των εμπλεκομένων, μέσω της ανταλλαγής απόψεων, με τη χρήση διαλόγου, της ανταλλαγής εμπειριών, θέτοντας ερωτήματα, διεκπεραιώνοντας εργασίες ομαδικές και ατομικές, ώστε τελικά, εκπαιδευτής και εκπαιδευόμενοι να βρίσκονται σε μία συνεχή διεργασία μάθησης. Το ιδιαίτερα απαιτητικό κλίμα μάθησης που πρέπει να διαμορφώνεται κατά την εκπαίδευση ενηλίκων, είναι αποτέλεσμα της εφαρμογής των αρχών μάθησης ενηλίκων, οι οποίες εστιάζουν στην ειλικρινή και ανοιχτή επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτή – εκπαιδευομένων, γεγονός που βασίζεται στο επικοινωνιακό περιβάλλον τάξης (Κόκκος, 1998). Η επικοινωνιακή σχέση στη διδακτική πρακτική είναι αυτή που καθορίζει σε μεγάλο βαθμό το μαθησιακό αποτέλεσμα (Βαϊκούση και συν., 2008).

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί, αναλύεται η έννοια της διαδικασίας της επικοινωνίας, οι αρχές και οι λειτουργίες της, καθώς και τα βασικά είδη αυτής που συναντάμε στην εκπαιδευτική διαδικασία, λεκτική – μη λεκτική. Τέλος, γίνεται αναφορά των πιθανών εμποδίων που δύναται να προκύψουν κατά τη διαδικασία της επικοινωνίας εκπαιδευτή-εκπαιδευομένων κατά την εκπαιδευτική δράση.

3.1 Η διαδικασία της επικοινωνίας – εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου

Η Satir (1976), ορίζει με απλά λόγια την επικοινωνία, ως την ανταλλαγή μηνυμάτων μεταξύ δύο ανθρώπων και τη θεωρεί ως κλειδί στη διαμόρφωση των ανθρώπινων επαφών. Συγκεκριμένα, αναφέρει: « Η επικοινωνία είναι για τις σχέσεις δυο ανθρώπων ό,τι η αναπνοή για τη διατήρηση της ζωής...» (Satir, 1976,σελ.36). Ο Verderber (1998), ορίζει την επικοινωνία ως «..μια διαδικασία συναλλαγής για τη δημιουργία μηνυμάτων. Με τον όρο συναλλαγή, εννοούμε ότι οι άνθρωποι που επικοινωνούν, είναι αμοιβαία υπεύθυνοι για το τι συμβαίνει. Η επικοινωνία είναι συναλλαγή, είτε απαιτεί δύο ανθρώπους στη συζήτηση, είτε αυτή είναι μια ομαδική συζήτηση ή μια δημόσια ομιλία» (Verderber, 1998, σελ.26). Ο Schermerhorn (2010), ορίζει ότι : « Επικοινωνία είναι μια διαπροσωπική διαδικασία αποστολής και λήψης συμβόλων, που έχουν συνημμένα μηνύματα. Ένας τρόπος για να αντιληφθείς τη διαδικασία επικοινωνίας είναι σαν μια σειρά από ερωτήσεις: “Ποιος”; (αποστολέας) “λέει τι ;”(μήνυμα) “με ποιο τρόπο;” (κανάλι) “σε ποιον;” (αποδέκτης) “με ποιο αποτέλεσμα ;” (ερμηνευθέν μήνυμα)» (Schermerhorn, 2010,σελ.490).

Οι Haggarty & Postlethwaite (2002), υποστηρίζουν, σύμφωνα με Holsti 1968, πως τη διαδικασία της επικοινωνίας συνθέτουν τα παρακάτω στοιχεία : α) ο αποστολέας του μηνύματος, β) μια διαδικασία κωδικοποίησης (όπου οι εμπλεκόμενοι μέσα από μια εσωτερική διαδικασία προσδιορίζουν το μήνυμα που επιθυμούν να επικοινωνήσουν), γ) το μήνυμα (περιεχόμενο) , δ) το κανάλι εκπομπής (προφορικός λόγος, γραπτός, απεικόνιση-δράση), ε) τον δέκτη του μηνύματος, και τέλος στ) τη διαδικασία αποκωδικοποίησης (ερμηνεία του μηνύματος από τον δέκτη).

Σύμφωνα τα παραπάνω, η φύση της επικοινωνιακής συναλλαγής περιλαμβάνει τον αποστολέα (πομπό), ο οποίος κωδικοποιεί το μήνυμα σε λεκτικά και μη λεκτικά σύμβολα, τα οποία θα διερευνηθούν στη συνέχεια. Το μήνυμα, ακολουθεί ένα κανάλι επικοινωνίας και καταλήγει στον δέκτη του μηνύματος, ο οποίος το αποκωδικοποιεί, το ερμηνεύει και υιοθετώντας το ρόλο του πομπού, αντιστρέφει τη διαδικασία, αλληλεπιδρώντας με τον αρχικό πομπό (Schermerhorn, 2010).Ο Goleman (2009), αναφέρει ότι τα άτομα που επικοινωνούν αποτελεσματικά, έχουν την τάση να είναι καλοί ακροατές, να επιδιώκουν αμοιβαία κατανόηση και να είναι ανοιχτά και δεκτικά στην μετάδοση, τόσο ευχάριστων όσο και δυσάρεστων γεγονότων.

Οι βασικές αρχές της επικοινωνίας κατά τον Verderber (1998) είναι :

Ο σκοπός της επικοινωνίας, συγκεκριμένος, σοβαρός ή ασήμαντος, στοχεύει σε επιτυχή και κατανοητή ανταλλαγή μηνυμάτων. Η συνεχής φύση της, λεκτική ή μη λεκτική, οδηγεί τους άλλους στην διεξαγωγή συμπερασμάτων με βάση την αποκωδικοποίησή τους καθ' όλη τη διάρκεια της επικοινωνιακής διαδικασίας. Τα επικοινωνιακά μηνύματα διαφέρουν σε σχέση με τη συνειδητή κωδικοποίηση, στις διαπροσωπικές συνδιαλλαγές μεγάλο μέρος της επικοινωνίας μας δεν είναι προσχεδιασμένο, υπάρχουν όμως και συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου απαιτείται ο σχεδιασμός και η ευκρίνεια του μηνύματος να είναι προμελετημένα από τον πομπό, προκειμένου να μεταφερθεί ακριβώς το νόημα, ώστε να αποτρέπουν την περίπτωση παρερμηνείας. Η σχετική φύση της επικοινωνίας, μπορεί να είναι είτε συμπληρωματική, επιτρέποντας στα άτομα να καθορίζουν ποιος θα έχει τον ρόλο του κυρίαρχου κατά την διαδικασία της επικοινωνίας (πχ σχέση προϊσταμένου- υπαλλήλου) είτε συμμετρική, μεταξύ ισοδύναμων σχέσεων, όπου και οι δύο συνομιλητές πιστεύουν εκατέρωθεν ότι διαθέτουν την ίδια ισχύ και διέπονται από μία ισοδύναμη σχέση (πχ συνάδελφοι). Η επικοινωνία είναι προϊόν εκμάθησης, ο τρόπος με τον οποίο επικοινωνούμε βασίζεται σε ικανότητες που αποκτούμε μέσω εκμάθησης επιτρέποντας και προσπαθώντας για τη συνεχή βελτίωσή μας. Οι Moorhead & Griffin (1995) αναφέρουν επίσης τρεις βασικούς σκοπούς της επικοινωνίας, σύμφωνα με οργανισμούς: τη χρήση της, προκειμένου να επιτευχθεί συντονισμένη δράση, τη διανομή της πληροφορίας, προκειμένου να γίνει ανάθεση καθηκόντων και λήψη αποφάσεων. Επιπλέον, έλεγχος και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και τέλος την χρήση της επικοινωνίας για να εκφραστούν συναισθήματα των ανθρώπων που απασχολούνται σε οργανισμούς .

Η επικοινωνία χρησιμοποιείται για πολλούς λόγους σε καθημερινές μας λειτουργίες. Επικοινωνούμε για την κάλυψη κοινωνικών και ψυχολογικών αναγκών (αναγνώριση του εαυτού μας ,επιβεβαίωση). Επιδιώκουμε να δημιουργήσουμε σχέσεις (φιλικές, προσωπικές, επαγγελματικές) και να ανταπεξέλθουμε στις καθημερινές μας υποχρεώσεις με γνωστά και άγνωστα άτομα, να ανταλλάξουμε πληροφορίες απαραίτητες για λήψη αποφάσεων, ή ακόμη και για να επηρεάσουμε τη συμπεριφορά των άλλων και εκείνοι τη δική μας. Το επικοινωνιακό περιβάλλον, στο οποίο εξελίσσονται οι παραπάνω λειτουργίες, περιλαμβάνει τη *διαπροσωπική επικοινωνία*, η οποία περιγράφεται ως προφορική συνδιαλλαγή με άλλο άτομο ή με μια άτυπη ομάδα και σκοπεύει στη διαμόρφωση και στην εξέλιξη των σχέσεων. Η *ομαδική επικοινωνία* μεταξύ δύο ή περισσότερων ατόμων που αποτελούν μέλη μιας ομάδας (πχ. οικογένεια, τάξη κ.α.) στοχεύοντας σε ομαδική εργασία, κοινό αποτέλεσμα ,ομοφωνία. Η ομαδική επικοινωνία προϋποθέτει την κατανομή ρόλων, την ύπαρξη ηγεσίας ,την ύπαρξη προβληματικής και τη λήψη αποφάσεων. Τέλος, η *δημόσια επικοινωνία (ομιλία)*, που περιλαμβάνει και τα δύο προαναφερθέντα, έχει ως σκοπό να μεταφέρει στο κοινό

συγκεκριμένα μηνύματα , τα οποία υπόκεινται σε προετοιμασία και επεξεργασία, σε δημόσιο περιβάλλον, και συνήθως σκοπεύει στη διάδοση πληροφοριών και στην επίτευξη αλλαγής (Verderber, 1998).

Ο άνθρωπος χρησιμοποιεί τον προφορικό ή γραπτό λόγο, τη λεκτική και τη μη λεκτική επικοινωνία, για να εκφράσει την πρακτική πλευρά του εαυτού του, που ασχολείται τόσο με τις βασικές καθημερινές συνδιαλλαγές, όσο και την ανθρώπινη πλευρά που περιλαμβάνει τις σχέσεις που διαμορφώνει με τους συνανθρώπους του (Argyle & Trower, 1981). Και οι δύο μορφές επικοινωνίας δύνανται να εφαρμοσθούν ανεξάρτητα ή να αλληλοσυμπληρώνονται (Αθανασούλα-Ρέππα, 1999). Η αλληλεξάρτηση λεκτικών και μη λεκτικών μηνυμάτων αποτελεί αρωγό της αποτελεσματικής επικοινωνίας (Dubrin, 1998). Οι Pease (2004), αναφέρουν ότι τα λόγια και οι κινήσεις του σώματος, ανεξάρτητα από την πολιτισμική ταυτότητα που φέρει κάποιος ,λαμβάνουν χώρα ταυτόχρονα.

3.2 Η επικοινωνία στην εκπαίδευση ενηλίκων

Όπως προκύπτει από τις θεωρίες εκπαίδευσης ενηλίκων, η επικοινωνία παίζει σημαντικό ρόλο κατά την διάρκεια της εκπαιδευτικής δράσης και επηρεάζει άμεσα τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα. Πρόκειται για μια πολυπαραγοντική διαδικασία, η οποία εξαρτάται από τη δυνατότητα των εκπαιδευτών και των εκπαιδευομένων να κωδικοποιούν / αποκωδικοποιούν τα μηνύματα και να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Για να θεωρηθεί αποτελεσματική η μεταξύ τους επικοινωνία, η πληροφορία που μεταδίδεται από τον εκπαιδευτή (πομπό) θα πρέπει να λαμβάνεται και να κατανοείται (αποκωδικοποιείται) από τον εκπαιδευόμενο (δέκτη) προκαλώντας του την επιθυμητή μαθησιακή αλλαγή. Ο Barnes 1979, κατά τους Haggarty & Postlethwaite (2002), δίνει έμφαση στη σημασία της επικοινωνίας για τη μάθηση και υποστηρίζει, σύμφωνα με την κοινωνική κονστρουκτιβιστική σκέψη, ότι η αποτελεσματική μάθηση προϋποθέτει την αναδόμηση των υπάρχουσών ιδεών των εκπαιδευομένων, οι οποίοι πρέπει , αφού λάβουν το μήνυμα του εκπαιδευτή, να το κατανοήσουν αλληλεπιδρώντας με τους εαυτούς τους και με τον εκπαιδευτή. Αυτό ακριβώς ορίζει και τη σημασία της τοποθέτησης των εκπαιδευομένων κατά την εκπαιδευτική πρακτική για την κατανόηση ή όχι του μηνύματος. Τονίζοντας παράλληλα, την ανάγκη για 'ανοιχτότητα' ως προς την έκφραση των παραδοχών με τις οποίες έρχονται αντιμέτωποι, προκειμένου να ολοκληρώσουν τη διαδικασία της ανοικοδόμησης. Οι ίδιοι, υποστηρίζουν ότι η επικοινωνία εκπαιδευτή εκπαιδευόμενου, μπορεί να καθορίζεται από τις πεποιθήσεις του εκπαιδευτικού για τη μάθηση και τον ρόλο του ως δασκάλου .

Προκειμένου να μεταφέρουμε τις σκέψεις και τα μηνύματά μας με ακρίβεια απαιτείται η επιλογή της κατάλληλης λεκτικής και μη λεκτικής συμπεριφοράς, όπως επίσης και για να λάβουμε μηνύματα με ακρίβεια, πρέπει να είμαστε σε θέση να κατανοήσουμε τη γλώσσα και τα μη λεκτικά μηνύματα του πομπού (Verderber, 1998). Οι βασικές μορφές επικοινωνίας κατά την εκπαιδευτική πρακτική, όπως θα αναλυθούν στη συνέχεια, ανάλογα με το μέσο που χρησιμοποιούμε για τη μεταβίβαση ενός μηνύματος, είναι η λεκτική και η μη λεκτική επικοινωνία.

Η αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας γενικά, λαμβάνει χώρα, όταν το μήνυμα του πομπού γίνεται πλήρως κατανοητό από τον δέκτη (Schermerhorn, 2011). Για να χρησιμοποιηθούν σωστά οι δύο παραπάνω μορφές λεκτικής και μη λεκτικής επικοινωνίας, προϋποτίθεται η αυτοεκτίμηση του πομπού (εκπαιδευτή ή εκπαιδευόμενου), η οποία αντικατοπτρίζει το βαθμό που ο καθένας αποδέχεται τον εαυτό του. Είναι φυσικό, άνθρωποι που αναγνωρίζουν και αποδέχονται τόσο τα θετικά όσο και τα αρνητικά τους χαρακτηριστικά, να είναι δεκτικοί και να εκτιμούν τη διαφορετικότητα και στον συνομιλητή τους (Βαϊκούση, 1999).

Πέραν της διαζώσης διδασκαλίας, οι Agelaki & Mavroidis (2013), σύμφωνα με αποτελέσματα δικής τους έρευνας σε δείγμα ηλικίας μεταξύ 30 και 39 ετών, συμπέραναν ότι η επικοινωνία σε προγράμματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης εκπαιδευόμενου – εκπαιδευτή, είναι ιδιαίτερα σημαντική, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι να καθοδηγηθούν ως προς το υλικό του μαθήματος και να υποστηριχθούν συναισθηματικά από τους εκπαιδευτές τους. Η επιτυχής επικοινωνία εκπαιδευτή- εκπαιδευόμενου και ομάδας εκπαιδευομένων κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής πρακτικής σύμφωνα με τον Κόκκο (1998), προϋποθέτει σαφή, ξεκάθαρα μηνύματα μεταξύ πομπού και δέκτη. Αυτά γίνονται γνωστά μέσω λεκτικών και μη λεκτικών μηνυμάτων και τα οποία θα μελετηθούν στη συνέχεια.

3.2.1 Λεκτική Επικοινωνία – Χαρακτηριστικά

Η χρήση της γλώσσας στην ανθρώπινη επικοινωνία ποικίλλει. Χρησιμοποιούμε ήχους και σύμβολα για τη μετάδοση ιδεών και συναισθημάτων για να επηρεάσουμε κάθε πλευρά των σχέσεων μας. Η σχέση γλώσσας - νοήματος είναι άρρηκτα συνδεδεμένη. Επιλέγοντας την κατάλληλη λέξη, οι άνθρωποι γύρω μας, θα ερμηνεύσουν ορθά τα μηνύματά μας. Η απόδοση των λεκτικών - γλωσσικών μηνυμάτων μπορεί να εκφραστεί προφορικά ή γραπτά. Οι Αθανασίου και συν. (2014), αναφέρουν ότι, η λεκτική επικοινωνία, αν και αποτελεί την πιο συνειδητή μορφή επικοινωνίας, αντιστοιχεί ταυτόχρονα μόνο στο 7% του συνόλου της επικοινωνιακής διαδικασίας.

Χρησιμοποιούμε τη γλώσσα (λεκτική επικοινωνία), για να προσδιορίσουμε, να χαρακτηρίσουμε, να ορίσουμε και να αξιολογήσουμε καταστάσεις και γεγονότα. Με αυτό τον τρόπο, μπορούμε να διαμορφώσουμε το περιβάλλον γύρω μας, να παρέχουμε ή να αναζητούμε πληροφορίες, να επιλέγουμε αν θα είμαστε κατανοητοί ή όχι, και τέλος, αν θα αποκαλύψουμε ή θα κρύψουμε σκέψεις και συναισθήματα, επηρεάζοντας κάθε είδους σχέση μας (Verderber, 1998).

Γνωστοί τρόποι έκφρασης της λεκτικής επικοινωνίας είναι : η ομιλία με χρήση κάποιας συσκευής (τηλέφωνο), η άμεση ομιλία (πρόσωπο με πρόσωπο), η γραπτή (σημειώματα, επιστολές, εγκύκλιοι, κ.α.) και η ηλεκτρονική λεκτική επικοινωνία η οποία περιλαμβάνει (mail, μέσα κοινωνικής δικτύωσης κ.α.), (Παυλάκης, 2013).

« Μια πηγή της λεκτικής παρανόησης προέρχεται από την επίκτητη φύση της γλώσσας. Κάθε γενιά πρέπει να μάθει διαφορετικούς τρόπους χρήσης της γλώσσας» (Verderber, 1998, σελ.91). Η γλώσσα, με το πέρασμα των χρόνων, υπόκειται σε αλλαγές ανάλογα με τις αντιλήψεις των ανθρώπων και τη συνεχή εξέλιξη των κοινωνιών. Ιδιαίτερο ρόλο στην λεκτική επικοινωνία διαδραματίζουν η *ερμηνεία*, δηλαδή το ακριβές νόημα της λέξης, και η συνεκδοχή, τα αισθήματα και οι εκτιμήσεις ως απόρροια αυτής. Ο Pearson, ο Turner και ο Todd-Mancillas, στο “Επικοινωνία και Φύλλο” , όπως αναφέρει ο Verderber (1998) , εντοπίζουν διαφορές στη χρήση της γλώσσας ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες, σημειώνοντας τα παρακάτω : Οι γυναίκες χρησιμοποιούν πιο πολλές εντάσεις, λέξεις που δυναμώνουν το νόημα των λέξεων που περιγράφουν, και υπεκφυγές, λέξεις που αδυνατίζουν το νόημα. Επιπλέον, παρατήρησαν τη χρήση κοινότυπων ερωτήσεων στις προτάσεις τους που σχετίζονται με αμέσως προηγούμενες δηλώσεις. Ένα ακόμη χαρακτηριστικό της αποτελεσματικής λεκτικής επικοινωνίας είναι η *ευκρίνεια*, ελαχιστοποιώντας τις γενικεύσεις , χρονολογώντας και επιλέγοντας την κατάλληλη - ακριβή λέξη. Κατά περίπτωση, μειώνεται ο κίνδυνος σύγχυσης και συναισθηματικών αντιδράσεων των ακροατών, που είναι ενδείξεις αναποτελεσματικής επικοινωνίας. Το παραπάνω χαρακτηριστικό συνδέεται άρρηκτα με τη *σαφήνεια* της γλώσσας. Η επιλογή επικαιροποιημένων λέξεων (γεγονότα, αριθμοί κ.α.) με σκοπό την απόδοση νοημάτων με συγκεκριμένη μορφή, που δεν επιτρέπουν την παρερμηνεία, το σχηματισμό διαφορετικών εικόνων από αυτής του ομιλητή, από πλευράς των ακροατών. Σύμφωνα με τα παραπάνω, μπορούμε εύκολα να αντιληφθούμε τα προβλήματα που δημιουργούνται όταν επιχειρείται επικοινωνία μεταξύ ανθρώπων που μιλούν διαφορετική γλώσσα, και προέρχονται από διαφορετικά κοινωνικά, οικονομικά , πολιτικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα. Στην περίπτωση αυτή, όσο πιο περιορισμένο είναι το λεξιλόγιό μας (έλλειψη *διαύγειας*) τόσο μεγαλύτερη θα είναι η αναποτελεσματικότητα της

επικοινωνίας. Όσο πιο πλούσιο το λεξιλόγιο, τόσο πιο ακριβής και κατά συνέπεια αποτελεσματική η απόδοση του νοήματος που επιθυμούμε να αποδώσουμε. Τη βελτίωση της διαύγειας, ενισχύουν η δημιουργία λεξιλογίου και η εξάσκηση σε δομημένα πρότυπα που καθοδηγούν επικοινωνιακές συμπεριφορές και προσαρμόζουν τη γλώσσα στο συγκεκριμένο άτομο ή τη συγκεκριμένη ομάδα στην οποία απευθυνόμαστε (Verderber, 1998).

Ο λόγος, προφορικός ή γραπτός, δεν είναι το μόνο μέσο επικοινωνίας. Τα μηνύματα, όπως θα φανεί στη συνέχεια, μεταφέρονται μέσω μη λεκτικών καναλιών από τον πομπό στο δέκτη χωρίς τη χρήση λόγου.

3.2.2 Μη λεκτική επικοινωνία – Χαρακτηριστικά

«Το συναρπαστικό είναι πως το ζώο που λέγεται άνθρωπος σπάνια αντιλαμβάνεται ότι οι στάσεις, οι κινήσεις και οι χειρονομίες του λένε μια ιστορία, την ώρα που η φωνή του μπορεί να λέει μια άλλη» (Pease, 2004, σελ.35).

Η μη λεκτική επικοινωνία, επηρεάζει σε ποσοστό 65% τη μετάδοση του μηνύματος κατά τη διαπροσωπική επικοινωνία (Verderber, 1998). «Στην επικοινωνία, όπως και σε πολλά θέματα, οι πράξεις μιλούν πιο δυνατά από τις λέξεις. Τα στοιχεία της μη λεκτικής επικοινωνίας παίζουν κριτικό ρόλο στη διαδικασία της επικοινωνίας» (Verderber, 1998, σελ.120). Σύμφωνα με τα παραπάνω, η μη λεκτική επικοινωνία θα απασχολήσει μεγάλο μέρος της έρευνας αυτής.

Ορίζοντας τη μη λεκτική επικοινωνία ο Παυλάκης (2013), αναφέρει ότι : « Μπορούμε να ορίσουμε ως μη λεκτική επικοινωνία, όλα εκείνα τα μηνύματα που εκφράζονται με άλλους τρόπους εκτός από τον λεκτικό» (Παυλάκης, 2013, σελ.30). Η Κανδυλάκη (2004), σημειώνει ότι, μη λεκτική επικοινωνία είναι: « η διαδικασία εκείνη μέσω της οποίας το άτομο επηρεάζει τους άλλους (στο επίπεδο των συναισθημάτων και της σκέψης), χρησιμοποιώντας ένα ή περισσότερα μη - λεκτικά κανάλια» (Κανδυλάκη, 2004,σελ.80). Στο Γιάννου (2013), οι Samovar, Porter & Stefani (1998), «ορίζουν τη μη λεκτική επικοινωνία ως όλα εκείνα τα μη λεκτικά ερεθίσματα μέσα σε ένα επικοινωνιακό πλαίσιο που γεννώνται από την πηγή (ενν. τον πομπό) και από τη χρήση που αυτή κάνει στο περιβάλλον της και που έχουν μια δυναμική, σημασιολογική αξία, είτε για την πηγή είτε για το δέκτη» . Οι Σφηγγάκη και Χουντουμάδη 1995, παραθέτουν ορισμό του Mehrabian 1966, σύμφωνα με τον οποίο: «η μη λεκτική επικοινωνία αναφέρεται σε οτιδήποτε, από την έκφραση του προσώπου και τις χειρονομίες, ως τη μόδα και τα σύμβολα κύρους, τις κινήσεις και τις στάσεις του σώματος, τη

φωνή και τα παραγλωσσικά στοιχεία της γλώσσας...» (Γιαννού, 2013, σελ.61-62). Η Burgoon (1985α), ορίζει την μη λεκτική επικοινωνία ως εκείνες τις συμπεριφορές, πέραν των λέξεων, που σχηματίζουν ένα κοινωνικά κοινόχρηστο σύστημα κωδικοποίησης μηνυμάτων το οποίο αποστέλλεται με πρόθεση και ερμηνεύεται συναινετικά μεταξύ των μελών μιας κοινότητας, αποδίδοντάς του αναγνωρίσιμες ερμηνείες (Burgoon, 1985α).

Στη φύση της μη λεκτικής επικοινωνίας ο Verderber (1998), εντάσσει τις κινήσεις του σώματος και τους ήχους της φωνής, οι οποίοι όπως πιστεύει, επιβεβαιώνοντας τον παραπάνω ορισμό της Burgoon, σκόπιμα και στοχευμένα κωδικοποιούνται και αποκωδικοποιούνται από μια κοινωνική ομάδα. Επιπλέον, την εξέλιξη της επικοινωνίας, όπως προσθέτει, επηρεάζουν ο ρουχισμός, το φως, τα έπιπλα στο χώρο, η θερμοκρασία και τα χρώματα (Verderber, 1998).

Η Burgoon (1985α), εντόπισε επτά κατηγορίες μη λεκτικών σημάτων οι οποίες χρησιμοποιούνται κατά την επικοινωνιακή δράση της μη λεκτικής επικοινωνίας. Οι κατηγορίες αυτών των σημάτων, περιλαμβάνουν: 1.Κινητικά σήματα (οπτικά αντιληπτές σωματικές κινήσεις, συμπεριλαμβανομένων χειρονομιών, εκφράσεων του προσώπου, κινήσεων του κορμού και των άκρων, στάση, βλέμμα και ό,τι σχετίζεται με τα προαναφερθέντα). 2.Φωνητικά σήματα ή παραλλαγές (χρήση φωνητικών στοιχείων πέραν των λέξεων, συμπεριλαμβανομένων χαρακτηριστικών όπως, η ένταση, ο ρυθμός, οι παύσεις κ.α.). 3.Η φυσική εμφάνιση (χειραγωγημένα χαρακτηριστικά όπως ρούχα, χτένισμα, καλλυντικά, αρώματα και στολίδια). 4.Σήματα απτικά (χρήση αφής). 5.Προσέγγιση (διαχείριση διαπροσωπικής απόστασης μεταξύ των εμπλεκομένων). 6.Σήματα χρονικά (η αξιοποίηση του χρόνου κατά τη μετάδοση του μηνύματος, όπως η ακρίβεια, ο χρόνος αναμονής, ο χρόνος παράδοσης και ο χρόνος που αφιερώνεται σε κάποιον). 7. Αντικείμενα (χειρίσιμα αντικείμενα και χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος χώρου που μπορεί να μεταφέρουν μηνύματα από τους σχεδιαστές τους ή από τους χρήστες τους).

Ο Verderber (1998), όσον αφορά τη μη λεκτική επικοινωνία και τα είδη των κινήσεων του σώματος, αναφέρεται στην 'βλεμματική επαφή', σημειώνοντας ότι διατηρώντας τη με κάποιον άνθρωπο, μπορούμε να αντιληφθούμε πότε δίνει προσοχή στα λεγόμενά μας, αν αυτά που λέμε του προκαλούν άγχος ή αν θέλει να κρατήσει κάτι κρυφό από εμάς. Ο μέσος όρος επαφής με τα μάτια για τον ομιλητή, σύμφωνα με έρευνες, είναι περίπου 40% και για τον ακροατή, ο μέσος όρος κυμαίνεται κοντά στο 70%. Όταν είμαστε άνετοι και μας ενδιαφέρουν τα λεγόμενα κάποιου, διατηρούμε τη 'βλεμματική επαφή', ενώ, όταν νιώθουμε άβολα, σε αμηχανία, ντροπή, όταν κρύβουμε κάτι ή δεν έχουμε ενδιαφέρον για αυτά που ακούγονται από κάποιον, αποφεύγουμε συνήθως την επαφή με τα μάτια. Όσον αφορά τις κινήσεις του προσώπου, τα φρύδια, το μέτωπο, τα μάτια, τα βλέφαρα, η μύτη, τα μάγουλα, το

στόμα και το πιγούνι, οργανώνονται ταυτόχρονα για να απεικονίσουν συναισθήματα, σκέψεις και αντιδράσεις. Οι *χειρονομίες* χρησιμοποιούνται από κάποιους, λιγότερο ή περισσότερο, προκειμένου να δοθεί έμφαση στα λεγόμενα και στις περιγραφές τους ενώ η στάση του σώματος και των κινήσεών του αποκαλύπτει πότε ένα άτομο είναι ανοιχτό προς επικοινωνία και προσοχή με τους συνομιλητές του.

Πέραν της κινησιακής συμπεριφοράς η 'παράγλωσσα', η οποία αφορά στους μη λεκτικούς ήχους που ακούμε, πραγματεύεται, όχι το τι λέγεται αλλά το πώς λέγεται μια πληροφορία. Οι βασικές κατηγορίες της 'παράγλωσσας' είναι αυτή των λεκτικών χαρακτηριστικών και εκείνη των λεκτικών παρεμβάσεων. Τα λεκτικά χαρακτηριστικά αφορούν τον τόνο της φωνής, την ένταση της, το ρυθμό (ταχύτητα) και την ποιότητα (χροιά) της. Τα παραπάνω, έχουν τη δύναμη να συμπληρώσουν ή να αντικρούσουν τις λέξεις των λεκτικών μηνυμάτων που χρησιμοποιούμε. Για παράδειγμα, οι άνθρωποι έχουν την τάση να ανεβάζουν τον τόνο της φωνής όταν είναι νευριασμένοι ή να μιλούν γρήγορα όταν είναι χαρούμενοι, νευρικοί ή φοβισμένοι. Μιλούν πιο αργά συνήθως, όταν θέλουν να δώσουν έμφαση στα λεγόμενά τους. Η κατηγορία των λεκτικών παρεμβάσεων αφορά ήχους που έρχονται για να καλύψουν το "νεκρό χρόνο" κατά την διάρκεια της επικοινωνίας π.χ. "εμ.." "λοιπόν..." κα. και συνήθως αποτελούν κακή συνήθεια διακοπής της επικοινωνίας όταν χρησιμοποιούνται σε υπερβολικό βαθμό από τον ομιλητή (Verderber, 1998).

Στα χαρακτηριστικά της μη λεκτικής επικοινωνίας, ανήκει και η προσωπική μας εμφάνιση, η οποία περιλαμβάνει τα ρούχα, την αφή, και την κατανομή του χρόνου μας. Τα ρούχα εκπέμπουν μηνύματα της στάσης μας απέναντι στην κατάσταση στην οποία εξελίσσεται η επικοινωνιακή διαδικασία και το μήνυμα που μεταφέρουν εξαρτάται από τις προθέσεις του πομπού και τις αντιλήψεις του δέκτη. Αναφορικά με την αφή, η εξοικείωση και η συχνότητα του αγγίγματος είναι θέμα προσωπικής ευαρέσκειας και χαρακτηριστικό πολιτιστικού περιβάλλοντος του κάθε ατόμου. Χρησιμοποιούμε την αφή για διάφορους λόγους π.χ. αγγίζουμε κάποιον στην πλάτη για να δώσουμε κουράγιο ή αγκαλιάζουμε κάποιον για να δείξουμε θέρμη. Σε κάθε περίπτωση, η χρήση ή όχι της αφής εξαρτάται από την ταυτότητα της κάθε επικοινωνιακής περίπτωσης και από τις απαιτήσεις των αλληλεπιδρώντων. Στη συνέχεια, η κατανομή του χρόνου λαμβάνεται σοβαρά υπόψη όταν αναφερόμαστε στην προσωπική μας παρουσία. Η ποσότητα του χρόνου που διαθέτουμε για να παρουσιάσουμε συγκεκριμένα γεγονότα, και όλα αυτά που πρέπει να λάβουν χώρα με ακρίβεια, προκειμένου να επιτύχουμε το σκοπό της επικοινωνίας λαμβάνονται από τους περισσότερους σοβαρά υπόψη και οδηγούν σε συμπεράσματα για την προσωπική παρουσίαση κάποιου (Verderber, 1998).

Καθοριστικό ρόλο στην έκβαση της μη λεκτικής επικοινωνίας, επιπρόσθετα, παίζει το φυσικό περιβάλλον (ο χώρος), είτε πρόκειται για μόνιμη δομή είτε για τον ανεπίσημο χώρο στον οποίο αυτή λαμβάνει χώρα, και η διαχείρισή του. Στοιχεία του περιβάλλοντος αυτού όταν αναφερόμαστε σε μόνιμες δομές (κτίρια) στα οποία έχουμε τη δυνατότητα να ασκήσουμε έλεγχο είναι: η επιλογή του χώρου, η θερμοκρασία, ο φωτισμός και τα χρώματα όπου δίνεται η δυνατότητα να ρυθμίσουμε τα παραπάνω και να μετακινήσουμε ή να προσθέσουμε αντικείμενα π.χ. καρέκλες, προκειμένου να παρέμβουμε και να δημιουργήσουμε την επιθυμητή επικοινωνιακή ατμόσφαιρα. Ο ανεπίσημος χώρος, ζωτικός, για την μελέτη του οποίου, ο Edward T. Hall 1960, βασικός ερευνητής της μη λεκτικής επικοινωνίας, όπως αναφέρεται στο Pease (2006), δημιούργησε τον όρο “προσεγγιστική” μελέτη, προκειμένου να αναφερθεί στον χώρο γύρω από ένα άτομο, τον οποίο διεκδικεί με διάφορους τρόπους ως προέκταση του σώματός του π.χ. με προσωπικά αντικείμενα, τοίχους κ.α. Ο ζωτικός χώρος καθορίζεται από πολιτισμικούς παράγοντες και εξαρτάται από τον τόπο που ο καθένας μεγάλωσε (Pease, 2006, σελ.241-243). Στη μη λεκτική επικοινωνία ο Edward T. Hall αναφέρει τις βασικές γενικά αποδεκτές αποστάσεις, ανάλογα με τα είδη των συζητήσεων. Η στενή απόσταση έως 18 inch ταυτίζεται με τις συζητήσεις ανάμεσα σε οικείους και φίλους, η προσωπική απόσταση από 18 inch έως 4 ft, αντιστοιχεί στον χώρο όπου λαμβάνουν χώρα συνήθεις συζητήσεις, η κοινωνική από 4 ft έως 12ft κατάλληλη για διαπροσωπικές εργασίες και τέλος, η δημόσια απόσταση περιλαμβάνει κάθε είδους επικοινωνία πάνω από τα 12ft. Η στενή απόσταση είναι αυτή που απασχολεί περισσότερο τον άνθρωπο και η παραβίασή της από άτομα που δεν ανήκουν στους προαναφερθέντες δημιουργεί αίσθημα ανασφάλειας (Verderber, 1998).

Η θερμοκρασία, ο φωτισμός και τα χρώματα, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την αποτελεσματική, μη λεκτική επικοινωνία. Η εξέλιξη της επικοινωνίας σε ένα ιδιαίτερα θερμό ή ψυχρό περιβάλλον, αποσπά εξίσου την προσοχή των συμμετεχόντων. Σε χώρους όπου διεξάγονται εισηγήσεις όπως αυτοί των εκπαιδευτικών αιθουσών, το λαμπερό φως ευνοεί την παρακολούθηση και την ενεργό συμμετοχή των εμπλεκομένων. Ο χρωματισμός δημιουργεί την κατάλληλη επιθυμητή ατμόσφαιρα ανάλογα με την περίπτωση, π.χ. κόκκινο και κίτρινο ενδείκνυνται για παιδικό δραστήριο περιβάλλον, ενώ η αποτυχία στην επιλογή του χρώματος λειτουργεί ανασταλτικά (Verderber, 1998).

Η λανθασμένη κωδικοποίηση και αποκωδικοποίηση των λεκτικών και μη λεκτικών μηνυμάτων οδηγεί σε παρερμηνεία του μηνύματος και διαστρέβλωση της πληροφορίας. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά των πιθανών εμποδίων που μπορεί να περιορίσουν, να παρερμηνεύσουν ή να καταστήσουν ένα μήνυμα δυσνόητο.

3.3 Εμπόδια επικοινωνίας στην εκπαίδευση ενηλίκων

Εμπόδια στην επικοινωνία που επηρεάζουν την μαθησιακή διεργασία των ενηλίκων εκπαιδευόμενων και τα αποτελέσματα της μάθησης, σύμφωνα με έρευνες, αποτελέσματα των οποίων δίνονται στη συνέχεια, υπάρχουν εξαρχής ή προκύπτουν κατά τη διάρκεια της διεργασίας. Εμπόδιο είναι : «κάθε παράγοντας που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο δυσχεραίνει τη μαθησιακή διαδικασία» (Παπαθανασίου, 2009, σελ.39).

Σε συνέχεια της προηγούμενης ενότητας, τα αναφερόμενα ως πλεονεκτήματα μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να λειτουργήσουν και ως εμπόδια μάθησης. Το περιβάλλον μάθησης και η πίεση για συμμόρφωση που ασκεί η ομάδα, μπορεί να αποτρέψει το άτομο από το να λειτουργεί ελεύθερα και να πειραματίζεται μέσα στην ομάδα. Πέραν τούτου, οι ρόλοι που πολλές φορές ανατίθενται σε κάποιον από την ομάδα ή τον εκπαιδευτή, τυποποιούν και περιορίζουν την ελευθερία του ατόμου για ανάληψη άλλων ρόλων, επειδή αυτό φοβάται την απόρριψη της ομάδας εάν πειραματιστεί στο να εκφέρει μια διαφορετική άποψη. Η εξάρτηση ενός εκπαιδευόμενου από μια πετυχημένη ομάδα, μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο στη συνέχιση της μάθησης μετά από την ολοκλήρωση του κύκλου και τη διάλυση της ομάδας. Η πρόκληση για κάποιους, ιδιαίτερα για τους έχοντες χαμηλή αυτοεκτίμηση, σε μια νέα δραστηριότητα που αναλαμβάνει η ομάδα, αποτελεί εμπόδιο όταν υπάρχουν μέλη που με άμεση επαφή μεταξύ τους, επιδιώκουν άμεση επίλυση. Η αδυναμία του εκπαιδευτή να εκμεταλλευτεί το μέγεθος των εμπειριών της ομάδας και έλλειψη κατανόησης των νέων δομών που αυτή επιδιώκει να χτίσει. Τέλος, η δυναμική της ομάδας και ο ρυθμός μάθησης που έχει επιβάλλει, ενδέχεται να μην ταιριάζει σε κάποιους εκπαιδευόμενους και να δημιουργεί πίεση, τόσο σε αυτούς που κινούνται γρήγορα, όσο και σε αυτούς που βραδυπορούν, δημιουργώντας αποστασιοποίηση (Rogers, 1999).

Η Cross, στη μελέτη της *Οι Ενήλικες ως Εκπαιδευόμενοι στη μάθηση* (1981), εστιάζει σε τρεις βασικές κατηγορίες φραγμών οι οποίοι εμποδίζουν τους ενήλικες εκπαιδευόμενους κατά τη διεργασία της μάθησης. Αρχικά, αναφέρεται σε φραγμούς οι οποίοι προκύπτουν από την κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο εκπαιδευόμενος τη συγκεκριμένη περίοδο, εν συνεχεία, γίνεται λόγος για φραγμούς που οφείλονται στα προγράμματα μάθησης και τέλος, υπάρχουν οι εσωτερικοί φραγμοί του κάθε εκπαιδευόμενου οι οποίοι προέρχονται από στάσεις ζωής. Οι παράγοντες που οφείλονται στην προσωπικότητα και περιλαμβάνουν τόσο συναισθηματικές μεταβλητές (π.χ. εκπαιδευόμενοι οι οποίοι δεν θέλουν να μάθουν διότι, είτε δεν έχουν κίνητρο, είτε αντιμετωπίζουν δυσκολίες και παραιτούνται) όσο και εννοιολογικές δυσκολίες (π.χ. εκπαιδευόμενοι οι οποίοι αδυνατούν να κατανοήσουν και να συνδέσουν μια διαδικασία,

αντιμετωπίζοντας μαθησιακά εμπόδια). Τα παραπάνω, αποτελούν τη σημαντικότερη αιτία εμποδίων της εκπαίδευσης ενηλίκων (Rogers, 1999).

Ο Κόκκος (2005α), παραθέτει αποτελέσματα μελετών των Carp, Peterson & Roelfs, οι οποίοι κατατάσσουν τα εμπόδια σε εκείνα που αφορούν καταστάσεις ζωής του ενήλικα εκπαιδευόμενου κατά την περίοδο της μάθησης, εμποδίζοντάς τον στην ενεργό συμμετοχή. Σε εμπόδια εκπαιδευτικού πλαισίου, τα οποία μπορεί να αποτρέπουν τον εκπαιδευόμενο από τη συμμετοχή του και τέλος, σε εμπόδια αρνητικής προδιάθεσης του ατόμου ως προς τον εαυτό του στην θέση του εκπαιδευόμενου. Σύμφωνα με τον Χατζησταμάτη (2012), την ίδια ταξινόμηση ακολουθούν και οι (Καρανδρινάκη, 2008· Δράκου, 2008· Παπαθανασίου, 2009) στις διπλωματικές εργασίες τους. Η Αϊβαλιώτη (2019), καταγράφει ότι κατά τον Longworth, τα εμπόδια στην εκπαίδευση ενηλίκων μπορεί να είναι, διανοητικά- πνευματικά, έλλειψη σε επένδυση στο μορφωτικό κεφάλαιο από πλευράς της οικογένειας, οικονομικά, δυσκολίες πρόσβασης στο εκπαιδευτικό πλαίσιο λόγω απόστασης, ψηφιακός αναλφαριθμητισμός, έλλειψη σε εξοπλισμό ή συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών ως προς τον εκπαιδευόμενο.

Άλλοι λόγοι αδυναμίας μάθησης δύναται να είναι οι φυσικές αλλαγές στις οποίες υπόκειται ο εκπαιδευόμενος με το πέρασμά του χρόνου, όπως, η μειωμένη όραση, ακοή, μνήμη ή και κάποια προσωρινά αίτια όπως η κούραση, οι έγνοιες και τα προβλήματα που ίσως αντιμετωπίζει τη συγκεκριμένη περίοδο. Πολύ σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και το περιβάλλον στο οποίο εξελίσσεται η εκπαιδευτική διαδικασία, δηλαδή η θερμοκρασία, ο φωτισμός του χώρου, ο αριθμός των εκπαιδευομένων, ο εξοπλισμός (καθίσματα, θρανία κ.α). Αντένδειξη μάθησης αποτελούν και κακές σχέσεις μεταξύ των εμπλεκόμενων εκπαιδευομένων και του εκπαιδευτή που μπορούν να αποτρέψουν την επικοινωνιακή επικοινωνία (Rogers, 1999).

Ο Σταμάτης (2012), περιγράφει ως εξής τα εμπόδια που δυσκολεύουν την επικοινωνία:

α) *Ασαφείς στόχοι* : οφείλεται σε αδυναμία προσδιορισμού του ακριβούς στόχου του μηνύματος το οποίο απευθύνει ο πομπός. Οδηγούν σε παρερμηνεία και ενίοτε σε σύγχυση του δέκτη.

β) *Ανακρίβεια μηνύματος*: εδώ περιλαμβάνεται η ανακρίβεια και η έλλειψη πληρότητας ή ορθότητας του μηνύματος που προσπαθεί να επικοινωνήσει ο πομπός.

γ) *Οι κώδικες επικοινωνίας*, οι οποίοι διαφέρουν ανάλογα με το μορφωτικό κεφάλαιο, τις εμπειρίες και τις στάσεις ζωής του κάθε ανθρώπου, θεμιτή για την αποτελεσματική επικοινωνία η ελαχιστοποίηση του χάσματος.

δ) *Λανθασμένη επιλογή χώρου ή και χρονικής περιόδου*, η αποκωδικοποίηση του ίδιου μηνύματος μπορεί να διαφέρει για το ίδιο άτομο ανάλογα με το χρόνο που διαθέτει για την επεξεργασία του μηνύματος ή και τον χώρο στον οποίο θα λάβει την συγκεκριμένη πληροφορία.

ε) *Λανθασμένη επιλογή τρόπου (λεκτική – μη λεκτική) και μέσου*, το κανάλι μέσω του οποίου γίνεται η μεταφορά του μηνύματος από τον πομπό μπορεί να μην ενδείκνυται για τη μεταφορά του συγκεκριμένου μηνύματος.

στ) *Η επικοινωνιακή ανεπάρκεια*, περιλαμβάνει την έλλειψη έμφυτων, ή και καλλιεργήσιμων επικοινωνιακών δεξιοτήτων.

ζ) *Η διαφορετικότητα των αντιλήψεων* των επικοινωνούντων οι οποίες οδηγούν σε κρυσταλλωμένες τοποθετήσεις που εμποδίζουν την 'ανοιχτότητα' της επικοινωνίας.

η) *Εμπόδια οργανωτικών δομών και διαδικασιών*, από πλευράς του δέκτη, όπως: η έλλειψη ενδιαφέροντος, η διεξαγωγή βιαστικών συμπερασμάτων, συνήθως λόγω έλλειψης χρόνου, η έλλειψη αξιοπιστίας, ως προς τα μηνύματα που λαμβάνει από τον πομπό, η υπερφόρτωση πληροφοριών, η υπερευαισθησία του δέκτη σε συγκεκριμένα πεδία που τον εμποδίζουν να αποκωδικοποιήσει την πληροφορία και τέλος, η σχέση πομπού και δέκτη (επαγγελματική, διαπροσωπική, ιεραρχική) καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την ελευθερία έκφρασης μεταξύ τους (Σταμάτης, 2013).

Τέλος, ο «θόρυβος», όπως αναφέρει ο Verderber (1998), επηρεάζει την αμοιβαία κατανόηση των μηνυμάτων ως εμπόδιο: *εξωτερικός* (εικόνες, ήχοι που αποσπούν την προσοχή), *εσωτερικός* (σκέψεις, συναισθήματα που εμποδίζουν την διαδικασία της επικοινωνίας σε δεδομένες στιγμές π.χ. θυμός, πίεση κ.α.) ή *εγνωσιολογικός* (μη σκόπιμα νοήματα μέσω λεκτικών συμβόλων που εμποδίζουν την αποκωδικοποίηση π.χ. οι δυσνόητες λέξεις, ή η παρερμηνεία μηνυμάτων λόγω διαφορετικών εμπειριών) . Τέτοιου είδους θορύβους, όπως αναφέρουν οι Αρβανιτίδου και Θεοδώρου (2011) στην πτυχιακή τους, μπορεί να αποτελούν η δυσνόητη σύνταξη του προφορικού λόγου, οι μεγάλες προτάσεις με επιστημονικό λεξιλόγιο, οι πολλές κύριες και δευτερεύουσες προτάσεις με πολυσύλλαβες λέξεις που έχουν ως αποτέλεσμα τη σύγχυση του δέκτη και την αδυναμία αποκωδικοποίησης του μηνύματος . Ως θόρυβος επίσης νοείται, κάθε ερέθισμα (φωτισμός, έντονα χρώματα, εκκεντρική εμφάνιση κ.α.) το οποίο αποσπά την προσοχή του δέκτη εμποδίζοντας την ορθή λήψη και αποκωδικοποίηση του μηνύματος.

Τα παραπάνω εμπόδια καλούνται να επιληφθούν οι σχεδιαστές των προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων, προκειμένου να προσελκύσουν και να κρατήσουν ενεργούς τους εκπαιδευόμενους κατά την έναρξη και μέχρι την ολοκλήρωση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος, σε συνεργασία πάντα με τους , υπεύθυνους υλοποίησης, εκπαιδευτές. Σε πρώτο επίπεδο, βασική προϋπόθεση πριν από τον σχεδιασμό, είναι η διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών, οι λόγοι εμπλοκής των εκπαιδευομένων και οι προσδοκίες τους από το πρόγραμμα. Σε δεύτερη φάση, διερευνώνται οι γνώσεις, οι οποίες δύνανται να αξιολογηθούν με την έναρξη αλλά και στο πέρας του προγράμματος, δίνοντας τη δυνατότητα για ανατροφοδότηση. Θεμιτή και απαραίτητη είναι η ενδιάμεση διαμορφωτική αξιολόγηση στη μέση του εκπαιδευτικού-επιμορφωτικού προγράμματος, προκειμένου να διαπιστωθούν πιθανές δυσλειτουργίες και εμπόδια (Κόκκος, 2008).

ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 4ο : Μεθοδολογία της Έρευνας

4.1 Προβληματική της έρευνας – Ανασκόπηση συναφών ερευνών

Ένας σημαντικός κλάδος της τυπικής και της μη τυπικής εκπαίδευσης κατά τα τελευταία χρόνια, είναι η εκπαίδευση ενηλίκων. Στη χώρα μας, από το 1992, η εκπαίδευση ενηλίκων που αφορά στη μη τυπική εκπαίδευση μέσω των δημοσίων και ιδιωτικών δομών Ι.Ε.Κ, έχει άμεση σύνδεση με την αγορά εργασίας και με την επαγγελματική κατάρτιση των εκπαιδευομένων. Στην παρούσα διπλωματική εργασία, γίνεται προσπάθεια προσέγγισης της επικοινωνιακής διάστασης που υπάρχει κατά την εκπαιδευτική διαδικασία ανάμεσα στους εκπαιδευτές και εκπαιδευομένους, καθώς και έλεγχος της βαρύτητας που έχει η διαδικασία της επικοινωνίας στην εκπαιδευτική αποτελεσματικότητα σε δομές Ι.Ι.Ε.Κ.

Η έλλειψη πληθώρας ερευνών και μετα – ανάλυσης αποτελεσμάτων, αναφορικά με την επικοινωνία και των εμποδίων αυτής στο πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων και ιδιαίτερα, η μελέτη από τη σκοπιά των εκπαιδευομένων, προβληματίζει ιδιαίτερα και επιβεβαιώνεται από τις διπλωματικές των Καλύβα-Ράπτη (2016), Σελεβίστα (2018), Ηλιόπουλου (2019). Μετά από την παράθεση αποτελεσμάτων περιγραφικής και στατιστικής, προκύπτουν χρήσιμα συμπεράσματα. Στη σημαντικότητα της επικοινωνίας μέσα στην τάξη και στην αποτελεσματικότητα αυτής, συναινεί και η Frymier (2005), σε σχετικό άρθρο μετά από συναφή έρευνα στο πανεπιστήμιο Midwestern. Η ανάγκη για ύπαρξη αποτελεσματικής επικοινωνίας μεταξύ όλων των εμπλεκομένων προκύπτει, τόσο από τη βιβλιογραφική

ανασκόπηση, όσο και από τα αποτελέσματα των παραπάνω ερευνών συμπεριλαμβανομένης και της παρούσας .

4.2 Καθορισμός ερευνητικής υπόθεσης και σκοπός της έρευνας

Ο Creswell (2015, σελ.61), ορίζει ως ερευνητικά προβλήματα «τα εκπαιδευτικά ζητήματα, τις διαμάχες ή τους προβληματισμούς που καθοδηγούν την ανάγκη για διεξαγωγή μιας μελέτης».

Η παρούσα εργασία, έχει καθορίσει ως ερευνητικό πρόβλημα την αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας που υπάρχει ανάμεσα στους εκπαιδευτές και στους εκπαιδευόμενους στις δομές των ιδιωτικών ΙΕΚ, όπως επίσης και τον εντοπισμό των εμποδίων στην επικοινωνία, που υπάρχουν μεταξύ τους. Πιο συγκεκριμένα, τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία τίθενται μέσα από αυτήν την εργασία, είναι:

1. Πώς επηρεάζεται η συμμετοχή των εκπαιδευομένων και κατά συνέπεια η αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας, από τη λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία των εκπαιδευτών τους κατά την εκπαιδευτική δράση,
2. Ποια είναι τα εμπόδια στην επικοινωνία που εντοπίζουν οι εκπαιδευόμενοι στην επικοινωνία με τους εκπαιδευτές τους και
3. Κατά πόσο επηρεάζεται η επικοινωνία με τους εκπαιδευόμενους από το φύλο του εκπαιδευτή.

Η διπλωματική εργασία με θέμα: «Λεκτική – Μη λεκτική Επικοινωνία Εκπαιδευτή - Εκπαιδευομένων στην εκπαίδευση ενηλίκων: Η περίπτωση των ΙΕΚ» έχει διπλό σκοπό μέσα από την έρευνα που πραγματοποιείται. Πρώτον, είναι να διερευνηθεί από πλευράς εκπαιδευομένων η λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία μεταξύ αυτών και των εκπαιδευτών τους κατά την εκπαιδευτική διαδικασία και πώς αυτή επηρεάζει την εμπλοκή των πρώτων στη μάθηση. Επιπλέον, σκοπός είναι να διερευνηθούν τα επικοινωνιακά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευόμενοι στα πλαίσια της εκπαιδευτικής πρακτικής.

4.3 Επιλογή μεθόδων και εργαλείων της έρευνας

4.3.1 Ερευνητικές μέθοδοι

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε είναι ποσοτική με τη βοήθεια ενός δομημένου ερωτηματολογίου σταθμισμένων ερωτήσεων κλειστού τύπου, με διαβαθμισμένη πενταβάθμια

κλίμακα likert, το οποίο διενεμήθη στο δείγμα. Αυτή η μέθοδος ήταν η κατάλληλη και η πιο ασφαλής επιλογή, προκειμένου να συγκεντρωθούν τα απαραίτητα δεδομένα με βάση το σκοπό που θέλει να επιτύχει αυτή η έρευνα. Μέσω της ποσοτικής έρευνας, συλλέχθηκε, ποσοτικοποιήθηκε και αναλύθηκε στατιστικά, ένας μεγάλος αριθμός δεδομένων και έγινε αναγωγή των ευρημάτων του πληθυσμού αυτής. Όσον αφορά στη μορφή της ερευνητικής μεθόδου, πρόκειται για μια περιγραφική έρευνα, καθώς αποσκοπεί στην περιγραφή των σχέσεων διαφόρων μεταβλητών που χαρακτηρίζουν τις αντιλήψεις των εκπαιδευομένων στη λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία των εκπαιδευτών τους και στα εμπόδια επικοινωνίας, τα οποία υπάρχουν ανάμεσά τους. Επιπλέον, η έρευνα στηρίχθηκε σε πρωτογενή δεδομένα, δηλαδή σε δεδομένα που δεν έχουν συλλεχθεί για σκοπούς προηγούμενης έρευνας. Η άδεια για την συλλογή των δεδομένων δόθηκε από τις διευθύνσεις των Ι.Ε.Κ.

Πολύ σημαντικό είναι να αναφερθεί το γεγονός πως σε μια έρευνα, τα πιθανά προβλήματα και οι περιορισμοί που μπορούν να προκύψουν είναι αναπόφευκτοι, επομένως στόχος είναι η ελαχιστοποίηση της πιθανότητας να εμφανιστούν σφάλματα. Τα προβλήματα που προκύπτουν, προέρχονται στην πλειοψηφία από τον ελλιπή σχεδιασμό και από τη μη επαρκή προσοχή στις λεπτομέρειες. Στην έρευνα αυτή, λόγοι στους οποίους μπορεί να οφείλονται τυχόν σφάλματα, είναι κατά τη συλλογή των στοιχείων (data collection errors), δηλαδή κατά τη συμπλήρωση των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου, καθώς κάποιοι από τους ερωτηθέντες ίσως να απάντησαν, επηρεασμένοι από τη άποψη που υπάρχει γενικά στις δομές των ιδιωτικών ΙΕΚ.

4.3.2 Το ερωτηματολόγιο

Στην παρούσα εργασία, πραγματοποιήθηκε μία πρωτογενής έρευνα με τη βοήθεια ενός δομημένου ερωτηματολογίου, με το οποίο συλλέχθηκαν τα στοιχεία μέσω ερωτήσεων στα άτομα του δείγματος. Το ερωτηματολόγιο επιλέχθηκε ως εργαλείο συλλογής δεδομένων, λόγω ευκολίας, οικονομίας και μεγάλου βαθμού ανωνυμίας, με αποτέλεσμα την αντικειμενική συμπλήρωση δεδομένων (Καραγεώργος,2002).

Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε σε περιβάλλον Google Forms και περιλαμβάνει συνολικά πενήντα ερωτήσεις. Προηγείται του ερωτηματολογίου η συνοδευτική επιστολή, η οποία ενημερώνει τους ερωτώμενους για την ιδιότητα του ερευνητή και το πλαίσιο της έρευνας, τους σκοπούς, τη σημαντικότητα της συμμετοχής των ερωτηθέντων στην έρευνα και εγγυάται την ανωνυμία. Αναλυτικά, στην αρχή του ερωτηματολογίου υπάρχουν πέντε ερωτήσεις οι

οποίες αφορούν στα ατομικά στοιχεία του εκπαιδευομένου και στη συνέχεια το ερωτηματολόγιο είναι δομημένο σε τρεις άξονες. Στον πρώτο άξονα, διερευνώνται οι αντιλήψεις των εκπαιδευομένων σχετικά με τη λεκτική επικοινωνία των εκπαιδευτών τους στο πλαίσιο που αυτή εκδηλώνεται και αποτελείται από δεκαπέντε ερωτήσεις. Στο δεύτερο άξονα, διερευνώνται οι αντιλήψεις των εκπαιδευομένων για τη μη λεκτική επικοινωνία των εκπαιδευτών τους στο πλαίσιο που αυτή εκδηλώνεται και αποτελείται από δεκαεπτά ερωτήσεις. Τέλος, στον τρίτο άξονα, διερευνώνται τα εμπόδια στην επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου/ων όπως τα αντιλαμβάνονται οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι, και αποτελείται από δεκατέσσερις ερωτήσεις.

Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε και βασίστηκε επίσης, σε δυο διπλωματικές εργασίες του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ). Συγκεκριμένα, ο πρώτος και ο δεύτερος άξονας της εργασίας συντάχθηκαν σύμφωνα με διπλωματική εργασία του ΕΑΠ με τίτλο: «Αντιλήψεις εκπαιδευομένων στα Δημόσια ΙΕΚ Αχαρνών και Μεταμόρφωσης Αττικής για την λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία των εκπαιδευτών τους» (Ηλιόπουλος, 2019). Ο τρίτος άξονας, αποτελεί έναν από τους 5 άξονες του ερωτηματολογίου διπλωματικής εργασίας του ΕΑΠ με τίτλο: «Διερεύνηση της επικοινωνίας μεταξύ διδασκόντων και διδασκόμενων στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Έρευνα σε δομές Εκπαίδευσης Ενηλίκων της Π.Ε Αιτωλοακαρνανίας» (Σελεβίστα, 2018). Τα ερωτήματα διατυπώνονται έτσι ώστε να υλοποιηθούν οι στόχοι της έρευνας και να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα μέσω της αντικειμενικότητας και ακρίβειας των απαντήσεων (Robson, 2010).

Οποιοσδήποτε τροποποιήσεις στους άξονες των αρχικών ερωτηματολογίων έγιναν, προκειμένου ο ερευνητής να συλλέξει δεδομένα από το δείγμα βάση των συνθηκών που επικρατούσαν λόγω covid-19. Επιπρόσθετα, στον τρίτο άξονα προστέθηκε η ερώτηση 51 προκειμένου να διερευνηθεί κατά πόσο το περιβάλλον στο οποίο λαμβάνει χώρα η εκπαιδευτική πράξη, μπορεί να αποτελεί εμπόδιο στην επικοινωνία.

Όλες οι ερωτήσεις είναι κλειστού τύπου και υπάρχει μια σειρά από πιθανές απαντήσεις. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκαν ερωτήσεις τύπου απλής εναλλακτικής, πολλαπλής επιλογής και κλίμακας Likert. Στο Παράρτημα Α της εργασίας, παρατίθεται το ερωτηματολόγιο όπως μοιράστηκε στο συγκεκριμένο δείγμα .

4.4 Έλεγχος εγκυρότητας και αξιοπιστίας εργαλείων

Μια διαδικασία η οποία συμβάλλει στη διασφάλιση πως τα αποτελέσματα που θα εξαχθούν από το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο έχουν προκύψει μέσα από την κατάλληλη προσαρμογή των ποιοτικών δεδομένων του δείγματος που συμμετείχαν στη διαδικασία της έρευνας με τα πραγματικά δεδομένα του πληθυσμού και έπειτα από τον έλεγχο του ερωτηματολογίου και της κατάλληλης προσαρμογής του στον πληθυσμό στον οποίο απευθύνεται, είναι η διαδικασία της στάθμισης του ερωτηματολογίου. Συγκεκριμένα, αυτή η διαδικασία περιλαμβάνει την πιλοτική δοκιμή, τον έλεγχο της αξιοπιστίας, τον έλεγχο της εγκυρότητας και τις κατάλληλες προσαρμογές και βελτιώσεις που πιθανώς θα προκύψει πως είναι απαραίτητο να γίνουν.

Η πιλοτική δοκιμή αφορά στο μείγμα των ερωτηματολογίων σε ένα μικρό αριθμό δειγμάτων, προκειμένου να μπορέσουμε να εντοπίσουμε τυχόν λάθη του ερωτηματολογίου μας, τυχόν ασάφειες και ερωτήματα μη κατανοητά. Συλλέγουμε τις απαντήσεις, ελέγχουμε τα λάθη και τις αδυναμίες που τυχόν έχουν προκύψει ώστε να τα διορθώσουμε και να τα μοιράσουμε εκ νέου στο τελικό δείγμα της παρούσας έρευνας. Συγκεκριμένα, σε αυτή την εργασία, το ερωτηματολόγιο μοιράστηκε σε 20 άτομα δοκιμαστικά στα οποία πραγματοποιήθηκε έλεγχος εγκυρότητας περιεχομένου και έλεγχος αξιοπιστίας. Αυτή η πιλοτική δοκιμή πραγματοποιήθηκε στους εκπαιδευόμενους σε δομές των ιδιωτικών ΙΕΚ, το ερωτηματολόγιο στάλθηκε σε ηλεκτρονική μορφή με email και η χρονική διάρκεια της συλλογής των απαντήσεων ήταν από τις 18 Μαΐου 2020 έως τις 20 Μαΐου 2020. Αυτή η διαδικασία βοήθησε ώστε να υπάρχει μία πρώτη εκτίμηση για την εγκυρότητα και για την αξιοπιστία του ερωτηματολογίου που δημιουργήθηκε, να εντοπιστούν τα λάθη, οι ασάφειες και οι περιττές ερωτήσεις λόγω επανάληψης του ίδιου νοήματος με άλλες που είχαν προηγηθεί και να διορθωθούν όσο καλύτερα ήταν δυνατόν.

Συνεχίζοντας, ο όρος εγκυρότητα (Validity), όπως αναφέρει ο Cocen και συν. 1988 στο Αναστασιάδου (2013), «αναφέρεται στο πόσο καλά το όργανο/ερωτηματολόγιο μετρά αυτό που σκοπεύει να μετρήσει» (Αναστασιάδου, 2013, σελ.219). Μας δείχνει κατά πόσο πιστό είναι το χαρακτηριστικό το οποίο επιθυμούμε να μετρήσουμε. Η εγκυρότητα μπορεί να μετρηθεί ως προς το περιεχόμενο, ως προς την εννοιολογική κατασκευή ή βάσει κριτηρίων. Η αξιοπιστία ή η ακρίβεια, reliability στα αγγλικά, σύμφωνα με Nunnally: «αναφέρεται στο βαθμό στον οποίο ένα όργανο δίνει σταθερά αποτελέσματα και αν κάθε απόκλιση, που παρουσιάζεται ανάμεσα σε διαφορετικές μετρήσεις με το ίδιο όργανο, οφείλεται σε σφάλμα μέτρησης» (Αναστασιάδου, 2013,σελ.218-219). Όταν, δηλαδή, τα αποτελέσματα τα οποία προκύπτουν από ένα όργανο μέτρησης είναι, κάθε φορά που επαναλαμβάνεται η μέτρηση ακριβώς ή περίπου τα ίδια, δεδομένου ότι οι ερευνητικές συνθήκες που επικρατούν είναι οι

ίδιες, τότε μιλάμε για αξιοπιστία. Όταν αυξάνεται η αξιοπιστία ενός ερωτηματολογίου, το τυχαίο σφάλμα μειώνεται. Η αξιοπιστία είναι ένα μέτρο το οποίο επηρεάζεται από τους ερωτώμενους της έρευνας, με αποτέλεσμα, μια κλίμακα να είναι αξιόπιστη σε έναν χώρο στον οποίο εφαρμόζεται, ενώ εάν εφαρμοστεί σε έναν άλλο χώρο, μπορεί να είναι αναξιόπιστη. Τέλος, το μέτρο της αξιοπιστίας είναι διαφόρων ειδών, υπάρχει η αξιοπιστία επαναληπτικών μετρήσεων, η αξιοπιστία εναλλακτικών τύπων και η αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας.

Ξεκινώντας με τον έλεγχο εγκυρότητας, το ερωτηματολόγιο, όσον αφορά στον έλεγχο εγκυρότητας του περιεχομένου του, κρίθηκε απολύτως κατάλληλο. Όλες οι ερωτήσεις θεωρήθηκαν χρήσιμες και απαραίτητες από τους ερωτηθέντες που ήταν ειδικοί στο θέμα στο οποίο αφορούσε η έρευνα. Δεν υπήρχαν ασάφειες στα ερωτήματα ούτε μη κατανοητά ερωτήματα. Επίσης, οι ειδικοί δεν έκριναν πως υπήρχε κάποια έλλειψη στο ερωτηματολόγιο, κάποιο στοιχείο που θα ήταν σημαντικό για αυτήν την έρευνα και να μην είχε συμπεριληφθεί. Επομένως, σε πρώτο βήμα, έπειτα από τον έλεγχο εγκυρότητας του εργαλείου, διαπιστώθηκε πως το ερωτηματολόγιο της παρούσας εργασίας, είναι έτοιμο να προωθηθεί στο τελικό μας δείγμα, χωρίς να χρειαστεί να αφαιρεθεί ούτε να προστεθεί καμία ερώτηση.

Στη συνέχεια, ακολούθησε ο έλεγχος αξιοπιστίας όπου χρησιμοποιήθηκε η αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας, προκειμένου να αξιολογηθεί η ομοιογένεια που υπάρχει στις ερωτήσεις. Δεδομένου ότι οι ερωτήσεις που συμπεριλαμβάνονται στο ερωτηματολόγιο είναι κλίμακας Likert, έγινε χρήση του συντελεστή alpha του Cronbach, ο οποίος, σύμφωνα με Αναστασιάδου (2012), μετρά την η αξιοπιστία της εσωτερικής συνέπειας, οι τιμές που χρησιμοποιούνται είναι οι παρακάτω που φαίνονται στον πίνακα (Πίνακα 4.1).

Πίνακας 3. Ερμηνεία των τιμών των συντελεστών Kuder-Richardson και Cronbach's alpha, που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της αξιοπιστίας εσωτερικής συνέπειας.

Τιμή του συντελεστή	Αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας
<0,5	Μη αποδεκτή
0,5–0,59	Πτωχή
0,6–0,69	Αμφισβητήσιμη
0,7–0,79	Αποδεκτή
0,8–0,89	Καλή
0,9–0,94	Άριστη

Πίνακας 4. 1 Τιμές των συντελεστών για την εκτίμηση της αξιοπιστίας εσωτερικής συνέπειας (Γαλάνης, 2013)

Με τη βοήθεια του στατιστικού πακέτου SPSS, πραγματοποιήθηκε ανάλυση με το συντελεστή του Cronbach για τις 46 ερωτήσεις κλίμακας Likert του ερωτηματολογίου. Από τον πίνακα που προέκυψε (πίνακας 4.2), έγινε αντιληπτό ότι ο συντελεστής του Cronbach είναι 0,773, άρα είναι αποδεκτός όσον αφορά στην αξιοπιστία της εσωτερικής συνέπειας που μελετάται. Αυτό σημαίνει πως οι 46 ερωτήσεις που εξετάστηκαν έχουν συνθέσει μία αποδεκτή κλίμακα ($0,7 < 0,773 < 0,79$).

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,773	,773	46

Πίνακας 4. 2 Συντελεστής Cronbach

Συνεχίζοντας, με τον πίνακα Inter - Item Correlation Matrix του SPSS, προκύπτουν οι συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών. Από τα αποτελέσματα αυτού του πίνακα, είναι δυνατόν να φανεί αν υπάρχει η δυνατότητα να βελτιωθεί η αξιοπιστία του εργαλείου και ο συντελεστής του Cronbach. Κοιτάζοντας τις συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών, κάποιες είναι υψηλές, δηλαδή μεγαλύτερες από 0,3, που σημαίνει πως αυτές οι ερωτήσεις είναι κατάλληλες για την κλίμακα που μετράται μέσα από το ερωτηματολόγιο που δημιουργήθηκε. Κάποιες άλλες συσχετίσεις όμως, είναι χαμηλές, δηλαδή μικρότερες από 0,3 που σημαίνει πως υπάρχει η πιθανότητα οι μεταβλητές αυτές να μη μετρούν το ίδιο με τις υπόλοιπες μεταβλητές της κλίμακας.

Για να αποφασιστεί κατά πόσο κατάλληλη είναι η απόφαση να διαγραφούν όσες μεταβλητές έχουν χαμηλή συσχέτιση, ελέγχεται και ο τελευταίος πίνακας Item Total Statistics, που έχει προκύψει από τον έλεγχο της αξιοπιστίας με τη χρήση του SPSS (Πίνακας 1, Παράρτημα Β). Εκεί φαίνεται τι θα συμβεί εάν διαγραφούν οι μεταβλητές με χαμηλή συσχέτιση στο συντελεστή Cronbach. Συγκεκριμένα, σε αυτόν τον πίνακα υπάρχουν αποτελέσματα για την μέση τιμή και για τη διακύμανση, αν διαγραφεί η αντίστοιχη ερώτηση από την κλίμακα που χρησιμοποιείται. Στην τρίτη στήλη «Corrected Item-Total correlation», για όσες τιμές διακρίνεται πως υπάρχει αρνητικό πρόσημο, σημαίνει ότι οι αντίστοιχες ερωτήσεις είναι αντίθετα διατυπωμένες, σε σχέση με αυτό που μετράει η κλίμακα και πρέπει να αντιστραφούν. Στην τελευταία στήλη «Cronbach 's Alpha if item deleted», διαπιστώνεται πως δεν έχει προκύψει κάποια θεαματική αύξηση στο συντελεστή του Cronbach, έπειτα από

αφαίρεση των ερωτήσεων που προαναφέρονται. Δηλαδή, οι τιμές αυτού του δείκτη κυμαίνονται μεταξύ 0,755 και 0,788 που δεν έχουν κάποια σημαντική διαφορά από τον δείκτη Cronbach που έχει προκύψει για τις ερωτήσεις (0,773). Επομένως, δε χρειάζεται να αφαιρεθεί κάποια από τις ερωτήσεις της υπό κατασκευής κλίμακας.

Συμπερασματικά, έπειτα από όλα τα παραπάνω αποτελέσματα, τα οποία προέκυψαν μέσα από την πιλοτική δοκιμή του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου, τον έλεγχο εγκυρότητας και αξιοπιστίας με τη βοήθεια του εργαλείου SPSS και του δείκτη alpha του Cronbach, προκύπτει πως το παρόν ερωτηματολόγιο είναι κατάλληλο και σταθμισμένο. Επομένως, υπάρχει το τελικό ερωτηματολόγιο, έτοιμο να διανεμηθεί στους υποψήφιους ερωτηθέντες και να ξεκινήσει η διαδικασία διεξαγωγής της έρευνας, προκειμένου να συγκεντρωθούν τα απαραίτητα, για την εργασία, στοιχεία.

4.5 Πληθυσμός και δείγμα της έρευνας

Ένας πληθυσμός στόχος (target population ή sampling frame) είναι μια ομάδα ατόμων (ή μια ομάδα οργανισμών), με ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά γνωρίσματα που ο ερευνητής μπορεί να προσδιορίσει και να μελετήσει» (Creswell, 2015,σελ.142). Ο πληθυσμός ορίζεται από το στοιχείο, τη μονάδα δειγματοληψίας, τα γεωγραφικά όρια και τα χρονικά όρια. Στην έρευνα αυτή, το στοιχείο είναι οι εκπαιδευόμενοι, η μονάδα δειγματοληψίας είναι οι εκπαιδευόμενοι που σπουδάζουν στις δομές των ιδιωτικών ΙΕΚ, τα γεωγραφικά όρια, δηλαδή η έκταση στην οποία πραγματοποιήθηκε η έρευνα είναι η περιοχή της Πάτρας και τέλος, τα χρονικά όρια, δηλαδή το διάστημα στο οποίο πραγματοποιήθηκε η έρευνα είναι από 21/05/2020 έως 20/06/2020. Το τελικό μέγεθος του δείγματος της έρευνας ήταν 105 άτομα.

4.6 Μέθοδος δειγματοληψίας

Η δειγματοληπτική μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα, είναι η εφαρμογή δειγματοληπτικού ελέγχου μέσω δειγματοληπτικής ποσοτικής έρευνας, δείγματα μη – πιθανότητας και συγκεκριμένα δειγματοληψία ευκολίας. «Στη δειγματοληψία χωρίς πιθανότητα (nonprobability sampling), ο ερευνητής επιλέγει άτομα διαθέσιμα, βολικά, τα οποία αντιπροσωπεύουν κάποιο χαρακτηριστικό που θέλει να μετρήσει» (Creswell, 2015, σελ.146). Το πλαίσιο του δείγματος, δηλαδή οι λίστες που ευρέθησαν, κάνοντας αναζήτηση στο διαδίκτυο με τις δομές των ιδιωτικών ΙΕΚ που υπάρχουν στην Πάτρα, περιελάμβαναν

όλους τους δυνητικούς ερωτώμενους από όπου θα επιλεγόταν το δείγμα. Πρόκειται για λίστες με δομές των ΙΕΚ, με κριτήριο να είναι ιδιωτικές. Ο παραπάνω περιορισμός οφείλεται στην καθυστέρηση διεξαγωγής της έρευνας λόγω της πανδημίας που προκάλεσε ο ιός covid-19 περιορίζοντας σε μεγάλο βαθμό τη δυνατότητα πρόσβασης και σε μονάδες ΔΙΕΚ σύμφωνα με τον αρχικό στόχο, λόγω γραφειοκρατικής καθυστέρησης αδειών .

Για τις ερευνητικές ανάγκες της παρούσας εργασίας, πραγματοποιήθηκε δειγματοληπτική έρευνα σε εκπαιδευμένους δομών ιδιωτικών ΙΕΚ ώστε να μελετηθεί η αντίληψη που έχουν, σχετικά με το εκπαιδευτικό επικοινωνιακό κλίμα της τάξης και να διαπιστωθούν πιθανές επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτών στο επικοινωνιακό πεδίο κατά την παρουσία τους στην τάξη.

Όσον αφορά στο σχεδιασμό διαδικασίας διεξαγωγής της δειγματοληψίας, δημιουργήθηκε το ερωτηματολόγιο με διάφορες μεταβλητές οι οποίες ήταν σχετικές με όλα τα ερωτήματα που ήταν σκόπιμο να τεθούν, προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός. Το ερωτηματολόγιο μοιράστηκε πιλοτικά σε είκοσι (20) άτομα, προκειμένου να εντοπιστούν τυχόν λάθη ή μη κατανοητά ερωτήματα και να διορθωθούν. Αφού συλλέχθηκαν, ελέγχθηκαν για τις αδυναμίες ή τα λάθη αυτά, διορθώθηκαν και το τελικό ερωτηματολόγιο μοιράστηκε εκ νέου στο δείγμα.

4.7 Συλλογή Δεδομένων

Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη χρήση ερωτηματολογίου και ως βέλτιστη μέθοδος συμπλήρωσής τους θεωρήθηκε η διαδικτυακή μέθοδος (online survey). Αυτή η μέθοδος είναι ευρέως διαδεδομένη και χρησιμοποιείται κατά πλειοψηφία τα τελευταία χρόνια, αφού πρόκειται για μια εύκολη και γρήγορη μορφή. Στην προσέγγιση της 'αυτοσυνέντευξης' με τη χρήση υπολογιστή, ή παρόμοιων συσκευών, σύμφωνα με Babbie 1998, ο συμμετέχων σε μια μελέτη, συμπληρώνει ένα ερωτηματολόγιο μέσω διαδικτύου και το αποστέλλει πίσω στον ερευνητή (Creswell, 2015,σελ.156). Το πρόγραμμα λογισμικού google docs, βοήθησε στη δημιουργία και στην αποστολή του ερωτηματολογίου, μέσω του email στους ερωτώμενους. Οι δομές των ιδιωτικών ΙΕΚ, διέθεταν λίστες για τους εκπαιδευόμενους που φοιτούσαν εκεί, με τα προσωπικά τους στοιχεία, όπου υπήρχαν και τα email τους. Αυτή είναι μία μέθοδος που βοήθησε στο να εξοικονομηθεί χρόνος, δεδομένων των συνθηκών που επικρατούσαν λόγω της πανδημίας του covid-19. Ήταν μια σχετικά γρήγορη, εφικτή αλλά και ασφαλής μέθοδος συλλογής των ερωτηματολογίων. Σημαντικό επίσης, είναι να τονιστεί και το χαμηλό κόστος της μεθόδου αυτής.

Κεφάλαιο 5^ο:Αποτελέσματα της έρευνας – ποσοτική παρουσίαση

5.1 Κωδικοποίηση ερωτηματολογίου της έρευνας

Πριν αρχίσει η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας, θα πρέπει αρχικά να κωδικοποιηθεί το τελικό ερωτηματολόγιο, δηλαδή να κωδικοποιηθούν τα δεδομένα. Εισάγονται στο SPSS όλες οι μεταβλητές και συμπληρώνονται τα απαραίτητα πεδία για κάθε μεταβλητή. Για τις μεταβλητές που αναφέρονται στα τρία μέρη του ερωτηματολογίου, δηλαδή : α' μέρος, οι αντιλήψεις εκπαιδευομένων για την λεκτική επικοινωνία των εκπαιδευτών τους, β' μέρος οι αντιλήψεις των εκπαιδευομένων για τη μη λεκτική επικοινωνία των εκπαιδευτών τους και γ' μέρος, τα εμπόδια στην επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτή εκπαιδευόμενου/-νων έχουν κωδικοποιηθεί με μια συνοπτική ονομασία στο πεδίο Name του SPSS και με μια ετικέτα για επιπλέον λεπτομέρειες στο πεδίο Label, όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 5.1)

<u>ΕΡΩΤΗΣΗ</u>	<u>NAME</u>	<u>LABEL</u>
6.Οι γραπτές σημειώσεις του/της είναι κατανοητές	Κατανοητές_σημειώσεις	Αξιολόγηση γραπτών σημειώσεων του εκπαιδευτή
7.Ο τρόπος που μιλάει είναι υποστηρικτικός	Υποστηρικτική_ομιλία	Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή
8.Με τα λόγια του/της με ενθαρρύνει να συμμετέχω στο μάθημα	Ενθάρρυνση_συμμετοχής	Αξιολόγηση δυνατότητας ενθάρρυνσης συμμετοχής από την πλευρά του εκπαιδευτή
9.Χρησιμοποιεί λέξεις-κλειδιά στις παρουσιάσεις του/της	Χρήση_λέξεων_κλειδιά	Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις παρουσιάσεις του εκπαιδευτή
10.Εξηγεί με απλό τρόπο την επιστημονική ορολογία	Απλός_επεξηγηματικός_τρόπος	Αξιολόγηση απλού επεξηγηματικού τρόπου του εκπαιδευτή
11.Το περιεχόμενο της ομιλίας του/της προάγει την καλή επικοινωνία με τους σπουδαστές	Περιεχομένο_ομιλίας	Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή
12.Οι γραπτές σημειώσεις του/της είναι υποστηρικτικές	Υποστηρικτικές_σημειώσεις	Αξιολόγηση υποστηρικτικών σημειώσεων του εκπαιδευτή
13.Χρησιμοποιεί ακατάλληλο (π.χ υβριστικό,ρατσιστικό,σεξιστικό)	Ακατάλληλο_λεξιλόγιο	Αξιολόγηση ακατάλληλου

λεξιλόγιο		λεξιλογίου
14.Όταν μιλάει κατά τη διάρκεια του μαθήματος είναι κατανοητός/-ή	Κατανοητή_ομιλία	Αξιολόγηση κατανοητής ομιλίας του εκπαιδευτή
15.Με διακόπτει απότομα όταν λέω κάτι σχετικό με το μάθημα	Απότομη_διακοπή	Αξιολόγηση του εκπαιδευτή ως προς την απότομη διακοπή του εκπαιδευομένου
16.Χρησιμοποιεί λέξεις κλειδιά στις γραπτές σημειώσεις του/της	Χρήση_λέξεων_κλειδιά_σημειώσεων	Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις σημειώσεις του εκπαιδευτή
17.Το λεξιλόγιο που χρησιμοποιεί είναι δυσνόητο	Δυσνόητο_λεξιλογίου	Αξιολόγηση δυσνόητου λεξιλογίου του εκπαιδευτή
18. Λέει αστεία για να χαλαρώσουμε	Αστεία	Αξιολόγηση ύπαρξης αστείων του εκπαιδευτή
19.Χρησιμοποιεί ειρωνικό λόγο	Ειρωνικός_λόγος	Αξιολόγηση χρήσης ειρωνικού λόγου του εκπαιδευτή
20.Ενθαρρύνει τον διάλογο μεταξύ σπουδαστών και εκπαιδευτή/-τριας	Ενθάρρυνση_διαλόγου	Αξιολόγηση ενθάρρυνσης διαλόγου του εκπαιδευτή
21.Με την κίνησή του/της στον χώρο με βοηθά να παρακολουθήσω το μάθημα	Κίνηση_στο_χώρο	Αξιολόγηση κίνησης στο χώρο του εκπαιδευτή
22.Έχει ήρεμη έκφραση στο πρόσωπο	Ηρεμία	Αξιολόγηση ηρεμίας του εκπαιδευτή
23.Μιλάει τόσο σιγανά που δυσκολεύομαι να τον/την παρακολουθήσω	Σιγανή_ομιλία	Αξιολόγηση σιγανής ομιλίας του εκπαιδευτή
24.Η εμφάνισή του/της συνάδει με την εικόνα που πρέπει να έχουν οι εκπαιδευτές στα ΙΕΚ	Εμφάνιση	Αξιολόγηση εμφάνισης του εκπαιδευτή
25.Κάνει ακατάλληλες χειρονομίες	Ακατάλληλες_χειρονομίες	Αξιολόγηση ακατάλληλων χειρονομιών του εκπαιδευτή
26.Κάθεται απόμακρα στο έδρανο της αίθουσας	Απόμακρος	Αξιολόγηση απόμακρου χαρακτήρα του εκπαιδευτή
27.Κάνει παραστατικές κινήσεις με τα χέρια κατά την διάρκεια του μαθήματος	Παραστατικές_κινήσεις	Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή
28.Με την κίνησή του/της παραβιάζει τον προσωπικό μου χώρο	Παραβίαση_χώρου	Αξιολόγηση παραβίασης χώρου από τον εκπαιδευτή
29.Χαμογελάει κατά την διάρκεια	Χαμόγελο	Αξιολόγηση

του μαθήματος		χαμόγελου του εκπαιδευτή
30.Ο δυνατός τόνος της φωνής του/της με ενοχλεί	Δυνατή_φωνή	Αξιολόγηση δυνατής φωνής του εκπαιδευτή
31.Κάνει μορφασμούς για να προσελκύσει το ενδιαφέρον των σπουδαστών	Μορφασμοί_προσέλκυσης	Αξιολόγηση μορφασμών προσέλκυσης του εκπαιδευτή
32.Μιλάει με μονότονη και βαρετή φωνή	Μονότονη_φωνή	Αξιολόγηση μονότονης φωνής του εκπαιδευτή
33.Τηρεί διαστήματα σιωπής που με βοηθούν να σκεφτώ όσα μας διδάσκει	Διαστήματα_σιωπής	Αξιολόγηση διαστημάτων σιωπής του εκπαιδευτή
34.Επιδιώκει την σωματική επαφή (π.χ. άγγιγμα στο χέρι ή τον ώμο) για να προσελκύσει το ενδιαφέρον των σπουδαστών	Σωματική_επαφή	Αξιολόγηση σωματικής επαφής του εκπαιδευτή για προσέλκυση ενδιαφέροντος
35.Κάνει μορφασμούς για να ειρωνευτεί	Μορφασμοί_ειρωνείας	Αξιολόγηση μορφασμών ειρωνείας του εκπαιδευτή
36.Με την βλεμματική επαφή του/της με βοηθάει να παρακολουθήσω το μάθημα	Βλεμματική_επαφή	Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή
37.Έχει εκκεντρική εμφάνιση (π.χ. κόμμωση, αξεσουάρ, μακιγιάζ, tattoo, ενδυμασία) που μου αποσπούν την προσοχή	Εκκεντρική_εμφάνιση	Αξιολόγηση εκκεντρικής εμφάνισης του εκπαιδευτή
38. Στην προσπάθεια ορισμένων μελών της ομάδας να ασκήσουν επιρροή και έλεγχο στα υπόλοιπα μέλη	Άσκηση_επιρροής	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω άσκησης επιρροής από κάποια μέλη σε κάποια άλλα
39.Στην χαμηλή αυτοεκτίμησή μου	Χαμηλή_αυτοεκτίμηση	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαμηλής αυτοεκτίμησης εκπαιδευομένων
40.Στην υπερβολική ανησυχία μου για την εικόνα μου ως εκπαιδευόμενος	Υπερβολική_ανησυχία	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων
41.Στο φόβο της αποδοκιμασίας μου από τους άλλους	Φόβος_αποδοκιμασίας	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποδοκιμασίας

		εκπαιδευομένων
42.Στην ανωτερότητα που δείχνουν ορισμένοι εκπαιδευόμενοι	Ανωτερότητα	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω ανωτερότητας εκπαιδευομένων
43.Στο φόβο μου να εκφράσω τα συναισθήματά μου	Φόβος_έκφρασης	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου έκφρασης συναισθημάτων εκπαιδευομένων
44.Στο φόβο να αποτύχω	Φόβος_αποτυχίας	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποτυχίας εκπαιδευομένων
45.Στην απροθυμία μου να μάθω με νέες μεθόδους /τρόπους	Απροθυμία_μάθησης	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας μάθησης εκπαιδευομένων σε νέες μεθόδους
46.Στην απροθυμία μου να συνεργαστώ με άλλους προκειμένου να μάθω	Απροθυμία_συνεργασίας	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας συνεργασίας εκπαιδευομένων με άλλους
47.Στο ότι δεν χρησιμοποιούνται τα κατάλληλα υλικά (π.χ φωτοτυπίες , προβολή βίντεο,χρήση Η/Υ κ.α)	Έλλειψη_χρήσης_κατάλληλων_υλικών	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης χρήσης κατάλληλων υλικών
48.Στην αξιολόγηση/βαθμολόγηση του εκπαιδευτή	Βαθμολόγηση_εκπαιδευτή	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω βαθμολόγησης εκπαιδευτή
49.Στην έλλειψη ενημέρωσης για την πρόοδο μου	Έλλειψη_ενημέρωσης	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης ενημέρωσης
50.Στην άρνηση ή αδυναμία του εκπαιδευτή να με υποστηρίξει στην προσπάθειά μου να μάθω	Αδυναμία_υποστήριξης	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή
51.Στα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος (π.χ φωτισμός, θερμοκρασία, εξωτερικός θόρυβος, καθίσματα κ.α)	Εκπαιδευτικό_περιβάλλον	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος

Πίνακας 5. 1 Κωδικοποίηση στο SPSS των μεταβλητών κλίμακας Likert

Τέλος, στην υποενότητα 4.4, αναφέρεται πως από τα αποτελέσματα που προέκυψαν, υπάρχουν κάποιες ερωτήσεις οι οποίες είναι αντίθετα διατυπωμένες σε σχέση με αυτό που μετράει η κλίμακα και για αυτό το λόγο αντιστράφηκαν.

5.2 Ποσοτική Ανάλυση Αποτελεσμάτων

5.2.1. Περιγραφική ανάλυση

Τα περιγραφικά στατιστικά που υπολογίστηκαν για καθεμία από τις μεταβλητές που παρουσιάζονται παρακάτω, είναι, σύμφωνα με όσα είναι γνωστά από τη θεωρία, ανάλογα με την κλίμακα μέτρησης στην οποία ανήκει η κάθε ερώτηση. Στις ερωτήσεις με ονοματική κλίμακα μέτρησης, που είναι οι μεταβλητές «Φύλο», «Ειδικότητα Φοίτησης» και «Φύλο Εκπαιδευτή /τριας», υπολογίστηκε η συχνότητα και η επικρατούσα τιμή. Φαίνονται και τα αντίστοιχα διαγράμματα με τη μορφή πίτας ή ραβδογράμματος, στις ερωτήσεις με κλίμακα μέτρησης τάξεως, που είναι η μεταβλητή «Εξάμηνο Φοίτησης», υπολογίστηκαν τα προηγούμενα και επιπλέον και η διάμεσος. Στις ερωτήσεις με κλίμακα μέτρησης διαστήματος, που είναι η μεταβλητή «Ηλικία» και όλες οι υπόλοιπες μεταβλητές οι οποίες είναι Likert, υπολογίστηκαν με όλα τα περιγραφικά στατιστικά, δηλαδή τα προηγούμενα και επιπλέον τη μέση τιμή, την τυπική απόκλιση, τη διακύμανση, τη λοξότητα και την κυρτότητα.

Μεταβλητή: Φύλο

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.2) φαίνεται ότι το 42,9 % των ερωτηθέντων, δηλαδή σαράντα πέντε (45) άτομα, είναι άνδρες και το 57,1%, δηλαδή εξήντα (60) άτομα, είναι γυναίκες. Η επικρατούσα τιμή (Mode), δηλαδή η τιμή με τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης, είναι το 2 που αντιστοιχεί στην τιμή «Γυναίκα».

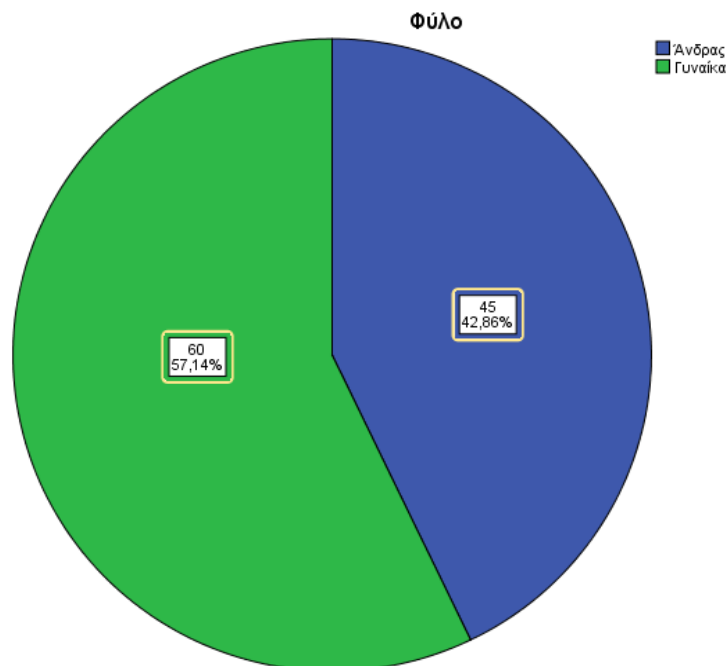
Statistics

Φύλο		
N	Valid	105
	Missing	0
Mode		2

Φύλο					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ανδρας	45	42,9	42,9	42,9
	Γυναίκα	60	57,1	57,1	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5.2 Πίνακας συχνοτήτων – Μεταβλητή: Φύλο

Στο γράφημα πίτας που ακολουθεί (πίτα 5.1) διακρίνεται σε κάθε κομμάτι της πίτας το ποσοστό της κάθε αξίας, «Ανδρας» και «Γυναίκα» για τη μεταβλητή «φύλο».

Πίτα 5.1 Γράφημα πίτας – Μεταβλητή: Φύλο

Μεταβλητή: Ηλικία

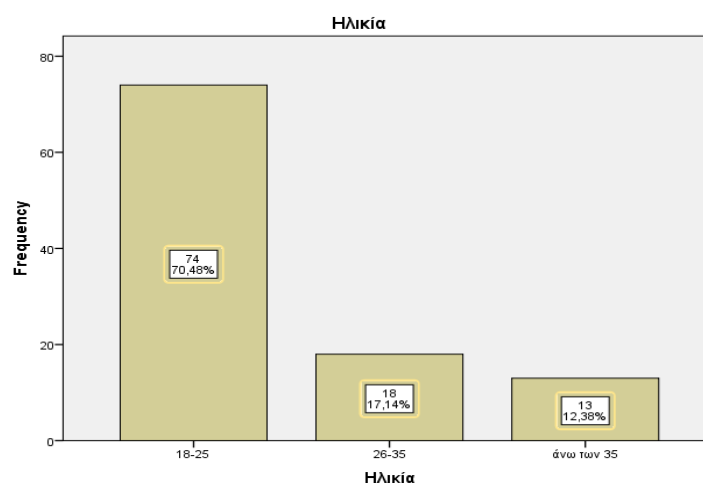
Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.3) είναι ορατό ότι το 70,5 % των ερωτηθέντων, δηλαδή 74 άτομα, είναι ηλικίας 18-25, το 17,1 % των ερωτηθέντων, δηλαδή 18 άτομα, είναι ηλικίας 26-35 και το 12,4%, δηλαδή 13 άτομα, είναι άνω των 35 ετών. Η επικρατούσα τιμή (Mode) είναι το 1 που αντιστοιχεί στην τιμή «18-25» και η Διάμεσος (Median) είναι 1.

Statistics					
Ηλικία					
N	Valid	105			
	Missing	0			
Median	1,00				
Mode	1				

Ηλικία					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18-25	74	70,5	70,5	70,5
	26-35	18	17,1	17,1	87,6
	άνω των 35	13	12,4	12,4	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 3 Πίνακας συχνοτήτων – Μεταβλητή: Ηλικία

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.1), η κάθε στήλη απεικονίζει κάθε μία από τις 3 επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «ηλικία», το ύψος της κάθε στήλης είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα και φαίνονται όλα τα προαναφερθέντα.

Ραβδόγραμμα 5. 1 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Ηλικία

Συνεχίζοντας με τα υπόλοιπα στατιστικά και με τον πίνακα 5.4. Η ηλικία των ερωτηθέντων είναι ταξινομημένη σε 3 κατηγορίες, όπως φάνηκε και πριν, 18-25, 26-35 και άνω των 35. Επομένως, είναι αναμενόμενο οι τιμές της μεταβλητής «Ηλικία» να κυμαίνονται από 1 έως 3

και αυτό διακρίνεται στον πίνακα που ακολουθεί (Minimum=1 και Maximum=3). Ο μέσος (Mean) ισούται με 1,42 δηλαδή το δείγμα, κατά μέσο όρο, έχει ηλικία 18-25 έτη. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation), ισούται με 0,704 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 0,496. Η λοξότητα (Skewness), είναι θετική και ισούται με 1,389, που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξί κομμάτι της κατανομής, δηλαδή προς τις υψηλές τιμές. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 0,457 και αυτό σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα, φαίνεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,389$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,457$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή, δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N Statistic	Minimum Statistic	Maximum Statistic	Mean Statistic	Std. Deviation Statistic	Variance Statistic	Skewness		Kurtosis	
							Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Ηλικία	105	1	3	1,42	,704	,496	1,389	,236	,457	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 4 Περιγραφικά στατιστικά για την μεταβλητή "Ηλικία"

Μεταβλητή: Ειδικότητα Φοίτησης

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.5) γίνεται αντιληπτό ότι στις ειδικότητες Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης- Αρχιμάγειρας, Τεχνικός Αρτοποιός & Ζαχαροπλαστικής, Τεχνικός Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων, Τεχνικός Αυτοματισμών, Τεχνικός Κομμωτικής Τέχνης, Εσωτερική Αρχιτεκτονική Διακόσμηση & Σχεδιασμός Αντικειμένων και Στέλεχος Διοίκησης & Οικονομίας στον τομέα της Αγροτικής Οικονομίας, αντιστοιχεί από 1,9% των ερωτηθέντων, δηλαδή από 2 άτομα, στις ειδικότητες Στέλεχος Τεχνολογίας & Ελέγχου Τροφίμων & Ποτών, Σύγχρονες Τεχνικές Γαστρονομίας, Σύγχρονες Τεχνικές Ζαχαροπλαστικής, Στέλεχος Υπηρεσιών Αερομεταφοράς, Διασώστης – Πλήρωμα Ασθενοφόρου, Στέλεχος Διατροφής & Διαιτολογίας, Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής, Τεχνικός Λογισμικού Η/Υ, Τεχνικός Δικτύων & Τηλεπικοινωνιών, Στέλεχος Εμπορίας, Διαφήμισης & Προώθησης Προϊόντων, Στέλεχος Υπηρεσιών Εφοδιαστικής Αλυσίδας – Logistics και Στέλεχος Ασφαλείας Προσώπων & Υποδομών, αντιστοιχεί από 1% των ερωτηθέντων, δηλαδή από 1 άτομο, στην ειδικότητα Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων &

Επιχειρήσεων Φιλοξενίας αντιστοιχεί το 16,2%, δηλαδή 17 άτομα, στην ειδικότητα Στέλεχος Διοίκησης & Οικονομίας στον Τομέα Τουρισμού αντιστοιχεί το 15,2%, δηλαδή 16 άτομα, στην ειδικότητα Βοηθός Φυσικοθεραπείας αντιστοιχεί το 7,6%, δηλαδή 8 άτομα, στην ειδικότητα Βοηθός Εργοθεραπείας αντιστοιχεί το 2,9%, δηλαδή 3 άτομα, στην ειδικότητα Στέλεχος Διοίκηση και Οικονομίας αντιστοιχεί το 8,6%, δηλαδή 9 άτομα, στην ειδικότητα Στέλεχος Διοίκηση και Οικονομίας στον τομέα της Ναυτιλίας αντιστοιχεί το 21%, δηλαδή 22 άτομα, στην ειδικότητα Στέλεχος Μηχανογραφημένου Λογιστηρίου – Φοροτεχνικού Γραφείου αντιστοιχεί το 3,8%, δηλαδή 4 άτομα. Η επικρατούσα τιμή (Mode), δηλαδή η τιμή με τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης, είναι το 62 που αντιστοιχεί στην τιμή «Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον τομέα της Ναυτιλίας».

Frequencies

Statistics		
Ειδικότητα_Φοίτησης		
N	Valid	105
	Missing	0
Mode		62

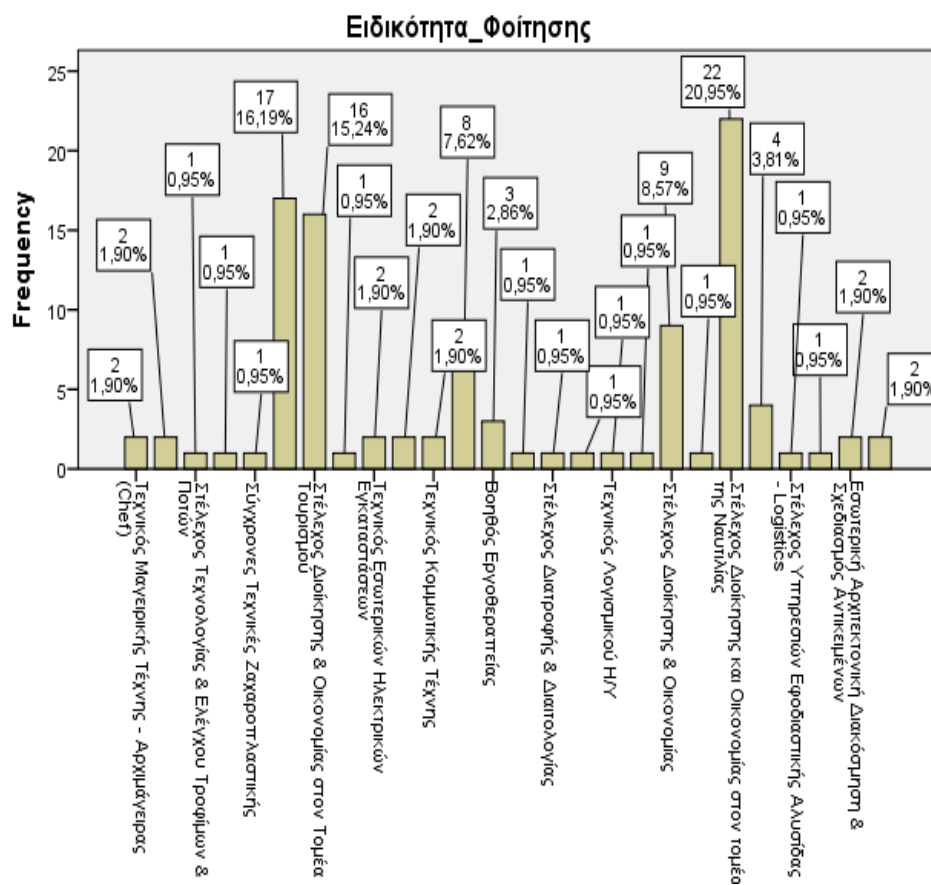
Ειδικότητα_Φοίτησης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης - Αρχιμάγειρας (Chef)	2	1,9	1,9	1,9
	Τεχνικός Αρτοποιός & Ζαχαροπλαστικής	2	1,9	1,9	3,8
	Στέλεχος Τεχνολογίας & Ελέγχου Τροφίμων & Ποτών	1	1,0	1,0	4,8
	Σύγχρονες Τεχνικές Γαστρονομίας	1	1,0	1,0	5,7
	Σύγχρονες Τεχνικές Ζαχαροπλαστικής	1	1,0	1,0	6,7
	Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας	17	16,2	16,2	22,9
	Στέλεχος Διοίκησης & Οικονομίας στον Τομέα Τουρισμού	16	15,2	15,2	38,1
	Στέλεχος Υπηρεσιών Αερομεταφοράς	1	1,0	1,0	39,0

Τεχνικός Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων	2	1,9	1,9	41,0
Τεχνικός Αυτοματισμών	2	1,9	1,9	42,9
Τεχνικός Κομμωτικής Τέχνης	2	1,9	1,9	44,8
Βοηθός Φυσικοθεραπείας	8	7,6	7,6	52,4
Βοηθός Εργοθεραπείας	3	2,9	2,9	55,2
Διασώστης - Πλήρωμα Ασθενοφόρου	1	1,0	1,0	56,2
Στέλεχος Διατροφής & Διαιτολογίας	1	1,0	1,0	57,1
Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής	1	1,0	1,0	58,1
Τεχνικός Λογισμικού Η/Υ	1	1,0	1,0	59,0
Τεχνικός Δικτύων & Τηλεπικοινωνιών	1	1,0	1,0	60,0
Στέλεχος Διοίκησης & Οικονομίας	9	8,6	8,6	68,6
Στέλεχος Εμπορίας, Διαφήμισης & Προώθησης Προϊόντων	1	1,0	1,0	69,5
Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον τομέα της Ναυτιλίας	22	21,0	21,0	90,5
Στέλεχος Μηχανογραφημένου Λογιστηρίου - Φοροτεχνικού Γραφείου	4	3,8	3,8	94,3
Στέλεχος Υπηρεσιών Εφοδιαστικής Αλυσίδας - Logistics	1	1,0	1,0	95,2
Στέλεχος Ασφαλείας Προσώπων & Υποδομών	1	1,0	1,0	96,2
Εσωτερική Αρχιτεκτονική Διακόσμηση & Σχεδιασμός Αντικειμένων	2	1,9	1,9	98,1
Στέλεχος Διοίκησης & Οικονομίας στον τομέα της Αγροτικής Οικονομίας	2	1,9	1,9	100,0
Total	105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 5 Πίνακας Συχνότητων – Μεταβλητή: Ειδικότητα Φοίτησης

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (ραβδόγραμμα 5.2) διακρίνεται σε κάθε κομμάτι της πίτας το ποσοστό της κάθε αξίας από όσα προαναφέρθηκαν για τη μεταβλητή «Ειδικότητα Φοίτησης».

Ραβδόγραμμα 5.2 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Ειδικότητα Φοίτησης

Μεταβλητή: Εξάμηνο Φοίτησης

Το εξάμηνο φοίτησης των ερωτηθέντων, έχει ταξινομηθεί σε 4 κατηγορίες, «Α», «Β», «Γ» και «Δ». Από τον πίνακα 5.6 που ακολουθεί, εξάγεται πως το 3,8% των ερωτηθέντων, δηλαδή 4 άτομα, απάντησαν πως είναι στο Α' εξάμηνο φοίτησης, το 41,9%, δηλαδή 44 άτομα είναι στο Β' εξάμηνο, το 12,4%, δηλαδή 12 άτομα είναι στο Γ' εξάμηνο και το 41,9%, δηλαδή 44 άτομα είναι στο Δ' εξάμηνο. Παρατηρώντας τα αποτελέσματα, φαίνεται πως το μεγαλύτερο ποσοστό των απαντήσεων εμφανίζεται σε δύο κατηγορίες, στο Β' και στο Δ' εξάμηνο, επομένως δεν υπάρχει μια επικρατούσα τιμή. Το SPSS έχει βγάλει ενδεικτικά την τιμή 2 που αντιστοιχεί στο Β' εξάμηνο, ως τη μικρότερη από τις δυο επιλογές. Η Διάμεσος (Median) είναι 3.

Statistics

Εξάμηνο_Φοίτησης		
N	Valid	105
	Missing	0
Median		3,00
Mode		2 ^a

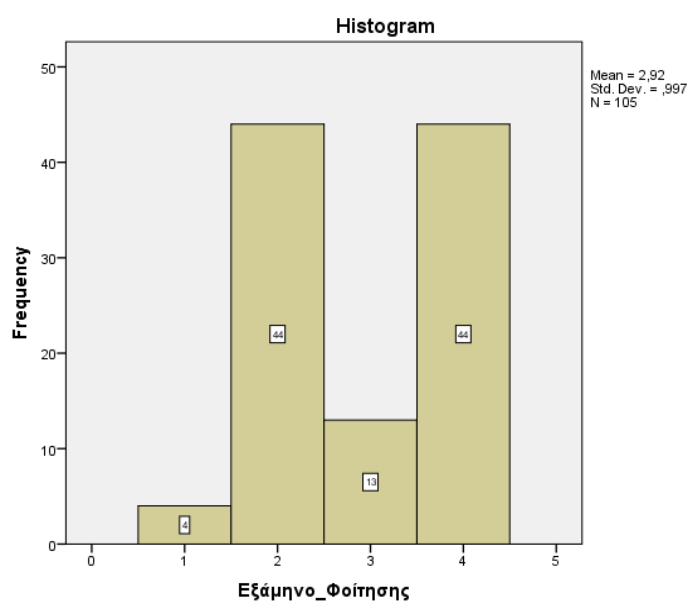
a. Multiple modes exist.
The smallest value
is shown

Εξάμηνο_Φοίτησης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	A	4	3,8	3,8	3,8
	B	44	41,9	41,9	45,7
	Γ	13	12,4	12,4	58,1
	Δ	44	41,9	41,9	100,0
	Total	105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 6 Πίνακα Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Εξάμηνο Φοίτησης

Στο ιστόγραμμα που ακολουθεί (Ιστόγραμμα 5.1) βλέπουμε τα παραπάνω αποτελέσματα.

Ιστόγραμμα 5. 2 Ιστόγραμμα – Μεταβλητή: Εξάμηνο Φοίτησης

Μεταβλητή: Φύλο Εκπαιδευτή/τριας

Το φύλο εκπαιδευτή/ τριας, αφορά στην επιλογή των ερωτηθέντων ως προς το άτομο για το οποίο θα συμπληρώσουν τη συνέχεια του δοθέντος ερωτηματολογίου. Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.7) ορίζεται ότι το 42,9 % των ερωτηθέντων, δηλαδή 45 άτομα, επέλεξαν

άνδρα εκπαιδευτή και το 57,1%, δηλαδή 60 άτομα, επέλεξαν γυναίκα εκπαιδευτή. Η επικρατούσα τιμή (Mode) είναι το 2 που αντιστοιχεί στην τιμή «Γυναίκα».

Statistics

Φύλο_Εκπαιδευτή_τριας

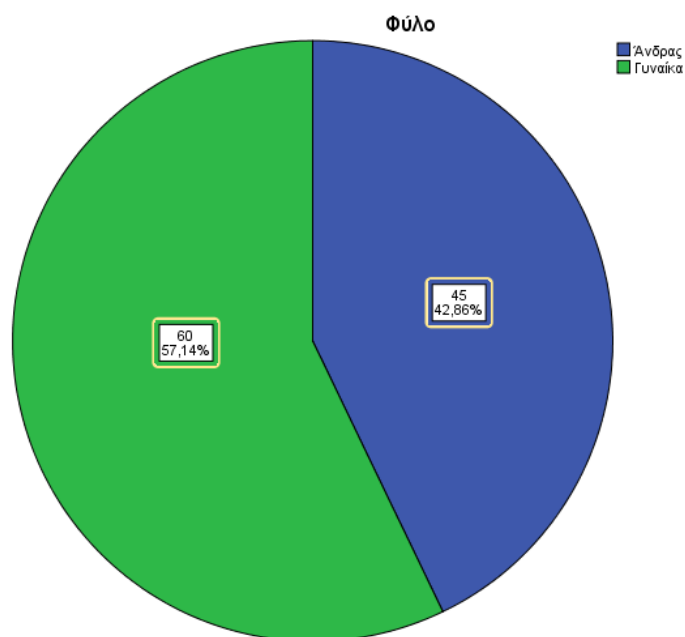
N	Valid	105
	Missing	0
Mode		2

Φύλο_Εκπαιδευτή_τριας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άνδρας	45	42,9	42,9	42,9
	Γυναίκα	60	57,1	57,1	100,0
	Total	105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 7 Πίνακας Συχνότητας – Μεταβλητή: Φύλο Εκπαιδευτή/τριας

Στο γράφημα πίτας που ακολουθεί (πίτα 5.2) , φαίνεται σε κάθε κομμάτι της πίτας το ποσοστό της κάθε αξίας, «Άνδρας» και «Γυναίκα» για τη μεταβλητή «φύλο εκπαιδευτή/τριας» που επιλέχθηκε.

Πίτα 5. 2 Γράφημα πίτας – Μεταβλητή: Φύλο Εκπαιδευτή/τριας

Από εδώ και κάτω, η έρευνα συνεχίζεται με τις ερωτήσεις/μεταβλητές, που αφορούν στα τρία μέρη του ερωτηματολογίου, οι οποίες είναι Likert και οι απαντήσεις σε όλες αυτές είναι της

μορφής «Διαφωνώ απόλυτα» (1), «Διαφωνώ λίγο» (2), «Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ» (3), «Συμφωνώ λίγο» (4) και «Συμφωνώ απόλυτα»(5).

Μεταβλητή: Αξιολόγηση γραπτών σημειώσεων του εκπαιδευτή

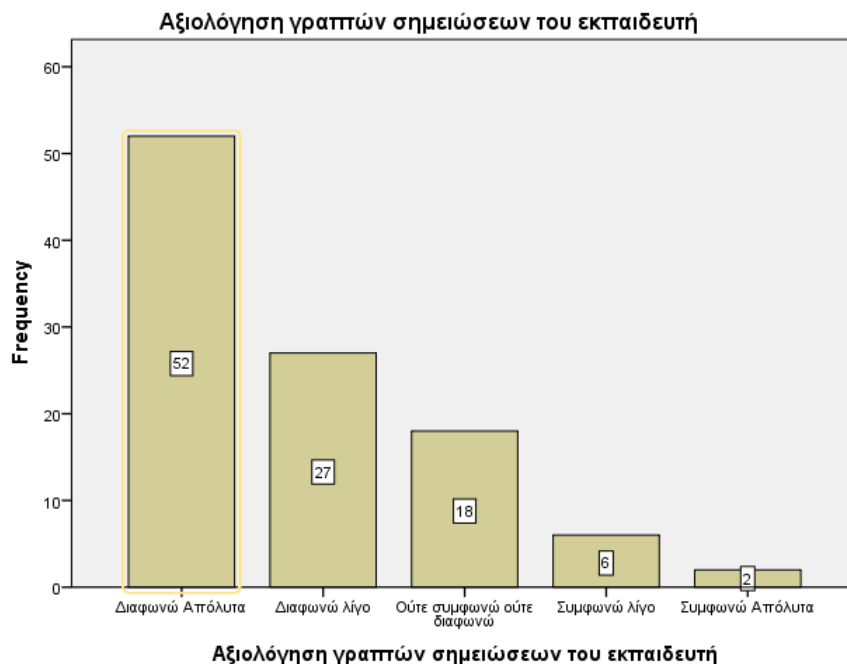
Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.8) διακρίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 49,5% των ερωτηθέντων, δηλαδή 52 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως οι γραπτές σημειώσεις του εκπαιδευτή είναι κατανοητές, το 25,7%, δηλαδή 27 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 17,1%, δηλαδή 18 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 5,7%, δηλαδή 6 άτομα, ότι συμφωνεί και το 1,9%, δηλαδή 2 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 2.

Statistics		Αξιολόγηση γραπτών σημειώσεων του εκπαιδευτή	
N	Valid	105	
	Missing	0	
Median	2,00		
Mode	1		

Αξιολόγηση γραπτών σημειώσεων του εκπαιδευτή					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	52	49,5	49,5	49,5
	Διαφωνώ λίγο	27	25,7	25,7	75,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	18	17,1	17,1	92,4
	Συμφωνώ λίγο	6	5,7	5,7	98,1
	Συμφωνώ Απόλυτα	2	1,9	1,9	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 8 Πίνακας Συχνότητας – Μεταβλητή: Αξιολόγηση γραπτών σημειώσεων του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.3) είναι διακριτά τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή καθεμία από τις πέντε επιλογές που υπάρχουν για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση γραπτών σημειώσεων του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5.3 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση γραπτών σημειώσεων του εκπαιδευτή

Στη συνέχεια, με τον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.9). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 1,85, δηλαδή το δείγμα, κατά μέσο όρο, διαφωνεί λίγο πως οι γραπτές σημειώσεις του εκπαιδευτή είναι κατανοητές. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,026 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,053. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 1,074 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι επίσης θετική και ισούται με 0,444 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,074$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,444$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή, δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics

	N Statistic	Minimum Statistic	Maximum Statistic	Mean Statistic	Std. Deviation Statistic	Variance Statistic	Skewness		Kurtosis	
							Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση γραπτών σημειώσεων του εκπαιδευτή	105	1	5	1,85	1,026	1,053	1,074	,236	,444	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5.9 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση γραπτών σημειώσεων του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.10) είναι ορατά τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 3,8% των ερωτηθέντων, δηλαδή 4 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο τρόπος ομιλίας του εκπαιδευτή είναι υποστηρικτικός, το 4,8%, δηλαδή 5 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 10,5%, δηλαδή 11 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 21%, δηλαδή 22 άτομα, ότι συμφωνεί και το 60%, δηλαδή 63 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 5, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Συμφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 5.

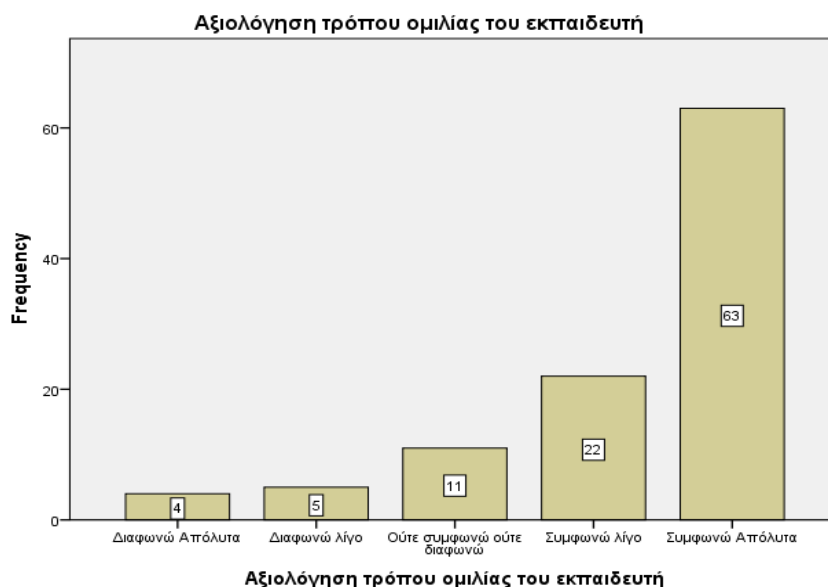
Statistics					
Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή					
N	Valid	105			
	Missing	0			
Median	5,00				
Mode	5				

Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	4	3,8	3,8	3,8
	Διαφωνώ λίγο	5	4,8	4,8	8,6
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	11	10,5	10,5	19,0
	Συμφωνώ λίγο	22	21,0	21,0	40,0
	Συμφωνώ Απόλυτα	63	60,0	60,0	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5.10 Πίνακας Συχνότητας – Μεταβλητή: Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.4), φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή καθεμία από τις πέντε επιλογές που υπάρχουν για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του

εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 49 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή

Ακολούθως, στον παρακάτω πίνακα, φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.11). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 4,29, δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο συμφωνεί λίγο πως ο τρόπος ομιλίας του εκπαιδευτή είναι υποστηρικτικός. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,021 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,168. Η λοξότητα (Skewness) είναι αρνητική και ισούται με -1,574 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο αριστερό κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 1,763 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,574$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 1,763$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή, δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N Statistic	Minimum Statistic	Maximum Statistic	Mean Statistic	Std. Deviation Statistic	Variance Statistic	Skewness		Kurtosis	
							Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή	105	1	5	4,29	1,081	1,168	-1,574	,236	1,763	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 11 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση δυνατότητας ενθάρρυνσης συμμετοχής στο μάθημα

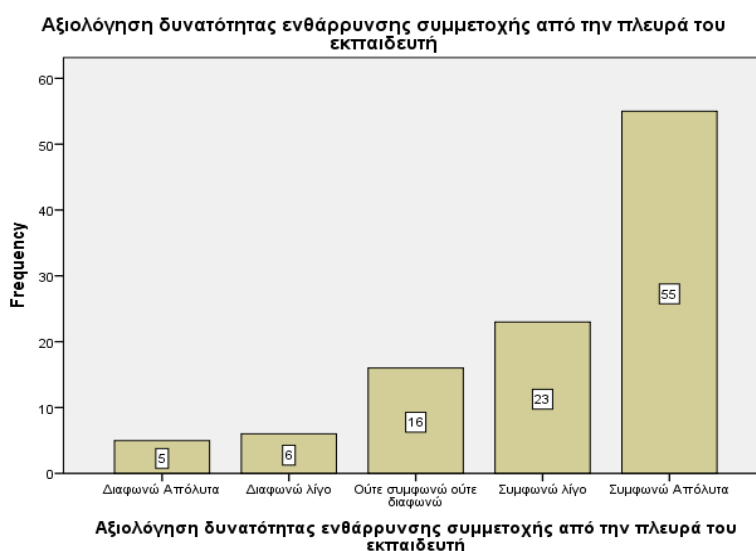
Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.12) γίνονται αντιληπτά τα ποσοστά που έλαβε η κάθε μία από τις πέντε επιλογές που προαναφέραμε. Συγκεκριμένα, το 4,8% των ερωτηθέντων, δηλαδή 5 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτικός με τα λόγια του ενθαρρύνει τους εκπαιδευομένους να συμμετέχουν στο μάθημα, το 8,7%, δηλαδή 6 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 15,2%, δηλαδή 16 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 21,9%, δηλαδή 23 άτομα, ότι συμφωνεί και το 52,4%, δηλαδή 55 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 5, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Συμφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 5.

Statistics					
Αξιολόγηση δυνατότητας ενθάρρυνσης συμμετοχής από την πλευρά του εκπαιδευτή					
N	Valid	105			
	Missing	0			
Median	5,00				
Mode	5				
Αξιολόγηση δυνατότητας ενθάρρυνσης συμμετοχής από την πλευρά του εκπαιδευτή					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	5	4,8	4,8	4,8
	Διαφωνώ λίγο	6	5,7	5,7	10,5
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	16	15,2	15,2	25,7
	Συμφωνώ λίγο	23	21,9	21,9	47,6
	Συμφωνώ Απόλυτα	55	52,4	52,4	100,0
	Total	105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 12 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση δυνατότητας ενθάρρυνσης συμμετοχής από την πλευρά του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.5) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που υπάρχουν για τη μεταβλητή: «Αξιολόγηση δυνατότητας ενθάρρυνσης συμμετοχής από

την πλευρά του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5.5 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση δυνατότητας ενθάρρυνσης συμμετοχής από την πλευρά του εκπαιδευτή

Ακολούθως, με τον παρακάτω πίνακα φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.13). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 4,11, δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο συμφωνεί λίγο πως ο εκπαιδευτικός με τα λόγια του ενθαρρύνει τους εκπαιδευομένους να συμμετέχουν στο μάθημα. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,155 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,333. Η λοξότητα (Skewness) είναι αρνητική και ισούται με -1,221, που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο αριστερό κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 1,631 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,221$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,631$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή, δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση δυνατότητας ενθάρρυνσης συμμετοχής από την πλευρά του εκπαιδευτή	105	1	5	4,11	1,155	1,333	-1,221	,236	,631	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 13 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση δυνατότητας ενθάρρυνσης συμμετοχής από την πλευρά του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις παρουσιάσεις του εκπαιδευτή

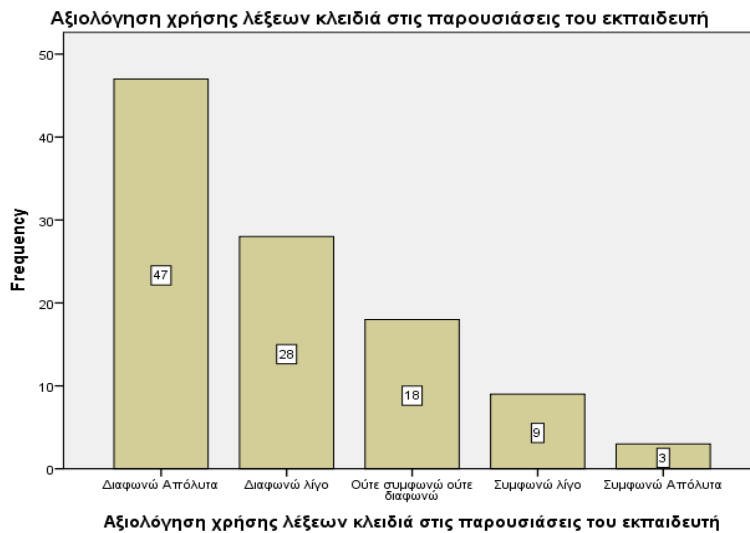
Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.14) διακρίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 44,8% των ερωτηθέντων, δηλαδή 47 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής κάνει χρήση από λέξεις κλειδιά στις παρουσιάσεις του, το 26,7%, δηλαδή 28 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 17,1%, δηλαδή 18 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 8,6%, δηλαδή 9 άτομα, ότι συμφωνεί και το 2,9%, δηλαδή 3 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 2.

Statistics		
Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις παρουσιάσεις του εκπαιδευτή		
N	Valid	105
	Missing	0
Median		2,00
Mode		1

Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις παρουσιάσεις του εκπαιδευτή					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	47	44,8	44,8	44,8
	Διαφωνώ λίγο	28	26,7	26,7	71,4
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	18	17,1	17,1	88,6
	Συμφωνώ λίγο	9	8,6	8,6	97,1
	Συμφωνώ Απόλυτα	3	2,9	2,9	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 14 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις παρουσιάσεις του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.6) είναι ορατά τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις παρουσιάσεις του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5.6 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις παρουσιάσεις του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα, διακρίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.15). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 1,98 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως ο εκπαιδευτής κάνει χρήση από λέξεις κλειδιά στις παρουσιάσεις του. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,109 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,230. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 0,943 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 0,018 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 0,943$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,018$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή, δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics

	N Statistic	Minimum Statistic	Maximum Statistic	Mean Statistic	Std. Deviation Statistic	Variance Statistic	Skewness		Kurtosis	
							Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις παρουσιάσεις του εκπαιδευτή	105	1	5	1,98	1,109	1,230	,943	,236	,018	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 15 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις παρουσιάσεις του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση απλού επεξηγηματικού τρόπου του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.16) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 47,6% των ερωτηθέντων, δηλαδή 50 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής εξηγεί με απλό τρόπο την επιστημονική ορολογία, το 25,7%, δηλαδή 27 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 15,2%, δηλαδή 16 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 8,6%, δηλαδή 9 άτομα, ότι συμφωνεί και το 2,9%, δηλαδή 3 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 2.

Statistics

Αξιολόγηση απλού επεξηγηματικού τρόπου του εκπαιδευτή

N	Valid	105
	Missing	0
Median		2,00
Mode		1

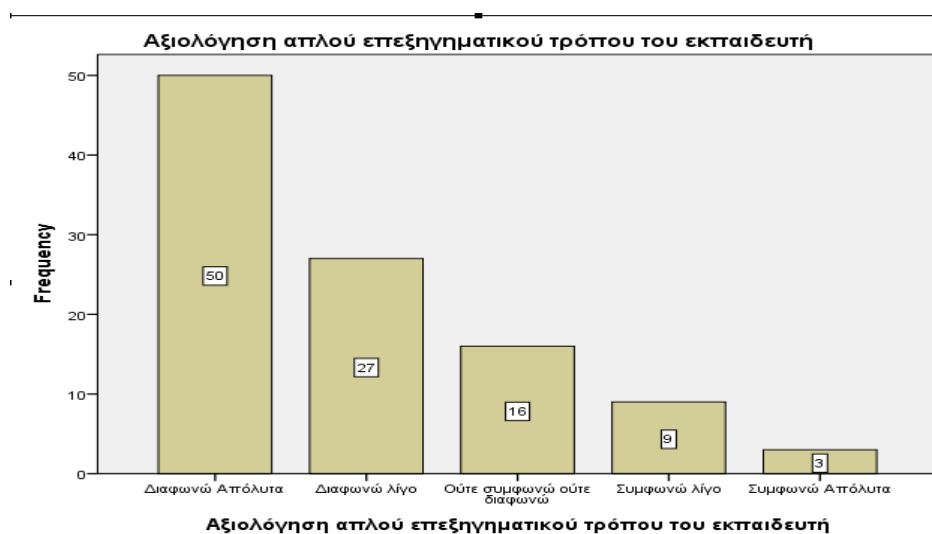
Αξιολόγηση απλού επεξηγηματικού τρόπου του εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	50	47,6	47,6	47,6
	Διαφωνώ λίγο	27	25,7	25,7	73,3
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	16	15,2	15,2	88,6
	Συμφωνώ λίγο	9	8,6	8,6	97,1
	Συμφωνώ Απόλυτα	3	2,9	2,9	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 16 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση απλού επεξηγηματικού τρόπου του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.7) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση απλού επεξηγηματικού τρόπου του εκπαιδευτή»

και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5.7 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση απλού επεξηγηματικού τρόπου του εκπαιδευτή

Στη συνέχεια, με τον παρακάτω πίνακα, στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.17). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 1,93 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως ο εκπαιδευτής εξηγεί με απλό τρόπο την επιστημονική ορολογία. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,112 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,236. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 1,033 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 0,167 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,033$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,167$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή, δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση απλού επεξηγηματικού τρόπου του εκπαιδευτή	105	1	5	1,93	1,112	1,236	1,033	,236	,167	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 17 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση απλού επεξηγηματικού τρόπου του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.18) διακρίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 2,9% των ερωτηθέντων, δηλαδή 3 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως το περιεχόμενο της ομιλίας του εκπαιδευτή προάγει την καλή επικοινωνία με τους σπουδαστές, το 5,7%, δηλαδή 6 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 9,5%, δηλαδή 10 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 27,6%, δηλαδή 29 άτομα, ότι συμφωνεί και το 54,3%, δηλαδή 57 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 5, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Συμφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 5.

Statistics				
Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή				
N	Valid	Missing		
	105	0		
Median	5,00			
Mode	5			

Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	3	2,9	2,9	2,9
	Διαφωνώ λίγο	6	5,7	5,7	8,6
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	10	9,5	9,5	18,1
	Συμφωνώ λίγο	29	27,6	27,6	45,7
	Συμφωνώ Απόλυτα	57	54,3	54,3	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 18 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.8) είναι ορατά τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του

εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 8 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή την οποία εξετάζουμε (Πίνακας 5.19). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 4,25 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο συμφωνεί λίγο πως το περιεχόμενο ομιλίας του εκπαιδευτή προάγει την καλή επικοινωνία. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,036 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,073. Η λοξότητα (Skewness) είναι αρνητική και ισούται με -1,469 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο αριστερό κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 1,598 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,469$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 1,598$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή, δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή	105	1	5	4,25	1,036	1,073	-1,469	,236	1,598	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 19 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση υποστηρικτικών σημειώσεων του εκπαιδευτή

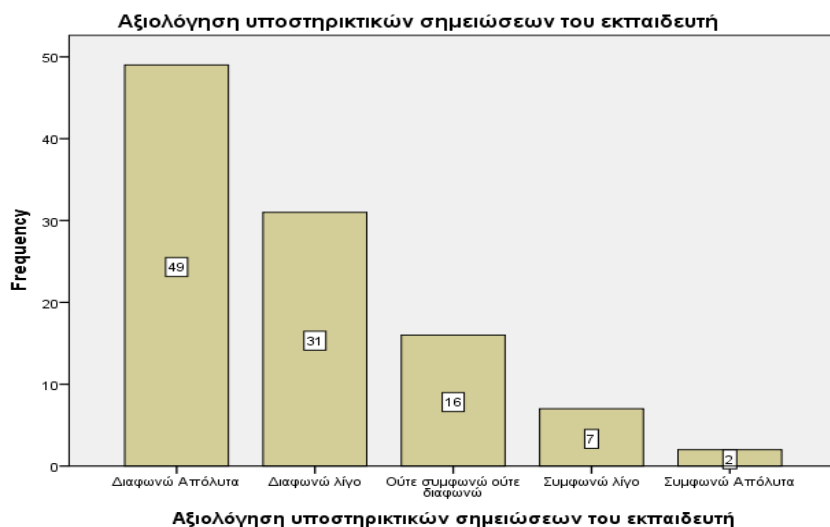
Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.20) διακρίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 46,7% των ερωτηθέντων, δηλαδή 49 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως οι γραπτές σημειώσεις του εκπαιδευτή είναι υποστηρικτικές, το 29,5%, δηλαδή 31 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 15,2%, δηλαδή 16 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 6,7%, δηλαδή 7 άτομα, ότι συμφωνεί και το 1,9%, δηλαδή 2 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 2.

Statistics		
Αξιολόγηση υποστηρικτικών σημειώσεων του εκπαιδευτή		
N	Valid	105
	Missing	0
	Median	2,00
	Mode	1

Αξιολόγηση υποστηρικτικών σημειώσεων του εκπαιδευτή					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	49	46,7	46,7	46,7
	Διαφωνώ λίγο	31	29,5	29,5	76,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	16	15,2	15,2	91,4
	Συμφωνώ λίγο	7	6,7	6,7	98,1
	Συμφωνώ Απόλυτα	2	1,9	1,9	100,0
	Total		105	100,0	100,0

Πίνακας 5. 20 Πίνακας Συχνότητας – Μεταβλητή: Αξιολόγηση υποστηρικτικών σημειώσεων του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.9) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση υποστηρικτικών σημειώσεων του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5.9 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση υποστηρικτικών σημειώσεων του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα, στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.21). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 1,88 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως οι γραπτές σημειώσεις του εκπαιδευτή είναι υποστηρικτικές. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,026 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,052. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 1,071 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 0,477 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,071$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,477$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή, δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics

	N Statistic	Minimum Statistic	Maximum Statistic	Mean Statistic	Std. Deviation Statistic	Variance Statistic	Skewness		Kurtosis	
							Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση υποστηρικτικών σημειώσεων του εκπαιδευτή	105	1	5	1,88	1,026	1,052	1,071	,236	,477	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 21 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση υποστηρικτικών σημειώσεων του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση ακατάλληλου λεξιλογίου

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.22) διακρίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 79% των ερωτηθέντων, δηλαδή 83 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως γίνεται χρήση ακατάλληλου λεξιλογίου, το 6,7%, δηλαδή 7 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 6,7%, δηλαδή 7 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 4,8%, δηλαδή 5 άτομα, ότι συμφωνεί και το 2,9%, δηλαδή 3 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 1.

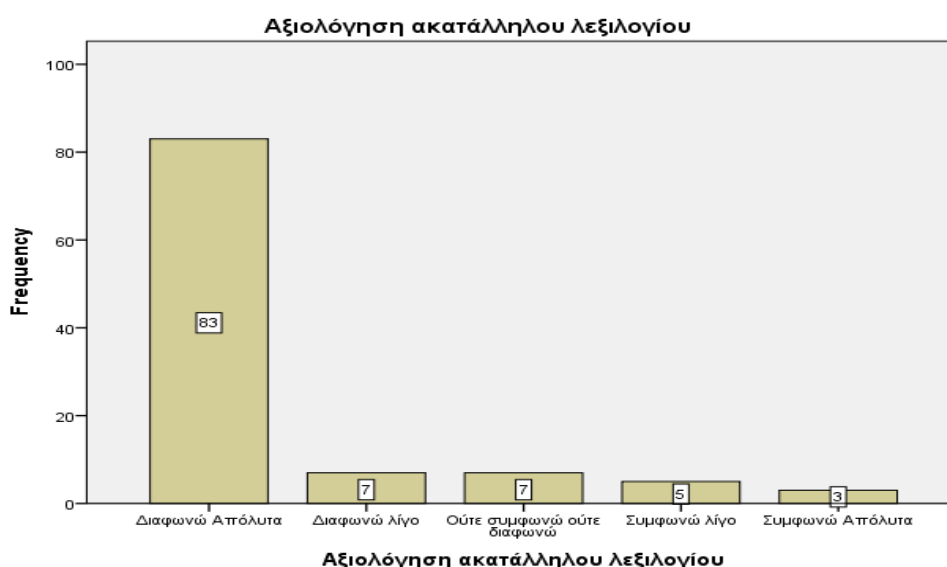
Statistics		
Αξιολόγηση ακατάλληλου λεξιλογίου		
N	Valid	105
	Missing	0
Median		1,00
Mode		1

Αξιολόγηση ακατάλληλου λεξιλογίου					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	83	79,0	79,0	79,0
	Διαφωνώ λίγο	7	6,7	6,7	85,7
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	7	6,7	6,7	92,4
	Συμφωνώ λίγο	5	4,8	4,8	97,1
	Συμφωνώ Απόλυτα	3	2,9	2,9	100,0
	Total		105	100,0	100,0

Πίνακας 5. 22 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ακατάλληλου λεξιλογίου

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.10) διακρίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή καθεμία από τις πέντε επιλογές που υπάρχουν για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση ακατάλληλου λεξιλογίου» και

το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 10 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ακατάλληλου λεξιλογίου

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο παρουσιάζονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.23). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 1,46 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο διαφωνεί απόλυτα πως γίνεται χρήση ακατάλληλου λεξιλογίου. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,010 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,020. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 2,232 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 4,019 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 2,232$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 4,019$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή, δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics

	N Statistic	Minimum Statistic	Maximum Statistic	Mean Statistic	Std. Deviation Statistic	Variance Statistic	Skewness		Kurtosis	
							Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση ακατάλληλου λεξιλογίου	105	1	5	1,46	1,010	1,020	2,232	,236	4,019	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 23 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση ακατάλληλου λεξιλογίου»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση κατανοητής ομιλίας του εκπαιδευτή

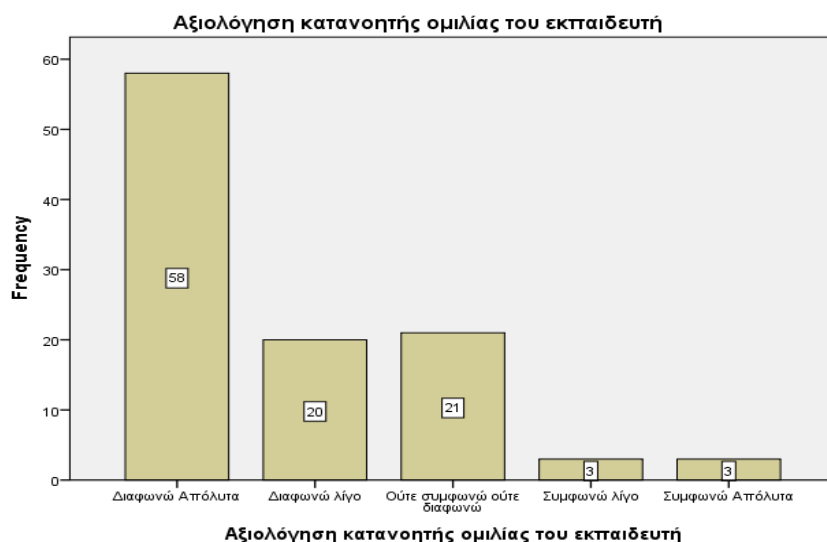
Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.24) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 55,2% των ερωτηθέντων, δηλαδή 58 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως η ομιλία του εκπαιδευτή είναι κατανοητή, το 19%, δηλαδή 20 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 20%, δηλαδή 21 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 2,9%, δηλαδή 3 άτομα, ότι συμφωνεί και το 2,9%, δηλαδή 3 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 1.

Statistics		Αξιολόγηση κατανοητής ομιλίας του εκπαιδευτή	
N	Valid	105	
	Missing	0	
Median		1,00	
Mode		1	

Αξιολόγηση κατανοητής ομιλίας του εκπαιδευτή					
Valid		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	Διαφωνώ λίγο	20	19,0	19,0	74,3
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	21	20,0	20,0	94,3
	Συμφωνώ λίγο	3	2,9	2,9	97,1
	Συμφωνώ Απόλυτα	3	2,9	2,9	100,0
	Total	105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 24 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση κατανοητής ομιλίας του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.11) παρουσιάζονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση κατανοητής ομιλίας του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 11 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση κατανοητής ομιλίας του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα, στον οποίο παρουσιάζονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.25). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 1,79 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως η ομιλία του εκπαιδευτή είναι κατανοητή. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,044 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,090. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 1,207 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 0,832 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,207$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,832$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή, δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics

	N Statistic	Minimum Statistic	Maximum Statistic	Mean Statistic	Std. Deviation Statistic	Variance Statistic	Skewness		Kurtosis	
							Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση κατανοητής ομιλίας του εκπαιδευτή	105	1	5	1,79	1,044	1,090	1,207	,236	,832	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 25 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση κατανοητής ομιλίας του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση του εκπαιδευτή ως προς την απότομη διακοπή του εκπαιδευομένου

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.26) είναι ορατά τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 63,8% των ερωτηθέντων, δηλαδή 67 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής διακόπτει απότομο τον εκπαιδευόμενο όταν μιλάει, το 13,3%, δηλαδή 14 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 8,6%, δηλαδή 9 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 7,6%, δηλαδή 8 άτομα, ότι συμφωνεί και το 6,7%, δηλαδή 7 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 1.

Statistics

Αξιολόγηση του εκπαιδευτή ως προς την απότομη διακοπή του εκπαιδευομένου

N	Valid	105
	Missing	0
Median		1,00
Mode		1

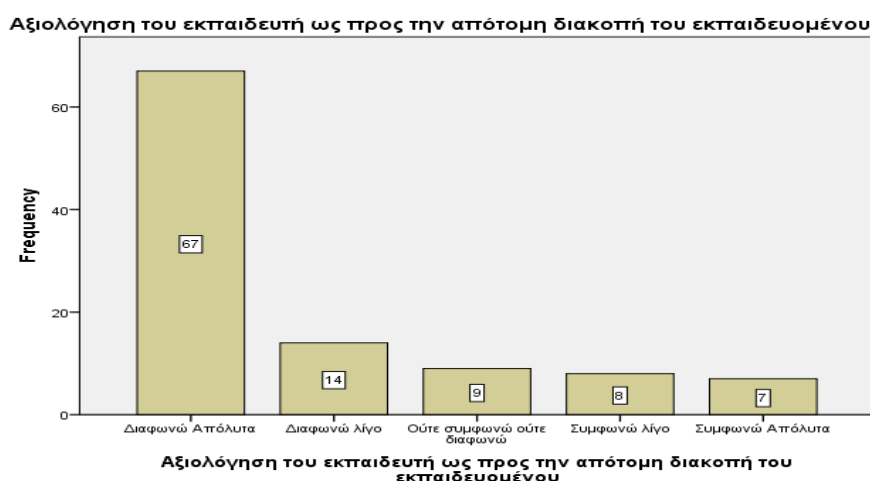
Αξιολόγηση του εκπαιδευτή ως προς την απότομη διακοπή του εκπαιδευομένου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	67	63,8	63,8	63,8
	Διαφωνώ λίγο	14	13,3	13,3	77,1
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	9	8,6	8,6	85,7
	Συμφωνώ λίγο	8	7,6	7,6	93,3
	Συμφωνώ Απόλυτα	7	6,7	6,7	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 26 Πίνακας Συχνότητας – Μεταβλητή: Αξιολόγηση του εκπαιδευτή ως προς την απότομη διακοπή του εκπαιδευομένου

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.12) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή καθεμία από τις πέντε επιλογές που υπάρχουν για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση του εκπαιδευτή ως προς την

απότομη διακοπή του εκπαιδευομένου» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 12 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση του εκπαιδευτή ως προς την απότομη διακοπή του εκπαιδευομένου

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα, στον οποίο διακρίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.27). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 1,80 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως ο εκπαιδευτής διακόπτει απότομα τον εκπαιδευόμενο όταν μιλάει. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,266 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,604. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 1,428 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 0,743 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,428$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,743$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή, δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση του εκπαιδευτή ως προς την απότομη διακοπή του εκπαιδευομένου	105	1	5	1,80	1,266	1,604	1,428	,236	,743	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 27 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση του εκπαιδευτή ως προς την απότομη διακοπή του εκπαιδευομένου»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις σημειώσεις του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.28) διακρίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 1,9% των ερωτηθέντων, δηλαδή 2 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής χρησιμοποιεί λέξεις κλειδιά στις σημειώσεις του, το 5,7%, δηλαδή 6 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 20%, δηλαδή 21 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 34,3%, δηλαδή 36 άτομα, ότι συμφωνεί και το 38,1%, δηλαδή 40 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 5, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Συμφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 4.

Statistics

Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις σημειώσεις του εκπαιδευτή

N	Valid	105
	Missing	0
Median		4,00
Mode		5

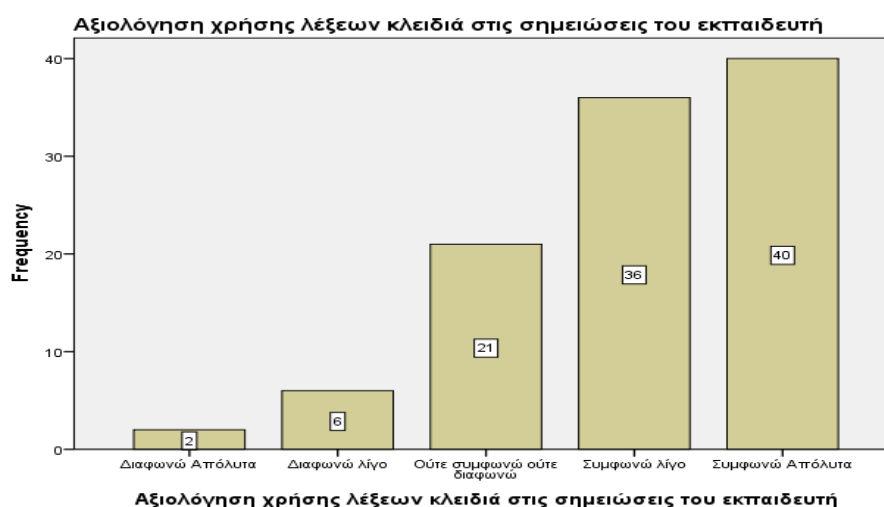
Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις σημειώσεις του εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	2	1,9	1,9	1,9
	Διαφωνώ λίγο	6	5,7	5,7	7,6
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	21	20,0	20,0	27,6
	Συμφωνώ λίγο	36	34,3	34,3	61,9
	Συμφωνώ Απόλυτα	40	38,1	38,1	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 28 Πίνακας Συχνότητας – Μεταβλητή: Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις σημειώσεις του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.13) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή καθεμία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις

σημειώσεις του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5.13 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις σημειώσεις του καθηγητή του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.29). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 4,01 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο συμφωνεί λίγο πως ο εκπαιδευτής χρησιμοποιεί λέξεις κλειδιά στις σημειώσεις του. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 0,995 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 0,990. Η λοξότητα (Skewness) είναι αρνητική και ισούται με -0,855 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο αριστερό κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 0,258 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 0,855$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,258$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή, δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις σημειώσεις του εκπαιδευτή	105	1	5	4,01	,995	,990	-,855	,236	,258	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 29 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις σημειώσεις του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση δυσνόητου λεξιλογίου του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.30) διακρίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 45,7% των ερωτηθέντων, δηλαδή 48 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής χρησιμοποιεί δυσνόητο λεξιλόγιο, το 19%, δηλαδή 20 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 17,1%, δηλαδή 18 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 12,%, δηλαδή 13 άτομα, ότι συμφωνεί και το 5,7%, δηλαδή 6 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 2.

Statistics

Αξιολόγηση δυσνόητου λεξιλογίου του εκπαιδευτή

N	Valid	105
	Missing	0
Median		2,00
Mode		1

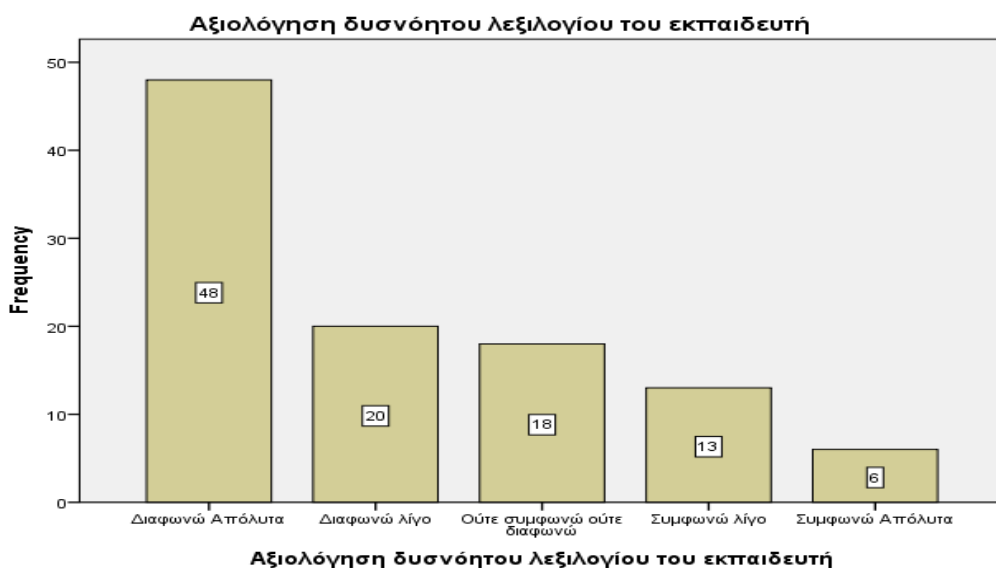
Αξιολόγηση δυσνόητου λεξιλογίου του εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	48	45,7	45,7	45,7
	Διαφωνώ λίγο	20	19,0	19,0	64,8
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	18	17,1	17,1	81,9
	Συμφωνώ λίγο	13	12,4	12,4	94,3
	Συμφωνώ Απόλυτα	6	5,7	5,7	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 30 Πίνακας Συχνότητας – Μεταβλητή: Αξιολόγηση δυσνόητου λεξιλογίου του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.14) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση δυσνόητου λεξιλογίου του

εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 14 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση δυσνόητου λεξιλογίου του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.31). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 2,13 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο διαφωνώ λίγο πως ο εκπαιδευτής χρησιμοποιεί δυσνόητο λεξιλόγιο. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,279 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,636. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 0,786 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι αρνητική και ισούται με -0,605 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι πλατύκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 0,786$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,605$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή, δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics

	N Statistic	Minimum Statistic	Maximum Statistic	Mean Statistic	Std. Deviation Statistic	Variance Statistic	Skewness		Kurtosis	
							Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση δυσνόητου λεξιλογίου του εκπαιδευτή	105	1	5	2,13	1,279	1,636	,786	,236	-,605	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 31 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση δυσνόητου λεξιλογίου του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση ύπαρξης αστείων του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.32) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 1,9% των ερωτηθέντων, δηλαδή 2 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής λέει αστεία για να χαλαρώσουν, το 7,6%, δηλαδή 8 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 30,5%, δηλαδή 32 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 34,3%, δηλαδή 36 άτομα, ότι συμφωνεί και το 25,7%, δηλαδή 27 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 4, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Συμφωνώ λίγο». Η Διάμεσος (Median) είναι 4.

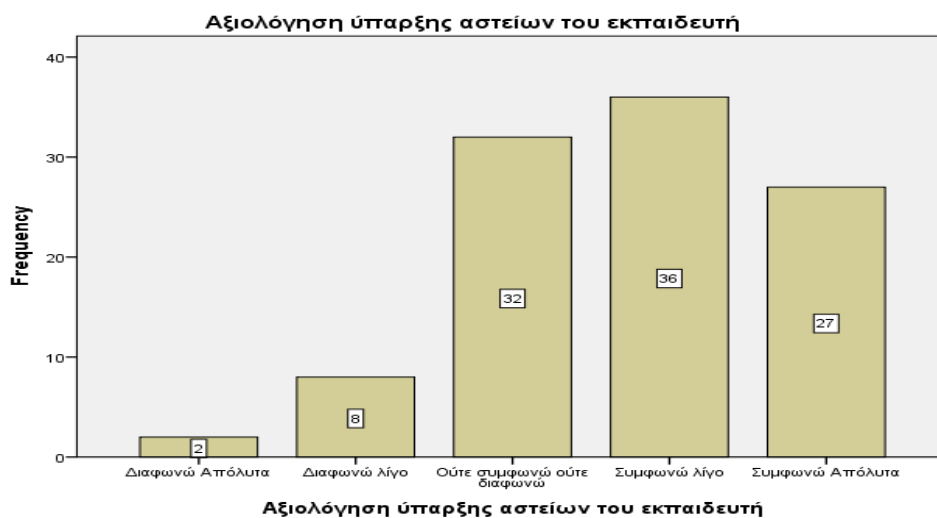
Statistics		
Αξιολόγηση ύπαρξης αστείων του εκπαιδευτή		
N	Valid	105
	Missing	0
Median		4,00
Mode		4

Αξιολόγηση ύπαρξης αστείων του εκπαιδευτή					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	2	1,9	1,9	1,9
	Διαφωνώ λίγο	8	7,6	7,6	9,5
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	32	30,5	30,5	40,0
	Συμφωνώ λίγο	36	34,3	34,3	74,3
	Συμφωνώ Απόλυτα	27	25,7	25,7	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 32 Πίνακας Συχνότητας – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ύπαρξης αστείων του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.15) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή καθεμία από τις πέντε επιλογές που υπάρχουν για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση ύπαρξης αστείων του

εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 15 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ύπαρξης αστείων του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα, στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.33). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 3,74 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο συμφωνεί λίγο πως ο εκπαιδευτής λέει αστεία για να χαλαρώσουν. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 0,991 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 0,981. Η λοξότητα (Skewness) είναι αρνητική και ισούται με -0,428 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο αριστερά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι αρνητική και ισούται με -0,292 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι πλατύκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 > 0,428$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,292$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή, όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα, ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση ύπαρξης αστείων του εκπαιδευτή	105	1	5	3,74	,991	,981	-,428	,236	-,292	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 33 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση ύπαρξης αστείων του εκπαιδευτή»

Για να εξαχθεί όμως, ένα πιο καθαρό αποτέλεσμα, θα πραγματοποιηθεί το test Kolmogorov – Smirnov, το οποίο ελέγχει την απόκλιση των τιμών της κατανομής από τις αντίστοιχες τιμές μιας κανονικής κατανομής. Από τα αποτελέσματα του πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 5.34), φαίνεται ότι το Significance είναι $0,000 < 0,05$, άρα σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση της κανονικότητας και εξάγεται το συμπέρασμα ότι η μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Αξιολόγηση ύπαρξης αστείων του εκπαιδευτή	,202	105	,000	,881	105	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Πίνακας 5. 34 Έλεγχος κανονικότητας – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ύπαρξης αστείων του εκπαιδευτή

Μεταβλητή: Αξιολόγηση χρήσης ειρωνικού λόγου του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.35 φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 70,5% των ερωτηθέντων, δηλαδή 74 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής χρησιμοποιεί ειρωνικό λόγο, το 13,3%, δηλαδή 14 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 3,8%, δηλαδή 4 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 7,6%, δηλαδή 8 άτομα, ότι συμφωνεί και το 4,8%, δηλαδή 5 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 1.

Statistics

Αξιολόγηση χρήσης ειρωνικού λόγου του εκπαιδευτή

N	Valid	105
	Missing	0
Median		1,00
Mode		1

Αξιολόγηση χρήσης ειρωνικού λόγου του εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	74	70,5	70,5	70,5
	Διαφωνώ λίγο	14	13,3	13,3	83,8
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	4	3,8	3,8	87,6
	Συμφωνώ λίγο	8	7,6	7,6	95,2
	Συμφωνώ Απόλυτα	5	4,8	4,8	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 35 Πίνακας Συχνότητων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση χρήσης ειρωνικού λόγου του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.16) διακρίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση χρήσης ειρωνικού λόγου του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 16 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση χρήσης ειρωνικού λόγου του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.36). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 1,63 δηλαδή το παρόν δείγμα κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως ο εκπαιδευτής χρησιμοποιεί ειρωνικό λόγο. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1, 621 και η Διακύμανση

(Variance) ισούται με 1,351. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 1,168 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 2,073, που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,816$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 2,073$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση χρήσης ειρωνικού λόγου του εκπαιδευτή	105	1	5	1,63	1,162	1,351	1,816	,236	2,073	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 36 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση χρήσης ειρωνικού λόγου του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση ενθάρρυνσης διαλόγου του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.37) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέραμε. Συγκεκριμένα, το 2,9% των ερωτηθέντων, δηλαδή 3 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής ενθαρρύνει το διάλογο με τους σπουδαστές, το 2,9%, δηλαδή 3 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 17,1%, δηλαδή 18 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 19%, δηλαδή 20 άτομα, ότι συμφωνεί και το 58,1%, δηλαδή 61 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 5, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Συμφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 5.

Statistics

Αξιολόγηση ενθάρρυνσης διαλόγου του εκπαιδευτή

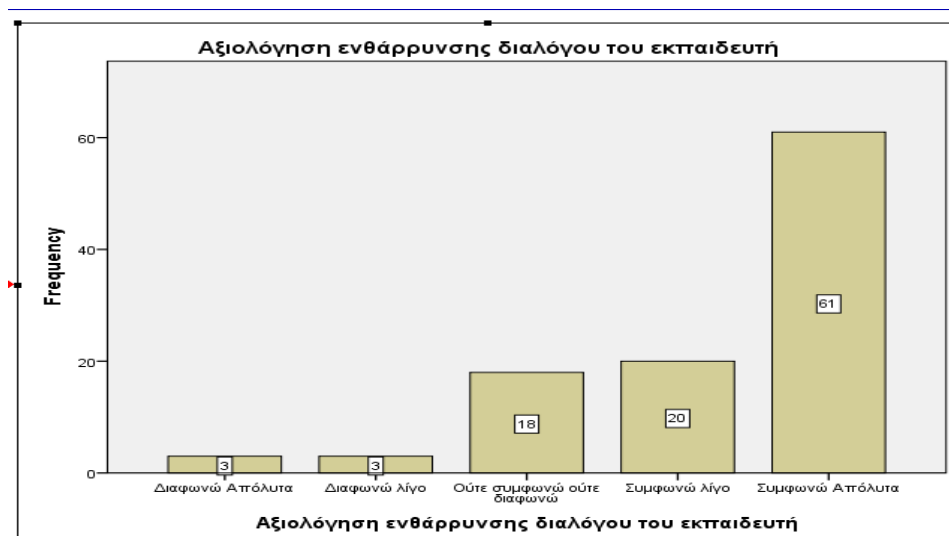
N	Valid	105
	Missing	0
Median		5,00
Mode		5

Αξιολόγηση ενθάρρυνσης διαλόγου του εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	3	2,9	2,9	2,9
	Διαφωνώ λίγο	3	2,9	2,9	5,7
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	18	17,1	17,1	22,9
	Συμφωνώ λίγο	20	19,0	19,0	41,9
	Συμφωνώ Απόλυτα	61	58,1	58,1	100,0
	Total		105	100,0	100,0

Πίνακας 5. 37 Πίνακας Συχνότητων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ενθάρρυνσης διαλόγου του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.17) διακρίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση ενθάρρυνσης διαλόγου του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 17 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ενθάρρυνσης διαλόγου του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.38). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 4,27 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο συμφωνεί λίγο πως ο εκπαιδευτής ενθαρρύνει το

διάλογο με τους σπουδαστές. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,031 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,063. Η λοξότητα (Skewness) είναι αρνητική και ισούται με -1,364 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο αριστερά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 1,284 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,364$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 1,284$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση ενθάρρυνσης διαλόγου του εκπαιδευτή	105	1	5	4,27	1,031	1,063	-1,364	,236	1,284	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 38 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση ενθάρρυνσης διαλόγου του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση κίνησης στο χώρο του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.39) διακρίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 3,8% των ερωτηθέντων, δηλαδή 4 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής με τη κίνησή του στο χώρο βοηθά τους σπουδαστές να παρακολουθούν το μάθημα, το 6,7%, δηλαδή 7 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 19%, δηλαδή 20 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 31,4%, δηλαδή 33 άτομα, ότι συμφωνεί και το 39%, δηλαδή 41 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 5, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Συμφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 4.

Statistics

Αξιολόγηση κίνησης στο χώρο του εκπαιδευτή

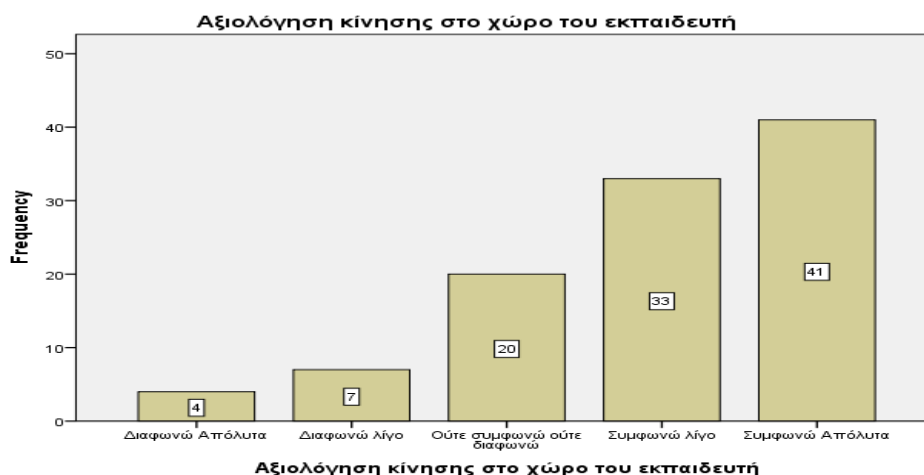
N	Valid	105
	Missing	0
Median		4,00
Mode		5

Αξιολόγηση κίνησης στο χώρο του εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	4	3,8	3,8	3,8
	Διαφωνώ λίγο	7	6,7	6,7	10,5
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	20	19,0	19,0	29,5
	Συμφωνώ λίγο	33	31,4	31,4	61,0
	Συμφωνώ Απόλυτα	41	39,0	39,0	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 39 Πίνακας Συχνότητων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση κίνησης στο χώρο του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.18) είναι ορατά τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση κίνησης στο χώρο του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 18 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση κίνησης στο χώρο του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.40). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 3,95 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο συμφωνεί λίγο πως ο εκπαιδευτής με τη κίνησή

του στο χώρο βοηθά τους σπουδαστές να παρακολουθούν το μάθημα. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,095 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,200. Η λοξότητα (Skewness) είναι αρνητική και ισούται με -0,934 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο αριστερά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 0,249 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 0,934$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,249$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics											
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis		
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error	
Αξιολόγηση κίνησης στο χώρο του εκπαιδευτή	105	1	5	3,95	1,095	1,200	-,934	,236	,249	,467	
Valid N (listwise)	105										

Πίνακας 5. 40 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση κίνησης στο χώρο του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση ηρεμίας του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.41) διακρίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 1,9% των ερωτηθέντων, δηλαδή 2 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής έχει ήρεμη έκφραση στο πρόσωπο, το 4,8%, δηλαδή 5 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 12,4%, δηλαδή 13 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 24,8%, δηλαδή 26 άτομα, ότι συμφωνεί και το 56,2%, δηλαδή 59 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 5, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Συμφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 5.

Statistics

Αξιολόγηση ηρεμίας του εκπαιδευτή		
N	Valid	105
	Missing	0
Median		5,00
Mode		5

Αξιολόγηση ηρεμίας του εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	2	1,9	1,9	1,9
	Διαφωνώ λίγο	5	4,8	4,8	6,7
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	13	12,4	12,4	19,0
	Συμφωνώ λίγο	26	24,8	24,8	43,8
	Συμφωνώ Απόλυτα	59	56,2	56,2	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 41 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ηρεμίας του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.19) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση ηρεμίας του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 19 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ηρεμίας του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.42). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 4,29 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο συμφωνεί λίγο πως ο εκπαιδευτής έχει ήρεμη έκφραση στο πρόσωπο. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 0,988 και η

Διακύμανση (Variance) ισούται με 0,975. Η λοξότητα (Skewness) είναι αρνητική και ισούται με -1,398 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο αριστερά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 1,416 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,398$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 1,416$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N Statistic	Minimum Statistic	Maximum Statistic	Mean Statistic	Std. Deviation Statistic	Variance Statistic	Skewness		Kurtosis	
							Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση ημερίας του εκπαιδευτή	105	1	5	4,29	,988	,975	-1,398	,236	1,416	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 42 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση ημερίας του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση σιγανής ομιλίας του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.43) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 65,7% των ερωτηθέντων, δηλαδή 69 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής μιλάει τόσο σιγανά που δυσκολεύονται να τον παρακολουθήσουν, το 15,2%, δηλαδή 16 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 9,5%, δηλαδή 10 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 8,6%, δηλαδή 9 άτομα, ότι συμφωνεί και το 1%, δηλαδή 1 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 1.

Statistics

Αξιολόγηση σιγανής ομιλίας του εκπαιδευτή

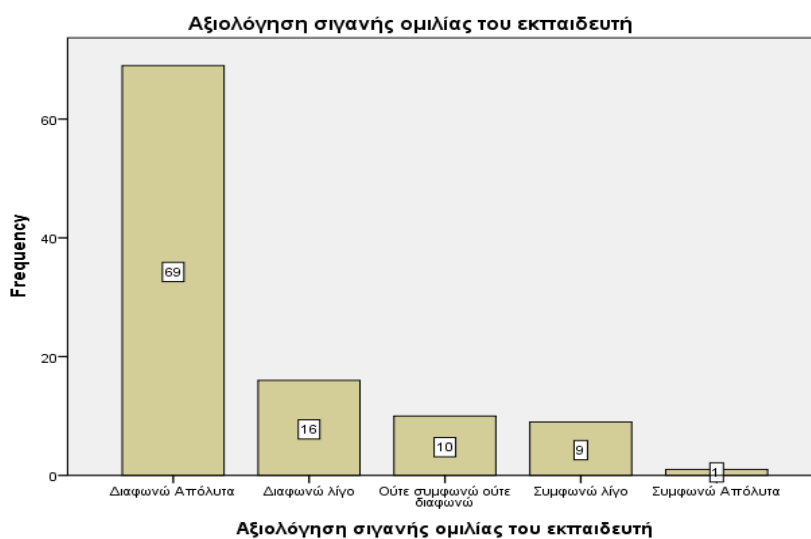
N	Valid	105
	Missing	0
Median		1,00
Mode		1

Αξιολόγηση σιγανής ομιλίας του εκπαιδευτή

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	69	65,7	65,7
	Διαφωνώ λίγο	16	15,2	81,0
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	10	9,5	90,5
	Συμφωνώ λίγο	9	8,6	99,0
	Συμφωνώ Απόλυτα	1	1,0	100,0
Total	105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 43 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση σιγανής του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.20) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση σιγανής ομιλίας του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 20 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση σιγανής ομιλίας του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο είναι ορατά όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.44). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος

(Mean) ισούται με 1,64 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως ο εκπαιδευτής μιλάει τόσο σιγανά που δυσκολεύονται να τον παρακολουθήσουν. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,030 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,060. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 1,479 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 1,026 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,479$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 1,026$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N Statistic	Minimum Statistic	Maximum Statistic	Mean Statistic	Std. Deviation Statistic	Variance Statistic	Skewness		Kurtosis	
							Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση σιγανής ομιλίας του εκπαιδευτή	105	1	5	1,64	1,030	1,060	1,479	,236	1,026	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 44 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση σιγανής ομιλίας του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμφάνισης του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.45) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 7,6% των ερωτηθέντων, δηλαδή 8 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως η εμφάνιση του εκπαιδευτή συνάδει απόλυτα με την εμφάνιση που πρέπει να έχουν οι εκπαιδευτές στα ΙΕΚ, το 3,8%, δηλαδή 4 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 7,6%, δηλαδή 8 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 17,1%, δηλαδή 18 άτομα, ότι συμφωνεί και το 63,8%, δηλαδή 67 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 5, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Συμφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 5.

Statistics

Αξιολόγηση εμφάνισης του εκπαιδευτή

N	Valid	105
	Missing	0
Median		5,00
Mode		5

Αξιολόγηση εμφάνισης του εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	8	7,6	7,6	7,6
	Διαφωνώ λίγο	4	3,8	3,8	11,4
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	8	7,6	7,6	19,0
	Συμφωνώ λίγο	18	17,1	17,1	36,2
	Συμφωνώ Απόλυτα	67	63,8	63,8	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 45 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμφάνισης του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.21) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμφάνισης του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 21 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμφάνισης του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο διακρίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.46). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 4,26 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο συμφωνεί λίγο πως η εμφάνιση του εκπαιδευτή συνάδει απόλυτα με την εμφάνιση που πρέπει να έχουν οι εκπαιδευτές στα

IEK. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,225 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,501. Η λοξότητα (Skewness) είναι αρνητική και ισούται με -1,659 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο αριστερά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 1,638 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,659$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 1,638$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση εμφάνισης του εκπαιδευτή	105	1	5	4,26	1,225	1,501	-1,659	,236	1,638	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 46 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμφάνισης του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση ακατάλληλων χειρονομιών του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.47) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 86,7% των ερωτηθέντων, δηλαδή 91 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής κάνει ακατάλληλες χειρονομίες, το 3,8%, δηλαδή 4 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 5,7%, δηλαδή 6 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 2,9%, δηλαδή 3 άτομα, ότι συμφωνεί και το 1%, δηλαδή 1 άτομο, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 1.

Statistics

Αξιολόγηση ακατάλληλων χειρονομιών του εκπαιδευτή

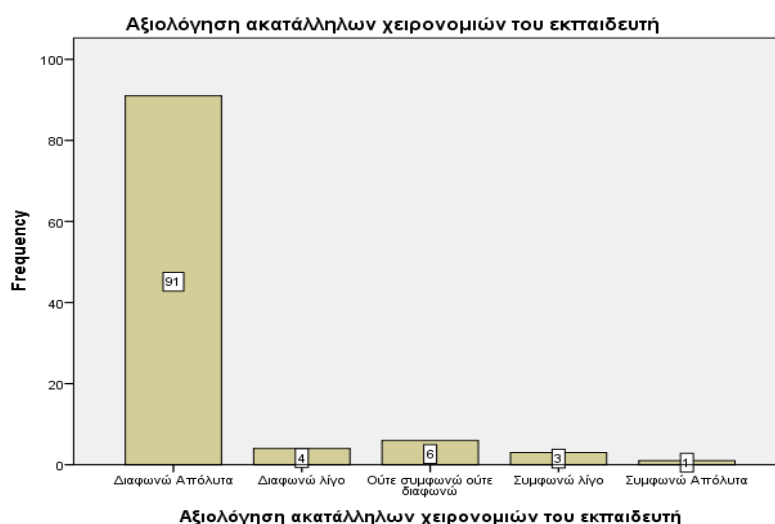
N	Valid	105
	Missing	0
Median		1,00
Mode		1

Αξιολόγηση ακατάλληλων χειρονομιών του εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	91	86,7	86,7	86,7
	Διαφωνώ λίγο	4	3,8	3,8	90,5
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	6	5,7	5,7	96,2
	Συμφωνώ λίγο	3	2,9	2,9	99,0
	Συμφωνώ Απόλυτα	1	1,0	1,0	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 47 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ακατάλληλων χειρονομιών του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.22) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση ακατάλληλων χειρονομιών του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 22 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση ακατάλληλων χειρονομιών του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.48). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή

(Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 1,28 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής κάνει ακατάλληλες χειρονομίες. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 0,778 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 0,606. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 2,965 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 8,352 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 2,965$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 8,352$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση ακατάλληλων χειρονομιών του εκπαιδευτή	105	1	5	1,28	,778	,606	2,965	,236	8,352	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 48 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση ακατάλληλων χειρονομιών του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση απόμακρου χαρακτήρα του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.49) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 58,1% των ερωτηθέντων, δηλαδή 61 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής κάθεται απόμακρα στο έδρανο της αίθουσας, το 13,3%, δηλαδή 14 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 18,1%, δηλαδή 19 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 8,6%, δηλαδή 9 άτομα, ότι συμφωνεί και το 1,9%, δηλαδή 2 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 1.

Statistics

Αξιολόγηση απόμακρου χαρακτήρα του εκπαιδευτή

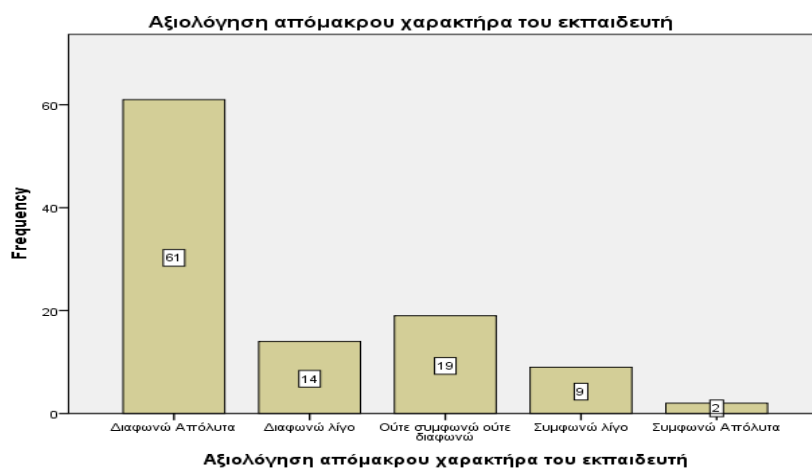
N	Valid	105
	Missing	0
Median		1,00
Mode		1

Αξιολόγηση απόμακρου χαρακτήρα του εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	61	58,1	58,1	58,1
	Διαφωνώ λίγο	14	13,3	13,3	71,4
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	19	18,1	18,1	89,5
	Συμφωνώ λίγο	9	8,6	8,6	98,1
	Συμφωνώ Απόλυτα	2	1,9	1,9	100,0
	Total		105	100,0	100,0

Πίνακας 5. 49 Πίνακας Συχνότητων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση απόμακρου χαρακτήρα του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.23) διακρίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση απόμακρου χαρακτήρα του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 23 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση απόμακρου χαρακτήρα του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.50). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με

1,83 δηλαδή το παρόν δείγμα κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως ο εκπαιδευτής κάθεται απόμακρα στο έδρανο της αίθουσας. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,122 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,259. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 1,054 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι αρνητική και ισούται με -0,087 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι πλατύκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,054$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,087$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness	Kurtosis		
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση απόμακρου χαρακτήρα του εκπαιδευτή	105	1	5	1,83	1,122	1,259	1,054	,236	-,087	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 50 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση απόμακρου του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.51) διακρίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 10,5% των ερωτηθέντων, δηλαδή 11 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής κάνει παραστατικές κινήσεις με τα χέρια του κατά τη διάρκεια του μαθήματος, το 3,8%, δηλαδή 4 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 27,6%, δηλαδή 29 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 33,3%, δηλαδή 35 άτομα, ότι συμφωνεί και το 24,8%, δηλαδή 26 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 4, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Συμφωνώ λίγο». Η Διάμεσος (Median) είναι 4.

Statistics

Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή

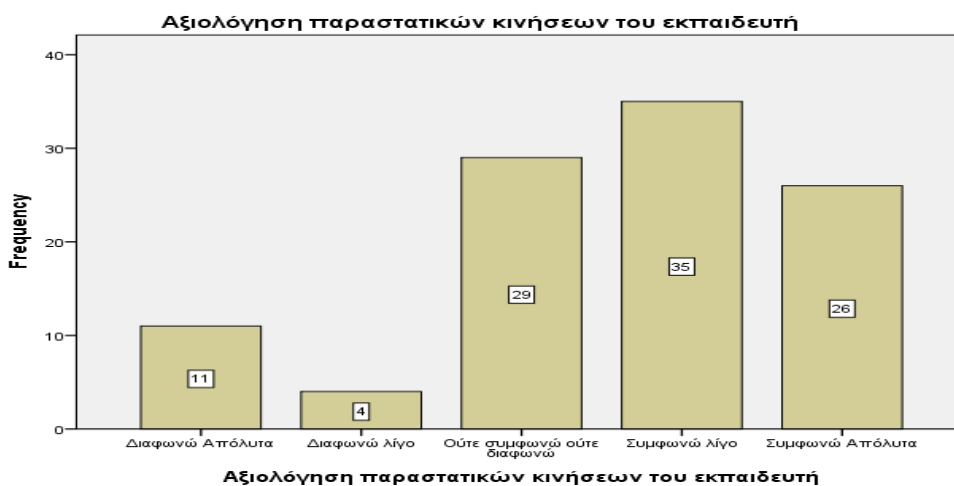
N	Valid	105
	Missing	0
Median		4,00
Mode		4

Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	11	10,5	10,5	10,5
	Διαφωνώ λίγο	4	3,8	3,8	14,3
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	29	27,6	27,6	41,9
	Συμφωνώ λίγο	35	33,3	33,3	75,2
	Συμφωνώ Απόλυτα	26	24,8	24,8	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 51 Πίνακας Συχνότητας – Μεταβλητή: Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.24) διακρίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή καθεμία από τις πέντε επιλογές που υπάρχουν για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 24 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.52). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με

3,58 δηλαδή το παρόν δείγμα κατά μέσο όρο συμφωνεί λίγο πως ο εκπαιδευτής κάνει παραστατικές κινήσεις με τα χέρια του κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,207 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,457. Η λοξότητα (Skewness) είναι αρνητική και ισούται με -1,745 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο αριστερά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι αρνητική και ισούται με -0,101 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι πλατύκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 0,745$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,101$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή	105	1	5	3,58	1,207	1,457	-,745	,236	-,101	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 52 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση παραβίασης χώρου από τον εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.53) διακρίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 81% των ερωτηθέντων, δηλαδή 85 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως η κίνηση του εκπαιδευτή παραβιάζει τον προσωπικό χώρο του σπουδαστή, το 10,5%, δηλαδή 11 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 2,9%, δηλαδή 3 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 4,8%, δηλαδή 5 άτομα, ότι συμφωνεί και το 1%, δηλαδή 1 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 1.

Statistics

Αξιολόγηση παραβίασης χώρου από τον εκπαιδευτή

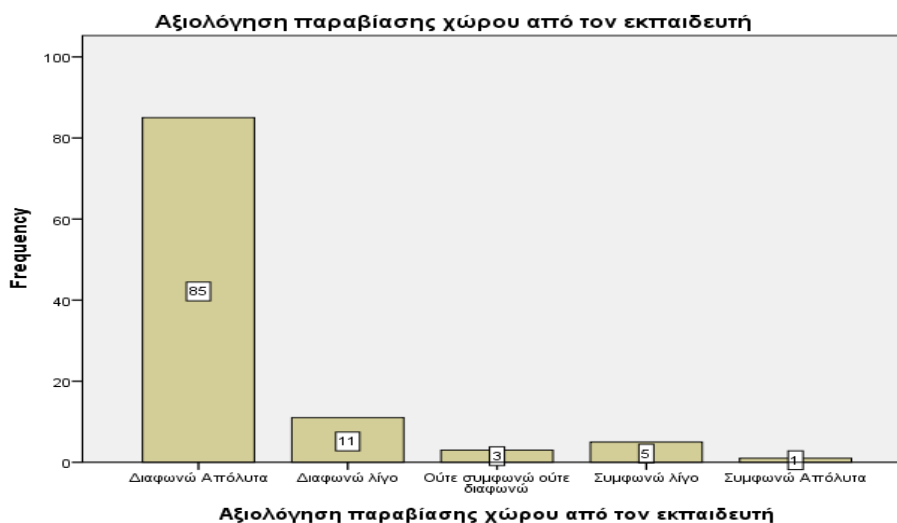
N	Valid	105
	Missing	0
Median		1,00
Mode		1

Αξιολόγηση παραβίασης χώρου από τον εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	85	81,0	81,0	81,0
	Διαφωνώ λίγο	11	10,5	10,5	91,4
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	3	2,9	2,9	94,3
	Συμφωνώ λίγο	5	4,8	4,8	99,0
	Συμφωνώ Απόλυτα	1	1,0	1,0	100,0
	Total		105	100,0	100,0

Πίνακας 5. 53 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση παραβίασης χώρου από τον εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.25) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή καθεμία από τις πέντε επιλογές που υπάρχουν για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση παραβίασης χώρου από τον εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 25 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση παραβίασης χώρου από τον εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο διακρίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.54). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 1,34 δηλαδή το παρόν δείγμα κατά μέσο όρο διαφωνεί απόλυτα πως η

κίνηση του εκπαιδευτή παραβιάζει τον προσωπικό χώρο του σπουδαστή. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 0,830 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 0,689. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 2,675 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 6,653 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 2,675$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 6,653$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

	N Statistic	Minimum Statistic	Maximum Statistic	Mean Statistic	Std. Deviation Statistic	Variance Statistic	Skewness		Kurtosis	
							Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση παραβίασης χώρου από τον εκπαιδευτή	105	1	5	1,34	,830	,689	2,675	,236	6,653	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 54 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση παραβίασης χώρου από τον εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση χαμόγελου του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.55) διακρίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 5,7% των ερωτηθέντων, δηλαδή 6 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής χαμογελάει κατά τη διάρκεια του μαθήματος, το 8,6%, δηλαδή 9 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 13,3%, δηλαδή 14 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 35,2%, δηλαδή 37 άτομα, ότι συμφωνεί και το 37,1%, δηλαδή 39 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 5, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Συμφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 4.

Statistics

Αξιολόγηση χαμόγελου του εκπαιδευτή

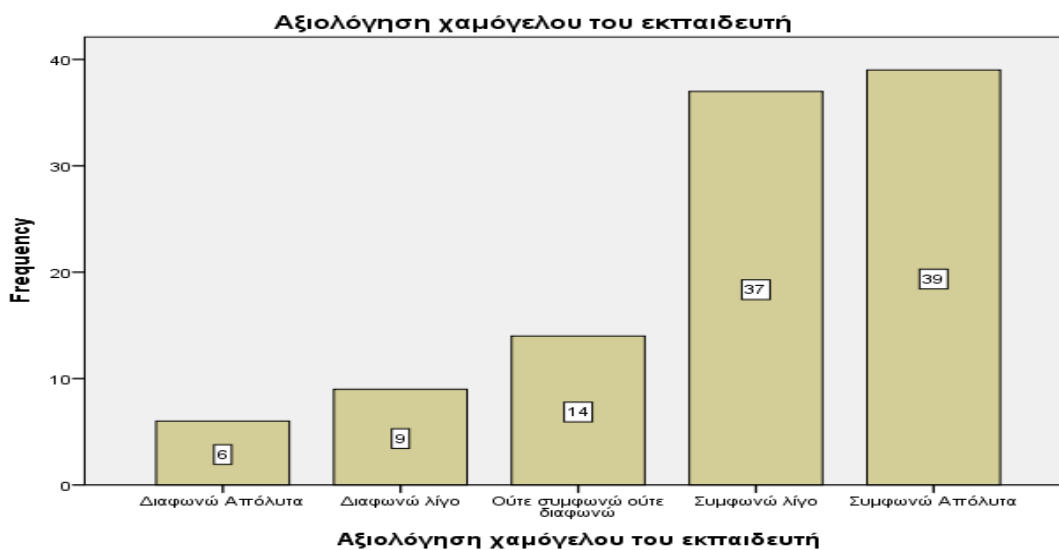
N	Valid	105
	Missing	0
Median		4,00
Mode		5

Αξιολόγηση χαμόγελου του εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	6	5,7	5,7	5,7
	Διαφωνώ λίγο	9	8,6	8,6	14,3
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	14	13,3	13,3	27,6
	Συμφωνώ λίγο	37	35,2	35,2	62,9
	Συμφωνώ Απόλυτα	39	37,1	37,1	100,0
	Total	105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 55 Πίνακας Συχνότητας – Μεταβλητή: Αξιολόγηση χαμόγελου του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.26) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή καθεμία από τις πέντε επιλογές που υπάρχουν για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση χαμόγελου του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 26 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση χαμόγελου του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.56). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 3,90 δηλαδή το παρόν δείγμα κατά μέσο όρο συμφωνεί λίγο πως ο εκπαιδευτής χαμογελάει κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,168 και

η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,364. Η λοξότητα (Skewness) είναι αρνητική και ισούται με -1,011 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο αριστερά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 0,223 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,011$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,223$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση χαμόγελου του εκπαιδευτή	105	1	5	3,90	1,168	1,364	-1,011	,236	,223	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 56 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση χαμόγελου του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση δυνατής φωνής του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.57) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 70,5% των ερωτηθέντων, δηλαδή 74 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο δυνατός τόπος της φωνής του εκπαιδευτή ενοχλεί, το 13,3%, δηλαδή 14 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 7,6%, δηλαδή 8 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 6,7%, δηλαδή 7 άτομα, ότι συμφωνεί και το 1,9%, δηλαδή 2 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 1.

Statistics

Αξιολόγηση δυνατής φωνής του εκπαιδευτή

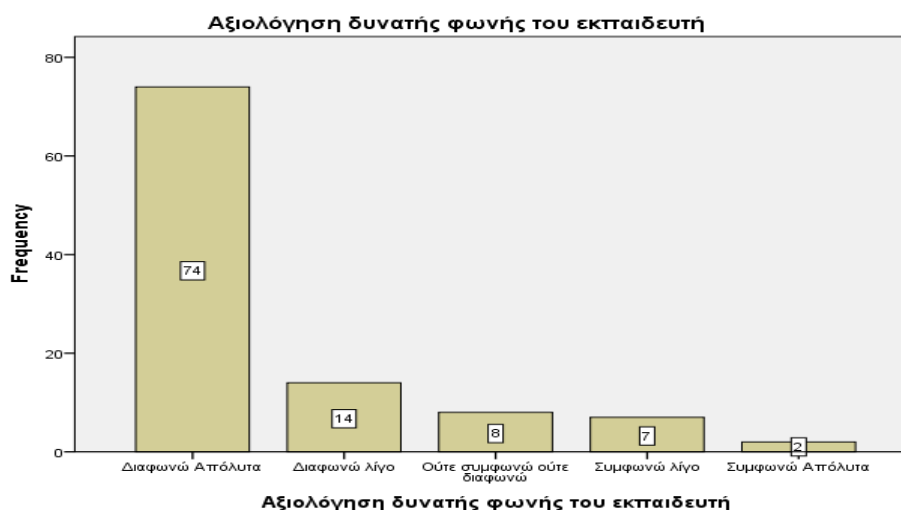
N	Valid	105
	Missing	0
Median		1,00
Mode		1

Αξιολόγηση δυνατής φωνής του εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	74	70,5	70,5	70,5
	Διαφωνώ λίγο	14	13,3	13,3	83,8
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	8	7,6	7,6	91,4
	Συμφωνώ λίγο	7	6,7	6,7	98,1
	Συμφωνώ Απόλυτα	2	1,9	1,9	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 57 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση δυνατής φωνής του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.27) διακρίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή καθεμία από τις πέντε επιλογές που υπάρχουν για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση δυνατής φωνής του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 27 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση δυνατής φωνής του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.58). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με

1,56 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως ο δυνατός τόνος της φωνής του εκπαιδευτή ενοχλεί. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,018 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,037. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 1,806 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 2,300 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,806$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 2,300$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση δυνατής φωνής του εκπαιδευτή	105	1	5	1,56	1,018	1,037	1,806	,236	2,300	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 58 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση δυνατής φωνής του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση μορφασμών προσέλκυσης του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.59) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 21,9% των ερωτηθέντων, δηλαδή 23 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής κάνει μορφασμούς για να προσελκύσει το ενδιαφέρον των σπουδαστών, το 14,3%, δηλαδή 15 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 31,4%, δηλαδή 33 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 19%, δηλαδή 20 άτομα, ότι συμφωνεί και το 13,3%, δηλαδή 14 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 3, που αντιστοιχεί στην επιλογή «ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ». Η Διάμεσος (Median) είναι 3.

Statistics

Αξιολόγηση μορφασμών προσέλκυσης του εκπαιδευτή

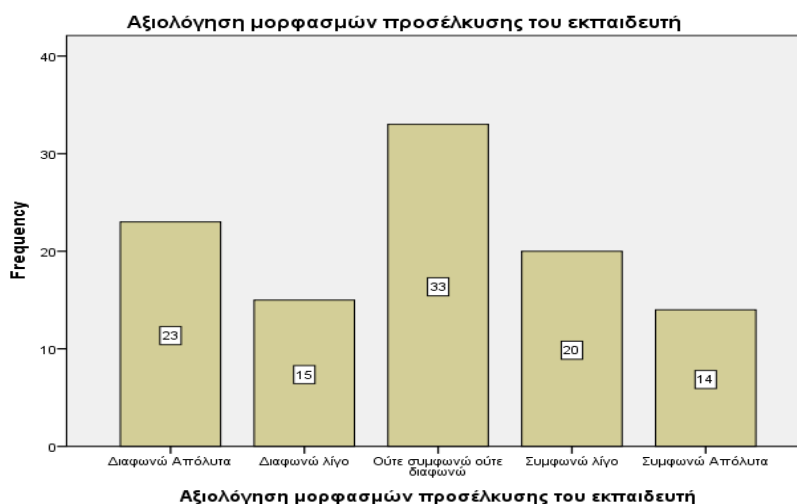
N	Valid	105
	Missing	0
Median		3,00
Mode		3

Αξιολόγηση μορφασμών προσέλκυσης του εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	23	21,9	21,9	21,9
	Διαφωνώ λίγο	15	14,3	14,3	36,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	33	31,4	31,4	67,6
	Συμφωνώ λίγο	20	19,0	19,0	86,7
	Συμφωνώ Απόλυτα	14	13,3	13,3	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5.59 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση μορφασμών προσέλκυσης του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.28) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση μορφασμών προσέλκυσης του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 28 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση μορφασμών προσέλκυσης του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.60). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 2,88 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί πως ο εκπαιδευτής κάνει μορφασμούς για να προσελκύσει το ενδιαφέρον των σπουδαστών. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,321 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,744. Η λοξότητα

(Skewness) είναι θετική και ισούται με 0,002 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι αρνητική και ισούται με -1,044 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι πλατύκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 > 0,002$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 1,044$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N Statistic	Minimum Statistic	Maximum Statistic	Mean Statistic	Std. Deviation Statistic	Variance Statistic	Skewness		Kurtosis	
							Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση μορφασμών προσέλευσης του εκπαιδευτή	105	1	5	2,88	1,321	1,744	,002	,236	-1,044	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 59 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση μορφασμών προσέλευσης του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση μονότονης φωνής του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.61) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 65,7% των ερωτηθέντων, δηλαδή 69 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής μιλάει με μονότονη και βαρετή φωνή, το 13,3%, δηλαδή 14 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 11,4%, δηλαδή 12 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 5,7%, δηλαδή 6 άτομα, ότι συμφωνεί και το 3,8%, δηλαδή 4 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 1.

Statistics

Αξιολόγηση μονότονης φωνής του εκπαιδευτή

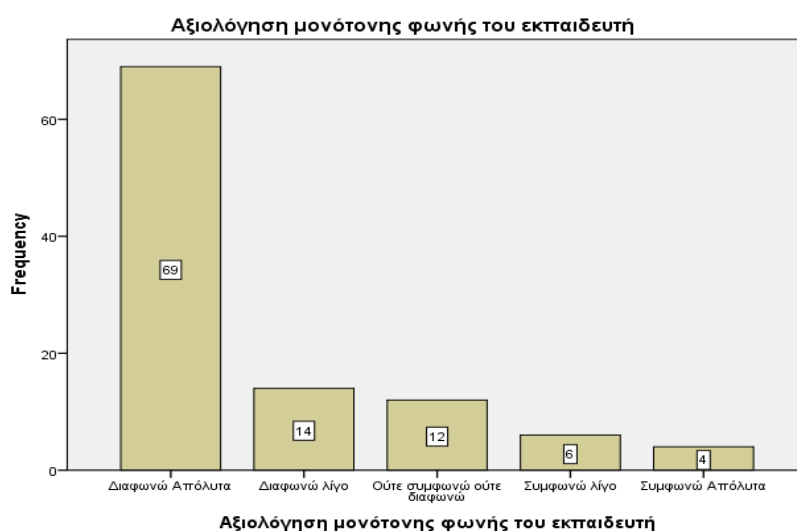
N	Valid	105
	Missing	0
Median		1,00
Mode		1

Αξιολόγηση μονότονης φωνής του εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	69	65,7	65,7	65,7
	Διαφωνώ λίγο	14	13,3	13,3	79,0
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	12	11,4	11,4	90,5
	Συμφωνώ λίγο	6	5,7	5,7	96,2
	Συμφωνώ Απόλυτα	4	3,8	3,8	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 61 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση μονότονης φωνής του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.29) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση μονότονης φωνής του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 29 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση μονότονης φωνής του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο διακρίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.62). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 1,69 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως ο

εκπαιδευτής μιλάει με μονότονη και βαρετή φωνή. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,121 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,256 Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 1,570 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 1,470 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,570$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 1,470$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N Statistic	Minimum Statistic	Maximum Statistic	Mean Statistic	Std. Deviation Statistic	Variance Statistic	Skewness		Kurtosis	
							Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση μονότονης φωνής του εκπαιδευτή	105	1	5	1,69	1,121	1,256	1,570	,236	1,470	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 62 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση μονότονης φωνής του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση διαστημάτων σιωπής του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.63) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 6,7% των ερωτηθέντων, δηλαδή 7 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής τηρεί διαστήματα σιωπής που βοηθούν το σπουδαστή να σκεφτεί τα όσα έχει διδαχθεί, το 8,6%, δηλαδή 9 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 23,8%, δηλαδή 25 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 38,1%, δηλαδή 40 άτομα, ότι συμφωνεί και το 22,9%, δηλαδή 24 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 4, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Συμφωνώ λίγο». Η Διάμεσος (Median) είναι 4.

Statistics

Αξιολόγηση διαστημάτων σιωπής του εκπαιδευτή

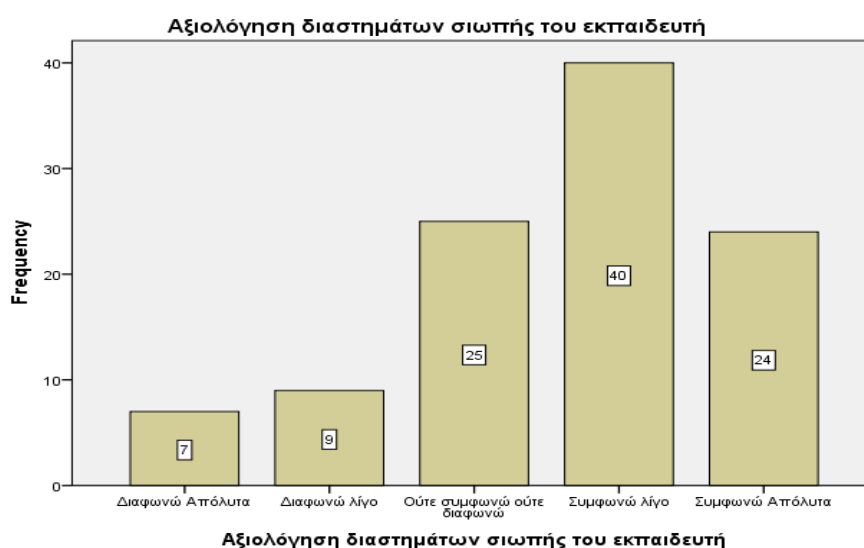
N	Valid	105
	Missing	0
Median		4,00
Mode		4

Αξιολόγηση διαστημάτων σιωπής του εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	7	6,7	6,7	6,7
	Διαφωνώ λίγο	9	8,6	8,6	15,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	25	23,8	23,8	39,0
	Συμφωνώ λίγο	40	38,1	38,1	77,1
	Συμφωνώ Απόλυτα	24	22,9	22,9	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 63 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση διαστημάτων σιωπής του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.30) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση διαστημάτων σιωπής του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 30 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση διαστημάτων σιωπής του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.64). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με

3,62 δηλαδή το παρόν δείγμα κατά μέσο όρο συμφωνεί λίγο ο εκπαιδευτής τηρεί διαστήματα σιωπής που βοηθούν το σπουδαστή να σκεφτεί τα όσα έχει διδαχθεί. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,130 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,227. Η λοξότητα (Skewness) είναι αρνητική και ισούται με -0,710 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο αριστερό κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι αρνητική και ισούται με -0,069 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι πλατύκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 0,710$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,069$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση διαστημάτων σιωπής του εκπαιδευτή	105	1	5	3,62	1,130	1,227	-,710	,236	-,069	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 64 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση διαστημάτων σιωπής του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση σωματικής επαφής του εκπαιδευτή για προσέλκυση ενδιαφέροντος

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.65) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 34,3% των ερωτηθέντων, δηλαδή 36 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής επιδιώκει τη σωματική επαφή για να προσελκύσει το ενδιαφέρον των σπουδαστών, το 16,2%, δηλαδή 17 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 21%, δηλαδή 22 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 17,1%, δηλαδή 18 άτομα, ότι συμφωνεί και το 11,4%, δηλαδή 12 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 2.

Statistics

Αξιολόγηση σωματικής επαφής του εκπαιδευτή για προσέλκυση ενδιαφέροντος

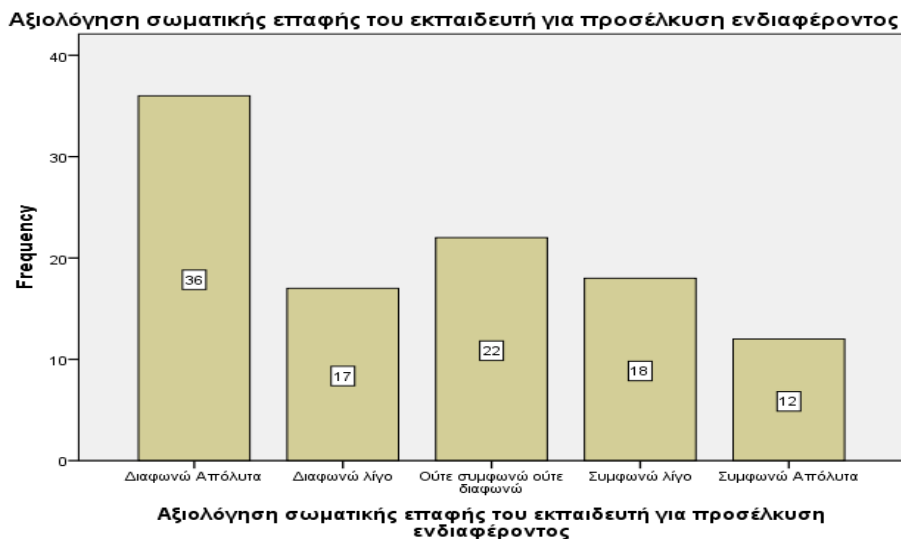
N	Valid	105
	Missing	0
Median		2,00
Mode		1

Αξιολόγηση σωματικής επαφής του εκπαιδευτή για προσέλκυση ενδιαφέροντος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	36	34,3	34,3	34,3
	Διαφωνώ λίγο	17	16,2	16,2	50,5
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	22	21,0	21,0	71,4
	Συμφωνώ λίγο	18	17,1	17,1	88,6
	Συμφωνώ Απόλυτα	12	11,4	11,4	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 65 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση σωματικής επαφής του εκπαιδευτή για την προσέλκυση ενδιαφέροντος

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.31) διακρίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση σωματικής επαφής του εκπαιδευτή για την προσέλκυση ενδιαφέροντος» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 31 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση σωματικής επαφής του εκπαιδευτή για προσέλκυση ενδιαφέροντος

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.66). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 2,55 δηλαδή το παρόν δείγμα κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως ο εκπαιδευτής επιδιώκει τη

σωματική επαφή για να προσελκύσει το ενδιαφέρον των σπουδαστών. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,407 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,980. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 0,334 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι αρνητική και ισούται με -1,215 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι πλατύκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 > 0,334$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 1,215$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N Statistic	Minimum Statistic	Maximum Statistic	Mean Statistic	Std. Deviation Statistic	Variance Statistic	Skewness		Kurtosis	
							Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση σωματικής επαφής του εκπαιδευτή για προσέλκυση ενδιαφέροντος	105	1	5	2,55	1,407	1,980	,334	,236	-1,215	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 66 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση σωματικής επαφής του εκπαιδευτή για προσέλκυση ενδιαφέροντος»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση μορφασμών ειρωνείας του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.67) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η κθε μία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 77,1% των ερωτηθέντων, δηλαδή 81 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής κάνει μορφασμούς για να ειρωνευτεί, το 7,6%, δηλαδή 8 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 10,5%, δηλαδή 11 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 3,8%, δηλαδή 4 άτομα, ότι συμφωνεί και το 1%, δηλαδή 1 άτομο, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 1.

Statistics

Αξιολόγηση μορφασμών ειρωνείας του εκπαιδευτή

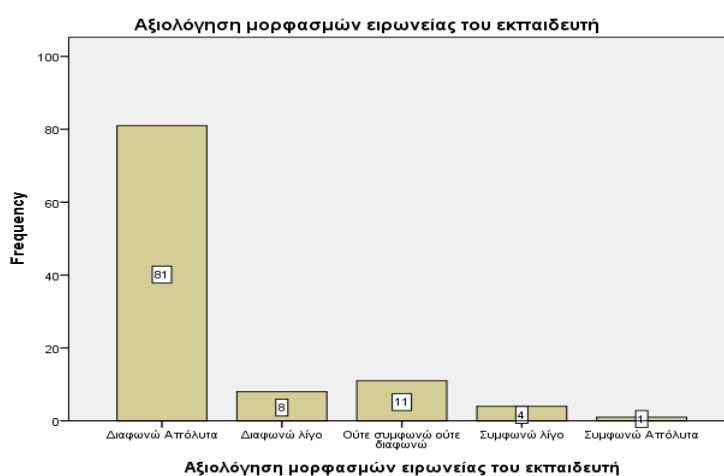
N	Valid	105
	Missing	0
Median		1,00
Mode		1

Αξιολόγηση μορφασμών ειρωνείας του εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	81	77,1	77,1	77,1
	Διαφωνώ λίγο	8	7,6	7,6	84,8
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	11	10,5	10,5	95,2
	Συμφωνώ λίγο	4	3,8	3,8	99,0
	Συμφωνώ Απόλυτα	1	1,0	1,0	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 67 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση μορφασμών ειρωνείας του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.32) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση μορφασμών ειρωνείας του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 32 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση μορφασμών ειρωνείας του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο διακρίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.68). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 1,44 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο διαφωνεί απόλυτα πως ο

εκπαιδευτής κάνει μορφασμούς για να ειρωνευτεί. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 0,898 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 0,806. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 2,017 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 3,220 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 2,017$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 3,220$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση μορφασμών ειρωνείας του εκπαιδευτή	105	1	5	1,44	,898	,806	2,017	,236	3,220	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 68 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση μορφασμών ειρωνείας του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση 'βλεμματικής' επαφής του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.69) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 6,7% των ερωτηθέντων, δηλαδή 7 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής με τη βλεμματική του επαφή βοηθάει το σπουδαστή να παρακολουθήσει το μάθημα, το 8,6%, δηλαδή 9 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 21%, δηλαδή 22 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 25,7%, δηλαδή 27 άτομα, ότι συμφωνεί και το 38,1%, δηλαδή 40 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 5, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Συμφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 4.

Statistics

Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή

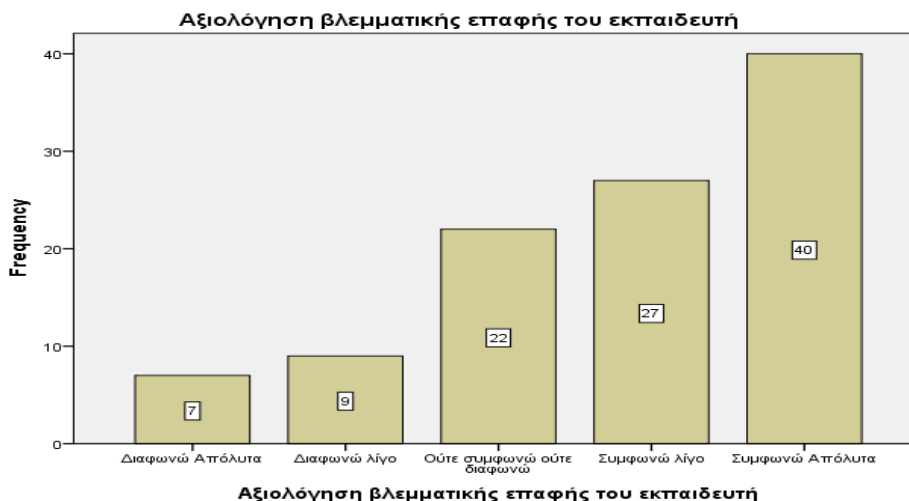
N	Valid	105
	Missing	0
Median		4,00
Mode		5

Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	7	6,7	6,7	6,7
	Διαφωνώ λίγο	9	8,6	8,6	15,2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	22	21,0	21,0	36,2
	Συμφωνώ λίγο	27	25,7	25,7	61,9
	Συμφωνώ Απόλυτα	40	38,1	38,1	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 69 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.33) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 33 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.70). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με

3,80 δηλαδή το παρόν δείγμα κατά μέσο όρο συμφωνεί λίγο πως ο εκπαιδευτής με τη βλεμματική του επαφή βοηθάει το σπουδαστή να παρακολουθήσει το μάθημα. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,228 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,508. Η λοξότητα (Skewness) είναι αρνητική και ισούται με -0,784 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο αριστερό κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι αρνητική και ισούται με -0,325 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 0,784$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,325$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή	105	1	5	3,80	1,228	1,508	-,784	,236	-,325	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 70 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση εκκεντρικής εμφάνισης του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.71) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 69,5% των ερωτηθέντων, δηλαδή 73 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως ο εκπαιδευτής έχει εκκεντρική εμφάνιση η οποία αποσπά την προσοχή των σπουδαστών, το 12,4%, δηλαδή 13 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 9,5%, δηλαδή 10 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 4,8%, δηλαδή 5 άτομα, ότι συμφωνεί και το 3,8%, δηλαδή 4 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 1.

Statistics

Αξιολόγηση εκκεντρικής εμφάνισης του εκπαιδευτή

N	Valid	105
	Missing	0
Median		1,00
Mode		1

Αξιολόγηση εκκεντρικής εμφάνισης του εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	73	69,5	69,5	69,5
	Διαφωνώ λίγο	13	12,4	12,4	81,9
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	10	9,5	9,5	91,4
	Συμφωνώ λίγο	5	4,8	4,8	96,2
	Συμφωνώ Απόλυτα	4	3,8	3,8	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 71 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εκκεντρικής εμφάνισης του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.34) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εκκεντρικής εμφάνισης του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 34 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εκκεντρικής εμφάνισης του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.72). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 1,61 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως ο εκπαιδευτής έχει εκκεντρική εμφάνιση η οποία αποσπά την προσοχή των σπουδαστών. Η Τυπική Απόκλιση (Std.

Deviation) ισούται με 1,087 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,183. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 1,794 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 2,298 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,794$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 2,298$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N Statistic	Minimum Statistic	Maximum Statistic	Mean Statistic	Std. Deviation Statistic	Variance Statistic	Skewness Statistic	Std. Error	Kurtosis Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση εκκεντρικής εμφάνισης του εκπαιδευτή	105	1	5	1,61	1,087	1,183	1,794	,236	2,298	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 72 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εκκεντρικής εμφάνισης του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω άσκησης επιρροής από κάποια μέλη σε κάποια άλλα

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.73) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 30,5% των ερωτηθέντων, δηλαδή 32 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στην προσπάθεια ορισμένων μελών της ομάδας να ασκήσουν επιρροή και έλεγχο στα υπόλοιπα μέλη, το 12,4%, δηλαδή 13 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 27,6%, δηλαδή 29 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 19%, δηλαδή 20 άτομα, ότι συμφωνεί και το 10,5%, δηλαδή 11 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 3, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ». Η Διάμεσος (Median) είναι 1.

Statistics

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω άσκησης επιρροής από κάποια μέλη σε κάποια άλλα

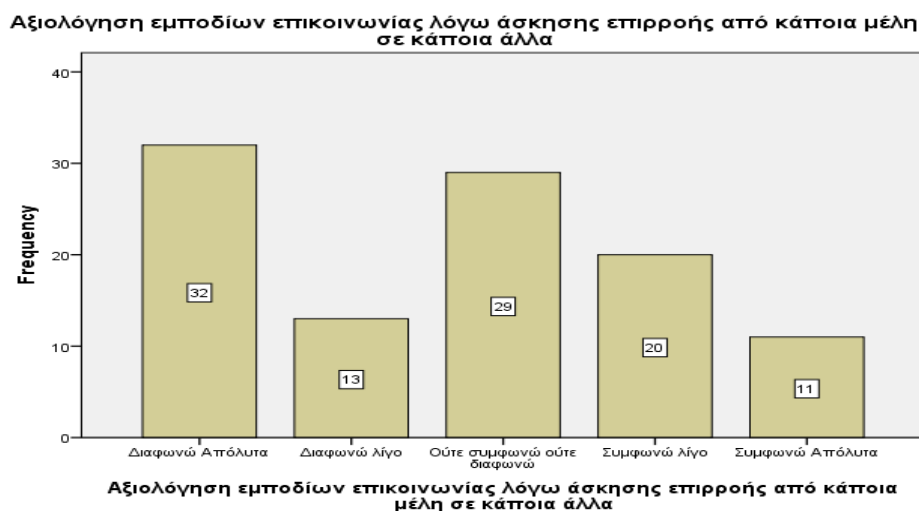
N	Valid	105
	Missing	0
Median		3,00
Mode		1

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω άσκησης επιρροής από κάποια μέλη σε κάποια άλλα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	32	30,5	30,5	30,5
	Διαφωνώ λίγο	13	12,4	12,4	42,9
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	29	27,6	27,6	70,5
	Συμφωνώ λίγο	20	19,0	19,0	89,5
	Συμφωνώ Απόλυτα	11	10,5	10,5	100,0
	Total		105	100,0	100,0

Πίνακας 5. 73 Πίνακας Συχνότητας – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω άσκησης επιρροής από κάποια μέλη σε κάποια άλλα

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.35) διακρίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω άσκησης επιρροής από κάποια μέλη σε κάποια άλλα» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 35 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω άσκησης επιρροής από κάποια μέλη σε κάποια άλλα

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.74). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με

2,67 δηλαδή το παρόν δείγμα κατά μέσο όρο, ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στην προσπάθεια ορισμένων μελών της ομάδας να ασκήσουν επιρροή και έλεγχο στα υπόλοιπα μέλη. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,363 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,859. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 0,140 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι αρνητική και ισούται με -1,205 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 > 0,140$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 1,205$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω άσκησης επιρροής από κάποια μέλη σε κάποια άλλα	105	1	5	2,67	1,363	1,859	,140	,236	-1,205	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 74 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω άσκησης επιρροής από κάποια μέλη σε κάποια άλλα»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαμηλής αυτοεκτίμησης εκπαιδευομένων

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.75) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 51,4% των ερωτηθέντων, δηλαδή 54 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στη χαμηλή αυτοεκτίμηση των εκπαιδευομένων, το 17,1%, δηλαδή 18 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 21%, δηλαδή 22 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 9,5%, δηλαδή 10 άτομα, ότι συμφωνεί και το 1%, δηλαδή 1 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 1.

Statistics

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαμηλής αυτοεκτίμησης εκπαιδευομένων

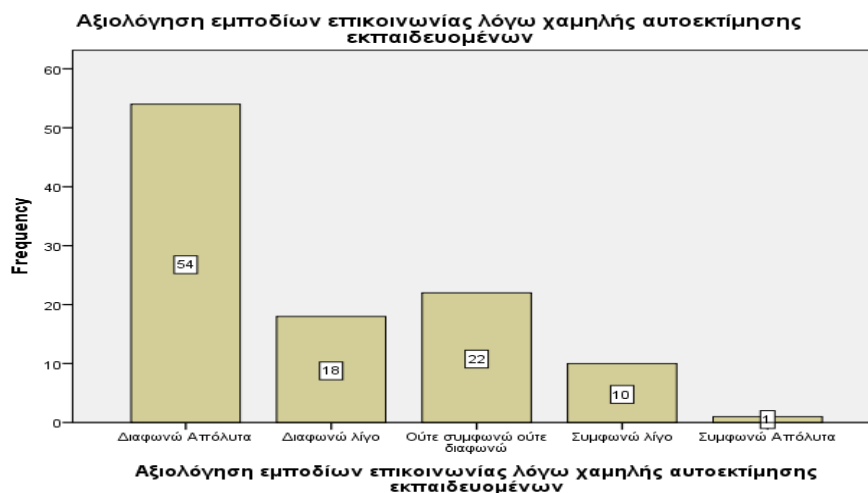
N	Valid	105
	Missing	0
Median		1,00
Mode		1

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαμηλής αυτοεκτίμησης εκπαιδευομένων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	54	51,4	51,4	51,4
	Διαφωνώ λίγο	18	17,1	17,1	68,6
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	22	21,0	21,0	89,5
	Συμφωνώ λίγο	10	9,5	9,5	99,0
	Συμφωνώ Απόλυτα	1	1,0	1,0	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 75 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαμηλής αυτοεκτίμησης εκπαιδευομένων

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.36) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή καθεμία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαμηλής αυτοεκτίμησης εκπαιδευομένων» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 36 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαμηλής αυτοεκτίμησης εκπαιδευομένων

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο διακρίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.76). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 1,91 δηλαδή το παρόν δείγμα κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως τα

εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στη χαμηλή αυτοεκτίμηση των εκπαιδευομένων. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,093 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,195. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 0,803 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι αρνητική και ισούται με -0,603 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι πλατύκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 0,803$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,603$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness	Kurtosis		
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαμηλής αυτοεκτίμησης εκπαιδευομένων	105	1	5	1,91	1,093	1,195	,803	,236	-,603	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 76 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαμηλής αυτοεκτίμησης εκπαιδευομένων»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.77) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 38,1% των ερωτηθέντων, δηλαδή 40 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στην υπερβολική ανησυχία του εκπαιδευόμενου για την εικόνα του, το 26,7%, δηλαδή 28 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 17,1%, δηλαδή 18 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 16,2%, δηλαδή 17 άτομα, ότι συμφωνεί και το 1,9%, δηλαδή 2 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 2.

Statistics

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων

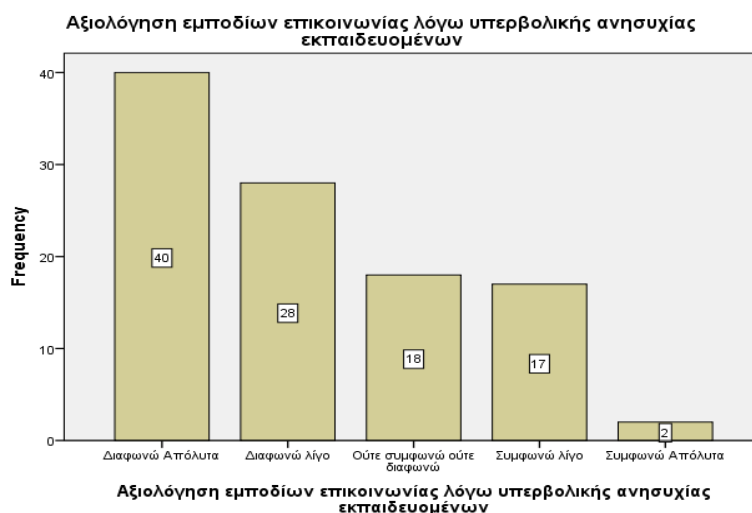
N	Valid	105
	Missing	0
Median		2,00
Mode		1

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	40	38,1	38,1	38,1
	Διαφωνώ λίγο	28	26,7	26,7	64,8
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	18	17,1	17,1	81,9
	Συμφωνώ λίγο	17	16,2	16,2	98,1
	Συμφωνώ Απόλυτα	2	1,9	1,9	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 77 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.37) είναι ορατά τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 37 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.78). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με

2,17 δηλαδή το παρόν δείγμα κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στην υπερβολική ανησυχία του εκπαιδευόμενου για την εικόνα του. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,164 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,355. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 0,590 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι αρνητική και ισούται με -0,858 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι πλατύκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 0,590$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,858$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N Statistic	Minimum Statistic	Maximum Statistic	Mean Statistic	Std. Deviation Statistic	Variance Statistic	Skewness		Kurtosis	
							Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων	105	1	5	2,17	1,164	1,355	,590	,236	-,858	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5.78 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποδοκμασίας εκπαιδευομένων

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.79) διακρίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 42,9% των ερωτηθέντων, δηλαδή 45 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στο φόβο αποδοκμασίας του εκπαιδευόμενου από άλλους, το 18,1%, δηλαδή 19 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 22,9%, δηλαδή 24 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 12,4%, δηλαδή 13 άτομα, ότι συμφωνεί και το 3,8%, δηλαδή 4 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 2.

Statistics

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποδοκimasίας εκπαιδευομένων

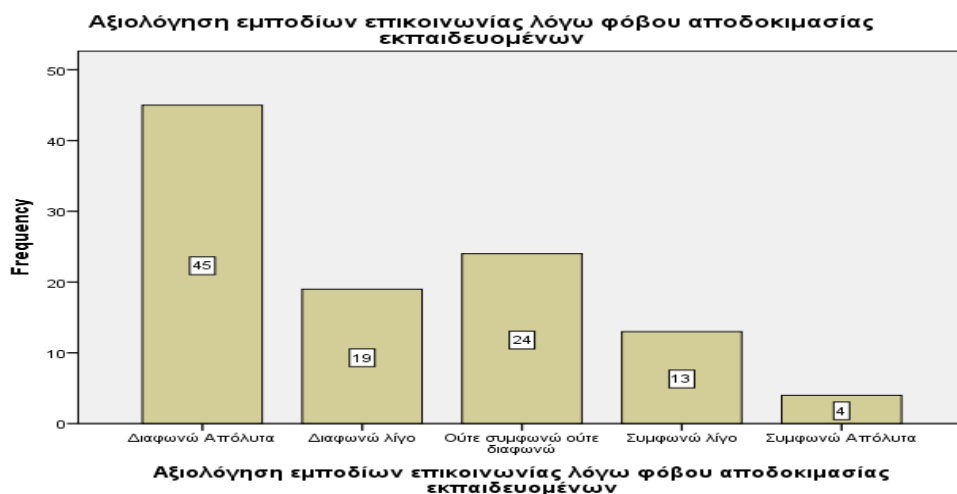
N	Valid	105
	Missing	0
Median		2,00
Mode		1

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποδοκimasίας εκπαιδευομένων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	45	42,9	42,9	42,9
	Διαφωνώ λίγο	19	18,1	18,1	61,0
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	24	22,9	22,9	83,8
	Συμφωνώ λίγο	13	12,4	12,4	96,2
	Συμφωνώ Απόλυτα	4	3,8	3,8	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 79 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποδοκimasίας εκπαιδευομένων

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.38) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή καθεμία από τις πέντε επιλογές που υπάρχουν για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποδοκimasίας εκπαιδευομένων» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 38 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποδοκimasίας εκπαιδευομένων

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.80). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 2,16 δηλαδή το παρόν δείγμα κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στο φόβο αποδοκimasίας του εκπαιδευομένου από άλλους. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,218 και η Διακύμανση (Variance)

ισούται με 1,483. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 0,628 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι αρνητική και ισούται με -0,765 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι πλατύκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 0,628$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 0,765$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

	Descriptive Statistics									
	N Statistic	Minimum Statistic	Maximum Statistic	Mean Statistic	Std. Deviation Statistic	Variance Statistic	Skewness		Kurtosis	
							Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποδοκμασίας εκπαιδευομένων	105	1	5	2,16	1,218	1,483	,628	,236	-,765	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 80 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποδοκμασίας των εκπαιδευομένων»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω ανωτερότητας των εκπαιδευομένων

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.81) διακρίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 42,9% των ερωτηθέντων, δηλαδή 45 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στην ανωτερότητα που δείχνουν κάποιοι εκπαιδευόμενοι, το 6,7%, δηλαδή 7 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 26,7%, δηλαδή 28 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 17,1%, δηλαδή 18 άτομα, ότι συμφωνεί και το 6,7%, δηλαδή 7 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 3.

Statistics

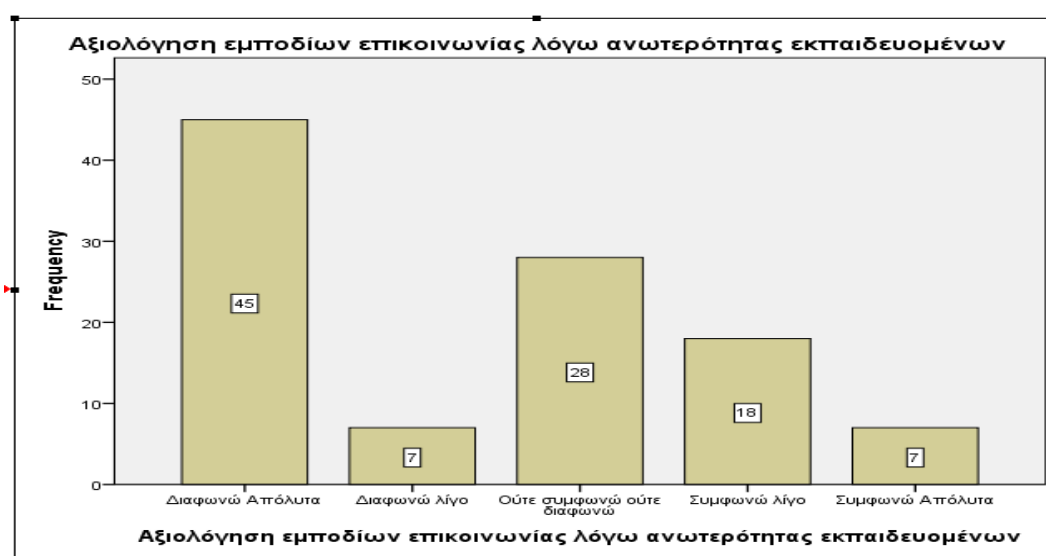
Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω ανωτερότητας εκπαιδευομένων		
N	Valid	105
	Missing	0
Median		3,00
Mode		1

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω ανωτερότητας εκπαιδευομένων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	45	42,9	42,9	42,9
	Διαφωνώ λίγο	7	6,7	6,7	49,5
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	28	26,7	26,7	76,2
	Συμφωνώ λίγο	18	17,1	17,1	93,3
	Συμφωνώ Απόλυτα	7	6,7	6,7	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 81 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποδοκιμασίας των εκπαιδευομένων

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.39) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποδοκιμασίας των εκπαιδευομένων» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 39 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποδοκιμασίας των εκπαιδευομένων

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο διακρίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.82). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 2,38 δηλαδή το παρόν δείγμα κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως τα

εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στην ανωτερότητα που δείχνουν κάποιοι εκπαιδευόμενοι. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,361 αι η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,853. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 0,349 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι αρνητική και ισούται με -1,247 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι πλατύκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 > 0,349$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 1,247$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω ανωτερότητας εκπαιδευομένων	105	1	5	2,38	1,361	1,853	,349	,236	-1,247	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 82 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποδοκμασίας των εκπαιδευομένων»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου έκφρασης συναισθημάτων των εκπαιδευομένων

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.83) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 38,1% των ερωτηθέντων, δηλαδή 40 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στο φόβο του εκπαιδευόμενου να εκφράσει τα συναισθήματά του, το 21,9%, δηλαδή 23 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 19%, δηλαδή 20 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 15,2%, δηλαδή 16 άτομα, ότι συμφωνεί και το 5,7%, δηλαδή 6 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 2.

Statistics

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου έκφρασης συναισθημάτων εκπαιδευομένων

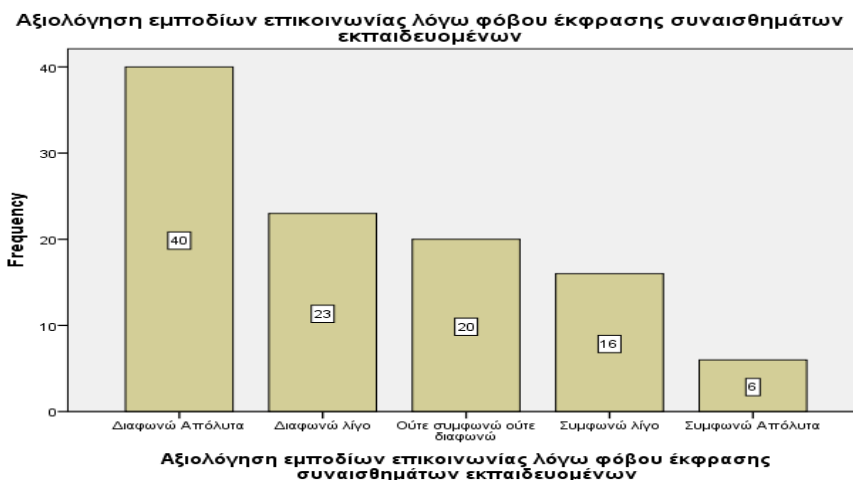
N	Valid	105
	Missing	0
Median		2,00
Mode		1

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου έκφρασης συναισθημάτων εκπαιδευομένων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	40	38,1	38,1	38,1
	Διαφωνώ λίγο	23	21,9	21,9	60,0
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	20	19,0	19,0	79,0
	Συμφωνώ λίγο	16	15,2	15,2	94,3
	Συμφωνώ Απόλυτα	6	5,7	5,7	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 83 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου έκφρασης συναισθημάτων των εκπαιδευομένων

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.40) είναι ορατά τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου έκφρασης συναισθημάτων των εκπαιδευομένων» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 40 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου έκφρασης συναισθημάτων των εκπαιδευομένων

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.84). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 2,29 δηλαδή το παρόν δείγμα κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στο φόβο του εκπαιδευόμενου να εκφράσει τα

συναισθήματα του. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,276 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,629. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 0,577 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι αρνητική και ισούται με -0,868 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι πλατύκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 0,577$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 0,868$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics											
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis		
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error	
Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου έκφρασης συναισθημάτων εκπαιδευομένων	105	1	5	2,29	1,276	1,629	,577	,236	-.868	,467	
Valid N (listwise)	105										

Πίνακας 5. 84 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου έκφρασης συναισθημάτων των εκπαιδευομένων»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποτυχίας εκπαιδευομένων

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.85) διακρίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 27,6% των ερωτηθέντων, δηλαδή 29 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στο φόβο του εκπαιδευόμενου να αποτύχει, το 23,8%, δηλαδή 25 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 22,9%, δηλαδή 24 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 17,1%, δηλαδή 18 άτομα, ότι συμφωνεί και το 8,6%, δηλαδή 9 άτομα, ότι συμφωνεί απόλυτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 2.

Statistics

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποτυχίας εκπαιδευομένων

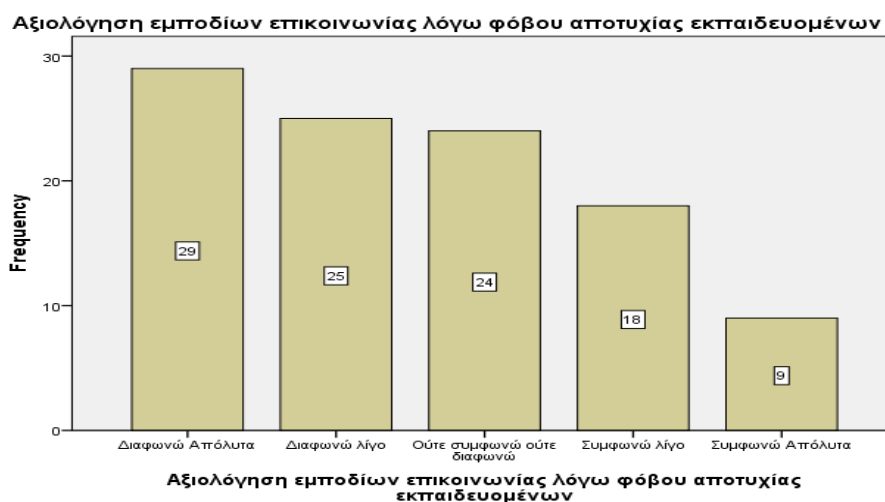
N	Valid	105
	Missing	0
Median		2,00
Mode		1

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποτυχίας εκπαιδευομένων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	29	27,6	27,6	27,6
	Διαφωνώ λίγο	25	23,8	23,8	51,4
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	24	22,9	22,9	74,3
	Συμφωνώ λίγο	18	17,1	17,1	91,4
	Συμφωνώ Απόλυτα	9	8,6	8,6	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 85 Πίνακας Συχνότητας – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποτυχίας εκπαιδευομένων

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.41) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή καθεμία από τις πέντε επιλογές που υπάρχουν για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποτυχίας εκπαιδευομένων» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 41 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποτυχίας εκπαιδευομένων

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.86). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με

2,55 δηλαδή το παρόν δείγμα κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στο φόβο του εκπαιδευόμενου να αποτύχει. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,293 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,673. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 0,344 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι αρνητική και ισούται με -1,000 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι πλατύκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 > 0,344$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 1,000$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποτυχίας εκπαιδευομένων	105	1	5	2,55	1,293	1,673	,344	,236	-1,000	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 86 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω φόβου αποτυχίας εκπαιδευομένων»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας μάθησης εκπαιδευομένων σε νέες μεθόδους

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.87) είναι ορατά τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 61% των ερωτηθέντων, δηλαδή 64 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στην απροθυμία μάθησης του εκπαιδευόμενου σε νέες μεθόδους, το 18,1%, δηλαδή 19 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 14,3%, δηλαδή 15 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 2,9%, δηλαδή 3 άτομα, ότι συμφωνεί και το 3,8%, δηλαδή 4 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 1.

Statistics

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας μάθησης εκπαιδευομένων σε νέες μεθόδους

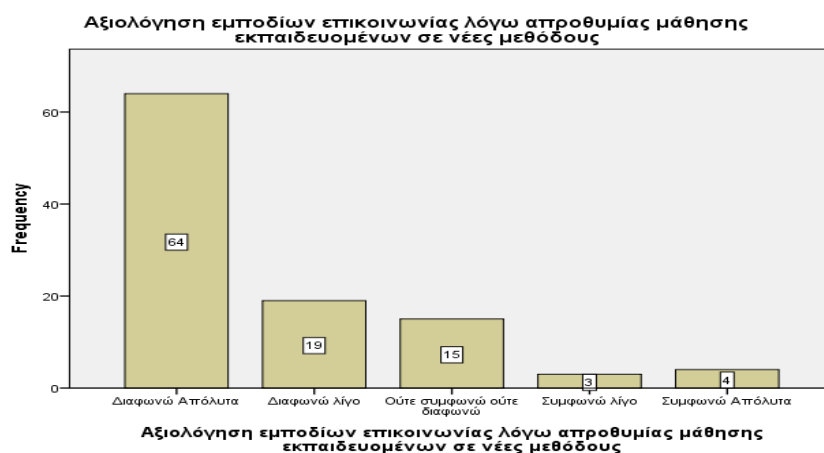
N	Valid	105
	Missing	0
Median		1,00
Mode		1

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας μάθησης εκπαιδευομένων σε νέες μεθόδους

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	64	61,0	61,0	61,0
	Διαφωνώ λίγο	19	18,1	18,1	79,0
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	15	14,3	14,3	93,3
	Συμφωνώ λίγο	3	2,9	2,9	96,2
	Συμφωνώ Απόλυτα	4	3,8	3,8	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 87 Πίνακας Συχνότητας – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας μάθησης εκπαιδευομένων σε νέες μεθόδους

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.42) είναι διακριτά τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή καθεμία από τις πέντε επιλογές που υπάρχουν για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας μάθησης εκπαιδευομένων σε νέες μεθόδους» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 42 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας μάθησης εκπαιδευομένων σε νέες μεθόδους

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.88). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 1,70 δηλαδή το παρόν δείγμα κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στην απροθυμία μάθησης του εκπαιδευόμενου σε

νέες μεθόδους. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,064 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,133. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 1,545 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 1,775 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,545$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 1,775$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας μάθησης εκπαιδευομένων σε νέες μεθόδους	105	1	5	1,70	1,064	1,133	1,545	,236	1,775	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 88 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας μάθησης εκπαιδευομένων σε νέες μεθόδους»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας συνεργασίας εκπαιδευομένων με άλλους

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.89) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 63,8% των ερωτηθέντων, δηλαδή 67 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στην απροθυμία συνεργασίας του εκπαιδευόμενου με άλλους, το 16,2%, δηλαδή 17 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 10,5%, δηλαδή 11 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 6,7%, δηλαδή 7 άτομα, ότι συμφωνεί και το 2,9%, δηλαδή 3 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 1.

Statistics

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας συνεργασίας εκπαιδευομένων με άλλους

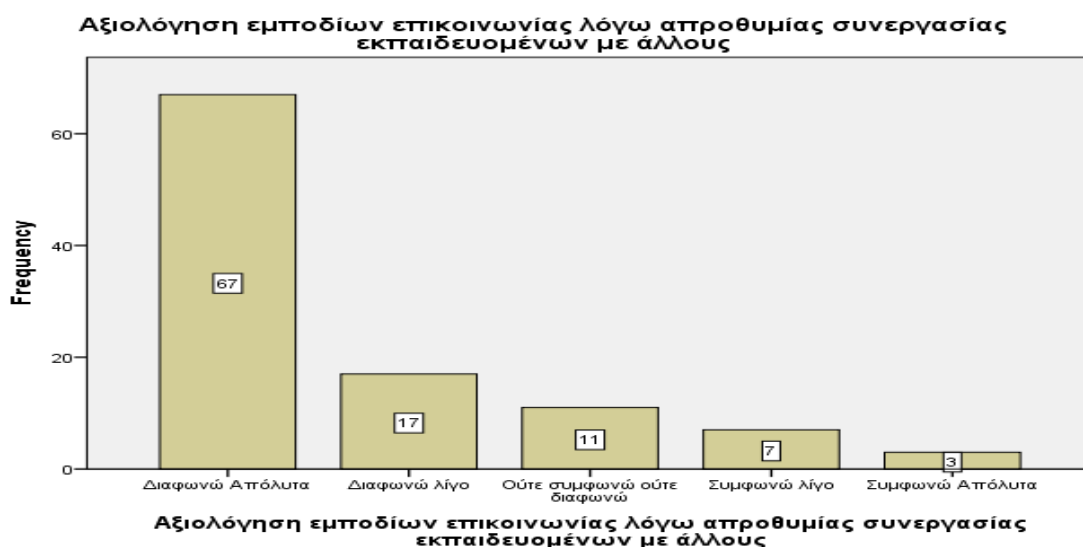
N	Valid	105
	Missing	0
Median		1,00
Mode		1

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας συνεργασίας εκπαιδευομένων με άλλους

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	67	63,8	63,8	63,8
	Διαφωνώ λίγο	17	16,2	16,2	80,0
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	11	10,5	10,5	90,5
	Συμφωνώ λίγο	7	6,7	6,7	97,1
	Συμφωνώ Απόλυτα	3	2,9	2,9	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 89 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας συνεργασίας εκπαιδευομένων με άλλους

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.43) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή καθεμία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας συνεργασίας εκπαιδευομένων με άλλους» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 43 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας συνεργασίας εκπαιδευομένων με άλλους

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.90). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 1,69 δηλαδή το παρόν δείγμα κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως τα εμπόδια ανάμεσα σε

εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στην απροθυμία συνεργασίας του εκπαιδευόμενου με άλλους. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,086 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,179. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 1,530 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 1,385 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,530$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 1,385$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας συνεργασίας εκπαιδευομένων με άλλους	105	1	5	1,69	1,086	1,179	1,530	,236	1,385	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 90 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω απροθυμίας συνεργασίας εκπαιδευομένων με άλλους»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης χρήσης κατάλληλων υλικών

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.91) διακρίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 35,2% των ερωτηθέντων, δηλαδή 37 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στο γεγονός ότι δε χρησιμοποιούνται τα κατάλληλα υλικά, το 12,4%, δηλαδή 13 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 21,9%, δηλαδή 23 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 15,2%, δηλαδή 16 άτομα, ότι συμφωνεί και το 15,2%, δηλαδή 16 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 3.

Statistics

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης χρήσης κατάλληλων υλικών

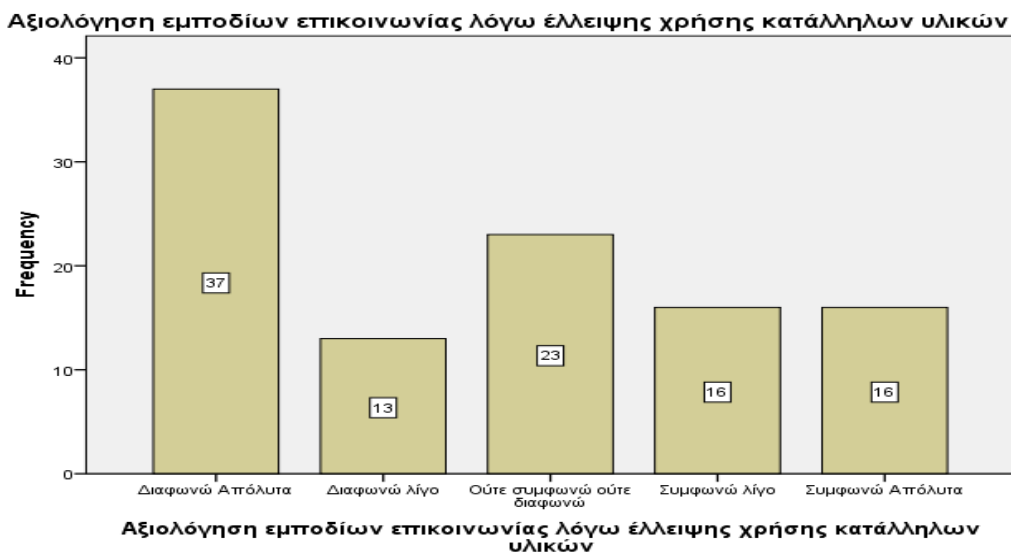
N	Valid	105
	Missing	0
Median		3,00
Mode		1

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης χρήσης κατάλληλων υλικών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	37	35,2	35,2	35,2
	Διαφωνώ λίγο	13	12,4	12,4	47,6
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	23	21,9	21,9	69,5
	Συμφωνώ λίγο	16	15,2	15,2	84,8
	Συμφωνώ Απόλυτα	16	15,2	15,2	100,0
	Total		105	100,0	100,0

Πίνακας 5. 91 Πίνακας Συχνότητας – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης κατάλληλων υλικών

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.44) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης χρήσης κατάλληλων υλικών» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 44 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης κατάλληλων υλικών

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.92). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή

(Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 2,63 δηλαδή το παρόν δείγμα κατά μέσο όρο ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί λίγο πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στην έλλειψη χρήσης κατάλληλων υλικών. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,476 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 2,178. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 0,283 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι αρνητική και ισούται με -1,316 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι πλατύκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 0,283$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 1,316$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης χρήσης κατάλληλων υλικών	105	1	5	2,63	1,476	2,178	,283	,236	-1,316	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 92 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης κατάλληλων υλικών»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω βαθμολόγησης του εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.93) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 37,1% των ερωτηθέντων, δηλαδή 39 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στη βαθμολόγηση του εκπαιδευτή, το 14,3%, δηλαδή 15 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 16,2%, δηλαδή 17 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 20%, δηλαδή 21 άτομα, ότι συμφωνεί και το 12,4%, δηλαδή 13 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 2.

Statistics

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω βαθμολόγησης εκπαιδευτή

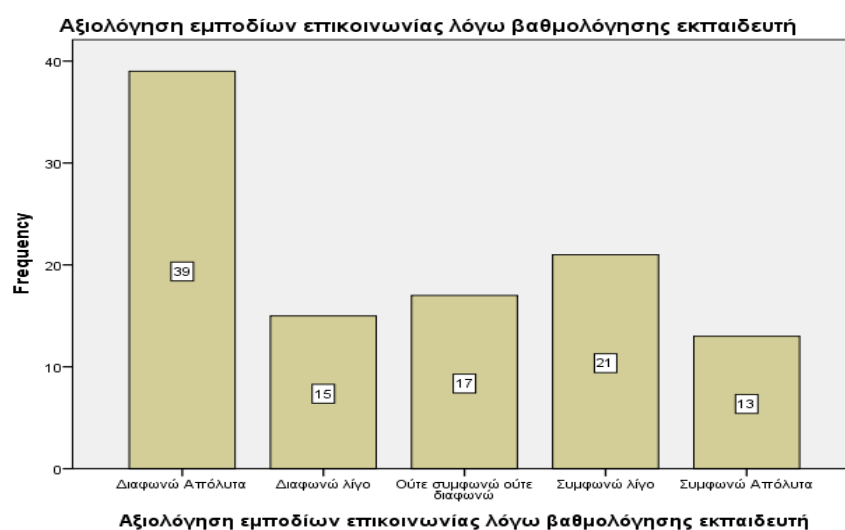
N	Valid	105
	Missing	0
Median		2,00
Mode		1

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω βαθμολόγησης εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	39	37,1	37,1	37,1
	Διαφωνώ λίγο	15	14,3	14,3	51,4
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	17	16,2	16,2	67,6
	Συμφωνώ λίγο	21	20,0	20,0	87,6
	Συμφωνώ Απόλυτα	13	12,4	12,4	100,0
	Total		105	100,0	100,0

Πίνακας 5. 93 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω βαθμολόγησης του εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.45) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω βαθμολόγησης του εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 45 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω βαθμολόγησης του εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο διακρίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.94). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος

(Mean) ισούται με 2,56 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στη βαθμολόγηση του εκπαιδευτή. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,467 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 2,152. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 0,314 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι αρνητική και ισούται με -1,366 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι πλατύκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 > 0,314$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 1,366$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω βαθμολόγησης εκπαιδευτή	105	1	5	2,56	1,467	2,152	,314	,236	-1,366	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 94 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω βαθμολόγησης του εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης ενημέρωσης

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.95) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 41,9% των ερωτηθέντων, δηλαδή 44 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στην έλλειψη ενημέρωσης, το 21,9%, δηλαδή 23 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 18,1%, δηλαδή 19 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 12,4%, δηλαδή 13 άτομα, ότι συμφωνεί και το 5,7%, δηλαδή 6 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 2.

Statistics

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης ενημέρωσης

N	Valid	105
	Missing	0
Median		2,00
Mode		1

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης ενημέρωσης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	44	41,9	41,9	41,9
	Διαφωνώ λίγο	23	21,9	21,9	63,8
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	19	18,1	18,1	81,9
	Συμφωνώ λίγο	13	12,4	12,4	94,3
	Συμφωνώ Απόλυτα	6	5,7	5,7	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 95 Πίνακας Συχνοτήτων – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης ενημέρωσης

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.46) είναι ορατά τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης ενημέρωσης» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 46 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης ενημέρωσης

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.96). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 2,18 δηλαδή το παρόν δείγμα κατά μέσο όρο διαφωνεί πως τα εμπόδια ανάμεσα σε

εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στην έλλειψη ενημέρωσης. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,262 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,592. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 0,734 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι αρνητική και ισούται με -0,615 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι πλατύκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 0,734$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,615$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης ενημέρωσης	105	1	5	2,18	1,262	1,592	,734	,236	-,615	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 96 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω έλλειψης ενημέρωσης»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.97) φαίνονται τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 61% των ερωτηθέντων, δηλαδή 64 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στην άρνηση ή αδυναμία του εκπαιδευτή να υποστηρίξει τον εκπαιδευόμενο στην προσπάθειά του να μάθει, το 16,2%, δηλαδή 17 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 10,5%, δηλαδή 11 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 6,7%, δηλαδή 7 άτομα, ότι συμφωνεί και το 5,7%, δηλαδή 6 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 1, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 1.

Statistics

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμία υποστήριξης από τον εκπαιδευτή

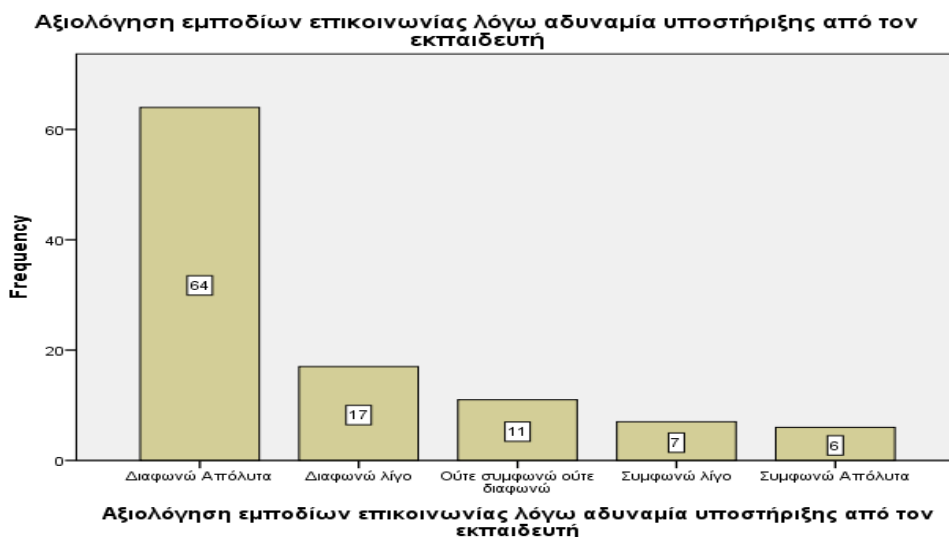
N	Valid	105
	Missing	0
Median		1,00
Mode		1

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμία υποστήριξης από τον εκπαιδευτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	64	61,0	61,0	61,0
	Διαφωνώ λίγο	17	16,2	16,2	77,1
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	11	10,5	10,5	87,6
	Συμφωνώ λίγο	7	6,7	6,7	94,3
	Συμφωνώ Απόλυτα	6	5,7	5,7	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 97 Πίνακας Συχνότητας – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.47) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που έχουμε για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 47 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο διακρίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή η οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.98). Σύμφωνα με τα

αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή (Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 1,80 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο διαφωνεί λίγο πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στην άρνηση ή αδυναμία του εκπαιδευτή να υποστηρίξει τον εκπαιδευόμενο στην προσπάθειά του να μάθει. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,212 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,469. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 1,417 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι θετική και ισούται με 0,886 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι λεπτόκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 < 1,417$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 > 0,886$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμία υποστήριξης από τον εκπαιδευτή	105	1	5	1,80	1,212	1,469	1,417	,236	,886	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 98 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή»

Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος

Από τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5.99) είναι ορατά τα ποσοστά που έλαβε η καθεμία από τις πέντε επιλογές που προαναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα, το 30,5% των ερωτηθέντων, δηλαδή 32 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, το 12,4%, δηλαδή 13 άτομα, απάντησε ότι διαφωνεί, το 32,4%, δηλαδή 34 άτομα, ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 14,3%, δηλαδή 15 άτομα, ότι συμφωνεί και το 10,5%, δηλαδή 11 άτομα, ότι συμφωνεί απολύτως. Η επικρατούσα τιμή είναι 3, που αντιστοιχεί στην επιλογή «Διαφωνώ απόλυτα». Η Διάμεσος (Median) είναι 3.

Statistics

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος

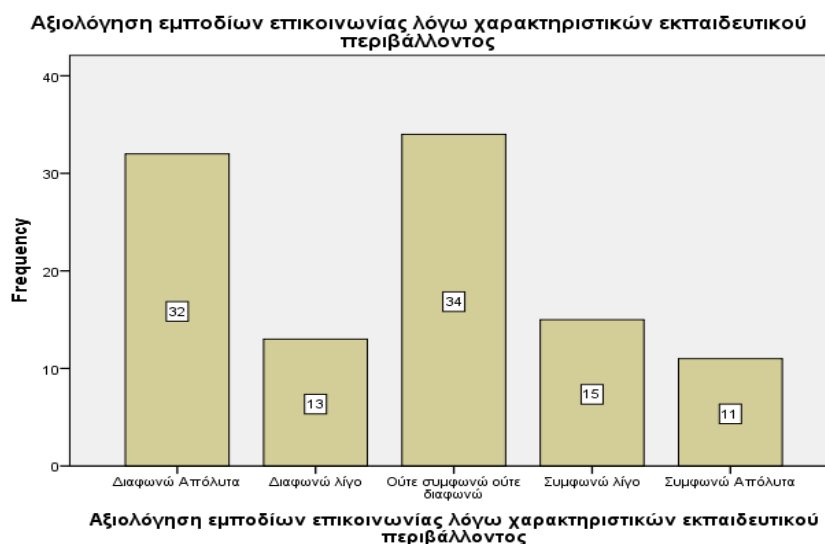
N	Valid	105
	Missing	0
Median		3,00
Mode		3

Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	32	30,5	30,5	30,5
	Διαφωνώ λίγο	13	12,4	12,4	42,9
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	34	32,4	32,4	75,2
	Συμφωνώ λίγο	15	14,3	14,3	89,5
	Συμφωνώ Απόλυτα	11	10,5	10,5	100,0
Total		105	100,0	100,0	

Πίνακας 5. 99 Πίνακας Συχνότητας – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος

Στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (Ραβδόγραμμα 5.48) φαίνονται τα παραπάνω αποτελέσματα, όπου η κάθε στήλη απεικονίζει τα διαστήματα τάξης, δηλαδή κάθε μία από τις πέντε επιλογές που υπάρχουν για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος» και το ύψος της είναι ανάλογο με τον αριθμό των παρατηρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτά τα διαστήματα.

Ραβδόγραμμα 5. 48 Ραβδόγραμμα – Μεταβλητή: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος

Συνεχίζοντας με τον παρακάτω πίνακα στον οποίο φαίνονται όλα τα περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή την οποία εξετάζεται (Πίνακας 5.100). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα, η ελάχιστη τιμή (Minimum) που παίρνει η μεταβλητή είναι το 1 και η μέγιστη τιμή

(Maximum) που παίρνει είναι το 5, καθώς είναι κλίμακας Likert. Ο Μέσος (Mean) ισούται με 2,62 δηλαδή το δείγμα μας κατά μέσο όρο ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί λίγο πως τα εμπόδια ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο οφείλονται στα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. Η Τυπική Απόκλιση (Std. Deviation) ισούται με 1,333 και η Διακύμανση (Variance) ισούται με 1,777. Η λοξότητα (Skewness) είναι θετική και ισούται με 0,211 που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται στο δεξιά κομμάτι της κατανομής. Η Κύρτωση (Kurtosis) είναι αρνητική και ισούται με -1,053 που σημαίνει ότι η κατανομή είναι πλατύκυρτη. Τέλος, συγκρίνοντας την διπλάσια τιμή των τυπικών σφαλμάτων (Std. Error) της Λοξότητας και της Κύρτωσης με την απόλυτη τιμή της Λοξότητας και της Κύρτωσης αντίστοιχα εξάγεται ότι:

Skewness: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,236 = 0,472 > 0,211$

Kurtosis: $2 * \text{Std. Error} < \text{Statistic}$ γιατί $2 * 0,467 = 0,934 < 1,053$

Άρα, η υπό εξέταση μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή.

Descriptive Statistics										
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Variance	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος	105	1	5	2,62	1,333	1,777	,211	,236	-1,053	,467
Valid N (listwise)	105									

Πίνακας 5. 100 Περιγραφικά στατιστικά για τη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος»

5.2.2. Διμεταβλητή ανάλυση συσχέτισης

Συνεχίζοντας με την ενότητα της διμεταβλητής ανάλυσης συσχέτισης, θα εξεταστούν πιθανές συσχετίσεις που υπάρχουν μεταξύ συγκεκριμένων χαρακτηριστικών του δείγματός μας, οι οποίες θα βοηθήσουν να εξαχθούν πολύ σημαντικά συμπεράσματα. Γενικά ισχύει ότι «δύο μεταβλητές συσχετίζονται όταν οι αλλαγές στη μία μεταβλητή συνδέονται με αλλαγές στην άλλη μεταβλητή», (Αναστασιάδου, 2013, σελ.97). Ο συντελεστής συσχέτισης που θα επιλεγεί εξαρτάται από την κλίμακα μέτρησης των μεταβλητών που επιθυμείται να συσχετιστεί.

Στις περιπτώσεις όπου θα εξεταστεί τη συσχέτιση δυο μεταβλητών που είναι διαστήματος (scale), θα χρησιμοποιηθεί ο συντελεστής Pearson ή ο συντελεστής Spearman. Συγκεκριμένα,

για να επιλεγεί ο κατάλληλος συντελεστής συσχέτισης, θα εξεταστούν αρχικά, η προϋπόθεση ότι οι υπό εξέταση μεταβλητές ακολουθούν την κανονική κατανομή και δεύτερον, η προϋπόθεση να υπάρχει γραμμική σχέση μεταξύ των υπό εξέταση μεταβλητών. Στην περίπτωση που οι δυο αυτές προϋποθέσεις ισχύουν, θα χρησιμοποιηθεί ο συντελεστής Pearson διαφορετικά, εάν η μία από τις δύο ή και οι δυο προϋποθέσεις δεν ισχύουν, θα χρησιμοποιηθεί ο συντελεστής Spearman.

Σχετικά με την πρώτη προϋπόθεση, εκτελείται για το σύνολο των μεταβλητών του δείγματος το τεστ κανονικότητας των Kolmogorov – Smirnov. Για να υπάρχει κανονικότητα, θα πρέπει για όλες τις επιλογές της μεταβλητής που εξετάζονται να ισχύει $\text{Sig. Smirnov} > p_value$. Εάν έστω και μία από τις επιλογές έχει $\text{Sig. Smirnov} < p_value$, τότε δεν υπάρχει κανονικότητα. Σχετικά με τη δεύτερη προϋπόθεση, η εξέταση γίνεται με βάση τα scatter plots (διαγράμματα διασποράς), δηλαδή μια γραφική παράσταση που συνδέει δύο ποσοτικές μεταβλητές. Η μία μπαίνει στην άξονα των x και η άλλη στον άξονα των y.

Στις περιπτώσεις, τώρα, όπου θα εξεταστεί η συσχέτιση δυο μεταβλητών όπου η μια είναι διαστήματος (scale) και η άλλη είναι ονοματική (nominal), η παραπάνω διαδικασία είναι ανέφικτη. Αυτού του είδους οι μεταβλητές, μπορούν να διασταυρωθούν μόνο εάν ληφθούν υπόψη οι μέσοι όροι της μεταβλητής διαστήματος για καθεμία από τις κατηγορίες της ονοματικής μεταβλητής.

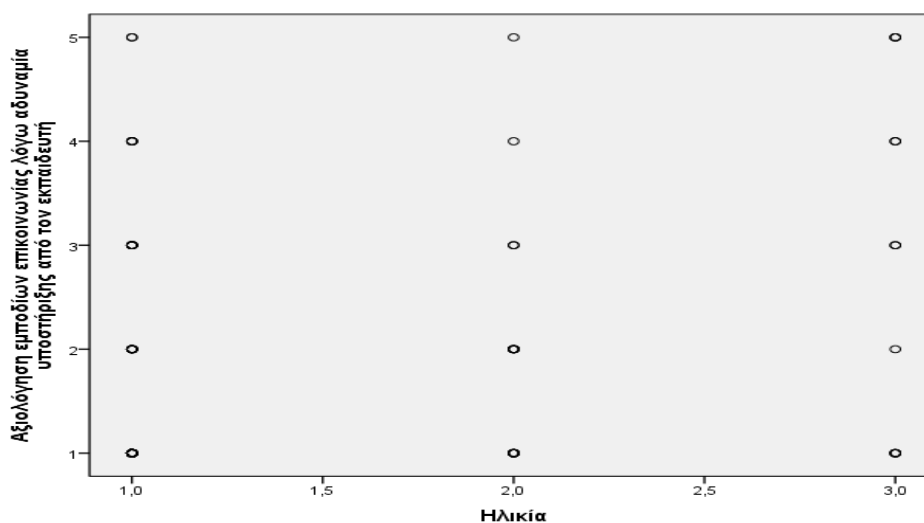
Η πρώτη συσχέτιση που θα μελετηθεί, είναι ανάμεσα στην εξαρτημένη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή» και στην ανεξάρτητη μεταβλητή «Ηλικία».

Αρχικά, με τον έλεγχο της πρώτης προϋπόθεσης, την ύπαρξη ή όχι κανονικότητας με τη βοήθεια του SPSS. Στον πίνακα 5.101 που ακολουθεί, διακρίνονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν. Συγκεκριμένα, φαίνεται ότι οι υπό εξέταση μεταβλητές δεν ακολουθούν την κανονική κατανομή, εφόσον ισχύει για όλες τις επιλογές $\text{Sig Smirnov} < 0,05$.

	Tests of Normality						
	Ηλικία	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή	18-25	,404	74	,000	,631	74	,000
	26-35	,259	18	,002	,790	18	,001
	άνω των 35	,237	13	,044	,829	13	,016

Πίνακας 5. 101 Έλεγχος Κανονικότητας – Συσχέτισης 1^η

Συνεχίζοντας, γίνεται έλεγχος γραμμικότητας και αυτό με τη βοήθεια του SPSS. Από το διάγραμμα που ακολουθεί (Scatter Plot 5.1), γίνεται φανερό πως οι μεταβλητές «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή» και «Ηλικία» δεν σχετίζονται γραμμικά. Επομένως η υπόθεση της γραμμικότητας δεν ικανοποιείται.

Scatter Plot 5.1 Έλεγχος Γραμμικότητας – Συσχέτιση 1^η

Δεδομένου ότι δεν ικανοποιείται ούτε η συνθήκη της κανονικότητας, ούτε η συνθήκη της γραμμικότητας, ο συντελεστής συσχέτισης που θα χρησιμοποιηθεί για τις δυο scale μεταβλητές μας είναι ο Spearman.

Ο πίνακας αποτελεσμάτων που προκύπτει φαίνεται παρακάτω (πίνακας 5.102) και δείχνει ότι μεταξύ των μεταβλητών «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή» και «Ηλικία», υπάρχει μία ασθενής ($0,279 < 0,5$), θετική συσχέτιση ($0,279 > 0$), η οποία είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 0,01 (Sig = $0,004 < 0,01$). Δηλαδή, όταν η ηλικία των ερωτηθέντων αυξάνεται, τότε συμφωνούν πολύ πως τα εμπόδια επικοινωνίας οφείλονται στην άρνηση ή την αδυναμία του εκπαιδευτή να υποστηρίξει την προσπάθειά τους.

➔ **Nonparametric Correlations**

Correlations

		Ηλικία		Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμία υποστήριξης από τον εκπαιδευτή
Spearman's rho	Ηλικία	Correlation Coefficient	1,000	,279**
		Sig. (2-tailed)	.	,004
		N	105	105
	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμία υποστήριξης από τον εκπαιδευτή	Correlation Coefficient	,279**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,004	.
		N	105	105

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Πίνακας 5. 102 Πίνακας Συσχετίσεων – Συσχέτιση 1^η

Η δεύτερη συσχέτιση που θα γίνει αντικείμενο μελέτης, είναι ανάμεσα στην εξαρτημένη μεταβλητή: «Αξιολόγηση κατανοητής ομιλίας του εκπαιδευτή» και στην ανεξάρτητη μεταβλητή: «Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις παρουσιάσεις του εκπαιδευτή».

Ως αρχή γίνεται με τον έλεγχο της πρώτης προϋπόθεσης, την ύπαρξη ή όχι κανονικότητας με τη βοήθεια του SPSS. Στον πίνακα 5.103 που ακολουθεί, διακρίνονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν. Συγκεκριμένα, οι υπό εξέταση μεταβλητές δεν ακολουθούν την κανονική κατανομή εφόσον ισχύει για όλες τις επιλογές Sig Smirnov < 0,05.

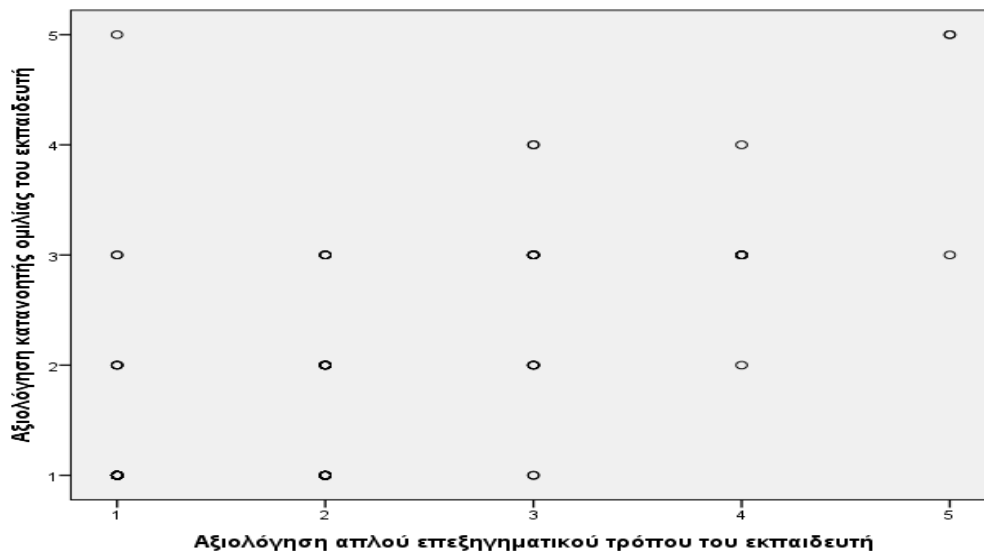
Tests of Normality

		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
Αξιολόγηση κατανοητής ομιλίας του εκπαιδευτή		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις παρουσιάσεις του εκπαιδευτή	Διαφωνώ Απόλυτα	,401	58	,000	,662	58	,000
	Διαφωνώ λίγο	,209	20	,022	,858	20	,007
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	,205	21	,022	,906	21	,046
	Συμφωνώ λίγο	,385	3	.	,750	3	,000
	Συμφωνώ Απόλυτα	,385	3	.	,750	3	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Πίνακας 5. 103 Έλεγχος Κανονικότητας – Συσχέτισης 2^η

Συνεχίζοντας με τον έλεγχο γραμμικότητας και αυτό με τη βοήθεια του SPSS. Από το διάγραμμα που ακολουθεί (Scatter Plot 5.2), γίνεται φανερό πως οι μεταβλητές «Αξιολόγηση κατανοητής ομιλίας του εκπαιδευτή» και «Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις παρουσιάσεις του εκπαιδευτή» δεν σχετίζονται γραμμικά. Επομένως η υπόθεση της γραμμικότητας δεν ικανοποιείται.

Scatter Plot 5.2 Έλεγχος Γραμμικότητας – Συσχέτιση 2^η

Δεδομένου ότι δεν ικανοποιείται ούτε η συνθήκη της κανονικότητας ούτε η συνθήκη της γραμμικότητας, ο συντελεστής συσχέτισης που θα χρησιμοποιηθεί για τις δυο scale μεταβλητές της παρούσας εργασίας είναι ο Spearman.

Ο πίνακας αποτελεσμάτων που προκύπτει φαίνεται παρακάτω (πίνακας 5.104) και δείχνει ότι μεταξύ των μεταβλητών «Αξιολόγηση κατανοητής ομιλίας του εκπαιδευτή» και «Αξιολόγηση χρήσης λέξεων κλειδιά στις παρουσιάσεις του εκπαιδευτή», υπάρχει μία μετρίως ισχυρή ($0,690 < 0,7$), θετική συσχέτιση ($0,690 > 0$) η οποία είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 0,01 (Sig = 0,000 < 0,01). Δηλαδή, όταν οι ερωτηθέντες συμφωνούν πολύ πως η ομιλία του εκπαιδευτή είναι κατανοητή, τότε συμφωνούν πολύ πως ο εκπαιδευτής κάνει χρήση από λέξεις κλειδιά στις παρουσιάσεις του.

Nonparametric Correlations

		Correlations		
			Αξιολόγηση κατανοητής ομιλίας του εκπαιδευτή	Αξιολόγηση απλού επεξηγηματικού τρόπου του εκπαιδευτή
Spearman's rho	Αξιολόγηση κατανοητής ομιλίας του εκπαιδευτή	Correlation Coefficient	1,000	,690**
		Sig. (2-tailed)	.	,000
		N	105	105
	Αξιολόγηση απλού επεξηγηματικού τρόπου του εκπαιδευτή	Correlation Coefficient	,690**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,000	.
		N	105	105

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Πίνακας 5. 104 Πίνακας Συσχετίσεων – Συσχέτιση 2^η

Η τρίτη συσχέτιση που θα μελετηθεί, είναι ανάμεσα στην εξαρτημένη μεταβλητή «Αξιολόγηση ενθάρρυνσης διαλόγου του εκπαιδευτή» και στην ανεξάρτητη μεταβλητή «Αξιολόγηση του εκπαιδευτή ως προς την απότομη διακοπή του εκπαιδευομένου».

Ως αρχή γίνεται με τον έλεγχο της πρώτης προϋπόθεσης, την ύπαρξη ή όχι κανονικότητας με τη βοήθεια του SPSS. Στον πίνακα 5.105 που ακολουθεί διακρίνονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν. Συγκεκριμένα, ότι οι υπό εξέταση μεταβλητές δεν ακολουθούν την κανονική κατανομή εφόσον υπάρχει έστω και ένα sig για το οποίο ισχύει Sig Smirnov < 0,05.

Tests of Normality							
Αξιολόγηση του εκπαιδευτή ως προς την απότομη διακοπή του εκπαιδευομένου		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Αξιολόγηση ενθάρρυνσης διαλόγου του εκπαιδευτή	Διαφωνώ Απόλυτα	,427	67	,000	,572	67	,000
	Διαφωνώ λίγο	,218	14	,069	,875	14	,049
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	,248	9	,116	,889	9	,195
	Συμφωνώ λίγο	,220	8	,200*	,917	8	,408
	Συμφωνώ Απόλυτα	,421	7	,000	,646	7	,001

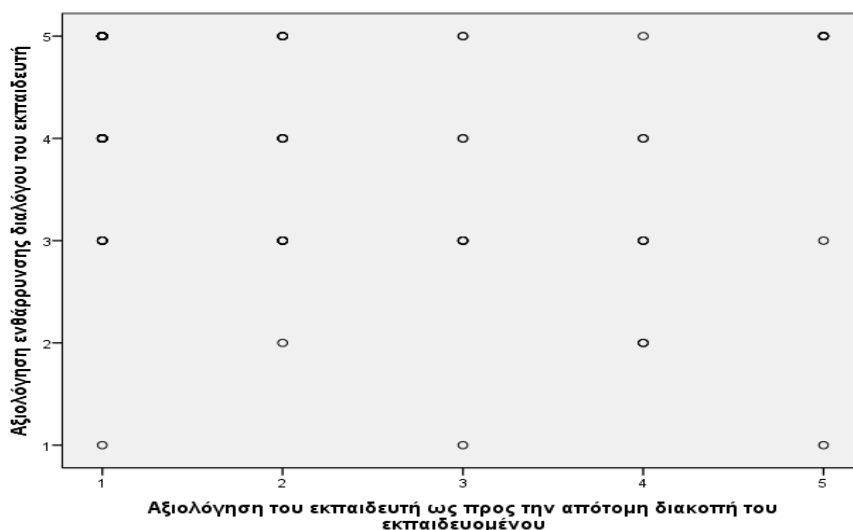
*. This is a lower bound of the true significance.

a. Lilliefors Significance Correction

Πίνακας 5. 105 Έλεγχος Κανονικότητας – Συσχέτισης 3^η

Συνεχίζοντας με τον έλεγχο γραμμικότητας και αυτό με τη βοήθεια του SPSS. Από το διάγραμμα που ακολουθεί (Scatter Plot 5.3), γίνεται φανερό πως οι μεταβλητές «Αξιολόγηση ενθάρρυνσης διαλόγου του εκπαιδευτή» και «Αξιολόγηση του εκπαιδευτή ως προς την απότομη διακοπή του εκπαιδευομένου» δεν σχετίζονται γραμμικά. Επομένως η υπόθεση της γραμμικότητας δεν ικανοποιείται.

Graph

Scatter Plot 5. 3 Έλεγχος Γραμμικότητας – Συσχέτιση 3^η

Δεδομένου ότι δεν ικανοποιείται ούτε η συνθήκη της κανονικότητας ούτε η συνθήκη της γραμμικότητας, ο συντελεστής συσχέτισης που θα χρησιμοποιηθεί για τις δυο scale μεταβλητές μας είναι ο Spearman.

Ο πίνακας αποτελεσμάτων που προκύπτει φαίνεται παρακάτω (πίνακας 5.106) και δείχνει ότι μεταξύ των μεταβλητών «Αξιολόγηση ενθάρρυνσης διαλόγου του εκπαιδευτή» και «Αξιολόγηση του εκπαιδευτή ως προς την απότομη διακοπή του εκπαιδευομένου», υπάρχει μία ασθενής ($|0,422| < 0,5$), αρνητική συσχέτιση ($-0,422 < 0$) η οποία είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 0,01 (Sig = 0,000 < 0,01). Δηλαδή, όταν οι ερωτηθέντες συμφωνούν πολύ πως ο εκπαιδευτής διακόπτει απότομα τον εκπαιδευόμενο όταν λέει κάτι σχετικό με το μάθημα, τότε διαφωνούν πολύ πως ο εκπαιδευτής ενθαρρύνει το διάλογο ανάμεσα σε αυτόν και στον εκπαιδευόμενο.

Nonparametric Correlations

Correlations			Αξιολόγηση του εκπαιδευτή ως προς την απότομη διακοπή του εκπαιδευομένου	Αξιολόγηση ενθάρρυνσης διαλόγου του εκπαιδευτή
Spearman's rho	Αξιολόγηση του εκπαιδευτή ως προς την απότομη διακοπή του εκπαιδευομένου	Correlation Coefficient	1,000	-,422**
		Sig. (2-tailed)	.	,000
		N	105	105
	Αξιολόγηση ενθάρρυνσης διαλόγου του εκπαιδευτή	Correlation Coefficient	-,422**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,000	.
		N	105	105

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Πίνακας 5. 106 Πίνακας Συσχετίσεων – Συσχέτιση 3^η

Στη συνέχεια με τις διασταυρώσεις ανάμεσα σε κάποιες μεταβλητές διαστήματος (scale), με την ονοματική (nominal) μεταβλητή «Φύλο Εκπαιδευτή», στις οποίες διασταυρώσεις όπως έχει προαναφερθεί θα ληφθούν υπόψη οι μέσοι όροι από τις μεταβλητές διαστήματος για καθεμία από τις κατηγορίες της «Ανδρας» ή «Γυναίκα» της συγκεκριμένης ονοματικής μεταβλητής. Οι μεταβλητές διαστήματος είναι η «Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή», η «Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή», η «Αξιολόγηση 'βλεμματικής' επαφής του εκπαιδευτή», η «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων» και η «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος». Με τη βοήθεια του SPSS, προκύπτει ο παρακάτω πίνακας αποτελεσμάτων (Πίνακας 5.107).

Report

Φύλο Εκπαιδευτή τριας	Statistic	Bias	Std. Error	Bootstrap ^a	
				95% Confidence Interval Lower	Upper
Ανδρας Mean	Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή	4,00	,00	,16	3,66 4,32
	Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή	3,49	,00	,16	3,16 3,81
	Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή	3,58	,00	,18	3,23 3,91
	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων	2,24	,01	,16	1,93 2,57

		Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος	2,62	,00	,18	2,26	2,98
N		Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή	45	0	5	35	55
		Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή	45	0	5	35	55
		Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή	45	0	5	35	55
		Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων	45	0	5	35	55
		Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος	45	0	5	35	55
Std. Deviation		Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή	1,108	-,020	,134	,822	1,344
		Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή	1,079	-,021	,114	,841	1,281
		Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή	1,177	-,020	,108	,933	1,371
		Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων	1,131	-,014	,076	,943	1,255
		Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος	1,211	-,017	,094	1,001	1,374
Γυναίκα	Mean	Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή	4,43	,01	,12	4,19	4,66
		Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή	3,65	,00	,16	3,35	3,98
		Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή	3,97	,00	,16	3,64	4,29
		Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων	2,12	,00	,15	1,82	2,42
		Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος					

		Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος	2,62	-,01	,18	2,27	2,98
N		Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή	60	0	5	50	70
		Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή	60	0	5	50	70
		Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή	60	0	5	50	70
		Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων	60	0	5	50	70
		Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος	60	0	5	50	70
	Std. Deviation		Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή	,945	-,027	,135	,637
		Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή	1,300	-,015	,110	1,043	1,478
		Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή	1,248	-,022	,120	,976	1,436
		Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων	1,195	-,013	,090	,991	1,363
		Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος	1,427	-,017	,081	1,243	1,566
Total		Mean	Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή	4,25	,00	,10	4,05
	Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή		3,58	,00	,11	3,36	3,81
	Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή		3,80	,00	,12	3,57	4,04
	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων		2,17	,00	,11	1,96	2,38
	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος						

	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος	2,62	,00	,13	2,37	2,87
N	Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή	105	0	0	105	105
	Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή	105	0	0	105	105
	Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή	105	0	0	105	105
	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων	105	0	0	105	105
	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος	105	0	0	105	105
Std. Deviation	Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή	1,036	-,012	,094	,827	1,209
	Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή	1,207	-,009	,076	1,044	1,348
	Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή	1,228	-,012	,077	1,059	1,362
	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων	1,164	-,006	,059	1,043	1,278
	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος	1,333	-,009	,063	1,193	1,443

a. Unless otherwise noted, bootstrap results are based on 999 bootstrap samples

Πίνακας 5. 107 Μέσος Όρος των ερωτημάτων κλίμακας Likert σχετικά με το Φύλο Εκπαιδευτή

Παρατηρώντας τον πίνακα, διαπιστώνεται ο μέσος όρος του κάθε ερωτήματος για τους άντρες εκπαιδευτικούς και τις γυναίκες εκπαιδευτριες. Συγκεκριμένα, οι ερωτηθέντες εμφανίζουν υψηλότερους μέσους όρους στα ερωτήματα «Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή» (Mean=4), «Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή» (Mean=3,58) και «Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή» (Mean=3,49) για τους άντρες εκπαιδευτικούς, και χαμηλότερους μέσους όρους στα ερωτήματα «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος» (Mean=2,62)

και «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων» (Mean=2,24). Ακριβώς το ίδιο, και με την ίδια σειρά, ξεκινώντας από τους υψηλότερους μέσους όρους και καταλήγοντας στους χαμηλότερους, ισχύει και για τις γυναίκες εκπαιδύτριες. Δηλαδή, οι υψηλότεροι μέσοι όροι εμφανίζονται στα ερωτήματα «Αξιολόγηση περιεχομένου ομιλίας του εκπαιδευτή» (Mean=4,43), «Αξιολόγηση βλεμματικής επαφής του εκπαιδευτή» (Mean=3,97) και «Αξιολόγηση παραστατικών κινήσεων του εκπαιδευτή» (Mean=3,65) για γυναίκες εκπαιδύτριες και οι χαμηλότεροι στα ερωτήματα «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαρακτηριστικών εκπαιδευτικού περιβάλλοντος» (Mean=2,62) και «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω υπερβολικής ανησυχίας εκπαιδευομένων» (Mean=2,12).

Επομένως, οι αντιλήψεις των ερωτηθέντων οι οποίοι διαφωνούν ή συμφωνούν στα παραπάνω ερωτήματα συγκλίνουν, τόσο για τους άνδρες εκπαιδευτικούς όσο και για τις γυναίκες εκπαιδύτριες.

5.2.3. Απλή γραμμική παλινδρόμηση

Σύμφωνα με Αναστασιάδου (2013,σελ.143), «η γραμμική παλινδρόμηση χρησιμοποιείται για να περιγράψει την αιτιώδη σχέση ανάμεσα στις δύο μεταβλητές διότι οι τιμές της μιας μεταβλητής ερμηνεύουν τις τιμές της άλλης». Κλείνοντας το κεφάλαιο με την ποσοτική ανάλυση, θα μελετηθεί ένα μοντέλο απλής παλινδρόμησης με την εξής μορφή:

$$y = a + b_1x_1,$$

Συγκεκριμένα, η εξαρτημένη μεταβλητή και η ανεξάρτητη μεταβλητή είναι οι εξής:

y = «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή»

x_1 = «Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή»

Με την εξέταση των παραπάνω μεταβλητών στην απλή παλινδρόμηση, αναμένεται να προσδιοριστεί αν η μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή» προβλέπεται, σε σχέση με τιμές της ανεξάρτητης μεταβλητής «Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή». Ακόμα, αναμένεται να υπολογιστεί η σταθερά του μοντέλου και ο συντελεστής της ανεξάρτητης μεταβλητής, ο συντελεστής προσδιορισμού, η στατιστική σημαντικότητα της σταθεράς, του συντελεστή και

του μοντέλου και ο τυποποιημένος συντελεστής παλινδρόμησης. Για να εξεταστεί το μοντέλο απλής παλινδρόμησης, θα πρέπει να τηρούνται οι προϋποθέσεις της γραμμικότητας και της κανονικότητας. Υποτίθεται, για εκπαιδευτικούς σκοπούς, πως όλοι οι συνδυασμοί της εξαρτημένης μεταβλητής με την ανεξάρτητη, ικανοποιούν τις υποθέσεις αυτές και τοιουτοτρόπως συνεχίζεται η ανάλυση.

Ξεκινώντας από τον πίνακα συσχετίσεων (Πίνακας 5.108) στον οποίο διακρίνεται η συσχέτιση που υπάρχει ανάμεσα στην εξαρτημένη μεταβλητή του συγκεκριμένου μοντέλου με την ανεξάρτητη.

Correlations			
		Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμία υποστήριξης από τον εκπαιδευτή	Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή
Pearson Correlation	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμία υποστήριξης από τον εκπαιδευτή	1,000	-,712
	Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή	-,712	1,000
Sig. (1-tailed)	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμία υποστήριξης από τον εκπαιδευτή	.	,000
	Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή	,000	.
N	Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμία υποστήριξης από τον εκπαιδευτή	105	105
	Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή	105	105

Πίνακας 5. 108 Πίνακας Συσχετίσεων – Απλή Παλινδρόμηση

Αναλυτικά, προέκυψαν τα παρακάτω αποτελέσματα:

Η συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή» και «Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή» είναι ισχυρή ($0,7 < |0,712| < 0,8$), αρνητική ($-0,712 < 0$) και στατιστικά σημαντική ($\text{Sig}=0,000 < 0,01$).

Στον πίνακα 5.109 που ακολουθεί, είναι ορατό το Model Summary που δείχνει ότι το μοντέλο απλής παλινδρόμησης έχει συντελεστή προσδιορισμού, $R \text{ Square} = 0,507$. Αυτό σημαίνει ότι το 50,7% της μεταβλητότητας της εξαρτημένης μεταβλητής «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή» ερμηνεύεται από την ανεξάρτητη. Ο συντελεστής αυτός αποτελεί ένα μέτρο της δυνατής ικανότητας της παλινδρόμησης να προβλέψει την εξαρτημένη μεταβλητή y . Ο προσαρμοσμένος συντελεστής προσδιορισμού ισούται με $\text{Adjusted } R \text{ Square}=0,502$. Αυτό σημαίνει ότι το 50,2% της μεταβλητότητας της εξαρτημένης μεταβλητής «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή», έχοντας απομονώσει τους τυχαίους παράγοντες και επικεντρώνοντας την προσοχή στους παράγοντες διακύμανσης της ανεξάρτητης μεταβλητής, ερμηνεύεται από την ανεξάρτητη μεταβλητή. Αυτό το μέτρο είναι πιο αξιόπιστο από το προηγούμενο.

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,712 ^a	,507	,502	,855

a. Predictors: (Constant), Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή

Πίνακας 5. 109 Model Summary – Απλή Παλινδρόμηση

Συνέχεια παρακάτω με τον πίνακα ANOVA (Πίνακας 5.110), στον οποίο ενδιαφέρει να δοθεί βαρύτητα στο F και το significance . Όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα που προέκυψαν, το μοντέλο απλής γραμμικής παλινδρόμησης είναι στατιστικά σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 0,01, καθώς ισχύει ότι $\text{Sig.} = 0,000 < 0,01$. Επομένως, το μοντέλο που εξετάστηκε έχει καλή προσαρμογή, δηλαδή μπορεί να απεικονίσει σε μία ευθεία γραμμή τη σχέση μεταξύ της εξαρτημένης μεταβλητής και της ανεξάρτητης μεταβλητής της.

ANOVA ^a						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	77,486	1	77,486	105,970	,000 ^b
	Residual	75,314	103	,731		
	Total	152,800	104			

a. Dependent Variable: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμία υποστήριξης από τον εκπαιδευτή

b. Predictors: (Constant), Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή

Πίνακας 5. 110 ANOVA – Απλή Παλινδρόμηση

Σαν ένα συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει η παρούσα έρευνα σύμφωνα με τα παραπάνω, είναι πως όταν είναι γνωστή η αξιολόγηση του τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή τότε είναι δυνατόν να προβλεφθεί σε ποσοστό Adjusted R Square = 50,2% η αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή.

Επόμενη μελέτη, με τη σταθερά του μοντέλου και με το συντελεστή της ανεξάρτητης μεταβλητής. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν διακρίνονται στον πίνακα που ακολουθεί (πίνακας 5.111).

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized	t	Sig.
		B	Std. Error	Coefficients Beta		
1	(Constant)	5,224	,343		15,234	,000
	Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή	-,799	,078	-,712	-10,294	,000

a. Dependent Variable: Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμία υποστήριξης από τον εκπαιδευτή

Πίνακας 5. 111 Πίνακας Συντελεστών – Απλή Παλινδρόμηση

Αναλυτικά, η σταθερά (constant) ισούται με 5,224 και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 0,01 (Sig. = 0,000 < 0,01). Για το συντελεστή της ανεξάρτητης μεταβλητής, έχουμε το συντελεστή $b_1 = -0,779$ που είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 0,01 (Sig. = 0,000 < 0,01). Ο συντελεστής b, δηλώνει την μεταβολή που επέρχεται στην εξαρτημένη μεταβλητή «αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω χαμηλής αυτοεκτίμησης εκπαιδευομένων» για κάθε μονάδα αύξησης της ανεξάρτητης μεταβλητής.

Πιο συγκεκριμένα, για κάθε μονάδα αύξησης της ανεξάρτητης μεταβλητής «αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή», μειώνεται κατά 0,779 μονάδες η εξαρτημένη μεταβλητή «αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή». Επομένως, η μορφή που θα πάρει το μοντέλο απλής παλινδρόμησης, είναι η εξής:

$$y = 5,224 - 0,779x_1$$

Στον ίδιο πίνακα (Πίνακας 5.111), φαίνεται και ο τυποποιημένος συντελεστής παλινδρόμησης (Standardized Coefficient Beta), ο οποίος προσδιορίζει την αλλαγή σε όρους τυπικής απόκλισης στην εξαρτημένη μεταβλητή που θα δημιουργηθεί εάν αυξηθεί κατά μία τυπική απόκλιση η ανεξάρτητη μεταβλητή. Ο τυποποιημένος συντελεστής παλινδρόμησης βοηθάει να ταξινομηθεί η ανεξάρτητη μεταβλητή ως προς την ερμηνευτική της ικανότητα. Συγκεκριμένα, για την ανεξάρτητη μεταβλητή «Αξιολόγηση τρόπου ομιλίας του εκπαιδευτή», έχουμε Beta = -0,712, που σημαίνει ότι αν αυξηθεί κατά μια τυπική απόκλιση αυτή η μεταβλητή θα μειωθεί κατά 0,712 τυπικές αποκλίσεις η εξαρτημένη μεταβλητή «Αξιολόγηση εμποδίων επικοινωνίας λόγω αδυναμίας υποστήριξης από τον εκπαιδευτή».

Ολοκληρώνοντας την ανάλυση για την απλή παλινδρόμηση, μελετήθηκαν όλοι οι δείκτες και το συμπέρασμα είναι πως δημιουργήθηκε ένα, επιστημονικά αξιόπιστο, μοντέλο απλής γραμμικής παλινδρόμησης, το οποίο έχει υψηλό ερμηνευτικό ποσοστό (Adjusted R² = 60,2%), επομένως το μοντέλο αυτό μπορεί να γενικευτεί στον πληθυσμό.

Κεφάλαιο 6^ο: Συμπεράσματα - Συζήτηση – Προτάσεις

6.1 Συμπεράσματα

Η παρούσα εργασία, όπως αναφέρεται και στο τέταρτο κεφάλαιο, είχε ως σκοπό να εντοπίσει τι συμβαίνει στην επικοινωνία ανάμεσα στον εκπαιδευτή και στον εκπαιδευόμενο και ποια είναι τα εμπόδια που μπορεί να υπάρχουν. Πιο συγκεκριμένα, στόχος αυτής ήταν να μελετηθεί το πως επηρεάζεται η συμμετοχή των εκπαιδευομένων από τη λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία των εκπαιδευτών και κατ' επέκταση ποιες είναι οι συνέπειες στη διδασκαλία, ποια εμπόδια αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευόμενοι στην προσπάθεια επικοινωνίας τους με τους εκπαιδευτές και κατά πόσο η επικοινωνία και τα εμπόδια επικοινωνίας επηρεάζονται από το φύλο του εκπαιδευτή.

Προκειμένου να δοθεί απάντηση στα παραπάνω ερευνητικά ερωτήματα, κατηγοριοποιήθηκαν οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου σε τρεις άξονες. Ο πρώτος άξονας περιλάμβανε τις

αντιλήψεις των εκπαιδευομένων σχετικά με τη λεκτική επικοινωνία των εκπαιδευτών τους στο πλαίσιο που αυτή εκδηλώνεται, ο δεύτερος άξονας περιλάμβανε τις αντιλήψεις των εκπαιδευομένων για τη μη λεκτική επικοινωνία των εκπαιδευτών τους στο πλαίσιο που αυτή εκδηλώνεται και ο τρίτος άξονας περιλάμβανε τα εμπόδια στην επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτή εκπαιδευόμενου/νων όπως τα αντιλαμβάνονται οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι. Με βάση αυτούς τους άξονες θα παρουσιαστούν τα συμπεράσματα που προέκυψαν, ώστε να δοθούν απαντήσεις, ξεχωριστά για την κάθε περίπτωση. Στηριζόμενοι στους μέσους όρους που προέκυψαν για καθεμία από τις ερωτήσεις, θα απαντηθεί πού υπήρχε ο μεγαλύτερος βαθμός συμφωνίας, πού ο μεγαλύτερος βαθμός διαφωνίας και πού οι ερωτηθέντες ήταν ουδέτεροι, καθώς και ποιες ήταν οι διακυμάνσεις.

Ξεκινώντας από τη λεκτική επικοινωνία των εκπαιδευτών, σύμφωνα με τους πίνακες του κεφαλαίου 5 που αφορούν στα περιγραφικά στατιστικά της κάθε μεταβλητής, παρατηρήθηκε πως η μεγαλύτερη τιμή του μέσου όρου η οποία (όπως φαίνεται στην κωδικοποίηση του ερωτηματολογίου), δηλώνει έναν υψηλό βαθμό συμφωνίας και αφορά στο ερώτημα 7 για την αντίληψη που έχουν οι ερωτηθέντες εάν ο τρόπος που μιλάει ο εκπαιδευτής είναι υποστηρικτικός. Η μικρότερη τιμή του μέσου όρου η οποία δηλώνει έναν υψηλό βαθμό διαφωνίας, ή έναν χαμηλό βαθμό συμφωνίας αντίστοιχα, αφορά στο ερώτημα 13 για την αντίληψη που έχουν οι ερωτηθέντες εάν ο εκπαιδευτής χρησιμοποιεί ακατάλληλο λεξιλόγιο.

Σχετικά με το κατά πόσο μακριά από τη μέση τιμή κυμαίνονται οι απαντήσεις των ερωτηθέντων, τη μεγαλύτερη διακύμανση στα ερωτήματα που αφορούν τη λεκτική επικοινωνία του εκπαιδευτή, την παρουσιάζει το ερώτημα 17, δηλαδή οι αντιλήψεις των εκπαιδευομένων για το αν ο εκπαιδευτής χρησιμοποιεί δυσνόητο λεξιλόγιο και τη μικρότερη διακύμανση την παρουσιάζει το ερώτημα 18, δηλαδή οι αντιλήψεις των εκπαιδευομένων για το αν ο εκπαιδευτής λέει αστεία για να χαλαρώσει τους εκπαιδευόμενους.

Σε γενικές γραμμές, τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την ανάλυση των ερωτήσεων που αφορούν στη λεκτική επικοινωνία, είναι πως οι γραπτές σημειώσεις του εκπαιδευτικού δεν είναι απόλυτα κατανοητές, οι λέξεις κλειδιά στις παρουσιάσεις του χρησιμοποιούνται με περιορισμένη συχνότητα, η επιστημονική ορολογία δεν γίνεται πάντα κατανοητή με βάση την επεξήγηση που δίνει. Το λεξιλόγιο που χρησιμοποιεί είναι δυσνόητο, αλλά δεν είναι ακατάλληλο, δε λέει συχνά αστεία για να χαλαρώσει τους εκπαιδευόμενους, δε χρησιμοποιεί ειρωνικό λόγο και όταν κάποιος εκπαιδευόμενος λέει κάτι σχετικό με το μάθημα ο εκπαιδευτής δεν τον διακόπτει. Επίσης, σύμφωνα με τις αντιλήψεις των εκπαιδευομένων, οι εκπαιδευτές μιλούν με υποστηρικτικό τρόπο, τους ενθαρρύνουν να συμμετέχουν στο μάθημα και γενικότερα ενθαρρύνουν το διάλογο ανάμεσα σε αυτούς και στους εκπαιδευόμενους. Το

περιεχόμενο της ομιλίας των εκπαιδευτών προάγει την καλή επικοινωνία και παρόλο που στις παρουσιάσεις τους οι λέξεις κλειδιά είναι περιορισμένης συχνότητας, στις σημειώσεις τους τις χρησιμοποιούν.

Συνεχίζοντας με τη μη λεκτική επικοινωνία των εκπαιδευτών, παρατηρήθηκε πως η μεγαλύτερη τιμή του μέσου όρου η οποία δηλώνει έναν υψηλό βαθμό συμφωνίας αφορά στο ερώτημα 22 για την αντίληψη που έχουν οι ερωτηθέντες εάν ο εκπαιδευτής έχει ήρεμη έκφραση στο πρόσωπο. Η μικρότερη τιμή του μέσου όρου η οποία δηλώνει έναν υψηλό βαθμό διαφωνίας, ή έναν χαμηλό βαθμό συμφωνίας αντίστοιχα, αφορά στο ερώτημα 25 για την αντίληψη που έχουν οι ερωτηθέντες εάν ο εκπαιδευτής κάθεται απόμακρα στο έδρανο της αίθουσας.

Σχετικά με το κατά πόσο μακριά από τη μέση τιμή κυμαίνονται οι απαντήσεις των ερωτηθέντων, τη μεγαλύτερη διακύμανση στα ερωτήματα που αφορούν τη μη λεκτική επικοινωνία του εκπαιδευτή την έχει το ερώτημα 34, δηλαδή οι αντιλήψεις των εκπαιδευομένων εάν ο εκπαιδευτής επιδιώκει τη σωματική επαφή για να προσελκύσει τους και τη μικρότερη διακύμανση την παρουσιάζει το ερώτημα 25, για την αντίληψη που έχουν οι ερωτηθέντες εάν ο εκπαιδευτής κάθεται απόμακρα στο έδρανο της αίθουσας, το οποίο ερώτημα φαίνεται πως παρουσιάζει και την μικρότερη τιμή του μέσου όρου.

Κάποια γενικά σχόλια τα οποία θα ήταν σημαντικό να αναφερθούν σαν συμπεράσματα για τις ερωτήσεις που αφορούν στη μη λεκτική επικοινωνία είναι, πως ο εκπαιδευτής με την κίνησή του στο χώρο βοηθά τους εκπαιδευόμενους να παρακολουθήσουν το μάθημα χωρίς να παραβιάζει το χώρο τους, δεν κάθεται απόμακρα στο έδρανο. Η ομιλία του δεν είναι σιγανή ώστε να δυσκολεύει τους εκπαιδευόμενους να παρακολουθήσουν τη διδασκαλία, ούτε μονότονη και βαρετή. Έχει έναν δυνατό τόνο φωνής, ο οποίος δεν ενοχλεί τους εκπαιδευόμενους. Τηρεί κάποια διαστήματα σιωπής τα οποία βοηθούν τους εκπαιδευόμενους να σκεφτούν όλα όσα έχουν διδαχθεί και με τη 'βλεμματική' του επαφή τους βοηθά στην παρακολούθηση του μαθήματος. Ο εκπαιδευτής έχει μια ήρεμη έκφραση στο πρόσωπό του, κατά τη διάρκεια του μαθήματος χαμογελάει, δεν κάνει μορφασμούς ειρωνείας και δεν κάνει ακατάλληλες χειρονομίες. Όσον αφορά στην εμφάνισή του, αυτή συνάδει με την εικόνα που πρέπει να έχουν οι εκπαιδευτές στα ΙΕΚ και δεν έχει μια εκκεντρική εμφάνιση η οποία θα μπορούσε να αποσπά την προσοχή των εκπαιδευομένων από το μάθημα. Σχετικά με το αν ο εκπαιδευτής κάνει παραστατικές κινήσεις με τα χέρια του κατά τη διάρκεια του μαθήματος, αν κάνει μορφασμούς ή αν επιδιώκει τη σωματική επαφή προκειμένου να προσελκύσει το ενδιαφέρον τους, οι ερωτηθέντες έχουν κρατήσει μια ουδέτερη στάση και δεν έχουν δείξει μια προτίμηση είτε προς το να συμφωνήσουν είτε προς το να διαφωνήσουν.

Τέλος, τα εμπόδια επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου/ νων, αποτελούσε για την παρούσα έρευνα, ακόμη ένα βασικό σημείο. Παρατηρήθηκε λοιπόν, μέσα από την ανάλυση, πως η μεγαλύτερη τιμή του μέσου όρου αφορά στο ερώτημα 38 δηλαδή στην προσπάθεια ορισμένων μελών της ομάδας να ασκήσουν επιρροή και έλεγχο στα υπόλοιπα μέλη. Να σημειωθεί όμως, πως σε αυτόν τον άξονα των ερωτήσεων, η υψηλότερη τιμή δεν έφτανε στα επίπεδα υψηλού βαθμού συμφωνίας στο βαθμό που δηλώνει μια ουδέτερη στάση των ερωτηθέντων. Η μικρότερη τιμή του μέσου όρου η οποία δηλώνει έναν υψηλό βαθμό διαφωνίας, ή έναν χαμηλό βαθμό συμφωνίας αντίστοιχα, αφορά στο ερώτημα 46 δηλαδή στην απροθυμία των εκπαιδευόμενων να συνεργαστούν με άλλους για να μάθουν.

Σχετικά με το κατά πόσο μακριά από τη μέση τιμή κυμαίνονται οι απαντήσεις των ερωτηθέντων, τη μεγαλύτερη διακύμανση στα ερωτήματα που αφορούν τη μη λεκτική επικοινωνία του εκπαιδευτή την έχει το ερώτημα 47, δηλαδή στο γεγονός ότι δε χρησιμοποιούνται τα κατάλληλα υλικά και τη μικρότερη διακύμανση την παρουσιάζει το ερώτημα 45, δηλαδή η απροθυμία των εκπαιδευόμενων να μάθουν με νέες μεθόδους και τρόπους.

Στον τρίτο και τελευταίο άξονα του παρόντος ερωτηματολογίου, οι ερωτηθέντες δεν συμφώνησαν με σαφήνεια πως σε κάποιο ή κάποια από τα ερωτήματα τα οποία τέθηκαν, οφείλονται τα εμπόδια επικοινωνίας ανάμεσα σε εκπαιδευτή και σε εκπαιδευόμενο. Συγκεκριμένα, διαφώνησαν πως τα εμπόδια οφείλονται στη χαμηλή αυτοεκτίμηση των εκπαιδευόμενων, στην υπερβολική ανησυχία τους για την εικόνα που δίνουν ως εκπαιδευόμενοι, στην ανωτερότητα που δείχνουν άλλοι εκπαιδευόμενοι, στον φόβο αποδοκιμασίας τους από τους άλλους ή στο φόβο να εκφράσουν τα συναισθήματά τους, στην απροθυμία των εκπαιδευόμενων να μάθουν με νέες μεθόδους ή να συνεργαστούν με άλλους προκειμένου να μάθουν, στην έλλειψη ενημέρωσης από τους εκπαιδευτές για την πρόοδό τους ή στην άρνησή τους και στην αδυναμία τους να υποστηρίξουν τους εκπαιδευόμενους να μάθουν. Όσον αφορά στο αν τα εμπόδια επικοινωνίας οφείλονται στην προσπάθεια ορισμένων μελών να ασκήσουν επιρροή και να ελέγξουν κάποιους άλλους, στο φόβο των εκπαιδευόμενων να αποτύχουν, στη μη χρήση κατάλληλων υλικών, στην αξιολόγηση του εκπαιδευτή και στα χαρακτηριστικά τα οποία διαθέτει το εκπαιδευτικό περιβάλλον, οι ερωτηθέντες δεν έδειξαν μια σαφή προτίμηση συμφωνίας ή διαφωνίας, αντιθέτως κράτησαν μια ουδέτερη στάση.

Ολοκληρώνοντας αυτό το κεφάλαιο, δίνεται βάρος στο τελευταίο ερευνητικό ερώτημα, δηλαδή κατά πόσο η επικοινωνία και τα εμπόδια επικοινωνίας επηρεάζονται από το φύλο του εκπαιδευτή που επέλεξαν οι ερωτηθέντες και θα σχολιαστεί μέσα από συγκεκριμένες

διασταυρώσεις που πραγματοποιήθηκαν με κάποιες από τις ερωτήσεις και με το φύλο του εκπαιδευτή. Ένα γενικό συμπέρασμα που προέκυψε, είναι πως είτε πρόκειται για άντρες εκπαιδευτικούς είτε για γυναίκες εκπαιδευτριες, οι υψηλότεροι μέσοι όροι που δηλώνουν βαθμό συμφωνίας αφορούν στο περιεχόμενο ομιλίας του εκπαιδευτή, στη 'βλεμματική' επαφή του και στις παραστατικές του κινήσεις. Οι χαμηλότεροι μέσοι όροι που δηλώνουν βαθμό διαφωνίας αφορούν στο αν τα εμπόδια επικοινωνίας οφείλονται στα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος και στο αν οφείλονται στην υπερβολική ανησυχία εκπαιδευομένων. Επομένως, οι αντιλήψεις των ερωτώμενων οι οποίοι διαφωνούν ή συμφωνούν στα συγκεκριμένα ερωτήματα, συγκλίνουν, ανεξάρτητα από το φύλο του εκπαιδευτή.

6.2 Συζήτηση

Η εκπαίδευση ενηλίκων αποτελεί ένα συνεχώς αναπτυσσόμενο πεδίο τις τελευταίες δεκαετίες τόσο για την Ευρώπη όσο και για τη χώρα μας ως κράτος μέλος. Τα προγράμματα και οι δομές εκπαίδευσης ενηλίκων ακολουθούν τη νέα τάξη πραγμάτων την οποία καθορίζουν οι συνεχώς μεταβαλλόμενες κοινωνικο-οικονομικές και πολιτικές αλλαγές. Η συνεχής κατάρτιση των ενηλίκων είναι απαραίτητη, προκειμένου αυτοί να αυξάνουν και να ενισχύουν τα επαγγελματικά εφόδια και τις δεξιότητές τους ώστε να παραμένουν δυνητικά ενεργοί και να έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής στο ιδιαίτερα ανταγωνιστικό εργασιακό περιβάλλον.

Η κατάρτιση ενηλίκων μέσω των δομών Ι.Ε.Κ ακολουθεί, ως προς τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την εφαρμογή, τις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων και προσαρμόζεται στα χαρακτηριστικά και τις απαιτήσεις των εκπαιδευομένων. Οι εκπαιδευτές, ως συνδεδεμένος κρίκος υλοποίησης των προγραμμάτων, καλούνται να εμπνεύσουν την εμπιστοσύνη και να διευκολύνουν τη μάθηση σε κλίμα αλληλοσεβασμού. Η επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευομένων κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική κατά την εκπαιδευτική πράξη και καθορίζει την επίτευξη των στόχων, τόσο των προγραμμάτων όσο και της κάλυψης των αναγκών των εκπαιδευομένων.

Θεωρείται σημαντική η συζήτηση όσον αφορά στα ευρήματα γύρω από τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας εργασίας, σε σχέση με έρευνες που έχουν διεξαχθεί στη χώρα μας σε δομές εκπαίδευσης ενηλίκων και περιγράφουν τις αντιλήψεις των εκπαιδευομένων. Όσον αφορά στην συγκεκριμένη έρευνα, πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη το γεγονός ότι η

συμπλήρωση του ερωτηματολογίου και η περισυλλογή των απαντήσεων δεν έγινε με φυσική παρουσία των ερωτώμενων και των εκπαιδευτών τους ή του ερευνητή. Επίσης, δεν ζητήθηκε από τους ερωτώμενους να υποδείξουν το μάθημα του εκπαιδευτή στον οποίο αναφέρονται κατά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, γεγονός που τους απέτρεψε από οποιαδήποτε συναισθηματική εμπλοκή (φόβος για αξιοποίηση των αποτελεσμάτων σε βάρος του εκπαιδευτή) κατά τη συμπλήρωσή του. Με αυτό τον τρόπο, ενισχύθηκε η αντικειμενικότητα της έρευνας .

Όσον αφορά στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα, αναφορικά με το πώς η λεκτική και η μη λεκτική επικοινωνία επηρεάζει τη συμμετοχή των εκπαιδευόμενων και την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας, τα ευρήματα της έρευνας συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό με αντίστοιχη έρευνα του Ηλιόπουλου (2019) . Συγκεκριμένα, και στις δύο έρευνες οι εκπαιδευόμενοι, όσον αφορά στη λεκτική επικοινωνία, κρίνουν υποστηρικτική και ενθαρρυντική την ομιλία των εκπαιδευτών τους, προάγοντας την καλή επικοινωνία μεταξύ τους και δε χρησιμοποιούν λόγο που προσβάλλει τους εκπαιδευόμενους. Επιπλέον, τα αποτελέσματα των ερευνών συμφωνούν ότι οι εκπαιδευτές αποφεύγουν να διακόψουν τους εκπαιδευόμενους κατά την ώρα του μαθήματος όταν αυτοί μιλούν για θέματα σχετικά με το μάθημα. Επιπρόσθετα, στην έρευνα μας προέκυψε ότι υπάρχει δυσκολία στην κατανόηση της επιστημονικής ορολογίας των εκπαιδευόμενων και ότι το λεξιλόγιο παρόλο που πολλές φορές είναι δυσνόητο, δεν θεωρείται ακατάλληλο. Οι λέξεις κλειδιά χρησιμοποιούνται περισσότερο στις σημειώσεις των εκπαιδευτών απ' όσο στις παρουσιάσεις τους. Οι παραπάνω δυσκολίες, ενδέχεται να οφείλονται στην απουσία του ενιαίου εκπαιδευτικού υλικού (διατίθεται μόνο οδηγός σπουδών) από τη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης. Το γεγονός αυτό οδηγεί τους εκπαιδευτές μεμονωμένα να αναζητούν βιβλιογραφικές πηγές κατά βούληση, οι οποίες δεν είναι εγκεκριμένες και πολλές φορές ενδέχεται να είναι ακατάλληλες προς κατανόηση του θεωρητικού πλαισίου (Ματούση και συν., 2014).

Ως προς τη μη λεκτική επικοινωνία, τα αποτελέσματα και των δύο ερευνών συμπίπτουν ως προς την καταλληλότητα της εμφάνισης των εκπαιδευτών, (η οποία δεν τους αποσπά την προσοχή από το μάθημα), ως προς την συνήθεια να κινούνται στο χώρο και να μην κάθονται απόμακρα στο έδρανο, χωρίς ταυτόχρονα να παραβιάζουν τον προσωπικό χώρο των εκπαιδευομένων. Έχουν ήρεμη έκφραση στο πρόσωπο και με τη 'βλεμματική' επαφή ενισχύουν την παρακολούθηση του μαθήματος. Στην παρούσα έρευνα επιπρόσθετα, σημειώνεται η καταλληλότητα του τόνου της φωνής του εκπαιδευτή και τα διαστήματα σιωπής που επιτρέπουν την επεξεργασία και κατανόηση των όσων διδάσκονται.

Όσον αφορά στο δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, το οποίο αναφέρεται στα εμπόδια στην επικοινωνία που εντοπίζουν οι εκπαιδευόμενοι στην επικοινωνία με τους εκπαιδευτές τους, τα συμπεράσματα της έρευνας συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό με τα αποτελέσματα έρευνας της Σελεβίστα (2018). Διαπιστώνεται ότι και στις δύο έρευνες οι εκπαιδευόμενοι διαφώνησαν στο ότι τα εμπόδια επικοινωνίας οφείλονται στη χαμηλή αυτοεκτίμησή τους, την ανησυχία για την 'αυτοεικόνα τους και το φόβο της αποδοκιμασίας τους από τους άλλους. Επίσης, διαφωνούν στο ότι ο φόβος της έκφρασης των συναισθημάτων, ο φόβος της αποτυχίας και η απροθυμία να συνεργαστούν με νέους τρόπους, όπως επίσης στην έλλειψη ενημέρωσης από τους εκπαιδευτές για την πρόοδό τους ή στην άρνησή τους και στην αδυναμία τους να υποστηρίξουν τους εκπαιδευόμενους να μάθουν, αποτελούν εμπόδια στην επικοινωνία. Αναφορικά με το αν τα εμπόδια επικοινωνίας οφείλονται στην προσπάθεια ορισμένων μελών να ασκήσουν επιρροή και να ελέγξουν κάποιους άλλους, στο φόβο των εκπαιδευόμενων να αποτύχουν, στη μη χρήση κατάλληλων υλικών, στην αξιολόγηση του εκπαιδευτή και στα χαρακτηριστικά τα οποία διαθέτει το εκπαιδευτικό περιβάλλον, οι ερωτηθέντες στην έρευνα έδειξαν ουδέτερη στάση ως προς τις προτιμήσεις τους. Στα αντίστοιχα ερωτήματα της έρευνας Σελεβίστα, (2018) οι απόψεις των εκπαιδευόμενων συγκλίνουν σε μεγάλο βαθμό.

Σχετικά με το τρίτο και τελευταίο ερευνητικό ερώτημα, κατά πόσο η επικοινωνία και τα εμπόδια επικοινωνίας επηρεάζονται από το φύλο του εκπαιδευτή, οι αντιλήψεις των ερωτώμενων οι οποίοι διαφωνούν ή συμφωνούν σε συγκεκριμένα ερωτήματα τα οποία διασταυρώθηκαν, συγκλίνουν, ανεξάρτητα από το φύλο του εκπαιδευτή, ενώ δεν εντοπίστηκαν αντίστοιχα ευρήματα σε σχετικές έρευνες.

6.3 Προτάσεις

Η Εκπαίδευση και Κατάρτιση Ενηλίκων αποτελεί πρωταρχικό στόχο της Ε.Ε. σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά κείμενα. Στόχος είναι η προσωπική ολοκλήρωση και η επαγγελματική εξέλιξη. Σημαντικός φορέας συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στη χώρα μας, όπως διαπιστώθηκε, αποτελούν τα Ι.Ε.Κ., δημόσια και ιδιωτικά, τα οποία ακολουθούν την επαγγελματική ροή της χώρας και καλύπτουν μέρος της ζήτησης για εργασία. Αυτό γίνεται κυρίως σε εγχώρια κλίμακα, παρέχοντας ταυτόχρονα τη δυνατότητα για απόκτηση πιστοποίησης επιπέδου 5 Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π κατόπιν εξετάσεων με διεθνή αναγνώριση.

Η προσφορά τους, όπως γίνεται αντιληπτό, είναι ιδιαίτερα σημαντική στην επαγγελματική κατάρτιση, για το λόγο αυτό έχει ενδιαφέρον να διερευνηθεί σε βάθος η αποτελεσματικότητά

τους, όσον αφορά στην επικοινωνία εντός των δομών προς κάθε κατεύθυνση, προκειμένου να εντοπιστούν εμπόδια που δυσκολεύουν την υλοποίηση των στόχων που εξυπηρετούν.

Αξιίζει να σημειωθεί, πριν από τη διατύπωση των προτάσεων, ότι οι εκπαιδευτές στη εκπαίδευση ενηλίκων, όχι μόνο σε δομές Ι.Ε.Κ, είναι κυρίως ωρομίσθιοι εργαζόμενοι με εξάμηνες συμβάσεις και η ζήτησή τους ανά ειδικότητα, εξαρτάται από τα τμήματα που δημιουργούνται ανά εξάμηνο.

Η παρούσα έρευνα, δύναται να χρησιμοποιηθεί από τη Γ.Γ.Δ.Β.Μ., προκειμένου να εντοπιστούν τα σημεία στα οποία η επικοινωνία εκπαιδευτή και εκπαιδευομένων στην εκπαίδευση ενηλίκων, ενδέχεται να μην έχει τα επιθυμητά αποτελέσματα για το πρόγραμμα και τους σκοπούς που εξυπηρετεί. Όπως διαπιστώθηκε, κατόπιν της παρούσας έρευνας πιθανή δυσαρέσκεια των εκπαιδευομένων ως προς την επεξήγηση και κατανόηση της επιστημονικής ορολογίας να οφείλεται στην έλλειψη εγκεκριμένων εγχειριδίων. Για το λόγο αυτό, προτείνεται προέκταση της παρούσας με περαιτέρω έρευνα σε περισσότερες δομές, προκειμένου να επιβεβαιωθούν τα παραπάνω ευρήματα.

Η προέκταση θα μπορούσε να συμπεριλάβει την άποψη όχι μόνο των εκπαιδευομένων αλλά και εκείνη των εκπαιδευτών και διευθυντών των δομών εκπαίδευσης ενηλίκων. Συνδυάζοντας ποσοτική και ποιοτική έρευνα μπορούν να προκύψουν αξιόλογα αποτελέσματα.

Η καταγραφή των απόψεων των αποφοίτων των δομών εκπαίδευσης ενηλίκων για την αποτελεσματικότητα ως προς την υλοποίηση των στόχων που οι ίδιοι έθεσαν θα μπορούσε να διερευνηθεί και μέσω ποιοτικής έρευνας.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει ενδεχόμενη μελλοντική διερεύνηση του Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ μέσω των διευθύνσεων των εκπαιδευτικών μονάδων, για επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτών σε θέματα επικοινωνίας και διαχείρισης τάξης ενηλίκων εκπαιδευομένων.

Η γεωγραφική διεύρυνση του δείγματος σε όλη τη χώρα, συνίσταται για καθεμία από τις παραπάνω περιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένης και της συγκεκριμένης έρευνας .

Τέλος, προτείνεται η επιμόρφωση των εκπαιδευτών ενηλίκων, πέραν των εξετάσεων πιστοποίησης, με μέριμνα του Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ, σε θέματα αναφορικά με τη σημασία της επικοινωνίας κατά την εκπαιδευτική διαδικασία των ενηλίκων εκπαιδευομένων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, θα είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι ώστε να διαχειρίζονται αποτελεσματικά την επικοινωνία των ομάδων και τα εμπόδια που δύναται να προκύψουν.

Το εγχείρημα της διερεύνησης ενός τόσο σοβαρού και σύνθετου πεδίου, όπως αυτό της επικοινωνίας στη δια βίου εκπαίδευση ενηλίκων, ευχόμαστε να εμπνεύσει και άλλους ερευνητές, ώστε και αυτοί με τη σειρά τους να προσθέσουν νέα ερευνητικά ευρήματα, συμβάλλοντας στη διαρκή αναβάθμιση του πεδίου της εκπαίδευσης των ενηλίκων.

Βιβλιογραφία

Αθανασίου, Α., Μπαλντούκας, Α., Παναούρα, Ρ. (2014). *Εγχειρίδιο προς Εκπαιδευτές Ενηλίκων. Βασικές Αρχές Διδασκαλίας Ενηλίκων που Ανήκουν σε Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού*. Λευκωσία: Πανεπιστήμιο Frederick.

Αθανασούλα-Ρέππα, Α. (1999). *Η επικοινωνία στον εκπαιδευτικό οργανισμό*. Στο Α. Αθανασούλα-Ρέππα, Σ.-Σ. Ανθοπούλου, Σ. Κατσουλάκης & Γ. Μαυρογιώργος, *Διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού* (Τόμος Β', σελ.141). Πάτρα: ΕΑΠ.

Αϊβαλιώτη, Ε., (2019). *Τα χαρακτηριστικά του «καλού» εκπαιδευτή ενηλίκων: η σκοπιά των εκπαιδευομένων*. Πάτρα: ΕΑΠ.

Αναστασιάδου, Δ., Σ. (2012). *Στατιστική και Μεθοδολογία Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες*. Αθήνα: Κριτική.

Ανδρεαδάκης, Ν., Καρανικόλα, Ζ., Κόνσολας, Μ., & Παναγιωτόπουλος, Γ. (2019). *Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Angelaki, C.& Mavroidis, I. (2013). *Communication and Social Presence: The Impact on Adult Learners' Emotions in Distance Learning*. *European Journal of Open Distance and e-learning*, 16(1),87. Ανακτήθηκε από: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1017420.pdf> (27/8/2020)

Αρβανιτίδου, Α., & Θεοδώρου, Μ. (2011). *Οργανωσιακή Επικοινωνία*. Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό ίδρυμα Κρήτης.

Argyle, M. & Trower, P. (1981). *Πρόσωπο με πρόσωπο. Τρόποι Επικοινωνίας* (μτφ. Σόλμαν Μ.) Αθήνα: Ψυχογιός.

Βαϊκούση και συν. (2008). *Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Εκπαιδευτικές μέθοδοι ομάδα εκπαιδευομένων*. (Τόμος Δ). Πάτρα :Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Βεργίδης, Δ., & Καραλής, Θ. (2004). «*Τυπολογίες και στρατηγικές στην Εκπαίδευση Ενηλίκων*». Εκπαίδευση Ενηλίκων, 2, 11-16.

Βεργίδης, Δ., & Πρόκου, Ελ. (2005). *Σχεδιασμός, Διοίκηση, Αξιολόγηση Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Στοιχεία Κοινωνικό-Οικονομικής Λειτουργίας και Θεσμικού Πλαισίου*. Τόμος Α. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Burgoon, J. K. (1985α). *Nonverbal signals*. Στο Knapp, M., L., & Miller, G., R.(Επμ.), *Handbook of Interpersonal Communication*. Newbury Park, CA: Sage.

Γαλάνης, Π. (2013). *Εγκυρότητα και αξιοπιστία των ερωτηματολογίων στις επιδημιολογικές μελέτες*. Αθήνα: Archives of Hellenic Medicine. 30(1),97–100.

Γιάννου, Β. (2013). *Μη λεκτική επικοινωνία εκπαιδευτικού μαθητή. Η επίδραση του φύλου του εκπαιδευτικού στη μη λεκτική επικοινωνία του με μαθητές – μαθήτριες*. Αθήνα: Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο.

Γιωτόπουλος, Γ. (2019). *Κριτική σκέψη και τέχνες στην Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Πάτρα: Το Δόντι.

Courau, S. (2014). *Τα βασικά εργαλεία του Εκπαιδευτή Ενηλίκων*. Αθήνα: Μεταίχμιο

Council of the European Union. (2011) *Council Resolution on a renewed European agenda for adult learning* OJ C 372, 20.12.2011, p. 1–6. Ανακτήθηκε από: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32011G1220\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32011G1220(01)) (15/8/2020).

Creswell, J. (2015). *Η Έρευνα στην Εκπαίδευση. Σχεδιασμός Διεξαγωγή και Αξιολόγηση Ποσοτικής και Ποιοτικής Έρευνας*. Στο Τσορμπατζούδης, Χ.(επμ.) Αθήνα: Ίων.

Dubrin, A., (2004). *Γενικές Αρχές Management*. Αθήνα: Έλλην.

ΕΚΔΙΒΙΜ Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Δια Βίου Μάθησης. Ανακτήθηκε από: <http://www.gsae.edu.gr/el/epaggelmatiki-katartisi/i-e-k-institoyta-epaggelmatikis-katartisis/mathe-gia-ta-institoyta-epaggelmatikis-katartisis> (10/8/2020).

ΕΟΠΠΕΠ Ανακτήθηκε από : <https://www.eoppep.gr/index.php/en/how-to-en/2-uncategorised/130-legal-framework-iie> (5/8/2020).

Ε.Ε, (2020). *Εκπαίδευση και κατάρτιση*. Ανακτήθηκε από: https://ec.europa.eu/education/node_el (27/9/2020)

ETF Mission. (2020). Ανακτήθηκε από : <https://www.etf.europa.eu/en/about/mission-planning> (9/8/2020).

Flisi, S., Goglio, V.& Meroni, E. (2014). *Monitoring the Evolution of Education and Training Systems: A Guide to the Joint Assessment Framework*. JRC Technical Reports. European Commission. Ανακτήθηκε: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC91809/jaf%20handbook.pdf> (6/8/2020).

- Frymier, B. A., (2005). *Students' Classroom Communication Effectiveness*. DOI: 10.1080/01463370500089896
- Goleman, D. (2009). *Η συναισθηματική νοημοσύνη στο χώρο της εργασίας* (μτφ. Μεγαλούδη Φ.). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Ηλιόπουλος, Α. (2019). *Αντιλήψεις εκπαιδευομένων στα Δημόσια ΙΕΚ Αχαρνών και Μεταμόρφωσης Αττικής για την λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία των εκπαιδευτών τους*. Πάτρα: ΕΑΠ.
- Haggarty, L., & Postlethwaite, K. (2002). *Strategies for improving communication between teachers and school students about learning: a university/school collaborative research project*. *Educational Action Research*, 10(3), p.454. Ανακτήθηκε: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09650790200200195> (27/8/2020).
- Hiemstra, R., & Sisco, B. (1990). *Individualizing instruction for adult learners: Making learning personal, powerful, and successful*. San Francisco : Jossey - Bass.
- Jarvis, Peter. (2004). *Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση, Θεωρία και πράξη* (μτφ. Μανιάτη Α.). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Καλύβα-Ράπτη, Α. (2016). *Η επίδραση της μη λεκτικής συμπεριφοράς στην επικοινωνία εκπαιδευτή και εκπαιδευομένων στην εκπαίδευση ενηλίκων: η περίπτωση του 2^{ου} εσπερινού ΕΠΑΛ Περιστερίου*. Αθήνα: ΕΑΠ.
- Καραγεώργος, Δ. (2002). *Μεθοδολογία έρευνας στις επιστήμες της αγωγής. Μια διδακτική προσέγγιση*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Κόκκος, Α., Λιοναράκης, Α. (1998). *Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Σχέσεις Διδασκόντων και διδασκομένων*. Τόμος Β. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Ανακτήθηκε από: https://mooc.eap.gr/assetv1:HOU+MOOC_ODL+2015_E1+type@asset+block@add_mat_tomos_b_kokkos.pdf. (3/8/2020).
- Κόκκος, Α. (1999). *Το πεδίο, Οι αρχές μάθησης, Οι συντελεστές*. Πάτρα: ΕΑΠ
- Κόκκος, Α. (2000). *Ο Μετασχηματισμός των Στάσεων και ο Ρόλος του Εμπυχωστή*. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών & Μέντωρ.
- Κόκκος, Α. (2005^α). *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ανιχνεύοντας το πεδίο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κόκκος, Α. (2008). *Εκπαίδευση Εκπαιδευτών Ενηλίκων*. Στο Κουτρούμπα, Κ. (επιμ.). Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Εκπαιδευτικό υλικό.

- Κόκκος, Α.(2017). *Εκπαίδευση Ενηλίκων*. (Τεύχος 40). Αθήνα: Επιστημονική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Κονδυλάκη, Α. (2004). *Η συμβουλευτική στην κοινωνική εργασία. Δεξιότητες επικοινωνίας και τεχνικές παρέμβασης*. Αθήνα: Μετασπουδή .
- Kolb, Y. A.,& Kolb, A. D. (2011). *Experiential Learning Theory: A Dynamic, Holistic Approach to Management Learning, Education and Development*. DOI: 10.4135/9780857021038.n3
- Μάγος, Κ., Αγγελή, Α. (2005). *Η εκπαίδευση ενηλίκων σε μια κοινωνία ζωντανή, σε μια κοινωνία που αλλάζει συνεχώς: Μια συνέντευξη του καθηγητή Alan Rogers*. Εκπαίδευση Ενηλίκων, 4, σελ.33-36.
- Ματούση, Μ., Σαρακινιώτη, Α. & Τσατσαρώνη, Α. (2014). *Μεταξύ Δευτεροβάθμιας και Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Ι.Ε.Κ.: Δικαίωμα στη γνώση ή ευκαιρία στη δια βίου μάθηση; 7^ο Συνέδριο Ιστορίας της Εκπαίδευσης: «Ποια γνώση έχει την πιο μεγάλη αξία; ιστορικές-συγκριτικές προσεγγίσεις», 27-30 Ιουνίου 2014, (σσ. 34-46). Πάτρα: Ιστορικό Αρχείο του Π.Τ.Δ.Ε Πανεπιστημίου Πατρών.*
- Mezirow, J. (1991). *Transformative Dimentions of Adult Learning*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Mezirow, J. (2007). *Η Μετασχηματίζουσα Μάθηση* (μτφ. Κουλαουζήδης Γ.).Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Moorhead, G.,& Griffin, R. (1995). *Organizational behavior: managing people and organizations*. Boston, Toronto: Houghton Mifflin.
- Παπαθανασίου, Μ. (2009). *Τα Εμπόδια στη Μάθηση των Ενηλίκων Εκπαιδευόμενων. Η Περίπτωση των Επιμορφωτικών Προγραμμάτων για Νηπιαγωγούς για το Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα*. Πάτρα: ΕΑΠ.
- Παυλάκης, Μ. (2013). *Επικοινωνία & δυναμική της ομάδας*. Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης. Ανακτήθηκε από: <https://www.openbook.gr/epikoinonia-kai-dynamiki-tis-omadas/> (16/8/2020).
- Πρόκου, Ε. (2004). *Παγκοσμιοποίηση, Κοινωνία της γνώσης και Δια Βίου Μάθηση*. Εκπαίδευση Ενηλίκων,9.
- Pease, A. (2006). *The Definitive Book of Body Language* (μτφ. Μαστακούρης Θ.). Στο Ηλιοπούλου Β. (επιμ.). Αθήνα: ΕΣΟΠΤΡΟΝ.
- Robson, C. (2010). *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου*. Αθήνα:Gutenberg.
- Rogers, A. (1999). *Η Εκπαίδευση Ενηλίκων* (μτφ. Μ. Παπαδοπούλου & Μ. Τόμπρου). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Σελεβίστα, Μ.,Χ. (2018). *Διερεύνηση της επικοινωνίας μεταξύ διδασκόντων και διδασκομένων στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Έρευνα σε δομές Εκπαίδευσης Ενηλίκων της Π.Ε Αιτωλοακαρνανίας*. Πάτρα: ΕΑΠ.

- Σταμάτης, Π. (2013). *Επικοινωνία στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Διάδραση.
- Satir V. (1976). *Ανθρώπινη Επικοινωνία* (μτφ. Ντούργα Α.). Αθήνα: Δίοδος.
- Schermerhorn, J.R. (2010). *Introduction to Management* (μτφ. Ανθρωπέλος Μ. & Ξεσφίγγη Σ.).Κύπρος: Broken Hill Publishers Ltd.
- Skiba, R. (2020). *Incorporating Adult Learning Principles in High-Risk Equipment Operation Training*. Ανακτήθηκε: <https://doi.org/10.5539/ies.v13n10p60> (08/10/2020)
- Tennant, M. (1997). *Psychology and Adult Learning, 2nd Edition*. London: Routledge.
- Verderber, R. (1998). *Η Τέχνη της επικοινωνίας* (μτφ. Ν. Σαρρής). Αθήνα: Ιων.
- Φωτεινός, Δ., Σιμενή, Π. & Παπαδάκης, Ν.(2017). *Εκπαίδευση και εκπαιδευτική μεταρρύθμιση: ιστορικό-συγκριτικές προσεγγίσεις* (Τιμητικός τόμος Σήφη Μπουζάκη). Αθήνα: Gutenberg. Ανακτήθηκε:<https://9b9ec758578b3ee0d46b305404f9eb35eaf4130aa2d106c6a91c.ssl.cf3.rackcdn.com/636/articles/9522/files/p1cmf9rpnqnssqsfms6hb91sks5.pdf> (25/8/2020).
- Χατζησταμάτης, Κ.Β. (2012). *Εμπόδια στη Μάθηση Ενηλίκων. Βασικές Παραδοχές και πιθανά Εμπόδια στην Εφαρμογή της θεωρίας του Mezirow*. Αθήνα: ΕΑΠ.

Ερωτηματολόγιο διερεύνησης αντιλήψεων σπουδαστών για την λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία των εκπαιδευτών τους και των εμποδίων που τη δυσχεραίνουν

Αγαπητοί εκπαιδευόμενοι/-νες,

Το παρόν ερωτηματολόγιο απευθύνεται σε ενήλικους εκπαιδευόμενους που φοιτούν σε δομές ΙΕΚ και αποτελεί το ερευνητικό εργαλείο στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας, του Μεταπτυχιακού Προγράμματος σπουδών "Διοίκηση στην Εκπαίδευση" Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών με τίτλο : «Λεκτική - Μη λεκτική Επικοινωνία Εκπαιδευτή Εκπαιδευομένων στην εκπαίδευση ενηλίκων, η περίπτωση των ΙΕΚ».

Στόχος της έρευνάς μου είναι να διερευνηθεί από πλευράς εκπαιδευομένων η επικοινωνία που αναπτύσσεται μεταξύ εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων στο πλαίσιο της διδακτικής πρακτικής, καθώς και τα πιθανά εμπόδια που την δυσχεραίνουν.

Θα χρειαστεί για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου να σκεφτείτε τυχαία έναν εκπαιδευτή/τρια του εξαμήνου φοίτησής σας για τον οποίο δεν θα ζητηθούν στοιχεία πέραν του φύλου.

Το ερωτηματολόγιο είναι ΑΝΩΝΥΜΟ και τα αποτελέσματά του θα χρησιμοποιηθούν μόνο για ερευνητικούς σκοπούς. Η συμπλήρωσή του είναι προαιρετική και παρακαλώ να συμπληρωθούν με προσοχή και ειλικρίνεια τόσο τα ατομικά στοιχεία που ζητούνται όσο και τα τρία μέρη Α,Β και Γ. Για την συμπλήρωσή του θα χρειαστούν 5 περίπου λεπτά και με το πέρας της έρευνας η πρόσβαση στα αποτελέσματα θα είναι ελεύθερη για μελέτη.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τον χρόνο και την πολύτιμη συνεργασία.

Με εκτίμηση,
Αλεξανδροπούλου Δήμητρα
Εκπαιδύτρια Ενηλίκων
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Πανεπιστημίου Πατρών

Ατομικά στοιχεία Εκπαιδευόμενου

1. 1.Φύλο *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Άνδρας
 Γυναίκα

2. 2.Ηλικία *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 18-25
 26-35
 άνω των 35 ετών

3. 3.Ειδικότητα φοίτησης *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης - Αρχιμάγειρας (Chef)
 Τεχνικός Αρτοποιός & Ζαχαροπλαστικής
 Στέλεχος Τεχνολογίας & Ελέγχου Τροφίμων & Ποτών
 Σύγχρονες Τεχνικές Γαστρονομίας
 Σύγχρονες Τεχνικές Ζαχαροπλαστικής
 Σύγχρονες Τεχνικές & Εφαρμογές Αρτοποιίας
 Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας
 Στέλεχος Διοίκησης & Οικονομίας στον Τομέα Τουρισμού
 Τουριστικός Συνοδός
 Κυβερνήτης Σκαφών Αναφυχής
 Στέλεχος Υπηρεσιών Αερομεταφοράς
 Τεχνικός Αγροτουρισμού
 Θρησκευτικός Τουρισμός & Προσκυνηματικές Περιηγήσεις
 Professional Butler Course
 Επαγγελματίας Sommelier
 Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας
 Τεχνικός Μηχανοτρονικής
 Τεχνικός Ανελκυστήρων
 Τεχνικός Μηχανικός Θερμικών Εγκαταστάσεων & Μηχανικός Τεχνολογίας Πετρελαίου & Φυσικού Αερίου
 Τεχνικός Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων
 Τεχνικός Αυτοματισμών
 Εκπαιδευτής Υποψηφίων Οδηγών, Αυτοκινήτων & Μοτοσικλετών
 Τεχνικός Συντήρησης & Επισκευής Γεωργικών Μηχανημάτων
 Executive Mechatronics
 Τεχνικός Αισθητικής Τέχνης & Μακιγιάζ

- Τεχνικός Θεάτρου Μακιγιάζ & Θεατρικών Κομμώσεων
- Τεχνικός Κομμωτικής Τέχνης
- Τεχνικός Τεχνολογίας Ενδύματος & Υποδήματος - Σχεδιαστής Μόδας
- Τεχνικός Αισθητικός Ποδολογίας - Καλλωπισμού Νυχιών & Ονυχοπλαστικής
- Στέλεχος Θαλασσοθεραπείας/ Λουτροθεραπείας - SPA
- Master Hair Techniques
- Αισθητική Προσώπου & Σώματος - Νέες Τεχνολογίες
- Fashion Media & Lifestyle Expert
- Βοηθός Φυσικοθεραπείας
- Προπονητής Αθλημάτων
- Βοηθός Εργοθεραπείας
- Διασώστης - Πλήρωμα Ασθενοφόρου
- Βοηθός Φαρμακείου
- Τεχνικός Φαρμάκων - Καλλυντικών & Παρεμφερών Προϊόντων
- Στέλεχος Διατροφής & Διαιτολογίας
- Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας
- Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας
- Βοηθός Οδοντικής Τεχνολογίας
- Βοηθός Νοσηλευτικής Χειρουργείου
- Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας
- Βοηθός Νοσηλευτικής Ογκολογικών Παθήσεων
- Βοηθός Νοσηλευτικής Ατόμων με Ειδικές Παθήσεις
- Βοηθός Ιατρικών Εργαστηρίων
- Βοηθός Ραδιολογίας & Ακτινολογίας
- Βοηθός Νοσηλευτικής Μαιευτικής
- Βοηθός Οδοντιατρείου
- Sports Science & Fitness
- Εξειδίκευση στην Κλινική Αποκατάσταση & Υδροθεραπεία

- Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής
- Τεχνικός Λογισμικού Η/Υ
- Τεχνικός Ραδιοηλεκτρικών & Ηλεκτροακουστικών Διατάξεων
- Τεχνικός Ιατρικών Οργάνων
- Τεχνικός Η/Υ
- Τεχνικός Δικτύων & Τηλεπικοινωνιών
- Στέλεχος Διοίκησης & Οικονομίας
- Στέλεχος Εμπορίας ,Διαφήμισης & Προώθησης Προϊόντων
- Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον τομέα της Ναυτιλίας
- Στέλεχος Μηχανογραφημένου Λογιστηρίου - Φοροτεχνικού Γραφείου
- Στέλεχος Υπηρεσιών Εφοδιαστικής Αλυσίδας - Logistics
- Στέλεχος Διοίκησης & Οικονομίας στον Τομέα της Αγροτικής Οικονομίας
- Στέλεχος Ασφαλείας Προσώπων & Υποδομών
- Γραφιστική Εντύπου & Ηλεκτρονικών Μέσων
- Τεχνικός Κινούμενης Εικόνας - Ηλεκτρονικής Σχεδίασης
- Εσωτερική Αρχιτεκτονική Διακόσμηση & Σχεδιασμός Αντικειμένων
- Τεχνικός Δομικών Έργων & Γεωπληροφορικής
- Τέχνη Φωτογραφίας
- Τεχνικός Τεχνολογικών Εφαρμογών & Εγκαταστάσεων σε Έργα Τοπίου & Περιβάλλοντος
- Εφαρμοσμένες Τέχνες Χορού
- Μουσική - Τραγούδι
- Τέχνη Σκηνοθεσίας
- Εικονοληψία
- Χειριστής Συνάρμωσης Εικόνας
- Οργανωτικός Συντονιστής Παραγωγής
- Τηλεοπτικός Παραγωγός
- Τέχνη Σεναριογραφίας
- Σκηνογραφία - Ενδυματολογία

- Τεχνικός Βιολογικής & Οργανικής Γεωργίας
- Τεχνικός Αμπελουργίας & Οινολογίας
- Διαχειριστής Γεωργοκτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων
- Τεχνικός Δενδροκομίας & Εναλλακτικών Δενδρωδών Καλλιεργειών
- Στέλεχος Διοίκησης & Οικονομίας στον τομέα της Αγροτικής Οικονομίας
- Τεχνικός Γαλακτοκομίας - Τυροκόμος
- Τεχνικός Μελισσοκομίας
- Τεχνικός Θερμοκηπίων & Καλλιεργειών υπό Κάλυψη
- Επιλογή 90

4. 4.Εξαμήνου φοίτησης *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Α
 Β
 Γ
 Δ

5. 5.Επιλέξτε φύλο εκπαιδευτή/τριας (σκεφτείτε έναν οποιονδήποτε εκπαιδευτή/τρια του εξαμήνου φοίτησής σας για τον οποίο/την οποία θα συμπληρώσετε τη συνέχεια του ερωτηματολογίου) *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Άνδρας
 Γυναίκα

Α Μέρος :
Αντιλήψεις
εκπαιδευομένων
για την λεκτική
επικοινωνία των
εκπαιδευτών
τους

Παρακαλώ σημειώστε τον αριθμό που αντανακλά καλύτερα το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σας με κάθε μια από τις προτάσεις που ακολουθούν.Όσο πιο πολύ διαφωνείτε με μια πρόταση, τόσο η απάντησή σας θα πλησιάζει το «1». Αντίθετα, όσο πιο πολύ συμφωνείτε, τόσο η απάντησή σας θα πλησιάζει το «5»

Διαφωνώ Απόλυτα = 1 Διαφωνώ λίγο= 2 Ούτε
συμφωνώ ούτε διαφωνώ = 3
Συμφωνώ λίγο = 4 Συμφωνώ Απόλυτα =5

6. 6.Οι γραπτές σημειώσεις του/της είναι κατανοητές *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

7. 7.Ο τρόπος που μιλάει είναι υποστηρικτικός *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

8. 8.Με τα λόγια του/της με ενθαρρύνει να συμμετέχω στο μάθημα *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

9. 9.Χρησιμοποιεί λέξεις-κλειδιά στις παρουσιάσεις του/της *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

10. 10.Εξηγεί με απλό τρόπο την επιστημονική ορολογία *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

11. 11.Το περιεχόμενο της ομιλίας του/της προάγει την καλή επικοινωνία με τους σπουδαστές *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

12. 12.Οι γραπτές σημειώσεις του/της είναι υποστηρικτικές *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

13. 13.Χρησιμοποιεί ακατάλληλο (π.χ υβριστικό,ρατσιστικό,σεξιστικό) λεξιλόγιο *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

14. 14.Όταν μιλάει κατά τη διάρκεια του μαθήματος είναι κατανοητός/-ή *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

15. 15.Με διακόπτει απότομα όταν λέω κάτι σχετικό με το μάθημα *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

16. 16.Χρησιμοποιεί λέξεις κλειδιά στις γραπτές σημειώσεις του/της *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

17. 17.Το λεξιλόγιο που χρησιμοποιεί είναι δυσνόητο *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

18. 18. Λέει αστεία για να χαλαρώσουμε *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

19. 19.Χρησιμοποιεί ειρωνικό λόγο *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

20. 20.Ενθαρρύνει τον διάλογο μεταξύ σπουδαστών και εκπαιδευτή/-τριας *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

**B Μέρος: Αντιλήψεις
εκπαιδευομένων για την μη λεκτική
επικοινωνία των εκπαιδευτών τους**

Παρακαλώ συμπληρώστε με τον ίδιο
τρόπο όπως στο Α Μέρος.
Διαφωνώ Απόλυτα = 1 Διαφωνώ
λίγο = 2 Ούτε συμφωνώ ούτε
διαφωνώ = 3
Συμφωνώ λίγο = 4 Συμφωνώ
Απόλυτα = 5

21. 21.Με την κίνησή του/της στον χώρο με βοηθά να παρακολουθήσω το μάθημα *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

22. 22.Έχει ήρεμη έκφραση στο πρόσωπο *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

23. 23.Μιλάει τόσο σιγανά που δυσκολεύομαι να τον/την παρακολουθήσω *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

24. 24.Η εμφάνισή του/της συνάδει με την εικόνα που πρέπει να έχουν οι εκπαιδευτές στα ΙΕΚ *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

25. 25.Κάνει ακατάλληλες χειρονομίες *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

26. 26.Κάθεται απόμακρα στο έδρανο της αίθουσας *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

27. 27.Κάνει παραστατικές κινήσεις με τα χέρια κατά την διάρκεια του μαθήματος *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

28. 28.Με την κίνησή του/της παραβιάζει τον προσωπικό μου χώρο *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

29. 29.Χαμογελάει κατά την διάρκεια του μαθήματος *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

30. 30.Ο δυνατός τόνος της φωνής του/της με ενοχλεί *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

31. 31.Κάνει μορφασμούς για να προσελκύσει το ενδιαφέρον των σπουδαστών *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

32. 32.Μιλάει με μονότονη και βαρετή φωνή *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

33. 33.Τηρεί διαστήματα σιωπής που με βοηθούν να σκεφτώ όσα μας διδάσκει *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

34. 34.Επιδιώκει την σωματική επαφή (π.χ. άγγιγμα στο χέρι ή τον ώμο) για να προσελκύσει το ενδιαφέρον των σπουδαστών *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

35. 35.Κάνει μορφασμούς για να ειρωνευτεί *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

36. 36.Με την βλεμματική επαφή του/της με βοηθάει να παρακολουθήσω το μάθημα *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

37. 37.Έχει εκκεντρική εμφάνιση (π.χ. κόμμωση, αξεσουάρ, μακιγιάζ, tattoo, ενδυμασία) που μου αποσπούν την προσοχή *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

**Γ Μέρος :Εμπόδια στην
επικοινωνία μεταξύ
εκπαιδευτή
εκπαιδευόμενου/νων**

Σε ποιο βαθμό τα αναγραφόμενα πιστεύεται ότι αποτελούν εμπόδια στην επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτή εκπαιδευομένων .

Διαφωνώ Απόλυτα = 1 Διαφωνώ λίγο= 2

Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ = 3

Συμφωνώ λίγο = 4 Συμφωνώ Απόλυτα =5

Τα εμπόδια που υπάρχουν στην επικοινωνία μου με τον/την εκπαιδευτή/τρια και τους συσπουδαστές οφείλονται:

38. 38. Στην προσπάθεια ορισμένων μελών της ομάδας να ασκήσουν επιρροή και έλεγχο στα υπόλοιπα μέλη *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

39. 39.Στην χαμηλή αυτοεκτίμησή μου *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

40. 40. Στην υπερβολική ανησυχία μου για την εικόνα μου ως εκπαιδευόμενος *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

41. 41. Στο φόβο της αποδοκimasίας μου από τους άλλους *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

42. 42. Στην ανωτερότητα που δείχνουν ορισμένοι εκπαιδευόμενοι *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

43. 43.Στο φόβο μου να εκφράσω τα συναισθήματά μου *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

44. 44.Στο φόβο να αποτύχω *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

45. 45.Στην απροθυμία μου να μάθω με νέες μεθόδους /τρόπους *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

46. 46. Στην απροθυμία μου να συνεργαστώ με άλλους προκειμένου να μάθω *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

47. 47. Στο ότι δεν χρησιμοποιούνται τα κατάλληλα υλικά (π.χ φωτοτυπίες ,προβολή βίντεο, χρήση Η/Υ κ.α) *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

48. 48. Στην αξιολόγηση/βαθμολόγηση του εκπαιδευτή *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

49. 49. Στην έλλειψη ενημέρωσης για την πρόοδο μου *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

50. 50. Στην άρνηση ή αδυναμία του εκπαιδευτή να με υποστηρίξει στην προσπάθειά μου να μάθω *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

51. 51. Στα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος (π.χ φωτισμός, θερμοκρασία, εξωτερικός θόρυβος, καθίσματα κ.α) *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
6.Οι γραπτές σημειώσεις του/της είναι κατανοητές	124,20	210,274	-,311	.	,782
7.Ο τρόπος που μιλάει είναι υποστηρικτικός	124,05	201,945	,100	.	,773
8.Με τα λόγια του/της με ενθαρρύνει να συμμετέχω στο μάθημα	124,30	199,274	,132	.	,773
9.Χρησιμοποιεί λέξεις-κλειδιά στις παρουσιάσεις του/της	124,20	209,326	-,226	.	,782
10.Εξηγεί με απλό τρόπο την επιστημονική ορολογία	124,05	205,945	-,084	.	,778
11.Το περιεχόμενο της ομιλίας του/της προάγει την καλή επικοινωνία με τους σπουδαστές	124,15	202,976	,044	.	,775
12.Οι γραπτές σημειώσεις του/της είναι υποστηρικτικές	124,15	207,503	-,184	.	,779
13.Χρησιμοποιεί ακατάλληλο (π.χ υβριστικό,ρατσιστικό,σεξιστικό) λεξιλόγιο	127,05	186,471	,494	.	,758
14.Όταν μιλάει κατά τη διάρκεια του μαθήματος είναι κατανοητός/-ή	124,00	206,000	-,091	.	,778
15.Με διακόπτει απότομα όταν λέω κάτι σχετικό με το μάθημα	127,10	192,305	,471	.	,762
16.Χρησιμοποιεί λέξεις κλειδιά στις γραπτές σημειώσεις του/της	124,55	199,208	,179	.	,771
17.Το λεξιλόγιο που χρησιμοποιεί είναι δυσνόητο	126,45	202,892	-,002	.	,781
18. Λέει αστεία για να χαλαρώσουμε	124,85	187,818	,530	.	,758
19.Χρησιμοποιεί ειρωνικό λόγο	127,25	198,303	,376	.	,767

20.Ενθαρρύνει τον διάλογο μεταξύ σπουδαστών και εκπαιδευτή/-τριας	124,00	202,526	,104	.	,773
21.Με την κίνησή του/της στον χώρο με βοηθά να παρακολουθήσω το μάθημα	124,30	194,011	,287	.	,767
22.Έχει ήρεμη έκφραση στο πρόσωπο	124,50	195,316	,300	.	,767
23.Μιλάει τόσο σιγανά που δυσκολεύομαι να τον/την παρακολουθήσω	127,00	189,158	,474	.	,760
24.Η εμφάνισή του/της συνάδει με την εικόνα που πρέπει να έχουν οι εκπαιδευτές στα ΙΕΚ	123,95	200,576	,166	.	,771
25.Κάνει ακατάλληλες χειρονομίες	127,20	192,379	,442	.	,762
26.Κάθεται απόμακρα στο έδρανο της αίθουσας	126,95	195,945	,261	.	,768
27.Κάνει παραστατικές κινήσεις με τα χέρια κατά την διάρκεια του μαθήματος	125,05	205,208	-,055	.	,780
28.Με την κίνησή του/της παραβιάζει τον προσωπικό μου χώρο	127,35	192,766	,592	.	,761
29.Χαμογελάει κατά την διάρκεια του μαθήματος	124,55	213,945	-,398	.	,788
30.Ο δυνατός τόνος της φωνής του/της με ενοχλεί	127,15	192,661	,547	.	,761
31.Κάνει μορφασμούς για να προσελκύσει το ενδιαφέρον των σπουδαστών	125,70	194,011	,236	.	,770
32.Μιλάει με μονότονη και βαρετή φωνή	126,80	206,379	-,091	.	,782
33.Τηρεί διαστήματα σιωπής που με βοηθούν να σκεφτώ όσα μας διδάσκει	124,85	194,976	,283	.	,767
34.Επιδιώκει την σωματική επαφή (π.χ. άγγιγμα στο χέρι ή τον ώμο) για να προσελκύσει το ενδιαφέρον των σπουδαστών	126,35	196,029	,195	.	,771
35.Κάνει μορφασμούς για να ειρωνευτεί	127,35	200,450	,350	.	,769

36.Με την βλεμματική επαφή του/της με βοηθάει να παρακολουθήσω το μάθημα	124,55	194,155	,312	.	,766
37.Έχει εκκεντρική εμφάνιση (π.χ. κόμμωση, αξεσουάρ, μακιγιάζ, tattoo, ενδυμασία) που μου αποσπούν την προσοχή	127,35	192,766	,592	.	,761
38. Στην προσπάθεια ορισμένων μελών της ομάδας να ασκήσουν επιρροή και έλεγχο στα υπόλοιπα μέλη	125,90	193,568	,347	.	,765
39.Στην χαμηλή αυτοεκτίμησή μου	126,60	185,516	,504	.	,757
40.Στην υπερβολική ανησυχία μου για την εικόνα μου ως εκπαιδευόμενος	126,40	184,568	,559	.	,755
41.Στο φόβο της αποδοκίμασias μου από τους άλλους	126,30	189,695	,389	.	,762
42.Στην ανωτερότητα που δείχνουν ορισμένοι εκπαιδευόμενοι	126,30	192,326	,341	.	,765
43.Στο φόβο μου να εκφράσω τα συναισθήματά μου	126,25	190,618	,391	.	,763
44.Στο φόβο να αποτύχω	125,80	195,747	,233	.	,769
45.Στην απροθυμία μου να μάθω με νέες μεθόδους /τρόπους	126,85	192,029	,461	.	,762
46.Στην απροθυμία μου να συνεργαστώ με άλλους προκειμένου να μάθω	126,80	190,274	,357	.	,764
47.Στο ότι δεν χρησιμοποιούνται τα κατάλληλα υλικά (π.χ φωτοτυπίες ,προβολή βίντεο,χρήση Η/Υ κ.α)	126,20	201,747	,022	.	,780
48.Στην αξιολόγηση/βαθμολόγηση του εκπαιδευτή	126,55	194,997	,203	.	,771
49.Στην έλλειψη ενημέρωσης για την πρόοδο μου	126,60	195,411	,214	.	,770

50. Στην άρνηση ή αδυναμία του εκπαιδευτή να με υποστηρίξει στην προσπάθειά μου να μάθω	126,80	189,116	,424	.	,761
51. Στα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος (π.χ φωτισμός, θερμοκρασία, εξωτερικός θόρυβος, καθίσματα κ.α)	126,10	196,726	,177	.	,772

Πίνακας 1 Item – Total Statistics Έλεγχος Αξιοπιστίας